

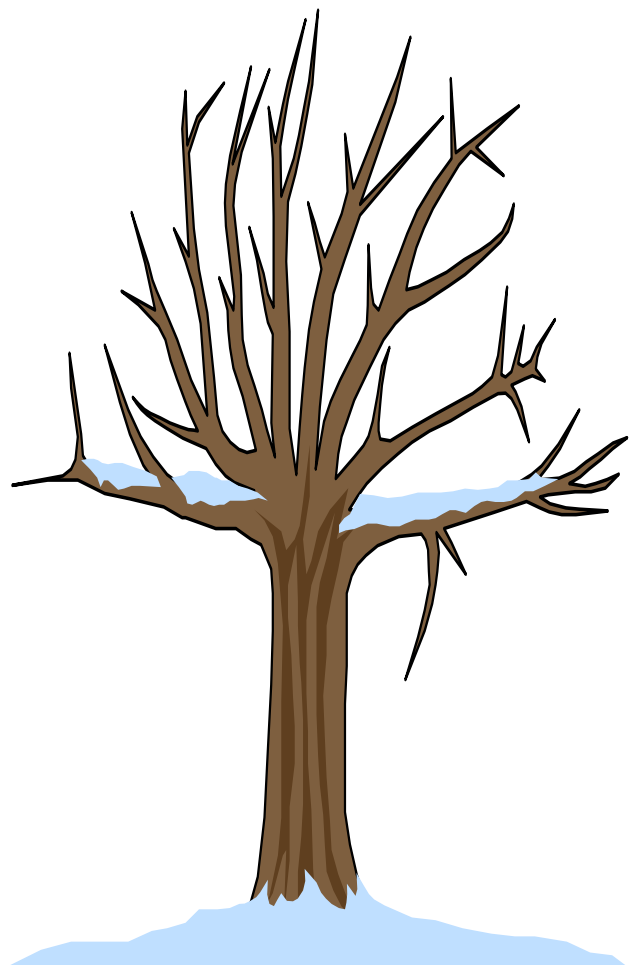
Anetavle for Jens Pertou Haahr Nielsen Green (1865-1956)

Anelinier tilbage i
områderne omkring

- Kolding 1360
- Ribe 1480
- Middelfart 1500
- Ringkøbing 1530
- Varde 1290
- Trekantsområdet
1480

Med aneparrenes
kendte børn og det
personalhistoriske stof
omkring dem.

Af John Helt Green.

Indhold.

	side
Digte af Jeppe Aakjær og Johannes Jensen	3
Forord	4
Indledning	6
Kort anetavle, der kan bruges som indeks	8
Anetavlen med alt personalhistorisk stof	27
Kendte personer	239
Præster i familien	240
Anernes erhverv	243
Kildeoversigt	244
Bomærker	247
Fars og mors efterkommere	248
Min nærmeste familie	249
Mit lille arkiv	250

Vi søger slægtens spor i stort og småt,
i flinteøksen efter harbens tænder.
I mosefundets smykke, plumpt og råt,
i kirkens kvadre, lagt af brede hænder.
Hvert skimlet skrift, hver skjoldet alterbog
har gemt et gran af slægtens ve og våde.
Nu skal de røbe mig, hvad vej jeg drog,
og løfte mig en flig af livets gåde.

Jeppe Aakjær

Alvorlig taler ved alfarvej
med grønsbær tækket de gamles grave.
Henfarne slægter - forglem dem ej!
I arv de gav dig en ædel gabe.
Henfarne slægter i landets marv
sig ej fornægter. Bevar din arv!

Hvad hånden former, er åndens spor.
Med flint har oldbonden tømret, kriget.
Hver spån, du finder i Danmarks jord,
er sjæl af dem, der har bygget riget.
Vil selv du fatte dit væsens rod,
skøn på de skatte, de efterlod.

Johannes V. Jensen

Forord.

Min slægtsforskning startede i 1980, og det, der gav anledning til, at jeg begyndte at skrive min farfars anetavle, var en notits på bagsiden af Berlingske Tidende. Her ønskede familien Howard og Ardella Green i Ogden nær Salt Lake City, Utah, at få oplysninger om efterkommerne efter min farfar Jens Pertou Haahr Nielsen Green. Denne er bror til Howard Greens farfar nemlig Niels Frederik Haahr Nielsen Green, der før århundredeskiftet emigrerede til USA og blev mormon i Salt Lake City.

Vi har hele tiden været bekendt med eksistensen af slægten i USA, men har ikke personligt kendt hinanden. Ikke før i de senere år, hvor to af mine fætre Villy Hansen og Jørgen Green har besøgt dem medbringende mine foreløbige anetavler. Disse anetavler og den her foreliggende tog sit udgangspunkt i det materiale om vor slægt, som Howard og Ardella Green allerede lå inde med, og som de venligst sendte til mig. De havde gennem lang tid selv forsket i filmkopierne af de danske kirkebøger, som findes i mormonernes slægtsforskningsinstitut i Salt Lake City.

Det viste sig også, at en slægtning Ib Andersen, Gentofte, igennem en del år havde korresponderet med familien i USA og i høj grad havde bidraget med oplysninger om vor slægt. Jeg har igennem årene nydt godt af Ib Andersens store viden samt hans slægtsmateriale, og han har inspireret mig til at fortsætte med forskningen efter nye aner og mere personalhistorisk stof. En stor tak herfor. Den samme tak til slægtningene Maria Skovholm i Randers, Laura Holdensen i Jelling, Per Schrøder i Søllerød, Edvard Paludan i Sorø, Carsten Friis Fischer i Viborg, Susanne Vogt på Frederiksberg. Slægtsforskerne Holger Hertzum-Larsen i Nr. Nissum, Georg Agerby i Brøndby, Jørgen Geert i Herfølge, Bente Rosvall i St. Viby og Helmuth Rasbøl i København. En venlig tak går også til Kolding Stadsarkiv, de lokalhistoriske arkiver i Varde, Ølgod og Ringkøbing, samt de mange øvrige slægtsforskere, som jeg har haft kontakt med. Jeg havde også den glæde, at nu afdøde skoleinspektør, tidligere medlem af Kolding byråd, forfatteren Frovin Jørgensen forærede mig en kopi af alle sine bøger og sine vægtige bidrag til byrådsbøgerne i form af tidsbilleder fra det gamle Kolding. Heri er omtalt en stor del af slægten i 1600- og 1700- tallet.

Mine undersøgelser har ud over besøg på rigsarkivet, landsarkiverne, de lokalhistoriske arkiver og bibliotekerne også fundet sted i mange relevante kirker og lokaliteter i Jylland.

Mit mål har været at "levendegøre" de personer, om hvem man kan finde personalhistorisk stof. Det er jo slet ikke så svært med præster, degne, storkøbmænd, toldere, herredsfogeder og -skrivere, samt rådmænd og

borgmestre m. fl. Men i sagens natur er det desværre ikke meget, som man kan finde om en bonde ude på landet.

Jeg gør opmærksom på, at oplysninger modtaget fra andre slægtsforskere har jeg anvendt uden at gå i dybden med en egentlig verificering. Det ville være alt for tidskrævende. Det samme gælder trykte kilder. Jeg har dog været i stand til i visse tilfælde at rette op på gamle fejltagelser og vildfarelser. Kort sagt er anetavlen skrevet for slægten uden at skele alt for meget til den mere præcise videnskabelige metode. Især er det jo særligt vanskeligt med data fra tiden før 1600-tallet. Jeg har under hvert anepar anført deres børn, hvilket også er med til at give et billede af slægten og de personer, der er gift ind i den, og derved skabe udgangspunkt for sidelinier. En særlig tak til min hustru Jytte, som i starten tålmodigt har sat mig ind i det nødvendige kendskab til computerens muligheder. Det er mit håb, at læsere vil gøre mig den glæde at melde tilbage med forslag til rettelser og tilføjelser. En anetavle bliver man jo aldrig færdig med. Der er så mange muligheder for at bygge videre på denne. Jeg fortsætter selvfølgelig med slægtsforskningen, men nu kan andre i slægten også fortsætte, hvis det måtte have deres interesse

1. udgave marts 2001.
2. udgave ajourført på PC januar 2009.

John Helt Green,
Lindevangsvej 34,
2950 Vedbæk.
Tlf. 45 89 23 83.
jhgreen@tdcadsl.dk.

Indledning.

For de der ikke er vant til at læse genealogisk stof, kan det være lidt forvirrende at læse anetavlen i omvendt kronologisk rækkefølge, men sådan må det nu en gang være, når man bevæger sig tilbage i tiden. Især skal man vænne sig til, at den ane, man lige har læst om, støder man på igen blandt søskendeflokken under forældrene, hvor anen så uden det personalhistoriske stof er indrammet med sit ane nr.

I kilderne har slægtsnavnene optrådt med forskellig stavemåde. Følgende variationer kendes fra det til grund liggende slægtsmateriale:

Agerholm, Aggerholm.
Bertelsen, Berthelsen.
Bjørn, Biørn, Bjørnsen, Børnsen.
Brochmann, Brochmand, Brokmand.
Bruun, Bruhn, Brun.
Buch, Buck, Buk, Bok, Bock
Bøgvad, Bøguad, Bøgvadt, Bøgwadt.
Carstensen, Castensen.
Hard, Hardt, Hart, Hoor, Hoordh, Hord, Hordh, Horth, Haar, Haard, Haahr.
Hallum, Halm, Holm.
Heldt, Helt.
Henriksen, Henrichsen, Hendrichsen.
Kjær, Kier, latiniseret Paludan.
Lassen, Larsen.
Lagesen, Laugesen, Lavesen.
Lauritzen, Lauritsen, Lauridsen.
Marebæk, Marebeck, Maribæk.
Mathiassen, Mathiesen.
Mosbøll, Mosbøl, Morsbøl.
Mouritzen, Mouritsen, Moesen, Morsen.
Olufsen, Olesen.
Rafn, Raffn, Ravn, Raun.
Smed, Smidz, Smidt.
Staphensen, Staffensen, Stephansen, Stefansen, Steffensen.
Thaulow, Taulov, Tavlo, Tulo.
Terkelsen, Therkelsen.
Trogelsen, Troelsen, Trogelszen, Truelsen.

Turesen, Thuresen, Tygesen, Thygesen.

Udesen, Udsen, Utzon.

Veerst, Weerst, Wiirst.

Vedrørende Haar-familien i nærværende anetavle er de ældste medlemmer stavet Haar. Den første, der ændrer på denne stavemåde er ane nr. 194 Søren Jørgensen Haard, der altså føjer et d til navnet. Det bruges af hans børn, men skifter så tilbage til det oprindelige med ane nr. 48 Søren Udesen Haar. Ane nr. 24 provst Ude Sørensen Haahr tilføjer så det ekstra h et stykke tid ind i sin præstegerning. Alle efterkommere efter ham benytter så hans skrivemåde, dog med den undtagelse, at forstander for Rønshoved højskole Hans Peder Haahr f. 3/5 1905 tog navneforandring til Haarder for sig og sine efterkommere. Om slægtsbogen "Slægten Haahr", udgivet i 1944 på eget forlag af førstelærer i Tistrup Peter Helt Haahr f. 1876, og ajourført og genudgivet i 1979 af hans søn Kristian Ude Haahr f. 1908, skal anføres, at den er en efterslægtstavle med efterkommerne efter provst Ude Sørensen Haahr i Ølgod og hustru Kirstine Hansdatter Bruun (anepar nr. 24-25). Ajourføringen af en sådan efterslægtstavle er næsten uoverkommelig. I en efterslægt på mere end 6000 personer er det meget svært at få registreret alle dødsfald, giftermål og fødsler m.m. Men en del af slægten meddeler ændringer og tilføjelser gennem det årlige tidsskrift "Slægten Haahr", hvis redaktør, Bodil Haahr Taankvist i Hammel, gennem mange år har ydet en stor indsats på dette område.

I forbindelse med læsningen af de personalhistoriske oplysninger, som daterer sig i 1500- og 1600-tallet, anbefales det at læse Gyldendal og Politikens Danmarkshistorie, bind 7. Med hensyn til stednavne henvises til Kort & Matrikelstyrelsens Topografisk Atlas, Danmark 1:100.000.

**ANETAVLE
FOR
JENS PERTOU HAAHR NIELSEN GREEN
(1865-1956).**

Kort version, der kan anvendes som en oversigt og som et delvis register for anetavlen med hele det personalhistoriske stof.

Proband. (Min Farfar).

Jens Pertou Haahr Nielsen Green, malermester, f. 11/7 og dbt. 30/7 1865 i Ølgod, d. 19/5 1956 i Gentofte, begr. 24/5 1956 i Gentofte, g. 14/9 1890 m.

Frederikke Kathrine Nissen, f. 22/8 og dbt. 15/9 1867 i Gråsten, begr. 4/3 1951 i Gentofte, datter af Peter Georg Nissen, saddelmager på Gråsten slot, og Sophie Marie Laban, der stammer fra kobbermøllen i Kruså.

Forældre.

2-3.

Jens Christian Nielsen Green, urmager i Ølgod, f. 9/8 og dbt. 18/8 1833 i Sædding, d. 5/12 1904 i Ogden, Weber, Utah, USA, g. 18/5 1862 i Ølgod m.

Else Cathrine Haahr, f. 2/1 1825 i Ølgod, d. 14/8 og begr. 19/8 1873 i Ølgod.

Bedsteforældre.

4-5.

Niels Olesen Kloster, husmand og foged, dbt. 25/11 1798 i Nysogn (i Holmsland), d. 11/6 og begr. 16/6 1859 i Sædding, g. 28/10 1827 i Bølling m.

Anne Kirstine Andersdatter, dbt. 13/5 1800 i Bølling.

6-7.

Jens Pertou Haahr, degn i Ølgod, dbt. 24/3 1788 i Ølgod, d. 23/11 og begr. 30/11 1837 i Ølgod, g. 29/9 1809 i Janderup m.

Mette Cathrine Jessen, dbt. 10/8 1788 i Alslev, d. 21/12 1870 i Ølgod.

Oldeforældre.

8-9.

Ole Andersen Fink, f. 24/8 1764 i Ringkøbing, udlagt barnefader, ikke g.m.

Ane Kirstine Pedersdatter, dbt. 19/9 1770 i Nysogn.

10-11.

Anders Sørensen Røjkum (også kaldet **Frydenborg**), bonde, f. 1766 på Røjkumgaard i Brejning, d. 28/3 1827 i Bølling, g. 28/10 1798 i Sædding m.

Bodil (Boel) Maria Jensdatter, f. 12/2 1775 på Fyrstenborggaard i Sædding.

12-13.

Jørgen Udesen Haahr, proprietær på Lindbjerggaard i Ølgod, f. 1747 i Ølgod, begr. 14/2 1800 i Ølgod, g. 25/5 1781 m.

Else Cathrine Pedersdatter Sørensen, f. i januar 1745 på Timgaard i Tim sogn, d. 1/12 og begr. 8/12 1796 i Ølgod.

14-15.

Anders Møller Abrahamsen Jessen, sognepræst i Alslev, dbt. 7/5 1760 i Alslev, d. 29/4 1792 i Alslev, g. 18/10 1787 m.

Mette Jørgensdatter Bjørn, dbt. 13/9 1765 i Varde, d. 4/8 1791 i Alslev.

16-17.

Casper Fink

Tipoldeforældre.

18-19.

Peder Hansen af Houvig, Holmsland, husmand og fisker, f. omk. 1737 (50 år ved FT 1787) udlagt barnefader, ikke g.m.

Abelone Nielsdatter, f. i Sdr. Røjklit i Holmsland og dbt. 3/9 1747 i Nysogn, d. i byen Kloster og begr. 15/1 1797 i Nysogn.

20-21.

Søren Andersen Røjkum, gårdmand, f. 1742 på Snogdalgaard i Brejning, begr. 10/10 1782 i Brejning, g.m.

Ane Nielsdatter.

22-23.

Jens Lassen Fyrstenborg, gårdmand, dbt. 15/12 1740 i Bølling, begr. 1/7 1812 i Bølling, g. 8/5 1771 m.

Anne Sophie Christensdatter, f. 1745 i Bølling, begr. 20/11 1808 i Sædding.

24-25.

Ude Sørensen Haahr, sognepræst i Ølgod og provst i Øster Horne herred, f. 8/9 og dbt. 11/9 1696 i Kolding, d. 18/1 og begr. 28/1 1789 i Ølgod, g. 23/6 1729 i Kolding m.

Kirstine Hansdatter Bruun, dbt. 16/4 1709 i Kolding, begr. 20/7 1768 i Ølgod.

26-27.

Peder Sørensen, birkedommer på Timgaard, f. 1705 i Sdr. Nisum, d. 1760 på Rækkergaard i Hanning, g. 11/2 1735 m.

Dorthe Cathrine Christensdatter Brøllund, dbt. 6/1 1709 i Sdr. Nisum, d. efter 1787, formentlig på Lindbjerggaard i Ølgod.

28-29.

Abraham Sørensen Jessen, sognepræst i Alslev og konsistorialassessor, f. 25/11 1721 i Hjerting, Guldager sogn, d. 30/1 og begr. 8/2 1787 i Alslev, g. 9/9 1751 m.

Mette Marie Andersdatter Møller, dbt. 23/1 1727 i Ringkøbing, d. 31/7 og begr. 9/8 1786 i Alslev.

30-31.

Jørgen Jørgensen Bjørn, farver og eligeret borger i Varde, dbt. 7/1 1724 i Varde (Jacobi), d. 23/4 1795 i Janderup, g. 11/7 1763 i Varde m.

Anna Cathrine Sørensdatter Hallum, f. 14/7 1737 i Skærbæk mølle i Ølgod, d. 28/1 1783 i Varde.

Tip² - oldeforældre.

36-37.

Hans Nielsen, husmand og fisker, f.1713.

Hustru kendes ikke.

38-39.

Niels Sørensen, gårdmand, f. 1704 i Sdr. Røjklit i Nysogn, d. 2/2 1772 i Nysogn.

Hustru kendes ikke.

44-45.

Las Lauritzen Toft, gårdmand, f. 1712 i Bølling, g.m.

Boeld eller **Bodil**, f. 1716 i Bølling.

48-49.

Søren Udesen Haar, købmand i Kolding, dbt. 14/10 1661 i Kolding, begr. 12/8 1722 i Kolding, g.m.

Dorthea Hansdatter, f. 1663 på Adserbølgaard i Lindknud sogn, begr. 18/2 1712 i Kolding.

50-51.

Hans Hansen Bruun, købmand, rådmand og kirkeværge, f. 23/4 1665 i Kolding, d. 21/8 1713 i Kolding, g. 23/4 1696 i Kolding m.

Kirsten Pedersdatter Laugesen, dbt. 13/8 1680 i Kolding, d. 22/3 1754 i Kolding

54-55.

Christen Mogensen Brøllund, forpagter på herregården Udstrup i Sdr. Nisum, f. 1674 på en af Brøllundgårdene i Nysogn, d. 4/7 1741 i Sdr. Nisum, g. 20/6 1706 m.

Else Pedersdatter Smidt, f. 30/8 1678 i Lemvig, d. 11/11 og begr. 18/11 1748 i Sdr. Nisum.

56-57.

Søren Jessen, skipper og reder i Hjerting, f. 8/11 1679 i Hjerting, Guldager sogn, d. 11/10 og begr. 17/10 1733 i Guldager, g. 1/3 1719 m.

Karen Abrahamsdatter Brochmann, f. 24/4 1694 i København, begr. 26/5 1778 i Guldager.

58-59.

Anders Sørensen Møller, købmand i Ringkøbing, f. 1685 i Bierre mølle, Åle sogn, begr. 25/11 1735 i Ringkøbing, g. 12/10 1724 i Ringkøbing m.

Helene Cathrine Christensdatter Agerholm, dbt. 22/8 1694 i Ringkøbing, begr. 30/3 1767 i Ringkøbing.

60-61.

Jørgen Carstensen Bjørn, herredsskriver i Vester herred og hospitalsforstander i Varde, f. i Norge, begr. 10/2 1734 i Varde, g. 10/12 1716 i Varde m.

Anna Marie Jensdatter Thaulow, f. 1700 i Varde, begr. 30/9 1727 i Varde.

62-63.

Søren Jensen Hallum, møller på Skærbæk mølle, f. ? d. 15/5 1760 i Ølgod, g. 24/7 1729 i Ølgod m.

Mette Nielsdatter Mosbøll, f. 1711 på Skærbæk mølle i Ølgod, d. 6/5 1745 i Ølgod.

Tip³ - oldeforældre.

88-89.

Lauritz Toft, gårdmand, f. 1687 i Bølling, begr. 7/5 1749 i Bølling, g.m.

Mette ---, f. i Bølling, begr. 30/5 1743 i Bølling.

96-97.

Ude Bertelsen, købmand i Kolding, dbt. 24/6 1643 i Kolding, begr. 26/9 1678 i Kolding, g. 9/12 1660 i Kolding m.

Lene Sørensdatter Haard, f. 1634 i Kolding, begr. 3/3 1696 i Kolding.

98-99.

Hans Kristensen Ulf, fæster af Adserbølgaard i Lindknud sogn, f. 1613, d. 1676 i Lindknud g.m.

Maren Pedersdatter Marebæk, f. omk.1635 i Vorbasse, begr. 14/1 1701 i Lindknud, g. 2. gang m. Hans Hansen Haahr, ejer af Skovgaard i Øster Starup sogn.

100-101.

Hans Hansen Mouritzen, købmand, rådmand og kirkeværge i Kolding, dbt. 4/12 1638 i Kolding, begr. 18/11 1684 i Kolding, g. 1/12 1661 i Kolding m.

Kirsten Hansdatter Bruun, dbt. 12/4 1640 i Kolding, begr. 24/3 1724 i Kolding.

102-103.

Peder Laugesen, købmand, overformynder og konsumtionsforvalter i Kolding, f. 14/5 1649 i Kolding, begr. 25/6 1700 i Kolding, g. 10/8 1679 i Kolding m.

Karen Bendixdatter, f. 31/3 1654 i Kolding, d. 1730 i Kolding.

110-111.

Peder Nielsen Smidt, smed, f. 1629 i Synderklit i Husby, d. 1683 i Lemvig, g. 25/2 1672 m.

Anna Christensdatter Jegind, f. 1641 i Lemvig, d. 1685 i Lemvig.

112-113.

Jes Jørgensen, skipper i Hjerting, f. 2/7 1630 på Fanø, d. 24/5 1698 i Hjerting, Guldager sogn, g.m.

Johanne Sørensdatter, f. 1634, d. 9/8 1706 i Guldager.

114-115.

Abraham Mathiassen Brochmann, konsumtionsforpagter i Varde, f. ? d. 19/7 1712 i Varde, g.m.

Ingeborg Pedersdatter, f. ? d. 24/2 1703 i Varde.

116-117.

Søren Jørgensen Møller, møller i Bierre mølle, f. omk. 1660 i Åle sogn, g. 1701 m.

Mette Andersdatter Winter, f. omk. 1660 i Østbirk.

118-119.

Christen Andersen Agerholm, rektor i Ringkøbing og residerende kapellan i Ringkøbing og Rindum, f. 4/5 1640 på Dalgaard, Agerholm by, Vester Vandet sogn, d. 4/5 1725 på sin fødselsdag i Ringkøbing, g. 10/6 1686 i Ringkøbing m.

Dorothea Bertelsdatter Thaulow, f. 1662 i Ringkøbing, d. 27/1 1751 i Alslev, overført 13/5 1751 til Rindum kirke og nedsat i mandens grav.

122-123.

Jens Bertelsen Thaulow (bror til Dorothea Bertelsdatter Thaulow, ane nr. 119), kgl. tolder og borgmester i Varde, f. 1658 i Ringkøbing, d. 30/8 og begr. 8/9 1733 i Varde, g. 1686 i Varde m.

Maren Jacobsdatter Bjørn, f. omk. 1658 i Varde, d. 14/5 og begr. 22/5 1745 i Varde .

124-125.

Søren Halm (Hallum) i Vognslund, Ølgod. **Hustru** ukendt.

126-127.

Niels Sørensen Mosbøll, møller i Skærbæk mølle, f. 1660, d. 27/7 1717 i Ølgod, g.m.

Anna Nielsdatter, f. ?, d. 4/11 1746 i Ølgod.

Tip⁴ - oldeforældre.

192-193.

Bertel Knudsen, formentlig købmand, f. 1614 i Kolding, begr. 26/9 1649 i Kolding, g. 11/9 1642 m.

Malene Udesdatter, f. 1624 i Kolding, begr. 5/3 1659 i Kolding.

194-195.

Søren Jørgensen Haard, købmand, rådmand og kirkeværge i Kolding, f. 1596 formentlig i Vester Nebel, begr. 28/12 1660 i Kolding, g.m.

Karen Bertelsdatter, f. 16/12 1602 i Taulov, begr. 19/2 1682 i Kolding.

198-199.

Peder Christensen Marebæk, provst i Jerlev - Slaugs herred og sognepræst i Vorbasse og Grene, ordineret 5/3 1632, d. 1663, g.m.

Dorthe Christensdatter Veerst, f. omk. 1605, d. før 1684.

200-201.

Hans Hansen Mouritzen (også skrevet Morsen og Moesen), købmand og overformynder i Kolding, f. 1609 i Kolding, d. 2/7 1650 i Kolding, g. 22/10 1637 m.

Mette Udesdatter (søster til ane nr. 193, Malene Udesdatter), f. 1620 i Kolding, d. 13/12 1698 i Kolding.

202-203.

Hans Madsen Bruun, f. 1611 i Kolding, begr. 1/1 1652 i Kolding, g. 14/5 1637 m.

Maren Knudsdatter, f. omk. 1615.

204-205.

Lauge (eller **Lave**) **Nielsen**, snedker i Kolding, f.? g.m.

Kirsten Marcusdatter, f. 1611, begr. 17/4 1678 i Kolding.

206-207.

Bendix Nielsen, blegemand i Kolding, f. 1606, begr. 9/7 1672 i Kolding, g. 26/12 1646 i Kolding m.

Ellen Hansdatter f. 1614, begr. 7/2 1704 i Kolding.

222-223.

Christen Jensen Jegind, købmand i Lemvig, f. 1591 på gården Syndertoftskov på Jegindø, d. 1672 i Lemvig, g. 1629 m.

Elisa Olufsdatter, f. 1607 i Lemvig, d. 18 /11 1664 i Lemvig.

226-227.

Søren Nielsen i Rørkjær g. m.

Maren Nielsdatter f. Omk. 1610.

234-235.

Anders Mortensen Winter, fæster i Naldal, f. omk. 1620 i Østbirk, d. efter 1688 i Østbirk

Hustru kendes ikke.

236-237.

Anders Christensen fra Dalgaard, Agerholm by, Vester Vandet sogn g.m.

Helene Andersdatter.

238-239.

Bertel Henriksen Thaulow, sognepræst i Ringkøbing og Rindum og provst i Hind herred, f. 1627 i Taulov, d. 1664 i Ringkøbing, g. 1652 m.

Maren Hansdatter Kjær latiniseret **Paludan**, f. 1630 i Ringkøbing, d. efter marts 1700.

244-245.

Bertel Henriksen Thaulow og **Maren Hansdatter Kjær** latiniseret **Paludan**. Anesammenfald med ane nr. 238-239.

246-247.

Jacob Bjørnsen, købmand, kgl. tolder og rådmand i Varde, f. omk. 1600 i Flensborg, d. 24/1 1677 i Varde, g.m.

Margrethe Terkelsdatter, f. ? d. 14/1 1697 i Ringkøbing hos sin svigersøn borgmester Claus Ibsen Bang.

252-253.

Manden kendes ikke, men g.m.

NN. Lauridsdatter, f. ? i Krarup, Tistrup sogn.

Tip⁵ - oldeforældre.

386-387.

Ude Pedersen, købmand, vintapper og værtshusholder på torvet i Kolding, f. 1578 i Kolding, d. 14/11 og begr. 19/11 1641 i Kolding, g.m.

Maren Sørensdatter, f. 1593 i Kolding, d. 10/6 og begr. 14/6 1640 i Kolding.

388-389.

Jørgen Andersen Haar, selvejerbonde i Vester Nebel og herredsfoged i Brusk herred, f. omk. 1560 formentlig i Vester Nebel, d. omk. 1635 og begr. i Vester Nebel kirke, g.m.

Lene Jensdatter Rafn, f. omk. 1570, levede endnu i 1631, begr. i Vester Nebel kirke.

390-391.

Bertel Iversen, sognepræst i Taulov og provst i Elbo m.fl. herreder, f. omk. 1555 formentlig i Givskud, d. 1626 i Taulov og begr. i kirken foran alteret, g.m.

Ellen Jørgensdatter, f. omk. 1570 i Udby præstegård ved Middelfart

396-397.

Christen Marebæk, borger i Ribe, f. omk. 1575, d. 162- i fangenskab i Tyrkiet.

Hustru kendes ikke.

398-399.

Christen Stephansen Veerst, sognepræst i Vorbasse og Grene, f. omk. 1570, d. 1629 i Vorbasse, g.m.

Sidsel Sørensdatter Hundevad, f. omk. 1590, g. 2. gang. ca 1630 m. Hans Lauridsen Høllund, sognepræst i Vorbasse, g. 3. gang. omk. 1632 m.
Mikkel Hansen, borger i Kolding.

400-401.

Hans Hansen Mouritzen, købmand i Kolding, f. omk. 1559 i Kolding, d. før 1630 i Kolding, g.m.

Maren Jensdatter, f. 1565 i Kolding, begr. 10/8 1637 i Kolding.

402-403.

Ude Pedersen og **Maren Sørensdatter**. Anesammenfald med ane nr. 386-387.

404-405.

Mads Bertelsen Bruun, f. 1589 i Kolding, begr. 24/4 1659 i Kolding, g.m.
”**fru Mads Bertelsen Bruun**”, f. 1591 i Eltang eller Kolding.

410-411.

Marcus Laugesen, møller, f. omk. 1580 i Kolding, g. m.

Mette, f. omk. 1580, d. 16/12 1667 i Kolding

412-413.

Niels Blegemand, f. 1591, begr. 27/12 1651 i Kolding, 60 år gammel.
Hustru kendes ikke.

446-447.

Oluf Jepsen, borgmester i Lemvig, f. omk. 1585 i Lemvig, g. m.

Karen Christensdatter.

468-469.

Morten Jensen Winter, fæster i Naldal, Birknæs, f. omk. 1560 i Østbirk.
Hustru kendes ikke.

476-477.

Henrik Sørensen Bøgvad Thaulow, sognepræst i Taulov, f. 1600 i Kolding, d. 1632 i Taulov, g. omk. 1626 m.

Dorthe Jensdatter, f. 1596 formentlig i Taulov, begr. 27/2 1659 i Kolding under pesten, præsteenke efter Bertel Iversen i Taulov, ane nr. 390.

478-479.

Hans Hansen Kjær, latiniseret **Paludan**, sognepræst i Ringkøbing og Rindum samt provst i Hind herred, f. 1600 i Kolding, d. 28/8 1652 i Ringkøbing, g. 1626 m.

Karen Jensdatter Olufsen, f. omk. 1605 i Ringkøbing, d. 11/9 1672 i Ringkøbing.

488-489.

Henrik Sørensen Bøgvad Thaulow og **Dorthe Jensdatter**, Anesammenfald med ane nr. 476-477.

490-491.

Hans Hansen Kjær latiniseret **Paludan** og **Karen Jensdatter Olufsen**. Anesammenfald med ane nr. 478-479.

492-493.

Peter Hansen Bjørnsen, deputeret borger og rådmand i Flensborg, f. omk.1570, d. 1648 i Flensborg, g. 6/9 1590 m. **Bartke Behrens**, f. ? begr. 13/10 1639 i Flensborg.

494-495.

Terkel Turesen, overkæmner og rådmand i Varde, f.? d. 20/3 1674 i Varde, g.m.

Karen Pedersdatter, der endnu levede i 1682.

506-507.

Laurids Hansen, selvejerbonde i Krarup, Tistrup sogn, f.? d. 22/9 1636, g.m.

Hustru kendes ikke.

Tip⁶ - oldeforældre.

776-777.

Anders Madsen Haar, selvejerbonde i Vester Nebel g.m.

Mette Hansdatter.

778-779.

Jens Pedersen Rafn, formentlig herredsfoged, Lille Velling i Smidstrup sogn.

Hustru kendes ikke.

780-781.

Iver Findsen, foged hos Anne Rosenkrantz på hendes gårde i Givskud senere kgl. foged på Hønborg slot i Taulov sogn, f. omk. 1530 formentlig i Givskud, d. omk. 1600 formentlig i Taulov, g.m.

Karen Nielsdatter Smed (Fabricius) af Jelling-Hover præstegård.

782-783.

Jørgen Lauritzen, sognepræst i Udby ved Middelfart, f. omk. 1535, d. omk. 1606 formentlig i Udby, g.m.

Anna Hansdatter Trogelsen af Brenderup.

796-797.

Staphen Sørensen, sognepræst i Veerst og provst i Anst herred, f. 1540/50, d. 1619 g.m.

Maren Madsdatter Buch.

802-803.

Jens Rasmussen, skomager, f. omk. 1540 i Middelfart? g. m.

Gertrud Hansdatter.

892-893.

Jep Olufsen, rådmand i Lemvig, f. omk. 1550, d. 16/1 1626 i Lemvig, g.m.

Karen Jensdatter, d. 7/6, ukendt årstal p.g.a. nedslidt gravsten.

936-937.

Jens Winter, formentlig fæster i Naldal, f. omk. 1530 i Østbirk, d. efter 1588 i Østbirk.

Hustru kendes ikke.

952-953.

Søren Andersen Bøgvad, borgmester i Kolding, f. omk. 1578 i Kolding, d. 1646 i Kolding, g.m.

Else Jensdatter, f. 1576, begr. 24/2 1652 i Kolding.

954-955.

Jens Udsen, ejer af Taarupgaard i Taulov, d. 25/10 1657 i Taulov og

Anna Hansdatter.

956-957.

Hans Sørensen Kjær latiniseret **Paludan**, magister og rektor for latinskolen i Kolding, f. omk. 1555 i Kolding, d. 1634 i Kolding, g.m. **Anne Iversdatter**, f. 1565/70.

958-959.

Jens Olufsen, købmand, kgl. tolder og borgmester i Ringkøbing, f. omk. 1560 i Ringkøbing, d. 29/11 1646 i Ribe, men begr. Ringkøbing, g. 5/8 1604 m.

Vibeke Madsdatter, f. omk. 1575 formentlig i Ringkøbing.

976-977.

Søren Andersen Bøgvad og **Else Jensdatter**. Anesammenfald med ane nr. 952-953.

978-979.

Jens Udsen og **Anna Hansdatter**, anesammenfald med ane nr. 954-955.

980-981.

Hans Sørensen Kjær latiniseret **Paludan** og **Anne Iversdatter**. Anesammenfald med ane nr. 956-957.

982-983.

Jens Olufsen og **Vibeke Madsdatter**. Anesammenfald med ane nr. 958-959.

984-985.

Hans Bjørnsen, borger i Flensborg, f. ? d. 17/6 1583 i Flensborg, g.m. **Marina**.

988-989.

Ture Terkelsen, nævnes i Varde mellem 1618 og 1631. **Hustru** kendes ikke.

Tip⁷ - oldeforældre.

1552-1553.

Mads Haar i Vester Nebel.

Hustru kendes ikke.

1554-1555.

Hans Nielsen Skærup, ejer af Eltanggaard i Eltang sogn og herredsfoged i Brusk herred, f. omk. 1480 i Skærup, d. i Eltang, g.m.

Maren Andersdatter Munk.

1556-1557.

Peder Laugesen Rafn, herredsfoged, Lille Velling, Smidstrup sogn, f. før 1529, d. 1571, g.m.

Kirsten Jensdatter.

1560-1561.

Find Jespersen, fæstebonde i Givskudlund, f. omk. 1490/1500.

Hustru kendes ikke.

1562-1563.

Niels Nielsen Smed (Nikolaus Fabricius), første protestantiske sognepræst efter reformationen i Jelling-Hover, f. 1510 i Vejle, d. 1575 i Jelling, g.m.

Karen Mortensdatter

1564-1565.

Hr. Lauritz, 1536-1546 første protestantiske sognepræst efter reformationen i Udby ved Middelfart. Muligvis også katolsk præst før reformationen.

Hustru kendes ikke.

1566-1567.

Hans Trogelsen, f. "ved Kolding", sognepræst i Brenderup, Vends herred, Fyn, g.m.

Marine Bertelsdatter, f. i Middelfart.

1592-1593.

Hr. Søren, sognepræst i Veerst, tidligere præst i Egtved, f. omk. 1500, formentlig død i Veerst.

Hustru kendes ikke.

1594-1595.

Mads Knudsen Buch, først katolsk og efter reformationen protestantisk sognepræst i Egtved og Ødsted samt provst i Jerlev herred, f. omk. 1500, d. 1584, g. efter reformationen m.

Ursula Caspersdatter.

1904-1905.

Anders Nielsen Bøgvad, borgmester i Kolding, f. 1555 i Kolding, d. omk. 1613 i Kolding, g.m.

Anna Pedersdatter Sørensen.

1912-1913.

Søren Mortensen Kjær (Paludan), først "Rigens skriver", derefter kgl. tolder og borgmester i Kolding, tillige kirkeværge og salmedigter, f. 1510 i Ribe, d. 23/3 1582 i Kolding, g. før 12/1 1548 m.

Anna Knudsdatter Turesen, f. omk. 1515 i Kolding, d. 31/3 1582 i Kolding.

1916-1917.

Oluf Thomsen, købmand, byfoged og rådmand i Ringkøbing, f. ? d. 1603 i Ringkøbing.

Hustru kendes ikke.

1918-1919.

Muligvis **Mads Christensen**, byfoged i Ringkøbing, nævnes 1603-04.

Hustru kendes ikke.

1952-1953.

Anders Nielsen Bøgvad og **Anna Pedersdatter**. Anesammenfald med ane nr. 1904-1905.

1960-1961.

Søren Mortensen Kjær latiniseret **Paludan** og **Anna Knudsdatter Turesen**. Anesammenfald med ane nr. 1912-1913.

1964-1965.

Oluf Thomsen og **hustru**. Anesammenfald med ane nr. 1916-1917.

1966-1967.

Muligvis **Mads Christensen** og **hustru**. Anesammenfald med ane nr. 1918-1919.

1976-1977.

Terkel Turesen, nævnes i Varde i 1561. **Hustru** kendes ikke.

BTip⁸ - oldeforældre.

3108-3109.

Niels Pedersen, herredsfoged, f. omk. 1460, bor i 1484 i Skærup, g.m.
Mette Tuesdatter.

3110-3111.

Anders Hansen Munk, lavadelig, selvejerbonde i Skærup, muligvis herredsskriver, måske delefoged, idet han var kronens tjener.
Hustru kendes ikke.

3112-3113.

Lauge Rafn i Velling.
Hustru Kendes ikke.

3114-3115.

Jens Hansen.
Hustru kendes ikke.

3120-3121.

Jesper Bertelsen, selvejerbonde eller fæstebonde i Givskudlund, f. omk. 1460, d.?
Hustru kendes ikke.

3134-3135.

Bertel, fisker i Middelfart, f. omk. 1500.
Hustru kendes ikke.

3188-3189.

Knud Jepsen Buch, gårdmand på Nagbølgaard og sandemand, f. omk. 1460 i Nagbøl, Skanderup, d. i Skanderup, g.m.

NN. Mogensdatter, f. omk. 1420.

3198-3199.

Hans Trogelsen og **Marine Bertelsdatter**. Anesammenfald med ane nr. 1566-1567.

3808-3809.

Niels Andersen Bøgvad, købmand og borgmester i Kolding, f. 1530 i Kolding, d. 28/7 1611 i Kolding, g.m.

Anna Pedersdatter, d. 14/2 1608 i Kolding.

3810-3811.

Peder Sørensen, f. omk. 1530 i Kolding?, g. m.

Mette.

3824-3825.

Morten Skrædder, velhavende ribeborger, f.? d. i slutningen af 1530'erne i Ribe, g.m.

Marine?

3826-3827.

Knud Turesen Skriver, byskriver i Kolding, f. omk. 1480/90, levede endnu 12/6 1539, men var d. 12/1 1548, g.m.

Johanne, som overlevede ham.

3836-3837.

Christen Madsen, f. omk. 1520 i Ribe, d. 14/12 1580 i Ribe, g. m. **Maren Pedersdatter**, f. omk. 1525 i Ribe, d. omk. 1569 i Ribe.

3904-3905.

Niels Andersen Bøgvad og **Anna Pedersdatter**. Anesammenfald med ane nr. 3808-3809.

3920-3921.

Morten Skrædder og **Marine?** Anesammenfald med 3824-3825.

3922-3923.

Knud Turesen Skriver og **Johanne**. Anesammenfald med ane nr. 3826-3827.

Tip⁹- oldeforældre.

6240-6241.

Bertel Persen, selvejerbonde eller fæstebonde i Givskudlund, f. omk. 1430.

Hustru kendes ikke.

6376-6377.

Jep Nielsen Buch, ejer af Nagbølgaard, f. omk. 1420 i Nagbøl, Skanderup, d. 1500 i Skanderup, g.m.

Mette Anchersdatter, f. omk. 1420.

6378-6379.

Mogens Nielsen Lange, ridder?, bispens lensmand på Hennegaard, ejer af Lydumgaard, f. omk. 1410, d. 25/2 1486, g.m.

Sidsel Jepsdatter Juel.

7616 -7617.

Anders Nielsen Bøgvad, købmand, f. 1510 i Kolding, d. 1576 i Kolding.

Hustru kendes ikke.

7672-7673.

Mads Pedersen, f. omk. 1500 i Ribe, Fiskergade.

Hustru kendes ikke.

7808- 7809.

Anders Nielsen Bøgvad og hustru. Anesammenfald med ane nr. 7616-7617.

Tip¹⁰ - oldeforældre.

12752-12753.

Niels Buch, ejer af Nagbølgaard, f. omk. 1360 i Skanderup? g.m.

NN. Tulisdatter, f. omk. 1390 i Nagbøl, Skanderup.

12754-12755.

Ancher Knudsen, væbner i Malt herred, f. omk 1370, g. m.

Mette.

12756-12757.

Niels Thomesen Lange, ridder?, ejer af Lydumgaard, f. omk. 1375, g.m.

Ide Mogensdatter Galt.

12758-12759. ?

Jep eller **Jens Juel**, f. omk. 1420, ejer af Udstrup i Ringkøbing amt, g. m.
NN. Udsen, f. omk. 1420.

15232-15233.

Niels Bøgvad, købmand, ejede en af de større gårde i Kolding, f. omk.
1470, d. 1550 i Kolding.

Hustru kendes ikke.

15616-15617.

Niels Bøgvad og **hustru**. Anesammenfald med ane nr. 15232-15233.

Tip¹¹ - oldeforældre.

25506-25507.

Tuli Mørck, lavadel, væbner, f. omk. 1330 formentlig i Nagbøl,
Skanderup.

Hustru kende ikke.

25512-25513.

Thomas Iversen Lange, ridder?, ejer af Krogsgaard?, f. omk. 1345.

Hustru kendes ikke.

25514-25515.

Mogens Ebbesen Galt, f. omk. 1410 på Rudbjerggaard på Lolland, g. m.
Anna fra Bjørnholm.

Tip¹² - oldeforældre.

51012-51013.

Hans Mørch, væbner, f. omk. 1280 i Mørke, d. omk. 1335.

Hustru kendes ikke.

51024-51025.

Iver Ebbesen Lange, ridder?, f. omk. 1320.

Hustru kendes ikke.

Tip¹³ – oldeforældre.

102048-102049.

Ebbe Lange, ridder?, f. omk. 1290. **Hustru** kendes ikke.

Anetavlen med personalhistoriske oplysninger.

Proband. (Ane nr. 1).

Jens Pertou Haahr Nielsen Green, malermester i Skovshoved, f. 11/7 1865 i Ølgod, dbt. 30/7 1865 i Ølgod, d. 19/5 1956 i Gentofte, begr. 24/5 1956 i Gentofte, g. 14/9 1890 m. **Frederikke Kathrine Nissen**, f. 22/8 1867 i Gråsten, dbt. 15/9 1867 i Gråsten, begr. 4/3 1951 i Gentofte, datter af Peter Georg Nissen, sadelmagermester i Gråsten, og Sophie Marie Laban, hvis familie stammer fra Kobbermøllen i Kruså. (Frederikkens anetavle indgår således ikke i denne anetavle, men udforskning af hendes aner er begyndt).

Jens Pertou Haahr Nielsen Green.

Frederikke Kathrine Nissen.

J.P.H.N. Green kom til Gentofte omkring 1880. Han kom i lære som maler og blev senere malermester i Skovshoved. Han var medlem af sangforeningerne i Skovshoved, og hans stamværtshus var på Skovshoved hotel. Familien boede på Strandvejen 297, lige oven for den gamle havn. I dag det ældste hus i Skovshoved. Som ældre boede de på Hyldegårdsvej i Ordrup og til sidst på plejehjemmet "Solhjem" i Gentofte.

I 1950 fejredes diamantbryllup med familiefest i restaurant "Palmehaven" i Charlottenlund. De fik 10 børn og 28 (31?) børnebørn. Det fortælles, at der muligvis skulle være 3 for os ukendte børnebørn. Oldebørnenes antal er mindst 50.

Diamantbryllup i 1950.

Deres børn (alle født i Skovshoved):

- a. Janus Georg Green, f. 12/1 1891, dbt. 24/5 1891 i Ordrup, d. 1/8 1982 i Ordrup, g. 4/10 1919 m. Johanne Kathrine Petersen, f. 28/4 1899 i Glostrup, datter af gårdbestyrer Jens Kristian Petersen og hustru Karen Marie f. Kristiansen.
- b. Elsa Sofie Green, f. 12/6 1892, d. 19/1 1975 i Ordrup, g. 26/6 1926 m. Kjeld Dan Hansen, f. 10/4 1894 i Charlottenlund?, d. 14/11 1979 i Charlottenlund.
- c. Holger Christian Nissen Green, f. 7/12 1893, d. 3/9 1976 i Rørvig, g. 10/10 1920 m. Olivia Marie Lauridsen, f. 16/10 1897 i København (Rigshospitalet), d. 27/5 1944 i Ordrup. Stedforældre ovnarbejder Ole Nielsen og hustru Sofie
- d. Jens Pertou Nissen Green, f. 27/7 1895, dbt. 18/6 1896 i Ordrup begr. 1/12 1968 i Ordrup, g.m Mette Kirstine Jacobsen Lind.
- e. Anna Marie Green, f. 9/4 1897, d. 2/5 1990, begr. 8/5 1990 i Skovshoved, g. 4/10 1919 m. Hans Aksel Marius Olsen, f. 18/5 1897 i Sundby, død 13/6 1979 i Ordrup. Søn af sporvognskusk Hans Christian Olsen og hustru Maren Kirstine f. Petersen.
- f. Frede Kathrine Green, f. 12/9 1899, d. 4/1 1983 i Vangede, g. 2/12 1924 m. Anton Halvor Jensen, f. 20/1 1898 i Torup, Frederiksborg Amt, d. 24/3 1973 i Vangede.
- g. Peter Frederik Green, f. 7/3 1901, d. 29/9 1960 i Søborg, g. 22/8 1927 m. Anna Jørgine Sofie Jørgensen, f. 29/1 1906 i København, d. 8/12 1986 i Søborg. Peter var tvilling, en søster døde ved fødslen.

- h. Svend Helt Green, f. 24/10 1903, dbt. 13/8 1905 i Ordrup, d. 16/1 1984 i Vangede, g. 5/12 1926 m. Ingeborg Kryger Rasmussen, f. 29/2 1904 i Mesinge, Hindsholm på Fyn, d. 1/10 1976 i Vangede. (Forfatterens forældre).
- i. Rigmor Pelt Green, f. 19/4 1905, d. 17/10 1977 i Vangede, g. 11/4 1931 m. Christian Edmund Hansen, f. 12/1 1908 i København, d. 10/7 1980 i Vangede.

Greens hus Strandvejen 297. Maleri af Orla Schwartz 1912.

Greens hus Strandvejen 297 restaureret i 2006.

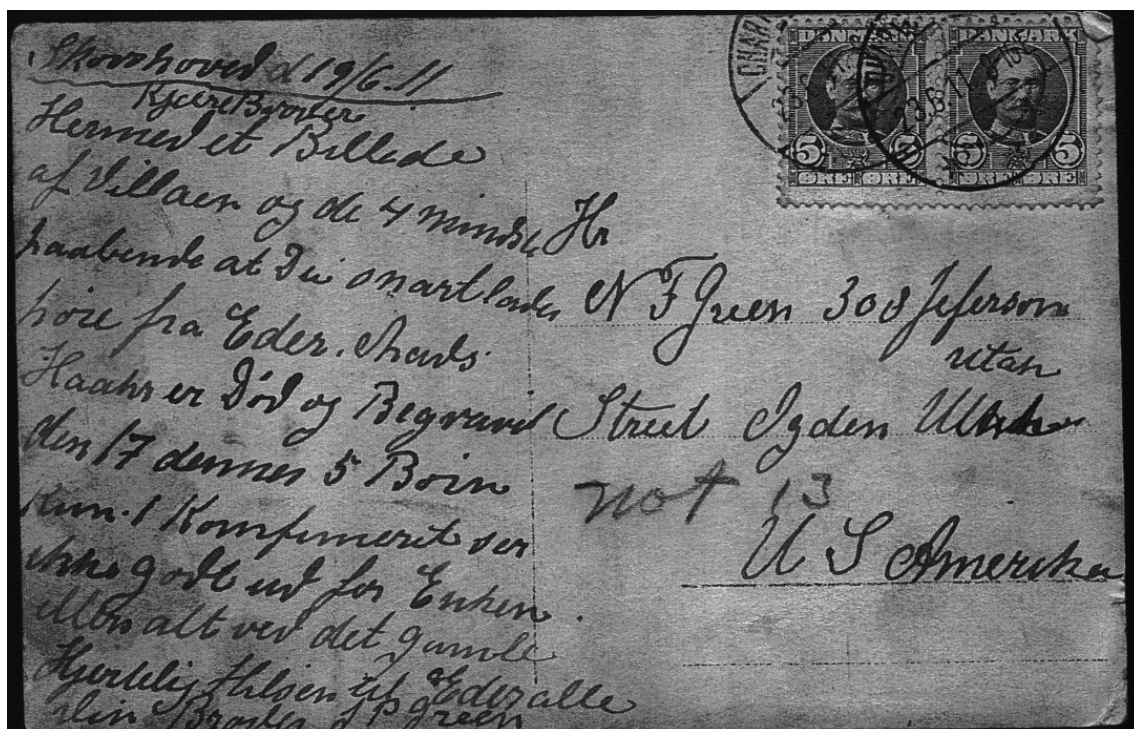
Greens hus på Strandvejen 297 i 1998.

Guldbrøllup i 1940.

Strandvejen 297. Postkort fra 1911 med ægteparret Green og deres fire yngste børn Frede, Peter, Svend og Rigmor. Postkortet blev sendt til broderen Niels Frederik i Ogden, Utah, USA.

Teksten på postkortet.

Forældre.

2-3.

Jens Christian Nielsen Green, urmager, f. 9/8 og dbt. 18/8 1833 i Sædding, d. 5/12 1904 i Ogden, Weber, Utah, USA, hvor han ligger begravet på mormonernes kirkegård, g. 1. gang 18/5 1862 m. **Else Cathrine Haahr**, f. 2/1 1825 i Ølgod, dbt. samme dag, d. 14/8 og begr. 19/8 1873 i Ølgod, g. 2. gang 29/12 1876 m. Ane Christine Marie Pedersen, f. 27/1 1842 i Nykirke sogn, datter af indsider Peder Christian Andersen i Vong, Nykirke sogn.

J.C.N. Green flyttede før 1855 som tjenestekarl fra Sædding til gårdejer Jens Madsen i nabosognet Faster. 11/6 1862 flyttede han som urmager fra Faster sogn til Ølgod. Det var det år, hvor han blev gift, og hvor han som urmager overtog forretningen efter urmager Carl Ludvig August Haahr, der var søn af løjtnant og landmåler Ude Peder Haahr f. på Lindbjerggaard og Maren Rasmussen Pripper. Han er den første i slægten, der bærer navnet Green. Som nr. 3 ud af 7 søskende er han den eneste, der bliver døbt Green. Det skyldes, at familien boede i Grene på Slumstruphus Mark. Flere stednavne i Vestjylland indeholder stavemåden Green. Grene eller Green er det sted, hvor en å deler sig i to grene. Dette passer også med fødestedet Grene på Slumstrupmark i Sædding sogn..

Børn af 1. ægteskab:

- a. Niels Frederik Haahr Nielsen Green, f. 28/1 og dbt. 6/4 1863 i Ølgod, d. 8/12 1957 i Ogden, Weber, Utah, USA. Han fik lærereksamen fra Blågårds Seminarium, blev mormon og rejste til Salt Lake City, Utah, hvor han blev gift 11/4 1894 med Dagmar Holgine Ingrid Hansen, f. 10/12 1869 i Tønder, d. 17/12 1946 i Ogden, Utah.

b. Jens Pertou Haahr Nielsen Green , f. 11/7 1865 i Ølgod, ane nr. 1.
--

Disse to brødre var henholdsvis 10 og 8 år gamle, da deres mor døde. Ved folketællingen 1880 befandt Niels Frederik sig 17 år gammel på gården Frøsigholm i Ølgod - en afbyggergård fra Lindbjerggaard. Gårdejerparret var Lars Jensen og Maren Mikkelsen, og de havde 5 børn. Niels Frederik står anført som skolelærer.

Ved samme folketælling var Jens Pertou 14 år gammel tjenestedreng på gården Agersnap Vestergård i Ølgod. Mand og kone på gården var Christen Hansen og Louise Augusta Frederikke Jensen. De havde 3 børn. Christen Hansen sagde til sine børn: *“Vi må ikke glemme, at vi er af Morten Vestkjærs gamle stamme, og at vi derfor må være hjælpsomme og have et ansvar over for vore medmennesker”*. Louise blev en sjælden god kone på Vestergård. Hun var afholdt af det store folkehold på gården for sit milde væsen, og her tænkes på, at

først havde hun gamle Hans Agersnap på aftægt, og da han døde, tog hun sine forældre og sin gamle mormor, Maren Andersdatter ind på aftægten og gav dem en god pleje. Maren døde 101 år gammel. (Tage Olesen: Ølgod Sogns Gård- og Slægtshistorie). Jens Pertou var i gode hænder.

Det må være i 1880 eller kort derefter, at de to brødre kom til Gentofte, hvor deres rige morbror Janus Nicolai Haahr sørgede for deres videre uddannelse. Denne *“var optaget af sin families ve og vel. Han hjalp 6 broder- og søstersønner, at de kunne komme i vej”*. (Peter Helt Haahr: Slægten Haahr).

Agersnap Vestergaard før.

Agersnap Vestergaard nu.

Bedsteforældre.

4-5.

Niels Olesen Kloster, husmand og fattigfoged, dbt. 25/11 1798 i Nysogn på Holmsland, d. 11/6 og begr. 16/6 1859 i Sædding, g. 28/10 1827 i Bølling m. **Anne Kirstine Andersdatter**, dbt. 13/5 1800 i Bølling, gårdmandsdatter fra "Frydenborg". En nu nedlagt gård.

Sædding kirke.

Familien boede først i Bølling og siden i nabosognet Sædding, hvor Niels Olesen Kloster ernærede sig som husmand og foged med den opgave at holde fremmede tiggere m.v. ude af sognet. Navnet Kloster er medtaget fra byen Kloster i Nysogn på Holmsland, hvor han er født.

Børn:

a. Anders Nielsen, f. 6/2 1829 i Bølling. Husmand i Havlund i Ølgod sogn. Var forlover for sin bror Jens Christian Nielsen Green, da denne blev gift med Else Cathrine Haahr i Ølgod kirke.

b. Bodil Kirstine Nielsdatter, f. 11/3 1830 i Bølling.

c. **Jens Christian Nielsen Green**, f. 9/8 1833 i Sædding, ane nr. 2.

d. Karen Marie Nielsen, f. 24/12 1836 i Sædding.

e. Christian Faninger Nielsen, f. 9/10 1840 i Sædding, d. 25/3 1841.

f. Christian Faninger Nielsen, f. 23/6 1842 i Sædding.

g. Niels Ole Nielsen, f. 5/6 1846 i Sædding, druknet på Grønland i 1881. Var ansat ved grønlandske handel.

6-7.

Jens Pertou Haahr, degn, dbt. 24/3 1788 i Ølgod, født på Lindbjerggaard, d. 23/11 og begr. 30/11 1837 i Ølgod, g. 27/9 1809 i Janderup m. **Mette Cathrine Andersdatter Jessen**, dbt. 10/8 1788 i Alslev, d. 21/12 og begr. 28/12 1870 i Ølgod. Forlovere ved brylluppet var Børge Qvist, St. Hebo i Janderup og Oluf Franck Jessen i Alslev. Jens Pertou Haahr var først sognedegn i Alslev og Hostrup, siden degn i Ølgod.

Han var åbenbart et så festligt menneske, at lokalhistorikerne Nourup i Alslev, Morten Eskesen og H. K. Kristensen fandt anledning til at skrive om ham. Sammenholdt med Peter Helt Haahrs oplysninger om ham i slægtsbogen tegner der sig et levende billede af ham. Jens Pertou blev opkaldt efter præsten Hans Jensen Pertous afdøde søn. Denne præst var personlig kapellan for provst Ude Sørensen Haahr og blev dennes efterfølger i embedet, ligesom han blev gift med provstens datter Karen. Jens Pertou var kun 8 år gammel, da hans mor døde i 1796. Hans bror Ude, der var 13 år, kom til birkedommer Engelstoft på Fanø. Den anden bror Niels Severin, der var 11 år, blev anbragt hos enken efter birkedommer i Skjern birk Hans Smidt på Frøstrup hovedgård. Jens Pertou selv kom til hospitalspræst Christian Clod i Ribe senere sognepræst i Skydebjerg. Kun søsteren Nicoline blev hjemme på Lindbjerggaard, da faderen Jørgen Udesen Haahr giftede sig anden gang med Anne Margrethe Birgitte Borgen. Man skulle ellers tro, at der var midler og plads nok på Lindbjerggaard til at holde børnene samlet.

Da Jørgen Udesen Haahr giftede sig første gang med enken efter Niels Hansen, Else Cathrine Pedersdatter Sørensen, fik hendes børn med Niels Hansen lov til at blive boende på gården jf. folketællingen. Men de var jo også piger. Jens Pertou kom i Ribe latinskole. I efteråret 1807 var han meldt til eksamen i København. Men han nåede ikke fra Ribe til hovedstaden før englændernes overfald på København. Der blev derfor afholdt en "overordentlig" eksamen i foråret 1808. Han begyndte så at studere teologi, men kun en kort tid uvist af hvilken grund. Efter moderen arvede han 1260 rigsdaler og efter faderen 513 rigsdaler. Det var dog en del penge. Men det var nedgangstider, og det anføres, at de vanskelige pengeforhold tvang ham til at holde op. Han blev så en kort tid sanglærer ved Ribe latinskole, idet han var meget musikalsk og havde en smuk og kraftig sangstemme. Han nød senere den ære at blive kaldt til Ribe for at synge ved en biskops begravelse.

I 1809 blev han gift i Janderup kirke med Mette Cathrine, datter af sognepræst Anders Møller Abrahamsen Jessen i Alslev og Mette Jørgensdatter Bjørn. Samtidigt fik han degneembedet i Alslev - Hostrup. Mette Cathrine var kun 3 år gammel, da hun mistede begge sine forældre med 9 måneders mellemrum i

1791 og 1792. Derfor blev hun sammen med en yngre søster opfostret hos sin faster Maren Agerholm Jessen på gården Store Hebo i Janderup sogn. Maren var første gang gift med Mads Rygaard d. 19/3 1791 og anden gang med fuldmægtigen på Hesselmed Byrge Qvist. De ejede Janderup kirke. Maren Agerholm fik i sit første ægteskab et barn, der døde som 2-årig. Det skrives om hende, at hun sikkert har været en fremstående, usædvanlig flink og virksom kvinde. Hun har med moderlig omsorg i sit hjem på Store Hebo modtaget og opdraget en stor del af sine søskendes børn. Her skal det også indskydes, at Jens Pertous morbror Niels Pedersen Sehested var sognepræst og provst i Janderup fra 1770 til 1807. Endelig skal det også med, at Maren Agerholms og Anders Møller Abrahamsen Jessens bror, nemlig degnen i Alslev-Hostrup Oluf Franck Jessen i 1792 blev gift med Ingeborg Nielsdatter Hansen, datter af Else Cathrine Pedersdatter Sørensen i hendes første ægteskab med proprietær Niels Hansen, Lindbjerggaard. Else Cathrines anden bror Søren Lund Pedersen ejede på et tidspunkt hovedgården Visselbjerg i Alslev sogn. Senere blev den overtaget af degnen Oluf Franck Jessen for 10.000 rigsdaler. I 1812 byttede Jens Pertou embede med degnen i Ølgod Jørgen Goth. Hjemme i Ølgod befandt Jens Pertou sig som en fisk i vandet. Spøgefuldt efterabede han de gamle koner, når de sang salmerne med følelsesfuld, rystende stemme. Ofte prædikede han i stedet for præsterne Esmann og Palludan, når de fik forfald. Stundom traf anmodningen ham i kroen lørdag aften. Men når så budet kom, rejste han sig straks, idet han skæmtende plejede at sige: *“Så skal jeg også prædike for de gamle kællinger, så vandet skal flyde fra dem!”* Han holdt gerne en meget følelsesfuld prædiken, der fik tårerne til at rinde. Folk ville gerne høre ham; thi han *“gjorde kønne prædikener”*. Han skrev også ret gode vers til festlige lejligheder.

På museet i Ølgod blev det af en lokalhistoriker fortalt, at der fandtes en beretning fra kromandens sønner om Jens Pertou. Den siger, at så snart præsten i Ølgod kirke begyndte sin prædiken, listede degnen ud af kirken og over i kroen tæt ved. Kromanden nægtede at servere for degnen i kirketiden, men han tillod dog sine sønner at skænke brændevin for ham. Degnen nåede tilbage til kirken med klaret stemme, inden præsten var færdig med sin prædiken.

Der var nok noget om *“Wessels svaghed”*, som det udtrykkes i slægtsbogen af sønnesønnen, lærer Jens Pertou Haahr, Holstebro. Samme siger også, at degnen vel nærmest var et barn af sin tid og sandsynligvis hørte til den gamle rationalistiske retning, der satte dyden i højsædet. Degnens yndlingssalme var jo:

“Til ende året haster, har jeg anvendt det vel?”

Har jeg forsaget laster og søgt i dyden held?”

Mon ikke han har sunget den med et glimt i øjet?

Videre fortælles det, at han ejede et kunstnersind, var retskaffen, livlig, vittig og selskabelig. Han var god til at holde et lag vedlige. H. K. Kristensen skriver om ham, at han blev den mest afholdte af de gamle degne, og den der levede længst i folks minde.

I sine sidste år blev Jens Pertou jævnligt forkølet, når han gennemvåd traske-
de frem og tilbage på vejen mellem Ølgod og Vallund, når han holdt skole
der. Han pådrog sig vattersot, hvoraf han døde i 1837 kun 49 år gammel.

Enken Mette Cathrine sad så tilbage med en meget lille pension. Derfor syede
hun for folk, og datteren Else Cathrine hjalp hende.

Deres børn:

- a. Børge Qvist Haahr, f. 23/9 1810 i Alslev, dbt. 9/11 1810 i Alslev, d. 30/9 1832 i Ølgod. Ugift. Opholdt sig i Skærbæk mølle.
- b. Jørgen Andreas Haahr, f. 13/1 1813 i Ølgod.
- c. Niels Spandet Haahr, f. 31/12 1815 i Ølgod, d. 6/5 1897, g. 10/10 1858 i Sdr. Omme m. Ane Marie Madsen, f. 9/5 1837, dbt. 25/6 1837 i Sdr. Omme.
- d. Mads Rygaard Haahr, f. 22/11 1818 i Ølgod, d. 23/6 1901 i Forsumho, g. 1. g. 13/5 1849 m. Kirsten Pedersdatter, f. 1813, d. 9/3 1882 (de blev skilt i 1856), g. 2. g. 1856 m. Maren Pedersdatter, f. 5/9 1821 i Ådum, d. 19/3 1882 i Ølgod.
- e. Birgitte Dorothea Margrethe Haahr, f. 4/6 1822 i Ølgod, g. 25/7 1858 m. Niels Madsen, f. 31/3 1828 i Grindsted.
- f. **Else Cathrine Haahr**, f. 2/1 1825 i Ølgod, ane nr. 3.
- g. Janus Nicolaj Haahr, f. 10/10 1827 i Ølgod, d. 12/7 1912 i Kbh, g. 19/9 1861 m. Elisabeth Susanne Frederikke Helsengren, f. 29/8 1825, d. 6/12 1879 i København.

Oldeforældre.

8-9.

Ole Andersen Fink f. 24/8 1764 i Ringkøbing, udlagt barnefader og således ikke g. m. **Ane Kirstine Pedersdatter**, dbt. 19/9 1770 i Nysogn på Holmsland.

Nysogn kirke.

Uddrag af Ringkøbing kirkebog:

"Fredagen den 24. August 1764 blev Casper Finks søn døbt og kaldt Ole. Faddere MarenBølling, --ens hustru Gunder Christensdatter, ChristenToft og hr. Frideritz

Uddrag af Nysogn kirkebog:

"25. November 1797 Ane Kirstine Pedersdatters uægte søn til dåbs confirmation i Nysogn kirke kaldet Niels. Frembåren af Mette Kierstine Nielsdatter i Kloster. Faddere var Lauritz af Gadegård, Christian Stauning og Niels Nielsen af Kloster, Else Marie Madsdatter af Snede. Udlagt som barnets fader Ole Andersen Fink af Ringkøbing".

Barn:

a. **Niels Olesen Kloster**, dbt. 25/11 1798, ane nr. 4.

10-11.

Anders Sørensen Røjkum (også kaldet **Frydenborg** efter hans nu nedlagte gård), bonde, f. 1766 i Brejning sogn, på Lille Snogdal i Røjkum, d. 28/3 1827 i Bølling, g. 8/10 1798 m. **Bodil Maria Jensdatter**, f. 12/2 1775 i Sædding på gården Førstenborg (i dag Fyrstenborg). Hun g. 2. g. 28/12 1828 m. Hans Christian Nielsen. Førstenborg i Sædding sogn er en afbyggergård fra herregården Slumstrup.

Børn af første ægteskab:

a. **Anne Kirstine Andersdatter**, dbt. 13/5 1800 i Bølling, ane nr. 5.

b. Anna Sophie Andersdatter, dbt. 30/12 1804 i Bølling.

Brejning kirke.

12-13.

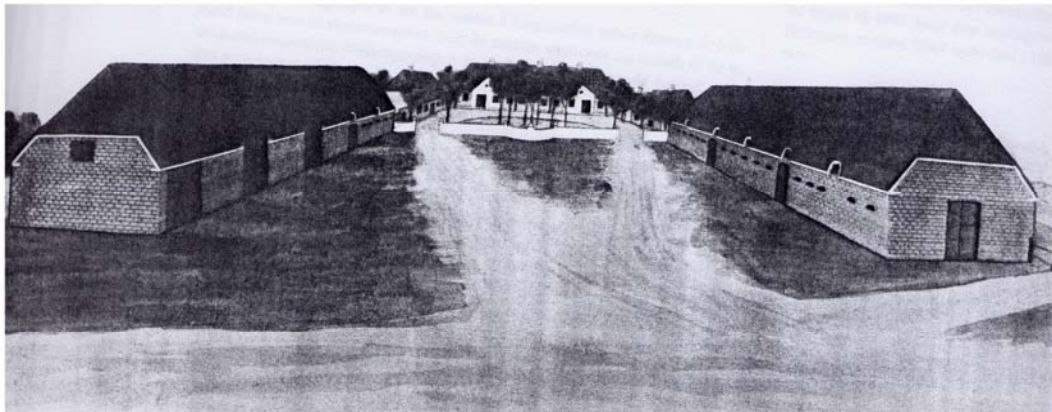
Jørgen Udesen Haahr, proprietær på Lindbjerggaard, f. i november 1747 i Ølgod, begr. 14/2 1800 i Ølgod 52 år og 12 uger gammel, g. 1.g. 25/5 1781 m. **Else Cathrine Pedersdatter Sørensen**, dbt. ?/1 1745 i Tim, d. 1/12 og begr. 8/12 1796 i Ølgod. Hun var enke efter ejeren af Lindbjerggaard Niels Hansen, begr. 13/4 1780 i Ølgod, 71 år gammel.

Jørgen Udesen Haahr blev g. 2. g. 5/5 1798 m. Anna Margrethe Birgitte Borgen, f. 11/12 1770 i Ølgod, datter af sognepræst i Nysogn og Gammelsogn på Holmsland Marcus Clausen Borgen og Gertrud Marie Gerhardsdatter Gerritz.

(Marcus Clausen Borgens første kone var Marie Sørensdatter Anchersen, enke efter res. kapellan i Ringkøbing Jens Hansen Bøgvad).

Anna Margrethe Birgitte Borgen g. 2. g. 2/8 1801 m. sin fætter Christian Erhard Borgen, løjtnant, senere major og hospitalsforstander i Kolding d. 23/8 1845 73 år gammel.

Ved gennemgang af Tim kirkebog fremgår det, at der ikke er anført en dato ved Else Cathrines dåb i januar 1745. Den efterfølgende dåb er dateret den 30. Januar. Hendes faddere ved dåben var Christen Nielsen, Niels Jepsen, Karen Jegind (ses også som fadder under anepar nr. 110-111) og Else Mogensen Jørgen Brogaards hustru.

Lindbjerggaard omk. 1872. Tegning af C. J. Jespersen Engsted.

Soluret på Lindbjerggaard.

Ved giftermålet med Else Cathrine Pedersdatter Sørensen blev Jørgen Udesen Haahr ejer af Lindbjerggaard. Et minde fra deres tid er den solskive, der sidder på hovedbygningen med følgende indskrift:

1787
JØRGEN UDESEN HAAHR
og
ELSE KATRINE SØRENSEN

I slægtens eje findes også et standur, over hvis urskive der står Jørgen Haahr, Else Kathrine Haahr. Dette ur er lavet af Danmarks første kvindelige urmager Mette Magrete Twistman, som på et vist tidspunkt ejede en gård i Agersnap, Ølgod sogn, købt af Jørgen Udesen Haahr. (Se museumsinspektør Søren Manøes bog om Mette Magrete Twistman). Hun var trolovet i godt to måneder med Jørgens bror Hans Peter Udesen Haahr. Men af ukendte årsager blev trolovelsen ophævet. (Se under ane nr. 24-25. pkt. h).

Ølgod kirkes altertavle blev i 1792 restaureret og bærer fra denne opmaling initialerne “*JUH*” og “*ECH*” for kirkeejerne Jørgen Udesen Haahr og Else Cathrine Haahr. Ved restaurering af kirken i 1959 blev Else Cathrines kisteplade fundet i korgulvet. Det er en oval, hvælvet, delvis bevaret blyplade,

29 gange 19 cm med en indskrift i indgraveret kursiv udfyldt med sort. En del af teksten kan tydes således: “--- *Velædle Madame Else Cathrine H(aar) født paa (Tim)gaard 174(5) gift med Niels H(ans)en til Lind(bjerg) --- (eft)er ham med --- gift (med) Hr. Jørgen Haahr --- Dødens Dag var paa Lindbjerg den (1.) December ---*”. Et løsrevet englehoved har formodentlig været en del af udsmykningen. Kistepladen blev fundet sammen med et kistekrucifiks af bly, 43 gange 43 cm, hvor Kristus bærer tornekrone og er iført lændeklæde. Øverst skriftbånd med INRI. Begge dele opbevares nu på Ølgod Museum. Ved skiftet efter Else Cathrines død var hendes to brødre provst Niels Pedersen Sehested fra Janderup og Søren Lund Pedersen fra Visselbjerg til stede som værger for hendes 4 børn af hendes andet ægteskab. Der tildeltes de 3 sønner hver 1260 rigsdaler og datteren 1130 rigsdaler. Skiftet begyndte 4/1 1797 og sluttede 20/12 1798. Da Jørgen Haahr begravnes 14/2 1800 er skiftet efter ham allerede begyndt 10/2. På det tidspunkt er de 3 sønner på 16, 14 og 11 år borte fra hjemmet. Datteren på 18 år er hjemme på Lindbjerggaard. Madame Haahr, Anna Margrethe Birgitte Borgen sidder tilbage med en datter på godt et halvt år og gravid i 2. måned. 15/12 var der skiftesamling. Nicoline var blevet gift og madame Haahr havde født en datter, Jørgine. Ølgod kirke med dens tiende og øvrige indtægter hørte til Lindbjerggaard. Hartkornet var 40 tdr. med tilhørende kirke-, konge- og korntiender samt kontribunabelt hartkorn ager og eng 5 skp. 2 fdk. 28/7 1800 afholdtes offentlig auktion over kirken. Her blev sognefoged Kield Nielsen i Gammelgaard og Christian Nielsen, Ølgod, på egne og hele sognets tiendeydende beboers vegne kirken tilslået for 11.077 rigsdaler. For Jørgen Haahrs 4 børns arv på næsten 5000 rigsdaler blev der givet prioritet i Lindbjerg, Ølgod konge- og kirketienende m.v. Skiftet sluttede endeligt 11/12 1801, hvor enken allerede var gift igen, og indtægten opgjordes til 18.109 rigsdaler og udgiften til 13.492 rigsdaler. Der blev så kun 4617 rigsdaler til deling. Enken fik det halve, hver søn 513 rigsdaler og hver datter 256 rigsdaler. I 1785 havde Jørgen Haahr fået tilladelse til at bortsælge bøndergodset, der bestod af 76 ejendomme. Langt de fleste købte deres fæstegårde, som de fik til vurderingssummen. 7 ejendomme blev ikke solgt, men 7 blev tilslagen ridefogeden hr. Lund (formentlig Else Cathrines bror Søren Lund Pedersen, der jf. folketællingen 1787 boede på Lindbjerggaard sammen med moderen Dorthe Cathrine Christensdatter Brøllund, der var 80 år gammel). I 1790, 1794 og 1797 fik Jørgen Haahr tilladelse til også at udparcellere selve Lindbjerggaard og nye auktioner fandt sted. Udstykningen af Lindbjerggaard blev regnet for den største på Vardeegnen i slutningen af 1700-tallet. Herregårdstiden var forbi. Generelt havde det også været nedgangstider i hele landet for landbruget. Else Cathrines første mand Niels Hansen, f. 1709 blev i 1740 g. 1. m. Ingeborg Madsdatter fra Sig. De fik

døtrene Zidsel Marie Nielsdatter, f. 1741, og Birthe Nielsdatter f. 1743. Niels Hansen startede med en formue på 31 rigsdaler. Han blev kroejer i Lyne og købte Strellev kirke. Denne solgtes omkring 1760 til Peder Saxesen, Lindbjerggaard, for 1400 rigsdaler. I 1760 købte Niels Hansen så Frøstrup hovedgård i Lunde sogn. (Denne ejedes 1709-1733 af borgmester Jens Bertelsen Thaulow i Varde).

Frøstrup hovedgård blev så i 1766 solgt for 23.000 rigsdaler til oberstløjtnant Hans Vilhelm Rosenvinge. Herefter købte Niels Hansen Lindbjerggaard for 30.000 rigsdaler. Denne var da på 45 tdr. hartkorn, tiende 54 og bøndergods 216 tdr. hartkorn.

Sagnet siger, at Niels Hansen *“vred hovedet om på sin første kone, hvorfor hun gik igen. Så måtte provst Ude Haahr mane hende ned ved Egknud bro”*. Det er vel næppe rigtigt. Som enkemand giftede Niels Hansen sig 6/5 1773 med Else Cathrine Pedersdatter Sørensen. Han var da 63 år og hun 28.

Børn af **Jørgen Udesen Haahrs** 1. ægteskab med **Else Cathrine Pedersdatter Sørensen**:

- a. Nicoline Kirstine Haahr, dbt. 2/9 1781 i Ølgod, d. 2/12 1853 i Ølgod, g. 8/11 1800 m. gårdmand Niels Hansen Pedersen af V. List (kaldet Niels Vestergård).
- b. Ude Peder Haahr, premierløjtnant og landmåler, dbt. 6/4 1783 i Ølgod, d. 24/2 1848 i Odense, g. 1. gang 23/10 1816 i Fredericia m. Maren Rasmussen Pripper, f. 26/10 1787 i København, d. 19/10 1820 på Visselbjerg i Alslev sogn, g. 2. gang 3/12 1842 i Odense m. Louise Kerf, f. 19/9 1801 i Fredericia, d. 31/12 1859 i Gl. Haderslev. Ude fik landmålerbestalling 16/1 1816. Var 1811-15 assistent hos landinspektør Iver Ellung i Hjerting. Ansat ved matrikuleringsarbejdet 1815-1824. Arbejdede herefter på Fyn. I 1838-39 deltog han i matrikuleringen af de blandede distrikter syd for Kongeåen. Det var hans søn Carl Ludvig August Haahr, der efter at have været svend forskellige steder i ind- og udlandet slog sig ned som urmager i Ølgod 1860-1862. Han havde haft borgerskab i Odense, Haderslev og Fredericia. Meldte den 11/3 1875 i København udvandring til New York City.
- c. Niels Severin Haahr, lærer og kirkesanger i Hunderup, dbt. 22/5 1785 i Ølgod, d. 21/12 1861, g.m Karen Pertou Pedersdatter, d. 23/2 1867 i Hunderup 73½ år gammel.

d. Jens Pertou Haahr , dbt. 24/3 1788 i Ølgod, ane nr. 6.
--

Vedrørende efterslægten efter a-d. se Peter Helt Haahr: Slægten Haahr.

Børn af **Jørgen Udesen Haahrs** 2. ægteskab med Anna Margrethe Birgitte Borgen:

- a. Cathrine Marie Haahr, f. 11/7 1799.

b. Jørgine Haahr, f. 21/9 1800.

Børn af **Else Cathrine Pedersdatters** 1. ægteskab m. Niels Hansen:

- a. Ingeborg Nielsdatter, dbt. 19/6 1773 i Ølgod, d. 25/8 1834 i Alslev, Visselbjerg, g. 3/11 1791 m. Oluf Franck Jessen, degn i Alslev. Se ane nr. 28-29 pkt. g.
- b. Dorthe Cathrine Nielsdatter, f. 28/4 1776 i Ølgod, d. 5/8 1854, g. 19/9 1795 m. Frederik Christian Bjerrum, der var ejer af hovedgården Søndersthoved ved Give.
- c. Elisabeth Nielsdatter, dbt. 20/4 1778 i Ølgod, d. 28/8 1856, g. 1. g. m. Laurids Schytte, f. 1770 i Varde, g. 2. g. m. Asmus Asmussen.

14-15.

Anders Møller Abrahamsen Jessen, sognepræst i Alslev og Hostrup, dbt. 7/5 1760 i Alslev, d. 29/4 1792 i Alslev, g. 18/10 1787 m. **Mette Jørgensdatter Bjørn**, f. 13/9 og dbt. 15/9 1765 i Varde, d. 4/8 1791 i Alslev. Faddere ved hendes dåb var Niels Sørensen Øllgaard, Peder Tranberg, rådmand Niels Knudsens kæreste, jomfru Elisabeth Fabricius og Else Rasmusdatter Øllgaard. Mette Bjørn (Madame Jessen fra Alslev) var selv fadder ved sin svoger landinspektør Ellungs og søsteren Anne Margrethe Bjørns søn Peter Nicolajs dåb i Guldager 26/9 1788.

Børn:

a. Mette Cathrine Jessen , dbt. 10/8 1788 i Alslev, ane nr. 7.
- b. Anna Cathrine Jessen, dbt. 6/7 1789 i Alslev, d. 30/3 1809 i Guldager, opfostret sammen med sin søster hos fasteren Maren Agerholm Jessen på Store Hebo, da forældrene døde i 1791 og 1792. Som 12-årig kom hun i huset hos sin moster Anne Margrethe Jørgensdatter Bjørn g. m. landinspektør Iver Ellung i Hjerting.

16-17.

Casper Fink

Tipoldeforældre.

18-19.

Peder Hansen af Houvig, Nysogn på Holmsland, husmand og fisker, f. omk. 1737 (50 år ved FT 1787), udlagt barnefader og således ikke g. m. **Apelone Nielsdatter**, født i Sdr. Røjklit og dbt. 3/9 1747 i Nysogn på Holmsland, d. i Kloster og begr. 15/1 1797 i Nysogn.

Uddrag af Nysogn kirkebog:

“September 1770 døbt Apelone Nielsdatters uægte datter Ane Kirstine af Sdr Røjklit, båren af Peder Christensens kone sammesteds. Faddere Peder Christensen, Ane Marie Snedker, Ide Larsdatter. Udlagt barns fader Peder Hansen, matros af Houvig”.

Barn:

a. Ane Kirstine Pedersdatter , dbt. 19/9 1770 i Nysogn, ane nr. 9.

20-21.

Søren Andersen Røjkum, bonde på Lille Snogdal, f. 1742 i Brejning sogn, begr. 10/10 1782 i Brejning, g. m. **Ane Nielsdatter**, f. omk. 1745..

Børn:

a. Anders Sørensen Røjkum , f. 1766, ane nr. 10.

b. Niels Sørensen, f. 1770 i Brejning.

c. Jens Sørensen, f. 1776 i Brejning, sikkert død som lille.

d. Jens Sørensen, f. 1781 i Brejning.

22-23.

Jens Lassen Fyrstenborg, bonde, dbt. 15/12 1740 i Bølling, begr. 1/7 1812 i Bølling, g. 8/5 1771 m. **Anne Sophie Christensdatter**, f. 1745 i Bølling, begr. 20/11 1808 i Sædding.

Før 1775 overtog Jens Lassen som afbygger gården Førstenborg i Sædding sogn. Denne gård, der nu staves Fyrstenborg, ejes i dag af Jeppe Christensen i Sædding, hvis slægt har haft den siden omk. 1850. Et medlem af denne slægt Petrine Kristiansen, f. 7/7 1883 i Fæster, blev 26/3 1908 g. m. Peder Jørgensen Haahr, landmand i Gaarde, f. 17/12 1882.

Børn:

a. Karen Jensdatter, dbt. 22/9 1771 i Bølling.

b. Bodil Maria Jensdatter , f. 12/2 1775 i Sædding, ane nr. 11.
--

c. Christen Jensen Førstenborg, dbt. 14/12 1777 i Sædding.

Bølling kirke.

24-25.

Ude Sørensen Haahr, provst og sognepræst i Ølgod, f. 8/9 og dbt. 11/9 1696 i Kolding, d. 18/1 og begr. 28/1 1789 i Ølgod, g. 23/6 1729 i Kolding m. **Kirstine Hansdatter Bruun**, dbt. 16/4 1709 i Kolding, begr. 20/7 1768 i Ølgod. Provsten var den første, der tilføjede et ekstra h i slægtsnavnet.

Faddere ved Udes dåb var Knud Bertelsen (Rebech, søn af Bertel Knudsen, ane nr. 192), Peder Udesen den yngre (søn af Ude Bertelsen, ane nr. 96), tolder Hans Pedersens hustru (den senere borgmesters hustru Margareta Catharina Curtz), Maren Mortensdatter og Marcus Baggers datter Maren. Alle af slægtsfællesskabet.

Ude Haahr dimitterede fra Kolding latinskole i 1716 og blev optaget på Københavns universitet, hvorfra han fik teologisk embedseksamen i 1720. En tid opholdt han sig på Fyn og var derefter hører ved Kolding latinskole 1722-1728, fra 1725 som øverste collega. Han fungerede tillige som kantor. Efter Frederik IV anmodning skulle han restaurere og rekonstruere de ramponerede latinske inskriptioner i slotskirken på Koldinghus. Tillige skitserede han de figurer af evangelister, som forefandtes i kirkens 7 buer. I en skrivelse til kongen af 20/8 1726 gør han rede for det udførte arbejde. Denne skrivelse opbevares i original i grevskabet Ledreborgs manuskriptsamling.

Ude Haahrs ansøgning om kaldet i Ølgod finde i Rigsarkivet og lyder således i datidens sædvanlige stil:

“Stormægtigste Allernaadigste Arve-konge og Herre!

I uforanderlig Tillid paa Eders Majestæts Høje Hellige og tilforladelige Løfte om Allernaadigst forfremmelse bønfalder Jeg i Dybeste Underdanighed om det nu Lædig Værende Præste Kald i Ølgod og Strelluf Sogner i Østerherret, Riiber Stift. Maatte det behage Eders Kongelige Majstet at skenke mig dette Blev jeg /: Sandhed at Sige for Guds og Kongens Høje og Hellige Ansigt:/ i min Afmagt Bestyrket, i min Nød hjulpen og fra to Mænds fulde og Kraftfortærende Arbejde til Een Mands taalelige forretninger Betimelig og Allernaadigst forfremmet. Jeg lover nest Guds Bistand at skikke mig derudi for Gud. Som Ordets tro tiennere for hans Meenighed som en opbyggelig Lærere og for Eders Kongelige Majestet som en Allerunderdanigst undersat og tro Pligtigste forbeder.

Ude Haar.”

Kongen svarede:

“Ude Haar, Kaldsbrev at være Sognepræst til Ølgod og St.

Fredensborg Slot, d. 13 Sept. 1728.

F 4, at vi allernaadigst have beskikket og forordnet saa og hermed beskikke og forordne Ude Haar til at være Sognepræst til Ø. og St. Sogne i Lundenæs Amt.”

Den 12/12 1729 sendte Ude Haahr følgende bekendtgørelse ud på kgl. stempelpapir (Lokalhistorisk Arkiv, Ølgod Museum):

“Undertegnede som Sognepræst for Ølgod og Strelluf Menigheder lader med forestående Auction på Lindbjerggaard og Gods herved gjøre bekjendt for alle og en hver som maatte være Liebhaber til bemeldte Ejendom, at den siden Anno 1628 er af Lindberg Ejere aarligen ydet til Sognepræsten som een efter anden her i Kaldet Rug 20 Skp. og Byg 24 Skp. for Korntiende af Thorlund, Frøsig og en Del af List, som skal være lagt under Gaarden Lindberg; hvilken anord. han formoder fremdeles at perpetuere imellem sig og vedkommende i hvis Magt Gaarden og Godset herefter maatte komme, vil og forhaabe, at den Rettighed som Hans Majst. allernaadigste Lov og Forordninger forundes Sognepræsterne i at nyde Korn- og Kvægtiende eller vederlag derfor i Parallel med andet besat Gods, samt Offer paa de tre store Højtider og den af hver Tønde Hartkorn ham efter Forordning tilkommende Ost, bliver ham fremdeles hvert Aar det Øde under Lindberg tilhørende Gods godtgjort af denne som herefter bliver Ejer deraf.

Iøvrigt ombedes Velædle Hr. Herredsfoged Seigr. Knud Jakobsen som Auctionens Directeur at dette på Auctionsstedet betimeligen maa vorde læst, og disses rigtige Forbindelse ved Paaskrift attesteres.

Jeg forbliver velædle Hr. Herredsfoged tjenestberedvillig.

Ølgod Præstegaard, d. 12. Dec 1729.

Udde Haar.

Ølgod kirke.

Man lægger mærke til, at han i begyndelsen af sin embedstid endnu skrev sit navn som Udde Haar.

Fra 1728 til sin død i 1789 - i over 60 år - var Ude Haahr sognepræst i Ølgod og Strellev sogne. Fra 1742 provst over Øster Horne herred. Fra 1758 var han sammen med John Christensen i Ndr. Bork medejere af herregården Juellingsholm. Det drejede sig kun om gården og tilhørende mølle uden fæstegodset. I 1759 delte de ejendommen således, at John Christensen fik 4/5 af Juellingsholm og Ude Haahr 1/5 samt møllen. Ude Haahr skødede 1762 sin del til sønnen Hans Severin Haahr, der døde 1782, hvorefter gården vist nok blev samlet.

Biskop Hans Adolf Brorson visiterede Ølgod 3 gange i Provst Haahrs tid. Disse indberetninger findes i Rigsarkivet og lyder således:

“Den 29. februar visiterede jeg Ølgod kirke. Provsten hr. Ude Haahr prædikede over de ord i passionen: “Jeg er dertil kommen i verden, at jeg skal vidne sandhed, hvo som er af sandhed kan høre min røst”. Hel vel og grundig. Han er en alvorlig og flittig mand i sit embede. Ungdommen var såre munter til at svare. Menigheden lod også en særdeles agtsomhed og alvorlighed i at høre Guds ord”.

“Den 16. oktober visiterede jeg Ølgod kirke. Provsten hr. Ude Haahr er en alvorlig mand i sit embede, catechiserede grundigt den sidste søndags

prædiken om Guds nådes højtidelige bryllup. Ungdommen svarede tildels vel”.

“Den 2. april i Ølgod kirke. Provsten hr. Ude Haahr prædikede opbyggeligt over tekst Joh. 19 v 3 ff. Ungdommen svarede særdeles vel. Degnen Gregers Andersen er ulastelig i levned og flittig i sit skolehold”.

Biskop Tønne Bloch:

“Den 8. maj visiterede jeg i Ølgod kirke og fandt menighedens kirkelyst samt ungdommens kendskab at svare til den værdige olding og hans tro medtjeners (provstens svigersøn kapellan Hans Pertou) retsindige embedsførelse, hvortil sjælens hyrde og biskop fremdeles skænke nåde”.

Folketællingen for Ølgod 1. Juli 1787:

Præstegården.

Ude Sørensen Haahr, 91 år, enkemand, provst og sognepræst.

Hans Peder Haahr, 42 år, ugift.

Johanne Margrethe Haahr, 30 år, ugift.

Ude Sørensen Haahr, 16 år, ugift, sønnesøn.

Kirstine Hansdatter Haahr, 15 år, sønnedatter.

Mathias Villadsen, 26 år, ugift, tjener, f. i Aadum, landsoldat.

Christen Vedstedsen, 16 år, f. i Faster, tjener.

Anna Kirstine Jensdatter, 25 år, ugift, f. i Egvad.

Kirsten Gregersdatter, 25 år, ugift, tjener.

Anne Cathrine Franilsdatter, 14 år, f. i Egvad.

14 år efter Ude Haahrs død blev der foretaget en taksation af præstegården i Ølgod (kopi i Lokalhistorisk Arkiv, Ølgod Museum):

“ Aar 1803 den 23 Oktober er af undertegnede Branddirektør og Taksationsmænd foretaget taksation over Pastor Esmanns beboede Præstegaard i Ølgod, som forhen er forsikret for 1580 Rigsdaler.

A. Stuehus i Nord, 18 Fag, 12 Alen dyb, af Grundmur med Straatag, til beboelse med 3 Skorstene

B. Et Hus ibygget i Øster, 8 fag, 8 3/4 Alen dyb, af Bindingsværk med Straatag, med to Bageovne og en Skorsten.

. Det østre Hus, 19 Fag, 10 1/4 Alen dyb, af Bindingsværk med Straatag til Lade.

D. Det søndre Hus, 29 Fag, 7 1/2 Alen dyb, af Bindingsværk med Straatag til Stald og Lade.

E. Det vestre Hus, 21 Fag, 8 3/4 Alen dyb, af Bindingsværk med Straatag til Stald og Lade.

Nu 2200 rigsdaler.

T. Andersen

Chr. Sand

Niels Linding

Hertil har forfatteren og lokalhistorikeren Tage Olesen følgende kommentar:

“Hele Gaardanlægget bestaar ialt af 95 Fag Hus. Et Fag = 3 Alen = 189 cm. Der er kun lergulve i Stuehuset. Gaardanlæg er tegnet op efter en Skitse fra Matrikkelarkivet og tegnet i størrelsen 1m = 1/2 cm. Bindingsværket var almindeligt indtil Aar 1800, hvor man begyndte at bruge mursten. Vestegnen var så fattig på Træ, at det Gang på Gang

nævnes, at man intet Træ har. Man måtte hente Tømmer og Hjultræ i Silkeborg og Skanderborg Skove. I hele Sognet var der i 1600- og 1700-Tallet kun lidt Krat hist og her, og for Lindbjerggaards Vedkommende gjaldt det, at Krattet var saa ringe, at det kun havde den Betydning, at Dyrene kunne gaa i Læ ved det i daarligt vejr. I hele Sognet var der kun Fjælgulve paa Lindbjerggaard, hvad der fremgaar af den gamle Brandprotokol”.

På Lokalhistorisk Arkiv findes et gammelt postkort med præstegården. Det er fra den tid, hvor det skulle frankeres med et 2-øres frimærke.

Ølgod præstegaard omk. 1800.

92 år gammel førte provsten selv pennen i kirkebogen til kort før sin død. Da Ude Haahr og Kirstine Hansdatter Bruun fik en stor efterslægt i Jylland, var det naturligt, at de står som stamfædre i Peter Helt Haahrs bog *“Slægten Haahr”* udgivet i 1944. Slægtsbogen blev ajourført i 1979 af Peter Helt Haahrs søn Kristian Ude Haahr, Tistrup. Den årlige slægtsavis indeholder tilføjelser til bogen.

Fra dette anepar nedstammer tidligere minister, formand for Folketinget, Iver Hansen og tidligere minister Bertel Haarder, medlem af Folketinget og Europaparlamentet. (Haarders far forstander for Rønshoved højskole Hans Peder Haahr tog efternavnet Haarder).

Børn, alle døbt i Ølgod:

a. Dorthea Udesdatter Haahr, dbt. 9/8 1730, d. 21/9 1730.

- b. Hans Severin Udesen Haahr, dbt. 9/9 1731, d. 1782, g. 7/11 1760 m. Christiane Wichmann fra Aarupgaard. En tid ejede han 1/5 af Juellingsholm og hele møllen.
- c. Karen Udesdatter Haahr, dbt. 7/6 1732, d. 30/6 1806 i Ølgod, g. 30/10 1766 m. Hans Pertou, f. omk. 1728, sognepræst i Ølgod. Denne var personlig kapellan for Ude Haahr i omk. 24 år. Han fik i 1781 efter 16 års tjeneste som kapellan lov til at succedere i embedet, når Ude Haahr var død. Men det varede altså yderligere 8 år.
- d. Søren Udesen Haahr, dbt. 10/10 1734, begr. 19/12 1772 i Horsens, g. 15/7 1766 m. Mette Møller. Han var købmand i Horsens.
- e. Peder Udesen Haahr, dbt. 22/3 1736, d. 2/7 1736 i Ølgod.
- f. Dorte Udesdatter Haahr, dbt. 24/5 1738, d. 1805, ugift, boede hjemme.
- g. Kirsten Udesdatter Haahr, dbt. 17/2 1740, d. 12/7 1773, g. 30/10 1766 m. Poul Andersen Rich, sognepræst i Hodde og Tistrup.
- h. Hans Peter Udesen Haahr, dbt. 17/5 1741, d. 25/5 1799, trolovet i Ølgod præstegård 27/11 1788 med enken urmager og gårdejer i Ølgod sogn Mette Magrete Christensdatter Twistman, f. 1741, d. 9/2 1827 i Snejbjerg sogn. (Se Søren Manøes bog: Mette Magrete Twistman, Danmarks første kvindelige urmager). De var da begge 47 år gamle. Trolovelsen ophævet af ukendte grunde 10/2 1789 i henhold til kgl. forordning. Han blev siden g. m. Fridericia Augusta Hansen. I 1799 købte han Nordbjerggaard på Lindbjerg Mark i Ølgod.
- i. Maren Rachel Udesdatter Haahr, dbt. 4/7 1742, d. 17/6 1743 i Ølgod.
- j. Daniel Udesen Haahr, hjemmedøbt 23/9 1744, d. 3/6 1801, først sognepræst i Lille Hedinge siden i Spjellerup - Smerup, g. m. Johanne Maria Clod. Ude Haahr skrev i sin kirkebog 11/11 1744: *"...samme dag blev min søn, som blev hjemmedøbt in casu necess 23/11, hans dåb publiceret for Ølgod menighed, hans navn er Daniel. Hr. Bertel Agerholms kære hustru bar ham (se under ane nr. 118-119 d.). Faddere var hr. Hans Helsing af Ansager hr. Oluf Bager af Thorstrup, hr. Jes Jessen (se under ane nr. 56-57, andet ægteskab, pkt. a.), og jomfru Karen Laugesdatter af Ndr. og Sdr. Bork (se under ane nr. 102 d.)."*
- k. Anna Udesdatter Haahr, f. 1745, begr 29/6 1764.
l. Jørgen Udesen Haahr, f. 1747 i Ølgod, ane nr. 12.
- m. Peder Helt Udesen Haahr, f. 16/1 1749, d. 18/5 1795, g. 31/1 1772 m. Kirsten Pedersdatter. Sognedegn i Henne og Lønne.
- n. Laugetta Maria Udesdatter Haahr, f. 28/5 1752, d. 31/4 1753.
- o. Johanne Margareta Udesdatter Haahr, f. 1756, d. 1829, ugift.

26-27.

Peder Sørensen, ridefoged og birkedommer, f. 1705 i Sdr. Nisum, d. 1760 som ejer af Rækkermølle i Hanning, g. 11/2 1735 m. **Dorthe Cathrine Christensdatter Brøllund**, dbt. 6/1 1709 i Sdr. Nisum, d. efter 1787. Dorthe findes nemlig i folketællingen fra 1787 i Ølgod, hvor hun som enke opholdt sig hos sin datter og svigersøn på Lindbjerggaard. Hun var da 80 år gammel. Peder Sørensen var først ridefoged på herregården Søgaard på Holmsland i tiden 1728-1737. Herefter ridefoged og birkedommer på Timgaard hos Holger Sehested. I 1756 fratrådte han stillingen som ridefoged, da Holger Sehested solgte Timgaard til Frans Linde på Pallisbjerg. Men han fortsatte som birkedommer. Senere købte han Rækkergaard i Hanning sogn.

Tim kirke.

Ved afviklingen af fogedtjenesten på Timgaard havde Peder Sørensen nogle penge i klemme, som han havde lagt ud for nogle fæstebønder, der var i restance. Skønt fæstebønderne efter at være kaldt op på Timgaard og i junker Sehesteds nærværelse tilstod, at de var ridefogeden pengene skyldig, men ønskede henstand, så forelå der ved en senere retssag intet skriftligt bevis herpå, således at retssagen ikke faldt ud til Peder Sørensens fordel.

I sin tid på herregården Søgaard oplevede Peder Sørensen en rystende begivenhed, som er beskrevet i Erik Westerby's bog "*Skarnskvinden Anna Maria*". Ligeledes har lokalhistorikeren H. K. Kristensen refereret sagen i sin bog "*Holmsland og Klittens Historie*". Søgaard eksisterer ikke mere som

herregård, men der findes i sidstnævnte bog et udmærket billede af herregården i dens velmagtsdage.

Fra bogen citeres:

“Da Peder Nicolai blev født på Søgaard, fik Bagges en amme til barnet, nemlig Anna Maria Seier, som kom til gården fra Ølgod sogn. Da Anna Maria var dygtig til at arbejde, blev hun efter at have opammet barnet på gården i endnu 10 år som køkken-, kælder- og stuepige. Og man hørte ikke noget slemt om hende, bortset fra, at hun var “arrigsindet” og ikke kunne forliges med sine medtjenere. I 1732 blev det så galt, at flere af gårdens folk truede med at rejse. Fru Bagges blev da nødt til at skille sig af med hende, og Anna Maria rejste med sin kiste og sit tøj til sine forældre i Viborg, hvor faderen var løjtnant. Der ville man nok helst af med hende, for efter 5-6 ugers forløb kom hun til Søgaard igen med sin kiste og bad om at måtte blive vinteren over, hvad fru Bagges ikke ville nægte det tidligere mangeårige tyende. Anna Maria klagede ellers over, at hun led af vattersot, da hun blev “jo mere tyk, fed og oppummeret”.

Ved slagtingen af en kvie til jul, blev hun syg og måtte gå til sengs. Hun blev dårligere, og fru overtalte hende til at tage imod besøg af præsten, som kom 3. juledag. Læge ville hun ikke have. Alligevel sendte fru 3. januar bud efter feltskær Gerritz, men han kom først den 5., og da var Anna Maria død natten før.

Fru Bagges, ridefogeden Peder Sørensen, Peder Ladefoged og nogle kvinder ville klæde liget. De fandt nøglen til hendes kiste i hendes underklokke. Da de ville sætte en æske ned i kisten, fandt de indsvøbt i hendes gamle klokke liget af et fuldbårent drengebarn. Rædselsslagne lukkede i hast kisten. To koner, der afklædte liget, mens det uhyggelige fund blev gjort, måtte nu på fruens befaling malke den dodes bryster. Der kom hvid mælk, og de fandt også andre beviser for en fødsel. Fundet blev nu meldt til øvrigheden, der afholdt forhør. En undersøgelse viste, at den nyfødtes hals var brækket, og at der i bunden af kisten lå knogledele af to andre spædbørn indsvøbt i et hvidt klæde. Hvem barnefaderen var blev ikke konstateret.

11. marts afsagde herredsfogeden og 8 meddomsmænd dom. De fandt bevist, at Anna Maria havde født i dølgsmål, ombragt barnet og øjensynligt også de to andre børn. Men da der næppe var andet “end sener og ben” tilbage af den døde kvinde, burde hendes hoved ikke som ellers almindeligt ved henrettelse af den art delinkventer sættes på en stage. Men hendes legeme skulle “af rakkeren optages, hvor hun står, og henføres i et markskel på Holmsland, og der af ham nedkastes”.

Denne dom ændrede landstinget. *“Andre slige letfærdige til afsky”* skulle Anna Marias legeme *“af natmanden optages og udi en høj nedgraves, og en stage derhos oprettes med stenhob omkring, hvor jorddrotten det på sin egen grund for godt befinder”*. Således skete det.

Holmslands kirkebog (Nysogn og Gammelsogn) oplyser nemlig, at Anna Maria *“blev nedkastet ved siden af fjorden på Søgaard mark”*.

Lige til vore dage har overleveringen talt om, at derude var begravet en pige fra Søgaard, som havde dræbt sit eget barn. Hyrdedrengene var ikke glade for at komme der, og andre holdt heller ikke af at færdes der, når det var mørkt.

Sidst i januar 1953 fik Ringkøbing museum meddelelse om, at der var gjort et fund derude og foretog en undersøgelse ved museumslederne. På tidligere hede, nu gennem flere år opdyrket mark tæt ved en brink ud mod fjorden var man stødt på en grav i så ringe dybde, at markredskaberne havde revet nogle knogledele med sig, idet graven og nedlæggelsen var udført så sjusket, at ben og lår havde ligget højere end den øvrige del af legemet. En tidligere bortpløjet lårknogle blev bragt til veje. Dr. Søndergaard Christensen viste, at fundet drejede sig om en yngre kvinde, der var ret spinkel. Dette sammen med, at udgraverne konstaterede et stolpehul ved ligets nakke må sammen med traditionens vidnesbyrd gøre det højst sandsynligt, at det virkelig er den stakkels Anna Marias grav, man var stødt på. Nu blev ligets rester stedt til hvile på kirkegården. Da emsige journalister havde fået nys om fundet, sørgede de for, at det kom til at vække ret betydelig opsigt.

Lidt om personkredsen omkring dette drama:

Fru Bagges hedder Johanne Nielsdatter Colding og er datter af rådmand Niels Bertelsen i Kolding. Hun var gift med Peder Pedersen Baggesen fra den kendte Baggesen-slægt i Ribe. Hans far var Peder Lauridsen Baggesen fra herregården Lunderup ved Varde. Dennes far igen var rådmand Laurids Baggesen i Ribe gift med Mette Jensdatter, datter af borgmester Jens Olufsen, Ringkøbing, ane nr. 958.

Anna Maria Seier kom fra Ølgod sogn, hvor hun i 1722 fødte et uægte barn. Dette barn befandt sig i Nysogn og var omk. 11 år, da Anna Maria døde.

Anna Maria havde indtil St. Hans 1732 været forlovet med Jep Hansen Tømmermand, der var født i 1707. Men han blev ikke i retten udlagt som barnefader til det ombragte barn. I sin vidneforklaring fastholdt han, at han ikke havde haft *“omgængelse”* med hende siden julen 1731. Af Nysogn kirkebog fremgår det, at Jep Hansen i 1733 i kirken stod åbenbart skrifte, idet han havde begået letfærdigheds synd imod Anna Maria på Søgaard. Præsten der kom til Anna Maria 3. juledag, var Andreas Rasch.

Den tilkaldte feltskær Gerritz var regimentsfeltskær Gerhard Gerritz fra Ringkøbing, som var gift med Birgitte Cathrine Hansdatter. Deres datter Gertrud Marie Gerhardsdatter Gerritz var gift med Marcus Clausen Borgen,

sognepræst på Holmsland. De fik 11 børn. Et af disse var Anna Margrethe Birgitte Borgen, der blev gift med Jørgen Udesen Haahr, Lindbjerggaard, ane nr. 12, i dennes andet ægteskab

Peder Baggesen datter Ane Catharine Baggesen fødtes i 1727. Hun blev 19/7 1753 gift med købmand velfornemme Hans Hansen Bruun fra Kolding. De fik døtrene Ane Cathrine og Johanne Bruun. Efter kun 3 års ægteskab døde Hans Hansen Bruun, og enken giftede sig 24 maj 1758 med købmand Henrik Ammitzbøl, Kolding.

Denne Hans Hansen Bruun kunne være en bror til provst Ude Haahrs kone Kirstine Hansdatter Bruun. Hvis dette er tilfældet har provsteparret sikkert deltaget i brylluppet på Søgaard. Det er ikke lykkedes at placere denne mystiske Hans Hansen Bruun i slægten i Kolding, idet den potentielle mulige i Kolding levede 1703-1729.

Peder Sørensens og Dorthe Cathrine Christensdatters børn:

a. Johanne Pedersdatter, dbt. 8/5 1735 i Sdr. Nisum.

b. Søren Lund Pedersen, dbt. 13/10 1737 i Nysogn. Faddere ved hans dåb var hr. Colding, Peder Ladefoged (fra Søgaard), Mogens Brøllund, Anne Brøllund og Maren Christensdatter fra Søgaard. I 1779 er Søren Lund ridefoged på Hennegaard hos kammerassessor Rygaard. I årene 1785-87 er han ridefoged og forvalter på Lindbjerggaard hos sin søster og svoger. 1790 er han auktionsinkassator ved skiftet efter provst Ude Haahr. Efter den store udstykning af bøndergodset på Lindbjerggaard købte Søren Lund i 1790 hovedgården Visselbjerg i Alslev sogn.

c. Niels Pedersen Sehested, f. 1740 på Timgaard, d. 8/8 1807 i Janderup student fra Ribe 1760, 14/8 1770 sognepræst i Janderup og Billum, 1780 også provst i Vester herred. Han var ugift. Skænkede kirkeskibet "De'Ammeral" til Janderup kirke. Dette kirkeskib blev restaureret i 1980. Et epitafium over ham og hans fætter hænger i kirken og har følgende tekst:

"På denne kirkegård i en indelukt og beplantet grav hviler hr. Niels Seested, forhen provst i Vester Herred og sognepræst for Janderup og Billum menigheder. Han fødtes på Tiimgaard 1740, blev præst i Janderup 1770 og kaldtes til et bedre liv den 8. august 1807. Ved hans side ligger hans søskendebarn og ven studiosus Jens Christian Damgaard, som døde 1778, 22 år gammel". Han var søn af Niels Pedersen Sehesteds søster Else Margrethe Christensdatter Brøllund og Svend Jensen Damgaard. (Se under ane nr 54-55).

d. Elisabeth Pedersdatter, dbt 1742.

e. **Else Cathrine Pedersdatter Sørensen**, dbt. jan. 1745 i Tim, ane nr. 13.

28-29.

Abraham Sørensen Jessen, sognepræst i Alslev og Hostrup, f. i Hjerting, dbt. 25/11 1721 i Guldager, d. 30/1 1787, begr. 8/2 1787 i Alslev, g. 2/9 1751 i Alslev m. **Mette Marie Andersdatter Møller**, dbt. 23/2 1727 i Ringkøbing, d. 31/7 og begr. 9/8 1786 i Alslev.

Alslev kirke.

I 1732 blev Abraham sendt til latinskolen i Nykøbing Mors, som blev ledet af Johannes Vogeliuss. Hans skolegang her varede kun to år, idet hans far døde i 1733, og moderen sad tilbage med 8 umyndige børn. Moderens lavværge sognepræst i Alslev og Hostrup og provst i Skads Herred Hans Lauridsen Friis g. m. Mette Maries moster Maren Christensdatter Agerholm rådede hende til at sætte Abraham i Ribe Latinskole, hvor Christian Falster var rektor. Studentereksamen fik han i Ribe i 1743 og blev indskrevet ved universitetet i København. Tog tilbage til Hjerting og forberedte sig til filosofikum, som han tog i 1744. Vendte tilbage til Hjerting, men anvendte omk. 1 ½ år dels hos provst Friis i Alslev og dels hos sin bror sognepræst i Ansager Jes Sørensen Jessen for at dygtiggøre sig. Rejste atter til København, hvor han i februar 1746 tog teologisk embedseksamen. Han fortsatte med at dygtiggøre sig hos provst Friis, og i 1749 blev han ordineret i Ribe Domkirke af biskop Hans Adolf Brorson til embedet som kapellan i Alslev og Hostru. Mette Marie Andersdatter Møller var som 8-årig efter sin fars død kommet til Alslev præstegård som plejebarn hos sin moster og onkel, som i 1747 gjorde

hende til deres universalarving, idet de ingen børn havde. I 1751 stod så brylluppet i præstegården med Abraham Jessen. I 1754 blev Abraham Sørensen Jessen kaldet til sognepræst i Alslev og Hostrup, når kaldet blev ledigt. Dette skete dog først i 1763. Den 10/10 1754 holdt biskop H.A. Brorson visitats i Alslev kirke. Brorson skriver, at magister Hans Friis, som tillige er provst i herredet, er en gammel og svag mand. Kapellanen pro persona hr. Abraham Jessen holdt en grundig og opbyggelig prædiken. Ungdommen, som svarede vel, bar vidne om vedkommendes flid og flittighed i deres embede. For resten blev intet erindret eller klaget hverken af lærere eller tilhørere. I 1756 udstedte biskoppen kollats til provst Friis, at denne kunne installere hr. Jessen til succederende sognepræst. 1/10 1759 visiterede Brorson atter i Alslev. Den gamle provst Hans Friis var nu så svag og skrøbelig. Pastor adjunctus og successor hr. Abraham Jessen holdt en smuk catechisation med børnene om døden og dommen, himmel og helvede. Provst Friis var nu blevet enkemand, og Abraham overtog såvel embedsførelsen som husholdningen. Hele dette forløb skal også ses i lyset af, at Abrahams far i 1714 havde købt kirkerne i Alslev og Hostrup, dog uden at have kaldsret til dem.

Hostrup kirke.

Abraham Jessen blev i 1784 udnævnt både til provst og konsistorialassessor (anklager ved provsteretten). Med overtagelsen af embedet fulgte også stridighederne med især herremanden på Visselbjerg Sebastian Wøldike, som også sognepræsten i Janderup havde stor fortræd af i forbindelse med deres rettigheder. Hvad disse rettigheder angår, skriver biskop Brorson i sin

visitatsbog, at det kun er få præster, som har evne og vilje til at forsvare deres rettigheder ved proces. Tre processer førte Abraham Jessen igennem til Højesteret, og han vandt dem alle tre. Det drejede sig om 1) sagen om præsterettigheder for Visselbjerg, 2) sagen om vognskjulet ved Hostrup kirke og 3) sagen om de fire mænds attester angående Alslev bro og vase. (Se Fra Ribe Amt 1916: Præster og Herremænd). Han noterede i sin embedsbog (Liber daticus) de tre domme og tilføjede det inderlige ønske, at Gud i nåde vilde bevare alle hans gode venner fra processer, glæde hans venner og omvende hans fjender. Siden førte han endnu en proces, der vedrørte den nyoprettede by Vibeke på Visselbjerg Mark opkaldt efter Wøldike hustru Vibeke Endorf. Det var en sag om præstetiende. Denne sag gik ham i hovedsagen imod, men han opnåede, at bønderne i Vibeke blev pålagt et bestemt offer, der var noget højere, end hvad de øvrige bønder i sognet ofrede til præsten. Sebastian Wøldikes enke Vibeke havde

gjort fælles sag med sine bønder, og det siges at hun døde af glæde over, at det endelig lykkedes at vinde en sag over præsten.

Det var netop i Abraham Jessens tid, at det blev indskærpet at føre embedsbog i overensstemmelse med befalingerne fra Christian IV og Christian V. I 1765 gav han sig i kast med sin Liber daticus. *“Den er blevet et yderst interessant aktstykke, der giver en mængde historiske oplysninger ikke alene fra hans samtid, men også fra langt tilbage i tiden. Han har været en mand med udpræget historisk sans, der har været meget omhyggelig med at opnotere, hvad han anså at have værdi for hans eftermænd i kaldet, og derved er han kommet til at skrive et stykke kulturhistorie af stor værdi. Han betegnes som en stridbar mand, men det er dog ikke givet, at hans mange processer er udslag af stridighed. De kan lige så godt være udslag af hans retsfølelse. Thi det er uomtvisteligt, at præstekaldet i tidernes løb var blevet endog ret betydeligt forringet, og at der af præster længe før ham var gjort tilløb til at få tilbage, hvad der på uretfærdig måde var taget fra det. De andre magtede det ikke; men Abraham Jessen var uden tvivl en meget dygtig mand på flere områder og af en betydelig karakterstyrke, og han førte sagerne til sejr. At Abraham Jessen har været en samvittighedsfuld mand og en nidkær præst, der ville tjene sin Herre og være en god hyrde for sin menighed, er der flere træk, der tyder på, bl.a. at han holdt kirketugt. I hans dage holdtes der provstevisitats omtrent hvert år. Provsten er stadig vel tilfreds med ungdommen i Alslev”.* (H.P.H. Novrup: Alslev og Hostrup Kirker. (Fra Ribe Amt)).

Novrup fortæller videre, at han under et besøg i Alslev fik fortalt med en vis gysen, at det spøjte på præstegårdens loft, og at spøjelset var en gammel præst, der hed Abraham Jessen, der *“gik igen”*. Han rodede ved nattetid i præstegårdens arkiv, der havde sin plads på loftet. Der var en sag, han ikke rigtig

var blevet færdig med, før han døde. Denne sag skulle angå et stykke af præstegårdens enge, som han ville tillægge degneembedet, for at hans søn, der skulle være degn her, kunne blive nogenlunde ligestillet i økonomisk henseende med broderen, der skulle efterfølge faderen i embedet. Han ejede nogle jorder rundt omkring i sognet samt Grydvad mølle.

Et epitafium over Abraham Jessen, en malet egetræstavle, er opsat på den sydlige triumfvæg ved prædikestolen i Alslev kirke.

I præstegårdens arkiv fandtes en gang nogle løse blade, hvor Abraham Jessen havde formet nogle indlæg i sagen mod bønderne i Vibeke. Der står til slut følgende lidt mangelfulde linier:

“Processer giver Hovedvee, og andet følger efter.

De tærer både pengene og Sinds og Legems Kræfter.

Liid derfor heller, om du kand,feyle

..... en ærlig mand, og Dig kand heri speyle”.

Børn, alle født og døbt i Alslev:

- a. Hans Friis Jessen, møller i Grydvad mølle, f. 18/6 1752, i 1792 degn i Janderup og 1796 degn i Guldager, f. 8/6, dbt. 25/6 1752, d. 2/2 1819 i Viborg, g. 13/11 1778 m. Mariane Pedersdatter Jessen (kusine), dbt. 14/9 1759 i Vejle, begr. 15/4 1793 i Janderup. Han g. 2. gang Johanne Hedvig Lovise Lemvigh, f. 16/12 1762 i Hemmet præstegård, d. 13/11 1835 i Viborg. I første ægteskab 9 børn, i andet 4.
- b. Anders Bartholin Jessen, dbt. 14/6 1754, begr. 18/12 1755 i Alslev.
- c. Maren Agerholm Jessen,, dbt. 24/11 1755, d. 5/12 1834 i Varde, g. 24/5 1775 m. Mads Rygaard, dbt. 11/8 1742 i Aal, ejer af gården St. Hebo i Janderup. Mads Rygaard d. 19/3 1791, hvorefter Maren Agerholm Jessen giftede sig med fuldmægtigen på Hesselmed Byrge Quist, f. 1732, d. 11/1 1825 i Janderup. Et barn af første ægteskab døde som toårig. I andet ægteskab to børn.
- d. Søren Jessen, gæstgiver i Hjerting, dbt. 15/4 1757, d. 17/6 1831 i Hjerting, Guldager sogn, g. 17/4 1795 m. Kirsten Jensdatter Hansen, f. 18/7 1762 i Hjerting, Guldager sogn, d. 7/4 1814 samme sted. 4 børn.
- e. Helene Cathrine Jessen, dbt. 19/12 1758, begr. 10/8 1769 i Alslev.

f. Anders Møller Abrahamsen Jessen , dbt. 7/5 1760, ane nr. 14.
--

- g. Oluf Franck Jessen, degn i Alslev, ejer af Visselbjerg, dbt. 13/7 1766, d. 23/9, begr. 30/9 1815 i Alslev, g. 3/11 1792 m. Ingeborg Nielsdatter, datter af Niels Hansen, Lindbjerggaard, og Else Cathrine Pedersdatter Sørensen (hendes første ægteskab, ane nr. 13). 4 børn. Ved et af børnenes dåb citeres fra kirkebogen: *”Oluf Franck Jessens og hustru Ingeborg Hansens søn døbt 19. april 1801 og kaldet Jørgen Haahr. Frembåren af madame Schytte fra Varde. Faddere var hr. Quist fra St.*

Hebo, Niels Schach af Alslev mølle, hr. Niels Severin Haahr fra Visselbjerg og jomfru Quist fra Varde". I 1809 købte Oluf Franck Jessen Visselbjerg af Søren Lund (Ingeborgs morbror) for 10.000 rigsdaler (se under ane nr. 26. b.). Ingeborg Nielsdatter giftede sig som enke med Matthias Thomsen, som i 1850 solgte gården til J. A. Willadsen.

30-31.

Jørgen Jørgensen Bjørn, farver, dbt. 7/1 1724 i Varde (St. Jacobi), d. 23/4 1795 på Hannevang i Janderup, g. 1. gang m. Margrethe Sørensdatter Jessen, dbt. 17/8 1732 i Guldager, d. 15/11 og begr. 23/11 1761 i Varde. Hun er søster til ane nr. 28 Abraham Sørensen Jessen. Se under anepar 56-57. G. 2. g. 1/7 1763 m. **Anna Cathrine Sørensdatter Hallum**, f. 14/7 1737 i Skærbæk mølle, Ølgod sogn, d. 28/1 og begr. 4/2 1783 i Varde (St. Jacobi). Efter hendes død var der skifte 8/3 1783.

Jørgen Bjørn var farver og linnedtrykker i Varde og løste borgerbrev 21/9 1752. Han var tillige eligeret borger. Efter den store brand i Varde 3/6 1779, hvor 65 gårde og huse brændte, fik de brandlidte tilstået konsumtionsfrihed og frihed for ekstra skat i et år. Desuden fik de bevilget en kollekt, der indbragte 3674 rigsdaler. Disse penge fordeltes af en kommission til de brandlidte. Jørgen Bjørn, der var brandlidt og medlem af kommissionen, fik tildelt 90 rigsdaler

Jørgen Bjørns og Margrethe Jessens børn, alle født i Varde:

- a. Jørgen Bjørn, farver i Løgumkloster siden i Sønderborg, dbt. 15/4 1754. I 1771 arvede han godt 51 rigsdaler efter sin morfar Søren Jessen og i 1778 246 rigsdaler efter sin mormor Karen Abrahamsdatter Brochmann.
- b. Søren Jessen Bjørn, dbt. 15/8 1755. Var først skriverdreng hos forvalter Kaalund på Dallagergaard. Rejste omkring 1773 som kontorist til Amsterdam. Levede stadig i 1804. Samme arv som a.
- c. Jens Thaulow Bjørn, dbt. 26/11 1756, begr. 14/2 1757 i Varde.
- d. Anne Marie Bjørn, dbt. 4/8 1758, d. 18/9 1816 i Billum, g. 29/10 1783 m. cand. phil. Peder Severin Sterm, f. 1/11 1730 i Sdr. Vium, d. 17/3 1800, søn af Søren Sørensen Sterm, Viumgaard. Anne Marie kom i huset i Ho præstegård og siden til Vejle. Efter giftermålet boede de så på Hannevang, hvor også Jørgen Jørgensen Bjørn opholdt sig ved folketællingen 1/7 1787. Hannevang var en ufri avlsgård. Peder Sterm havde også skøde på Vejen mølle. Anne fik halvt så meget i arv som a.
- e. Jens Thaulow Bjørn, dbt. 6/1 1760. Var først på et farveri i Århus, derefter i 1778 som sømand på fart fra Amsterdam. Samme arv som a. Den 13/3 1804 skrev han til stiftamtmand Moltke, at den arv på 246 rigsdaler, der ved skifte efter Jessens enke i Hjerting var tilfaldet ham,

måtte med renter udbetales til hans 8 halv- og helsøskende. Arven til Mette Jørgensdatter Bjørn, der var død 4/8 1791, gik videre til hendes to døtre.

f. Carsten Bjørn, dbt. 14/11 1761, d. 24/1 og begr. 30/1 1767 i Varde.

Jørgen Bjørns og Anna Cathrine Hallums børn, alle født i Varde:

a. Anne Margrethe Jørgensdatter Bjørn, f. 22/3 og dbt. 25/3 1764, d. 2/5 og begr. 10/5 1833 i Guldager, g. m. landinspektør Iver Ellung, f. 1755, d. 22/1 1820 på Frederiks Hospital i København. Ved folketællingen 1787 boede de i Hjerting. I huset var tillige på det tidspunkt Annes søster Mette Jørgensdatter Bjørn, 20 år gammel, og også Ellungs mor Else Marie (Nielsdatter Rømer) 72 ½ år gammel, enke efter kontrollør Peter Ellung.

b. Mette Jørgensdatter Bjørn , f. 13/9 1765, ane nr. 15.

c. Søren Hallum Bjørn, skolelærer, f. 4/2 og dbt. 7/2 1768, d. 30/9 og begr. 5/10 1822 i Guldager. Ved folketællingen 1787 opholdt han sig på Hannevang, og ved folketællingen i 1801 på proprietærgården Sønderris i Guldager sogn var han ugift og læste for børnene.

d. Claus Guldager Bjørn, f. 20/5 og dbt. 24/5 1770, d. 25/1 1850 i Ribe, g. 4/4 1807 i Guldager m. Barbara Breiling Nielsen, f. 1789 i Ålborg. Han var guldsmed i Grydergade i Ribe, hvor han fik borgerskab 20/8 1807.

e. Niels Christian Bjørn, landinspektør, f. 9/10 og dbt. 13/10 1771, begr. 9/1 1808 i Guldager, g. m. Anne Margrethe Ellung (en søster til landinspektør Iver Ellung). Ved folketællingen 1801 boede han på Hannevang.

f. Jens Hallum Bjørn, f. 27/8 og dbt. 28/8 1774. Ved folketællingen 1787 opholdt han sig hos Mads Rygaard på St. Hebo i Janderup.

g. Jacob Christian Bjørn, f. 3/3 og dbt. 8/3 1778, d. 27/8 begr. 30/8 1779 i Varde.

Tip²- oldeforældre.

36-37.

Hans Nielsen, husmand og fisker, f. omk. 1713, hustru kendes ikke.

38-39.

Niels Sørensen, bonde, f. 1714 i Sdr. Røjklit, Nysogn, d. 2/2 1772 i Nysogn. Hustru kendes ikke. Uddrag af Nysogns kirkebog: ”3. september 1747 døbt Niels Sørensens barn i Sønder Røjklit Apelone. Maren Lauridsdatter bar. Ib

Sørensen, Søren Sørensen, Christen Nielsen, Else Sørensdatter og Kirsten Christensdatter var faddere”.

Børn:

a. Anne Nielsdatter, dbt. 8/12 1743 i Nysogn.

b. **Apelone Nielsdatter**, dbt. 3/9 1747 i Nysogn, ane nr. 19.

44-45.

Las Lauritzen Toft, bonde, f. 1712 i Bølling, begr. 2/1 1752 i Bølling, g. m. **Bodil**, f. 1716 i Bølling.

Børn i 1. ægteskab, alle født i Bølling:

a. Lauritz Lassen, dbt. 31/3 1737.

b. Anders Lassen, dbt. 1738.

c. **Jens Lassen**, dbt. 15/12 1740, ane nr. 22.

d. Mette Kierstine Lasdatter, dbt. 18/5 1743, begr. 24/5 1743 i Bølling.

e. Mette Kierstine Lasdatter, dbt. 28/6 1744, begr. 27/4 1749.

f. Anna Lasdatter, dbt. 22/10 1747.

48-49.

Søren Udesen Haar, købmand, dbt. 16/10 1661 i Kolding, d. 12/8 1722 i Kolding, g. 1. gang m. **Dorthea Hansdatter**, f. marts 1663 på Adserbølgaard i Lindknud sogn, d. 18/2 1712 i Kolding, 48 år, 10 mdr., 2 uger og 3 dg gammel, g. 2. gang m. Maren Sørensdatter Rachlow, f. 1674, begr. 10/9 1717, 45 år gammel.

Søren Udesen antog navnet Haar efter sin mor, men udelod d’et.

Ved Sørens dåb var følgende faddere: Anders Jørgensen Ridefoged (kgl. maj. ridefoged på Koldinghus, g. m. Karen Sørensdatter Haard), Zone Pedersen (rådmænd, g. m. Dorthe Poulsdatter, enke efter rådmænd Peder Udesen. Hun er datter af rådmænd Poul Bertelsen, provst Bertel Iversens søn), Hans Hansen Mouritzen (rådmænd, ane nr. 100), rådmænd sal. Søren Jørgensen Haards kone Karen Bertelsdatter (ane nr. 195, datter af provst Bertel Iversen) og Mette Udesdatter (ane nr. 201).

Valfartskirken i Kippinge.

Søren Udesen Haar var købmand og boede i Brogaden (Søndergade). Lige fra sine unge dage havde han haft dårlige øjne. Forældrene havde bekostet mange penge på hans helbredelse, men uden resultat. Som 19-årig rejste han sammen med sin mor til valfartskirken i Kippinge på Falster, hvor der i katolsk tid var sket flere undere i forbindelse med hostien.

Ligeledes fandtes på stedet en helligkilde, som efter sagnet sprang frem, hvor en nyopført præstegård i 1500-tallet sank i jorden. I 1679 i forbindelse med besøget skænkede Søren Udesen Haar og hans mor, Lene Sørensdatter Haard, et blå alterklæde til kirken. I en overleveret beretning fra degnen J. F. Severin hedder det om Søren: "*Samme unge Karl haver haft stor besværlighed af Øyen-Vee, er nu Gud skee Lov, nogenledes helbredet*". (Danmarks Kirker, bd. 8,2. Maribo Amt). Det blev dog værre og værre, og snart kunne han hverken læse eller skrive. Tjene til føden kunne han faktisk ikke. Kirken kunne han selv finde vej til og til andre kendte steder. Men ellers måtte hans kone Dortehea føre ham rundt. Hans dårlige syn forhindrede ham dog ikke i at drive handel. Det kunne han nemlig gøre ved konens hjælp. De drev også landbrug, idet de dyrkede den "*priviligerede pestjord*". Hvor den lå, vides ikke.

Fra dette anepar nedstammer de tre kunstmalere Peter Christian Skovgaard, Joakim Skovgaard og Niels Skovgaard.

Børn i første ægteskab.:

a. **Ude Sørensen Haar**, f. 8/9 og dbt. 11/9 1696 i Kolding, ane nr. 24.

b. Hans Sørensen Haar, f. 1698, hans dåb findes ikke i Kolding kirkebog, d. 1716 i Arendal i Norge. Som ganske ung blev han ansat på skrivestuen hos sin slægtning amtsskriver i Ringsted amt Peder Helt (se under ane nr.192-193.b.4.). Her fik han imidlertid en kasseangel på 100 rigsdaler, hvorfor han stak af og lod sig hverve til flåden og blev ansat som skriver ved galejerne i Arendal. Da hans mor døde, gjorde amtsskriver Peder Helt 4/6 1716 udlæg i hans mødrende arv, som netop udgjorde 100 rigsdaler. Hans far Søren Udesen Haar mente ikke, at han skulle betale, og sagen kom for retten. 30/7 1716 afsagde landstinget kendelse om, at arven var hjemfalden til erstatning. Ved faderens død i 1722, da man skulle finde ham i anledning af skiftet, blev hans skæbne kendt. Chefen for flådeafdelingen i Norge, schoutbynacht W. E. Resen havde hørt om hans dygtighed. Så da eskadrens skriver lige var død, blev Hans Haar antaget i hans sted. Chefen var tilfreds med sin nye skriver. Men en måned efter at Hans Haar var antaget, tog chefen på tjenesterejse. Da han vendte tilbage, var Hans Haar netop druknet ved, at en ege - en fladbundet pram - var kænret. Hans Haar havde da kun været i stillingen i 3 måneder og hævet en måneds løn. Det resterende tilgodehavende gik til hans begravelse, og han efterlod kun det tøj, han gik i. Dette forløb meddelte chefen 6/4 1722, da han blev spurgt. Han var da blevet amtmand over Lister og Arendal. Men den 18-årige gut havde gjort et sådant indtryk på ham, at han huskede ham 6 år efter. (Frovin Jørgensen).

c. Jørgen Sørensen Haar, købmand og kirkeværge i Kolding, f. 28/1 1700 i Kolding, begr. 22/2 1752 i Kolding, g. 1. g. m. Malene Hansdatter, dbt. 11/2 1706 i Kolding, begr. 4/4 1738 i Kolding, datter af skipper Hans Thomsen.

Deres børn:

1. Hans Jørgensen Haar, f. 1728 i Kolding. Det var formentlig ham, der blev g. m. Kirsten Frederiksdatter Curtz, datter af sognepræst i Vissing og Voerladegaard Friederick Hansen Curtz og Karen Hansdatter Bruun (se under Ane nr. 50-51, e.). Han tog borgerskab i Vejle som farver.

2. Dorte Cathrine Jørgensdatter Haar, dbt. 17/10 1731 i Kolding, begr. 30/11 1758 i Taulov, g. 16/11 1753 Kolding m. Hans Friederichsen Bruun, søn af sognepræst i Vissing og Voerladegård Friederick Hansen Curtz (søn af borgmester i Kolding Hans Pedersen og Margrethe Cathrine Curtz) og Karen Hansdatter Bruun (datter af anepar 50-51). Hans Friederichsen antog sin mors navn Bruun. Han var møller på Gudsø mølle i Taulov sogn.

3. Søren Jørgensen Haar, sognepræst i Lemvig og Nørlem, dbt. 14/2 1734 i Kolding, d. 22/6 og begr. 1/7 1793 i Lemvig, g. m. Anne Elisabeth Fabricius, f. 1/7 1737, begr. 13/3 1807 i Karlebo. Efter sin teologiske eksamen i 1760 opholdt Søren Jørgensen Haar sig i 4 år hos sin farbror provst Ude Sørensen Haahr i Ølgod. De fik 2 sønner og 4 døtre.

Efter Malene Hansdatters død i 1738 var der 16/5 samme år registrering og vurdering af boet, som loven krævede. Allerede 27/11 samme år giftede Jørgen Haar sig med Louise Cathrine Salthau, dbt. 3/6 1708 i Kolding, begr. 13/1 1777 i Kolding, datter af slotsgartneren på Koldinghus mester Jochum Salthau, som boede på sin egen gård og "holdt avling".

Jørgen Haar var købmand og kirkeværge. Han boede i Brogaden (Søndergade) - formentlig det samme sted som faderen. Naboen til Jørgen Haar var borgmester Jens Riis. Foruden gården havde Jørgen Haar et lejebo og to enge. Han var medlem af foremandslavet (vognmandslavet) og skrev også breve for folk. Sammen med Jochum Schiermers enke ejede han galioten "*Fortuna*" på 13 læster, som førtes af skipper Hans Thomsen - hans svigerfar. Den sejlede på Flensborg, Lybæk og København. På et tidspunkt klagede Jørgen Haar til magistraten over drengenes leg på kirkegården efter forgæves at have jaget dem bort. Den 23/4 1729 lod magistraten ved byens trommeslager indvånerne meddele "*at hermed formaneres og alvorlig tilholdes samtlige borgerskabet her i byen, at de med al flid og nidkærhed holder deres børn og ungdom fra al legen og boldspillen, stens og kæppes kyllen og kastelse på kirkegården, som geråder kirken og skolen til skade. Hvem herimod findes har byens tjenere ordre til at pågribe til påfølgende afstraffelse*". I januar 1731 var Jørgen Haar en af de "*anordnede 16 mænd*", der skrev et bønsskrift til kongen om at ændre ordningen om indkvartering af ryttere og rytterkoner. I sit andet ægteskab med Louise Cathrine Salthau fik han sønnen Joachim Jørgensen Haar, f. 14/12 1739 i Kolding, begr. 17/3 1812 i Vejen, g. m. Apollone Cathrine Bützow, f. 27/7 1725 i Vejen. Joachim Haar var hører i Kolding fra 1761 til 1771, hvorefter han til sin død var sognepræst i Vejen og Læborg og fra 1787 tillige provst i Malt herred. Han var særdeles interesseret i landbrug og teglværksdrift. En anden søn var Johan Otto Haar, dbt. 23/12 1744 i Kolding, d. jan 1778 i Norge, sognepræst i Aurdal. Var tidligere garnisonspræst i Frederiksværn i Norge.

- d. Lene Sørensdatter Haar, f. 11/11 1701, d. 14/1 1702 i Kolding.
- e. Christian Sørensen Haar, f. 6/1 1705, d. 12/1 1705 i Kolding.

Efter Dorteas død havde den blinde Søren Udesen Haar giftet sig med den "*meget dydædle*" Maren Rachlow. Efter Marens død skulle boet være forseglet i 30 dage. Dels fordi hun havde en bror, regimentskvartermester Jens Rachlow, og ham skulle magistraten have kontakt med, og dels var der 3 børn af første ægteskab, hvis mødrene arv stod i virksomheden. Den skulle sikres. Det var Søren Udesen Haar meget utilfreds med, da det var ødelæggende for hans handel. Med 3 samfrænder blev han derfor enig om - med myndighedernes tilladelse - at hver af de 3 sønner straks fik 100 rigsdaler, som deres arv efter moderen. Marens bror fik man brev fra, hvorefter registrering og vurdering af boet kunne finde sted den 27/9 1717.

Den første af disse samfrænder var borger og formand Peder Andersen Helt, en bror til Hans Andersen Helt. De hørte til den gamle koldingslægt, hvis forfader var rådmand Peder Helt, som byggede ejendommen på hjørnet af Søndergade og Helligkorsgade. Den anden var Hans Hansen Berg, søn af købmand Hans Thomsen Berg og Maren Pedersdatter Helt. Den sidste var skomager Thomas Vorbasse.

50-51.

Hans Hansen Bruun, rådmand, kæmner, købmand, konsumtionsforvalter, overformynder og kirkeværge, f. 23/4 1665 i Kolding, begr. 21/8 1713 i Kolding, g. 23/4 på sin fødselsdag 1696 m. den 15-årige **Kirsten Pedersdatter Laugesen**, dbt. 13/8 1680 i Kolding, d. 16/3 og 22/3 1754 hensat i åben begravelse i St. Nikolaj kirke i Kolding. Hans Hansen Bruun fik 7/5 1696 borgerskab i Kolding som købmand. Han betalte 3 rigsdaler i parykskat.

St. Nikolaj kirke i Kolding.

Hans Hansen antog moderens efternavn Bruun (faderens navn Mouritzen, se ane nr. 100). Ved hans dåb var fadderne: Rådmand Zone Pedersen, Ude Bertelsen (ane nr. 96), Karen Baltzar Nielsens (borgmesterens kone), Karen Sørensdatter (rådmand Søren Jørgensen Haahrs datter, se under anepar nr. 194-195) og Maren Hansdatter (formentlig hans faster). Ved Kirstens dåb var fadderne: Knud Bertelsen (Rebech, se under anepar 192-193), Marcus Laugesen (Kirstens farbror), Søren Lund (købmand og postmester Søren Jensen Lund g. m. Maren Hansdatter Mouritzen, se under anepar 200-201), Kirsten Hans Mouritzens (Kirsten Hansdatter Bruun, se under anepar 100-101) og Else Eggertsdatter.

Hans Hansen Bruun efterlod sig 4388 rigsdaler, hvoraf Kirsten fik halvdelen med ind i sit næste ægteskab. Præsten skrev om ham i kirkebogen, at han var hans *“trofaste hjælper”*.

Kirsten Pedersdatters lavværge blev hendes stedfar Rasmus Nielsen Bech (se under anepar 102-103). Værger for børnene blev deres farbrødre Hans Hansen Mouritzen forvalter af grevskabet Samsø og Peder Hansen Mouritzen sognepræst i Hundslund (se under anepar 100-101).

Deres børn, alle døbt i Kolding:

- a. Kirsten Hansdatter Bruun, dbt. 7/3 1699, begr. 18/7 1699 i Kolding.
- b. Peder Hansen Bruun, dbt. 23/9 1700, d. 28/7 1728 i Kolding, g. 29/11 1717 m. Anne Cathrine Michelsdatter, datter af rådmand Michel Danielson og Karen Terkelsdatter. Anne Cathrine g. 2. g. 31/1 1730 m. Hans Hansen Høxbroe.
- c. Hans Hansen Bruun, dbt. 11/2 1703, begr. 21/6 1729 i Kolding.
- d. Kirsten Hansdatter Bruun, dbt. 11/2 1704, d. 21/10 1705 i Kolding.

e. Karen Hansdatter Bruun, dbt. 20/2 1706, d. 1733 i Sdr. Vissing, g. 4/6 1722 i Kolding m. Friederich Hansen Curtz, sognepræst i Vissing og Voerladegård i Århus stift, dbt. 7/9 1694 i Kolding, d. 21/11 1760 i Sdr. Vissing. Han var søn af borgmester Hans Pedersen i Kolding og Margrethe Cathrine Curtz. De fik 5 sønner og 4 døtre. F. H. Curtz giftede sig igen i 1734 med Cathrine Elisabeth Lauritzdatter Harlev født 1717, begr. 21/10 1782, datter af sognepræst i Bjerregrav, Aalum og Tanum Lauritz Jensen Harlev f. 27/11 1679, d. 1730 og Lene Margrethe Christiansdatter Gyberg. De fik en søn og to døtre.

f. **Kirstine Hansdatter Bruun**, dbt. 16/4 1709, ane nr. 25.

g. Niels Hansen Bruun, dbt. 18/10 1711, begr. 29/10 1711 i Kolding.

h. Anna Hansdatter Bruun, dbt. 30/11 1712.

26/6 1714 giftede Kirsten sig 2. gang med tolder Peder Hansen, dbt. 24/10 1685 i Kolding, begr. 10/8 1724 i Kolding, søn af borgmester Hans Pedersen og Margrete Cathrine Curtz. Peder Hansen havde tidligere været gift, idet han 27/10 1711 ægtede Anna Nielsdatter, f. 6/4 1694 i Kolding, datter af rådmand Niels Bertelsen. Hun døde barnløs i 1713 kun 19 år gammel og blev begr. 19/3. Boet efter dem beløb sig til 1155 rigsdaler, hvoraf Peder Hansen fik den ene halvdel og Annas familie den anden. Iøvrigt havde Peder Hansen i 1709 gjort et lille sidespring, så han måtte stå åbenbar skifte i kirken, idet han havde haft lejermål med Margrethe Smith. Med hende fik han en dreng, der blev døbt Hans den 13/6 1709. Denne blev allerede begr. 2/8 1709.

Ved giftermålet med Peder Hansen blev Kirsten Pedersdatter svigerinde til sin datter Karen gift med Friederich Hansen Curtz. 3/8 1724 døde Peder Hansen, og Kirsten sad igen tilbage som enke. Nu med yderligere 3 børn: Hanne Pedersdatter 9 år, Johanne Margrethe Pedersdatter 8 år og Hans Pedersen 2 år (døde i 1740 som student i København). Mindst et barn var dødt. Ved Johanne Margrethe Pedersdatters bryllup den 14/11 1732 i Kolding med byfoged Christian Grundal var forloverne sognepræst i Ølgod Ude Sørensen Haahr og sognepræst i Vissing Friederich Hansen Curtz.

Boet efter tolder Peder Hansen så således ud:

Ejendommen på hjørnet af Østergade og Helligkorsgade 600 rigsdaler.

Lån til kongen 660 rigsdaler.

5 stk. markjorder og enge 510 rigsdaler.

Dertil løsøre m.v. 1947 rigsdaler.

Ialt formue 3717 rigsdaler.

Af gælden kan følgende have interesse:

Lånt hos Karen Bendixdatter i rede penge 500 rigsdaler.

Kirstine Hansdatter Bruuns arvepart efter sin far Hans Hansen Bruun 333 rigsdaler.

Anden gæld 271 rigsdaler.

Ialt gæld 1104 rigsdaler.

Skiftet kunne dog ikke gøres færdigt, da Peder Hansens far Borgmester Hans Pedersen lige var død, og en del af hans formue skulle tilfalde sønnen. Moderen Margrethe Cathrine Curtz sad i følge kongelig bevilling i uskiftet bo, men hun gik på visse betingelser ind på et skifte, hvori bl. a. deltog hendes lavværge Henrik Rafn og børnene foruden Kirstine Hansdatter Bruun. Aftalen med Margrethe Cathrine Curtz, der var flyttet til Vejle, gik bl.a. ud på at så længe hun levede skulle hun have landgilden fra følgende møller:

Vejle mølle 106 rigsdaler.

Gudsø mølle 40 rigsdaler.

Skibdræt mølle 40 rigsdaler.

I alt 186 rigsdaler.

Til børnene og sin mands arvinger afstod hun hus, gård, købstadsjorder, møllegodset, ålegården m.v. Møllerne indbragte ved auktion 797 rigsdaler og jordegodset 1775. Hele auktionen indbragte i alt 3882 rigsdaler.

Derudover skulle Margrethe Cathrine Curtz årligt nyde af “*Kærhuset*” i Taulov 4 rigsdaler, som efter hendes død skulle overgå til Kolding kirke til betaling af hendes gravsted og lysekronens vedligeholdelse. Hun døde hos sin datter Charlott - Amalia i Vejle og blev begravet der 25/7 1730, men blev overført 17 OKT 1730 til familiegravstedet i Kolding kirke. Charlott - Amalia var gift 2. gang med provst og sognepræst i Vejle og Hornstrup Mouritz Mouritzen Høyer.

Da alt var ordnet i 1730 havde Kirsten Pedersdatter fået 1299 rigsdaler efter sin mand og 270 rigsdaler efter hans mor.

Allerede 9/8 1725 havde Kirsten giftet sig for 3. gang med hører ved Kolding latinskole senere købmand og rådmand Daniel Michelsen, dbt. 21/11 1700 i Kolding, begr. 6/5 1759 samme sted, søn af købmand og rådmand Michel Danielsen og Karen Terkelsdatter. Fra 1722 til 1725 var Daniel Michelsen ansat som hører ved Kolding latinskole. Efter giftermålet med Kirsten virkede han som købmand, men fortsatte sine studier for egen fornøjelses skyld. I tidens løb samlede han sig et bibliotek på omk. 400 bind omfattende den klassiske græske og latinske litteratur og det 17. og 18. århundredes lærde værker. De boede i en af byens bedste ejendomme, der lå længst mod syd på den vestlige side af Østergade som hjørneejendom til Helligkorsgade. Han ejede flere ejendomme i byen, det halve af Nørreports konsumtionsbod og part i flere skibe. Lige før han døde, skænkede han et legat på 500 rigsdaler til byens fattige og en toft i Søndervang til kirken mod en begravningsplads i

denne. Kirsten fik ikke børn i dette ægteskab. Nu havde hun også i sine to første ægteskaber fået mindst 16 børn, hvoraf 8 døde hurtigt og 4 til døde inden 1730. Hun fik 53 børnebørn.

54-55.

Christen Mogensen Brøllund, forpagter på herregården Udstrup i Sdr. Nisum, f. 1674 på en af Brøllundgårdene på Holmsland i Nysogn, d. 4/6 1741 i Sdr. Nisum, trolovet 18/5 1706 og gift 20/6 1706 med **Else Pedersdatter Smidt**, f. 30/8 1678 i Lemvig, d. 11/11 og begr. 18/11 1748 i Sdr. Nisum. Da Christen Brøllund døde fik hans enke som lavværge borgmester Niels Mikkelsen Kjær i Ringkøbing. Den 4/7 1741 på 30.dagen efter hans død fandt registrering af boet sted på Udstrup. Næste skifteforretning fandt sted 4/8 1741. Under skifteforretningen nævntes det, at den nærmeste slægting på fædrene side var søskendebarnet Christen Lassen Brøllund boende i Brøllund i Nysogn på Holmsland. Det fremgik også af de forskellige skiftesamlinger, at det var Else Pedersdatter Smidt, som førte ordet og ikke den voksne myndige søn. Summen til deling efter skiftet var på 522 rigsdaler. Ved skiftet efter Else Pedersdatter Smidt i 1749 blev der til deling 312 rigsdaler. I forbindelse med regnskabet vedrørende dette skifte opstod der lidt stridighed mellem Peder Christensen Brøllund og svogeren birkedommer Peder Sørensen. Det endte dog med, at alle arvingerne samdrægtigt erklærede sig fornøjede.

Indtil omk. 1865 lå der på kirkegården i Sønder Nisum en gravsten med indskriften: "*C. M. S. Brøllund, fød på Holmsland, Forpagter på Udstrup*".

Deres børn, alle dbt. i Sdr. Nisum:

a. Anne Christensdatter Brøllund, dbt. ?/4 1707.

b. **Dorthe Cathrine Christensdatter Brøllund**, dbt. 6/1 1709, ane nr. 27.

c. Anne Marie Christensdatter Brøllund, dbt. 19/10 1710, begr. 30/12 1784 i Sdr. Nisum, g. 28/10 1731 m. Jens Andersen Kamp. De boede i Gjølstrup nær Udstrup.

d. Peder Christensen Brøllund, forpagter på Udstrup, dbt. 14/10 1712, d. 17/9 1758, begr. 25/9 1758 i Sdr. Nisum, g. 1. gang med Karen Christensdatter Stauning, 2. gang med Anne Marie Pedersdatter Qvistgaard, som døde 20/7 1792 i Ringkøbing 73 år gammel. Der findes en gravsten i Sdr. Nisum kirkes tårn over Peder Christensen Brøllund og hans to hustruer. En datter fra 2. ægteskab Else Cathrine Pedersdatter Brøllund blev i 1765 gift med Jens Lauridsen Tang, f. 20/1 1742 på gården Nørtang i Ulfborg. Samtidigt med dette bryllup overtog Jens Tang forpagtningen af Udstrup. Efter hustruens død 13/2 1775 købte han Udstrup hovedgård på 25 tdr. hartkorn med underliggende bøndergods på 371 tdr. hartkorn og 7 kongetiender af oberst og baron Juul til

Rüsensten. Han døde 24/2 1789. Muret gravsted for dem begge på Sdr. Nissum kirkegård.

- e. Else Margrethe Christensdatter Brøllund, dbt. 2/11 1716, d. 18/3 1769, g. 24/3 1754 m. Svend Jensen Damgaard.

56-57.

Søren Jessen, skipper og reder, f. 8/11 1679 i Hjerting, Guldager sogn, d. 11/10 og begr. 17/10 1733 i Guldager, g. 1. gang 20/1 1707 m. Maren Christendatter Riisbøl, f. 24/6 1685 i Hjerting, Guldager sogn, d. 20/11 1717 samme sted, datter af skipper Christen Pedersen Riisbøl, f. 1/5 1655 i Riisbøl, Grindsted sogn, d. 4/3 1741 i Hjerting, Guldager sogn, og Anna Knudsdatter Hoe, f. 1652 i Hoe, d. 7/5 1696 i Hjerting, Guldager. Søren Jessen g. 2. gang 1/3 1719 m. **Karen Abrahamsdatter Brochmann**, f. 24/4 1694 i København, begr. 26/5 1778 i Guldager. Vielsen fandt sted med kongelig tilladelse i rådmand Las Jepsen Tarms hus i Varde. Karen var fosterdatter af ham.

I slutningen af 1600-tallet efter svenskekrigenes ødelæggelser gik det mod bedre tider. Der blev en livlig ind- og udførsel af varer over Varde toldsted i Hjerting. Hjerting havn voksede i betydning. I 1697 opmuntrede regeringen til at udnytte rigdommene ved Grønland. Grønlandskompagnier opnåede privilegier for skibe, ladninger og besætninger i form af frihed for told og konsumtion de første 10 år. Søren Jessen tog sammen med rådmand Las Jepsen Tarm i Varde, forpagteren på Visselbjerg Mads Terkelsen, godsejer Stephan Ehrenfeld til Endrupholm, borgmesteren i Ringkøbing Peder Boesen og rådmand i Ringkøbing Anders Pedersen Stauning initiativet til oprettelsen af et grønlandskompagni. De opførte en bygning med trankogeri lidt nord for Hjerting. Et billede af Hjerting med trankogeri kan ses i Pontoppidans "*Danske Atlas*". I 1779 omtales det som det gamle trankogeri.

Det tremastede skib "*Fortuna*", en såkaldt pinke på 16 læster, sendtes hvert forår til de arktiske have ved Grønland og Spitsbergen for at fange sæler. Skibet returnerede så i august måned lastet med skind og spæk.

Efter processen i trankogeriet blev skind og tran eksporteret til udlandet, især til tyske og hollandske byer. En indførsel i Varde Toldbog i 1728 viser, at Søren Jessen en gang udskibede 400 sælskind og 20 tønder tran fra Hjerting til Hamburg. I 1727 byggede kompagniet en galiot på 16 læster i Eckernførde. Den fik navnet "*Lucie Kathrine*". Andre af rederiets skibe sejlede på Norge, Tyskland og Holland med stude, tømmer og kolonialvarer.

Efter Søren Jessens død i 1733 fortsatte hans enke Karen Abrahamsdatter Brochmann driften og ledelsen.

Søren Jessen indlagde sig også fortjeneste ved i 1726 at få kgl. bevilling på at henlægge indtægten af kroen i Hjerting, der var oprettet i 1690, til en skole, som han og de øvrige beboere havde bygget i Hjerting.

I 1714 købte Søren Jessen kirkerne i Alslev og Hostrup af etatsråd Niels Leths enke. Som enke solgte Karen Abrahamsdatter kirkerne i 1754 til godsejer A.C. Teilmann til Nørholm. Men i 1761 kom kirkerne tilbage til slægten, idet Søren Jessens søn sognepræst i Ansager Jes Sørensen Jessen købte dem. Da han døde i 1769 arvede hans mor Karen Abrahamsdatter dem. Hun døde i 1778 og sønnen sognepræst i Alslev og Hostrup Abraham Sørensen Jessen (ane nr. 28) solgte kirkerne til kancelliråd Hans Wulff Øllgaard i Varde.

På Alslev kirketårns vestre side står bogstaverne S.J.S.H. Anno 1715 for kirkeejerens navn Søren Jessen, Hjerting. På sydsiden af tårnet står K.A.S.B. 1752 for Karen Abrahamsen Brochmann. Søren Jessen havde ikke patronatsret til kirkerne, men det lykkedes alligevel hans søn Abraham at få embedet som sognepræst. Se under ane nr. 28.

I 1721 lod Søren Jessen begge altertavlerne i Alslev og Hostrup kirke restaurere og nymale. Dette arbejde tilskrives Hans Poulsen fra Ribe. Begge altertavler blev forsynet med samme indskrift: *"Gud til Ære og Kirken til Ziir Haver Kirkens Patron Skipper Søren Jessen af Hjerting Ladet Altertavlen og Prædikestolen fornøge 1721"*. Endvidere skænkede Søren Jessen et såkaldt sygesæt med hans initialer til kirken i Alslev. Se Nationalmuseets *"Danmarks Kirker, XIX, Ribe Amt, 3. Bind"*.

Søren Jessen og Karen Abrahamsdatter Brochmann oprettede 16/2 1719 et gensidigt testamente, der 17/2 1721 fik kongelig konfirmation. Indholdet er følgende: Hvis de ikke får livsarvinger, og hun dør først, skal hendes arvinger ikke nyde mere, end hun har indbragt i boet, hvilket rådmand Lars Tarm i Varde har medgivet hende af egne midler for hendes tro tjenestes skyld, hvilket er 50 rigsdaler foruden bryllupsbekostning, som arvingerne nyder 3/4 af. Dør han først, nyder hun det halve bo, efter at hans datter med hans første kone, barnets mor, sl. Maren Kristendatter Riisbøl, har fået sin arvelod efter skifteforretning af 30/1 1719. Dette er "konventionel" og underskrevet af Las Tarm, som er Karens fosterfader, hans to sønner Simon og Sylvester Lassen Tarm og Karens bror Mathias Abrahamsen på hendes side, og på hans side af vejer og måler Morten Stefansen og Søren Jessens svoger, skipper Iver Jensen af Hjerting.

16/6 1727 fik Søren Jessen og hustru bevilling på, at længstlevende måtte sidde i uskiftet bo i enlig stand med fælles umyndige børn og omsider skifte med samfrænder.

For året 1743 indgav Karen Abrahamsdatter som enke en selvangivelse med henblik på formueskat. Heri indgik Guldager sogns og Øse sogns kongetiende, Hostrup sogns konge-korntiende, Alslev og Hostrups kongekvægtiende, begge kirkers tiende og bøndergods, foruden hendes bolig i Hjerting to gårde i Alslev og Hostrup samt 3 gadehuse i Hjerting. Efter fradrag af gæld skulle der så svares skat af 6035 rigsdaler.

I 1770-71 fandt skiftet mellem Karen Abrahamsdatter og hendes børn sted. Der var nu omk. 16.000 rigsdaler til deling. Karen fik det halve, og hver broderlod blev på 1253 rigsdaler, og hver søsterlod 626 rigsdaler. Ved Karens død i 1778 var der 8.638 rigsdaler til deling blandt børnene. En broderlod 1727 rigsdaler og en søsterlod 863 rigsdaler.

En dobbeltsten over Søren Jessen og Karen Abrahamsdatter i Guldager kirke har følgende gravskrift:

"Af det som paa denne sten er udgravet lærer læseren, hvad under stenen er nedsat og begravet, nemlig De dødelige Levninger af den Dydefulde nu salig Mand Søren Jessen, som Anno 1733 i Hjerting fandt sin død. Da han 54 Aar tilforn der havde fået sit liv, hvilket han saaledes førte, at han

mindes nu, at han er lagt i Mulden, føres ham til Ære i de Retsindiges Minde. To gange var han ægte- og en gang enkemand, hans første salige Hustru, som ligger under næstliggende Steen, hans anden Elskelige hustru Karen Abrahamsdatter Brochmann, hvis Aske herhos er nedsat Anno 17--D--, forlod han efter 14 års Ægteskab, og af 9 Børn efterlod han hende 8 i ligetal af begge Køn”.

På Fanøs nordvestlige kyst ved indsejlingen til Grådyb ligger et 5-6 km langt strandområde, som hedder Søren Jessens Sand. Mon han er strandet der en gang? Som havn kunne det ikke anvendes lige ud mod det åbne hav.

Søren Jessens og Maren Riisbøls børn, alle født i Hjerting og døbt i Guldager:

- a. Jes Sørensen Jessen, dbt. 26/9 1707, begr. 29/9 1710.
- b. Peder Sørensen Jessen, dbt. 22/4 1709, begr. 6/6 1709.
- c. Anne Sørensdatter Jessen, dbt. 25/7 1710, begr. 8/8 1710.
- d. Anne Sørensdatter Jessen, dbt. 1/11 1712, g. 1. gang m. skipper Hans Pedersen Kiær. 2. gang m. skipper Anders Pedersen Riisbøl.
- e. Jes Sørensen Jessen, dbt. 7/11 1714, begr. 6/1 1715.
- f. Jes Sørensen Jessen, dbt. 1/8 1717, begr. 21/10 1718.

5 børn ud af de 6 døde som små!

Søren Jessens og **Karen Brochmanns** børn, alle født i Hjerting og døbt i Guldager:

- a. Jes Sørensen Jessen, sognepræst i Ansager, f. 19/2 1720, d. 25/2 1769 i Ansager, g. 1. gang 19/6 1745 m. Maren Bjørn Pedersdatter Friede, f. dec. 1721, d. 16/5 1749 i Ansager, datter af sognepræst Peder Bertelsen Friede til Lejrskov og Jordrup og Vibeke Cathrine Jensdatter Thaulow. Sidstnævnte var datter af borgmester Jens Bertelsen Thaulow i Varde. Jes Sørensen Jessen g. 2. gang 8/7 1750 m. Kathrine Sofie Gassum, f. 22/10 1720 i Bjergby, datter af sognepræst i Bjergby og Mygdal Christen Madsen Gassum, f. 14/4 1684, d. 15/2 1735, og Margrethe Nielsdatter Gram, f. 1683, d. 11/5 1731. Jes blev i 1739 student fra Ribe, 1742 cand. theol. og blev sognepræst i Ansager 19/3 1745, hvor han byggede en ny præstegård. 11/11 1744 stod han fadder til provst Ude Sørensen Haahrs søn Daniel i Ølgod kirke. Han ligger begravet med begge sine hustruer foran alteret i Ansager kirke. Han var meget optaget af at få ordnede skoleforhold. I 1757 medvirkede han til at få en ny skolefundats. Den var underskrevet af von Albertin på Slumstrup og provst Ude Haahr, ane nr. 24, og den blev godkendt af Georg Frederik von Holstein og Hans Adolf Brorsen. Ved biskop H.A. Brorsons visitats i 1750 holdt Jes Jessen en skikkelig prædiken. Ungdommen svarede ikke ilde, og der var ingen klage. Da Maren Bjørn Pedersdatter Friede 5 år gammel mistede sine forældre, blev hun opdraget i Alslev præstegård hos sognepræst magister

Hans Lauridsen Friis og dennes hustru Maren Christendatter Agerholm (se under ane nr. 118-119 b.).

b. **Abraham Sørensen Jessen**, dbt. 25/11 1721, ane nr. 28.

c. Maren Sørensdatter Jessen, dbt. 25/7 1723, d. 15/11 1799 i Alslev, g. 1745 m. degn i Alslev Antonius Barchmann.

d. Peder Sørensen Jessen, købmand i Vejle, senere skoleholder i Hjerting og Varde, dbt. 18/3 1725, begr. 15/4 1807 i Guldager, g. 11/8 1756 i Vor Frue, København m. Maren Jensdatter Odderbech, f. 20/1 1738 i Sdr. Lem, begr. 6/6 1771 i Guldager, datter af købmand i København Jens Odderbech og Marianne Christensdatter.

e. Ingeborg Sørensdatter Jessen, dbt. 2/6 1727, begr. 17/5 1768 i Guldager, g. 1. gang 9/10 1750 m. skipper og kromand Søren Graversen, f. 1725, d. 5/10 1763 ved forlis ud for Housbye, begr. i Guldager. G. 2. gang 17/5 1765 m. Thomas Klem, f. 28/2 1726 i Ringkøbing, d. 10/11 1768 i Guldager. Han var skibskaptajn med 18 års hollandsk tjeneste i Ostindien. Gravsten over begge hendes mænd i Guldager kirke.

f. Matz Sørensen Jessen, dbt. 2/11 1728, begr. 20/2 1729 i Guldager.

g. Johanne Sørensdatter Jessen, dbt. 30/10 1729, begr. 31/10 1808 i Vejle, g. 7/4 1769 m. farveriejer Jens Christian Meincke i Vejle. Denne var først g. m. Charlotte Amalie Clausdatter Svitzer.

h. Mathias Sørensen Jessen, dbt. 15/11 1730, begr. 20/10 1776 i Guldager. Ved biskop H.A. Brorsons visitats 5/4 1756 i Ansager kirke prædikede efter begæring studiosus Mathias Jessen over 2. Kor. 5, 20, hvilket sprog han opbyggeligt forklarede.

i. Margrethe Sørensdatter Jessen, dbt. 17/8 1732, begr. 23/11 1761 i Varde, g. 25/5 1753 m. **Jørgen Jørgensen Bjørn**, ane nr. 30, i dennes første ægteskab.

58-59.

Anders Sørensen Møller, købmand, f. 1685 i Bjerre mølle, Åle sogn, begr. 25/11 1735 i Ringkøbing, g. 1. gang 1/12 1720 m. Christine Christensdatter Lakiær, f. 27/1 1701 i Ringkøbing, begr. 22/10 1723 i Ringkøbing. Anders Møller g. 2. gang 12/10 1724 m. **Helene Cathrine Christensdatter Agerholm**, f. 19/8 og dbt. 22/8 1694 i Ringkøbing, begr. 30/3 1767 i Ringkøbing. Hun blev g. 2. gang 10/11 1739 med rådmand i Ringkøbing og herredsfoged i Ulfborg og Hind herreder Oluf Nielsen Franck, f. 1703 i Ringkøbing, begr. 27/5 1778 i Ringkøbing, søn af borgmester Niels Olufsen Franck og Mette Jepsdatter Tarm.

Jf. Kronens Skøder: 24/2 1721 skøde til Anders Sørensen Møller for 25 rigsdaler på kronens beholdne gods, som han har købt ved auktion, et gårdhus i Windebye sogn, Nørre herred.

En besynderlig historie knytter sig til denne familie.

I 1907 fandtes i Ålborg stiftbibliotek en beretning skrevet af sognepræst til Hemmet og Vium Hans Jørgen Lemwig om hr. Bertel Agerholms syner. (Bertel er bror til Helene Cathrine Christensdatter Agerholm). Indberetningen er foranlediget af *“nogle lærde, brave og anselige mænd i København”*, der havde erfaret, at han var synsk, og at han skulle være en alvorlig og sanddru mand.

Ådum kirke.

Bertel Andreas Christensen Agerholm, sognepræst i Oddum (Ådum) skulle fra sit 12. år have set adskillige syner og mange slags spøgelse, hvoraf han kunne forudsige dødsfald, idet det var kendte personer, der viste sig for ham. Her skal blot fremdrages den episode, som omhandler Anders Møller og familie.

“Mens Bertel Agerholm endnu var lærer ved Ringkøbing latinskole, så han en aften ved slaget 10 en ligkiste komme ud af købmand Anders Møllers hus. Ud fra dem der fulgte liget, fattede han den tanke, at det måtte betyde døden for fru Møller (Christine Christensdatter Lakiær), som på den tid var ganske sund og stærk, men frugtsommelig.

Dagen efter fortæller Bertel Agerholm om dette syn i fortrolighed til Iver Hansen Hemmet, rektor ved Ringkøbing latinskole. Det gjorde dem begge ondt, at omhandlede kone skulle dø så hurtigt, da hun var en god og brav kone. Men i stedet for at tie fortalte rektoren det til sin kone. Men så varede det ikke længe, førend Anders Møllers kone selv hørte det. Hun blev noget altereret, men faldt dog siden til ro. Hun fødte sit barn og kom rask op af barselssengen.

Imidlertid ville Bertel rejse til København for at søge kaldet i Oddum, som han altså fik. Men inden han rejste, gik han ind til familien Møller for at tage afsked. Her bragte konen hans forudsigelse på tale og sagde, at denne gang havde han dog taget fejl. Bertel søgte på bedste måde at undskylde sig, men hun vedblev at tale om emnet. Han sagde da til hende: "Madame, mit råd vil være, at hun tænker på sin død og livets ende. Det kan endnu hænde sig, at døden kommer, før man venter den. Gid jeg har taget fejl". Derpå tog han straks afsked og rejste dagen efter til København.

Men næppe var han ankommet dertil, førend han fik brev om, at fru Møller var død. Hun havde holdt sin kirkegang efter barsel og havde det godt. Dagen efter havde hun fået lyst til at spise ribbenssteg, hvoraf hun blev syg og døde inden aften".

Hr. Bertel Agerholm blev således en alt for sand spåmand.

Besyderligt nok blev enkemanden Anders Møller året efter gift med Bertels søster Helene Cathrine Agerholm! Han bar i hvert fald ikke nag til familien Agerholm.

Anders Møller og Christine Lakiærs børn:

- a. Christen Andersen, dbt. 16/11 1721 i Ringkøbing, d. 8/2 1722 samme sted.
- b. Gunde Andersdatter, dbt. 11/9 1723 i Ringkøbing, d. 4/7 1727 samme sted.

Anders Møller og **Helene Cathrine Christensdatter Agerholms** børn:

- a. Christine Andersdatter Møller, dbt. 17/7 1725 i Ringkøbing. Var til dåb 1779 og 1783 i Janderup hos nevøen Hans Friis Jessen. Boede dengang i Alslev præstegård hos søsteren Mette. Men i 1807 jf. folketællingen hos Oluf Franck Jessen.

b. Mette Marie Andersdatter Møller , dbt 23/2 1727 i Ringkøbing, ane nr. 29.

- c. Dorothea Andersdatter Møller, dbt. 23/2 1727 i Ringkøbing, d. 7/3 1727 samme sted. Hun var således tvillingsøster til Mette.
- d. Christiane Dorothea Andersdatter Møller, dbt. 17/2 1731 i Ringkøbing, begr. 18/9 1766 i Ringkøbing, g. 8/11 1762 m. købmand Jens Bergh

Rindom i Ringkøbing. Han g. 2. g. 21/5 1767 m. Anne Cathrine Olesdatter Berthelsen

60-61.

Jørgen Carstensen Bjørn, herredsskriver i Vester herred, byskriver og hospitalsforstander i Varde og, f. omk. 1692 i Frederikshald i Norge, begr. 10/2 1734 i Varde, g. 10/12 1716 m. **Anna Marie Jensdatter Thaulow**, f. omk. 1700 i Varde, begr. 30/9 1727 i Varde. Før sit giftermål blev Jørgen Bjørn ved skatteansættelsen i 1713 omtalt således: “ En ungkarl af ganske ringe middel og slet indkomst”.

Deres børn, alle født og døbt i Varde, St. Jacobi:

- a. Maren Jørgensdatter Bjørn, dbt. 12/12 1717, levede ugift i København i 1745.
- b. Carsten Jørgensen Bjørn, f. 14/1 og dbt. 25/2 1720, kapellan i Øse og Næsbjerg, hvor han ved en visitats i 1750 af biskop H.A. Brorson fik en pæn omtale. Senere blev han kapellan hos provst Oluf Bager i Farum - Værløse, hvor han døde i 1760 og blev begr. på Farum kirkegård. Han led længe af dårligt helbred (svindsot).
- c. Jens Thaulow Jørgensen Bjørn, dbt. 1721 (i kirkebogen anført som nr. 7 det år), fadder bl.a. borgmester Jens Bertelsen Thaulow. Som handelsmand drog han til Holland og kaldte sig der Jan Tulo de Beer. Rejste senere til Ostindien.
- d. Jacob Christian Jørgensen Bjørn, dbt. Palmesøndag 1723, var 1745 skriver hos halvfæteren Jens Christensen Odderbech i Kragerø i Norge. Senere blev han postmester samme sted.

e. Jørgen Jørgensen Bjørn , dbt 7/1 1724, ane nr. 30.
--

- f. Ellen Marie Jørgensdatter Bjørn, dbt. 2/8 1726, opholdt sig i 1745 hos herredsskriver Mindstedts enke i Svejbjerg og døde ugift hos broderen Jacob i Kragerø.

62-63.

Søren Jensen Hallum, ejer af Skærbæk mølle, undertiden vikarierede han for skriveren, f. ? d. 15/5 1760 i Ølgod, g. 24/7 1729 i Ølgod m. **Mette Nielsdatter Mosbøll**, f. 1711 i Ølgod, d. 6/5 1745 i Ølgod. Søren Hallum overtog møllen efter sin svigerfar. Han var fadder til provst Ude Haahrs søn Peter Helt Haahr, der blev degn i Henne og Lønne. I 1755 bortauktionerede Søren Hallum en halvgård i Yderik. Ved skiftet efter Søren Hallum i 1760 blev der holdt auktion over 2 fæstegårde, som han ejede i Galtho.

Deres børn:

- a. Jens Sørensen Hallum, f. omk. 1731 i Ølgod, d. 8/1 og begr. 14/1 1774 i Varde, St. Jacobi, 42 år gammel, g. 23/2 1770 i Varde m. Susanne Christensdatter Frøsig, enke efter Claus Nielsen Guldager Windfeld, f. omk. 1724 i Farup sogn. Da Jens døde giftede hun sig for 3. gang 20/3 1777 m. organist Jonas Joensen. Jens var borger i Varde, købmand og postmester. Deres søn: Claus Guldager Jensen Hallum f. 10/5 1772 i Varde.
- b. Niels Sørensen Hallum, f. 1734 i Ølgod.
- c. **Anna Cathrine Sørensdatter Hallum**, f. 14/7 1737, ane nr. 31.

Tip³ - oldeforældre.

88-89.

Lauritz Toft, f. 1687 i Bølling, begr. 7/5 1749 i Bølling, g. m. **Mette**, f. 1673 i Bølling, begr. 30/5 1743 i Bølling 70 år gammel. I Bølling fandtes en gård ved navn Toftgård.

Børn af første ægteskab:

- a. Christen Toft, f. 1711, begr. 3/10 1773 i Bølling, g. 1/6 1749 i Sædding m. Maren Andersdatter i Steensig, begr. 30/8 1767 i Bølling.
- b. **Las Lauritzen Toft**, f. 1712, ane nr. 44.
- c. Laust Lauritzen, f. 1719 i Bølling, g. 10/5 1750 m. Maren Krag.
- d. Mette Catharine Lauritzdatter, f. 1722 i Bølling, begr. 23/5 1723 i Bølling.

96-97.

Ude Bertelsen, købmand, dbt. 24/6 1643 i Kolding, begr. 26/9 1678 i Kolding, g. 9/12 1660 i Kolding m. **Lene Sørensdatter Haard**, f. 1634 i Kolding, begr. 3/3 1696 i Kolding. Hun blev g. 2. gang 5/6 1683 i Kolding m. Jørgen Pedersen Notler, f. 25/5 1640, begr. 18/7 1690 i Kolding. De boede i en gård i Brogaden (Søndergade). I 1676 forærede Lene Ude Bertelsens en af to balusterformede barokalterstager til Vonsild kirke. Den anden blev givet af Valborg Johan Rudes i 1663. Rude var sognepræst i Vonsild 1659-1707.

Deres børn, alle født og døbt i Kolding:

- a. **Søren Udesen Haar**, dbt. 14/10 1661, ane nr. 48.
- b. Bertel Udesen, dbt. 1/10 1662, begr. 9/2 1693 i Kolding, g. 22/1 1684 m. Maren Jørgensdatter.
- c. Malene Udesdatter, dbt. 6/3 1664, begr. 11/12 1664 i Kolding.

- d. Malene Udesdatter, dbt. 28/4 1665, ved hendes begr. 4/2 1685 i Kolding blev hendes navn anført i kirkebogen som Magdalene, g. 8/12 1681 med byskriver Jep Pedersen Kyed. Han blev g. 2. gang 17/7 1690 m. Anneche Hansdatter.
- e. Peder Udesen, dbt. 5/8 1666, begr. 10/11 1700 i Kolding, g. m. Sophie Jensdatter Bøgvad.
- f. Peder Udesen, øl- og brændevinstapper, dbt. 5/2 1668, begr. 27/9 1729 i Kolding, g. 21/6 1694 i Kolding m. Kirsten Pedersdatter Aarøe. (Kirkebogen bevidner, at han og broderen begge blev døbt Peder, uanset at den første levede!).
- g. Karen Udesdatter, dbt. 29/9 1669, begr. 2/3 1677 i Kolding.

98-99.

Hans Kristensen Ulf, fæster af Adserbølgaard i Lindknud sogn, f. 1613 i Adserbøl, Lindknud sogn, d. 1676 i Lindknud, g. 1. gang omk. 1640 m. Karen Christensdatter, datter af Christen Lassen, fæster på gården Slaug, g. 2. gang omk. 1658 m. **Maren Pedersdatter Marebæk**, f. omk. 1638 i Vorbasse, begr. 14/1 1710 i Lindknud. Oprindelig var Adserbølgaard en adelig sædegård, der midt i 1500-tallet ejedes af Jens Juel til Hesselmed. Dennes enke Vibeke Lunge boede i 1553 på gården. Hun havde formentlig arvet den efter sin far Ove Lunge. I et register over herregårde og deres beboere fra 1586 nævnes: "*Asserbøl, tilforne Fru Vibeke Lunge, og bor der nu bønder paa*". I 1651 bestod Adserbøl af to halve gårde og et boel, som hørte under Skodborghus.

Lindknud kirke.

Som enke blev Maren siddende som fæster på den store gård. Hun blev gift igen med enkemanden velagtbare Hans Hansen Haar, f. omk. 1630 på Skovgaard i Øster Starup sogn som søn af Hans Jørgensen Haar (se under ane 388 e.), begr. 10/7 1712 i Lindknud. Hans Hansen Haar havde fra

tidligere ægteskab en lille datter Ide Marie Hansdatter Haar, f. 1674, d. 1741. Hans Haars fæstebrev er dateret 31/1 1675, hvilket viser, at han har fæstet halvdelen af Adserbølgaard, mens Hans Kristensen endnu levede.

I bogen "Fra Lindknud sogn" af Niels Thøgersen omtales to gamle gravmæler af træ ("ligtræer"), som ikke eksisterer mere, men ordlyden af indskriften er bevaret. Det drejer sig om far og søn, nemlig Hans Kristensen og dennes søn Kristen Hansen, d. 1694, formentlig nogle af de første fæstere på Adserbølgaard, som i flere århundrede bestod af to halvgårde. Gravmælerne viser, at de var holdne folk, selvom de blot var fæstere. Adserbølgaard ejedes 1664 - 1681 af rådmand Bagge Baggesen i Ribe, og inden Hans Haars død var ejeren proprietær Christoffer Carstensen i Ribe. Hans Haar var ottemand, som bl.a. var herredsfogeden behjælpelig med at idømme straffe på tinge. Igennem de 30 år han boede på Adserbølgaard nævnes han ofte i tingbogen i forbindelse med sager vedrørende arv, bøger, brændte og forsvundne bygninger, tiende, tyende, ærerørige ord og ulovlig skovhugst.

Efterkommere af Hans Kristensen førte i flere generationer tilnavnet Ulf.

Hans Kristensens og Karen Christensdatters børn:

- a. Karen Hansdatter, g. 1. g. m. Dynes Iversen i Okslund, g. 2. g. m. Mathias Madsen i Okslund.
- b. Elsebeth g. m. Ib Thomassen i Houlkjær mølle under Estrup.
- c. Anne g. m. Niels Mortensen i Klelund.
- d. Kristen Hansen, d. 1694 jf. det andet "ligtræ".

Hans Kristensens og **Maren Pedersdatter Marebæks** børn:

- a. Christen Hansen, f. 1659.

b. Dorthea Hansdatter , f. marts 1663, ane nr. 49.

- c. Peder Hansen Ulf i Hesselballe, f. 1670, d. 1740 g. m. Kirsten, f. 1668 også d. 1740. Han overtog fæstet af Adserbølgaard i 1712 sammen med Ide Marie Hansdatter Haars mand Mads Christensen fra Almstok. 1717-1747 ejedes Adserbølgaard af sognepræsten i Jerne Maturin Carstensen, der arvede den ene halvdel fra sin far og selv købte den anden halvdel.

- d. Inge Hansdatter, f. 1672.

100-101.

Hans Hansen Mouritzen (ofte skrevet Morsen), købmand, rådmand og kirkeværge, dbt. 9/12 1638 i Kolding, begr. 18/11 1684 i Kolding, g. 1/12 1661 m. **Kirsten Hansdatter Bruun**, dbt. 19/4 1640 i Kolding, begr. 24/3 1724 i Kolding.

I 1677 skænkede han en vinkande på 36 1/4 lod sølv til St. Nicolaj kirke lavet af koldingmesteren Hans Buch. På låget står: "*Hans Hansøn Mouritz 1677*". Samme år gav han en klokke til kirken ved St. Jørgens hospital. 28/2 1678 blev han udnævnt til rådmand.

Deres børn, alle døbt i Kolding:

- a. Hans Hansen Mouritzen, forvalter af grevskabet Samsø på Brattingsborg 1683-1717, øens fornemste embedsmand, dbt. 8/10 1662, begr. 4/ 1745 i St. Tåstrup, Holbæk amt, g. m. Kirstin Andersdatter, f. omk. 1675 i København. Senere forvalter på Kalundborg ladegård. Købte Mølleborup Ladegård i St. Tåstrup sogn. Der findes i Tranbjerg kirke en mindetavle med inskription over ham og hans hustru, med hvem han fik 15 børn.
- b. Kirsten Hansdatter Mouritzen, dbt. 6/1 1664, begr. 11/12 1696 i Kolding, g. 6/4 1682 m. herbergsvært Johan Henriksen Rafn, begr. 26/6 1699 55 år gammel, søn af rådmand Henrik Pedersen Rafn, som igen var søn af Peder Henriksen Rafn, selvejerbonde i Skærup og herredsskriver i Holmans herred. Johan var værtshusholder på torvet i Kolding i det eneste værtshus, der på den tid var i Kolding. Han havde tidligere været g. m. Karen Knudsdatter, datter af hospitalsforstander Knud Bertelsen og Maren Pedersdatter Sture (se under ane nr. 390-391a. i andet ægteskab). I sit ægteskab med Karen Knudsdatter havde Johan Henriksen Rafn fået Kærhuset i Taulov. Det fremgår af en skrivelse i kopibogen 1695 fra rådet til Kanceliet, at "*her i byen er kun et værtshus fornødent, hvortil vi og vil beskikke den mand, som hidtil har holdt værtshus, som hedder Johan Rafn, hvis hus er bekvemmeligst konditioneret og bedst i situation, thi det er næsten midt i byen, og han har lovet muligste flid og omhyggelighed til at indrette og vedligeholde efter denne steds tilstand alle ting efter kgl. Majestæts allernådigste forordning af 6.april 1695*". Forordningen sagde, at værtshuset skulle have mindst 4 værelser med gode senge og have stald til mindst 6 heste. For døren skulle være ophængt et skilt med byens våben. Magistraten skulle 4 gange om året se værtshuset efter, om alt var godt og forsvarligt.

c. Hans Hansen Bruun , dbt. 23/4 1665, ane nr. 50.

- d. Niels Hansen Mouritzen, dbt. 28/5 1667.
- e. Jacob Hansen Mouritzen, dbt. 14/2 1669, begr. 21/2 1669 i Kolding.
- f. Maren Hansdatter Mouritzen, dbt. 27/3 1670, begr. 17/4 1676 i Kolding.
- g. Peder Hansen Mouritzen, sognepræst i Hundslund, dbt. 13/10 1672, begr. 23/1 1737 i Kolding, g. 17/11 1699 m. Anne Cathrine

Lauridsdatter Brorson, datter af Laurits Brorson til Dybvad og Agersbølgaard, kgl. landkommissarius i Jylland.

- h. Mette Hansdatter Mouritzen, dbt. 23/12 1674, begr. 28/3 1676 i Kolding.
- i. Maren Hansdatter Mouritzen, dbt. 20/7 1679, begr. 9/12 1728 i Kolding, g. 1. gang 19/9 1699 m. Jens Basse d. 24/7 1708. g. 2. gang 7/3 1709 m. byfoged Anders Nielsen Saaby, der blev begr. 15/6 1712 i Kolding. Denne havde tidligere været g. m. Margrethe Sørensdatter, enke efter Marcus Laugesen, bror til Peder Laugesen, ane nr. 102.

102-103.

Peder Laugesen, købmand, overformynder og konsumtionsforvalter i Kolding, dbt. 20/6 1652 i Kolding, begr. 25/6 1700 i Kolding, g. 10/8 1679 i Kolding m. **Karen Bendixdatter**, f. 31/3 1654 i Kolding, begr. 16/6 1730 i Kolding, g. 2. gang 7/2 1702 m. Rasmus Nielsen Bech, d. 4/5 1719 i Kolding, der var købmand og kgl. stempelpapirforvalter, en tid også kirkeværge.

Peder Laugesen fik 15/3 1680 borgerskab i Kolding.

I J. O. Brandorffs bog "*St. Nikolaj Kirke i Kolding*" s. 34 står følgende om åbne begravelser: "*Købmand, overformynder og Consumtionsforvalter Peder Laugesen og Hustru Dorthea Berthelsdatter begravet 13/7 1684*". Dette kan ikke passe, idet der intet er at finde i kirkebogen om en tidligere vielse. Karen Bendixdatter bekostede i 1700, da Peder Laugesen døde, en åben begravelse i det nordre kapel i St. Nikolaj kirke for dem og deres arvinger.

Peder Laugesen måtte lide den tort, at han i bytinget af sin bror Marcus Laugesen blev afkrævet betaling for et nyt stempel, som i sin tid var blevet forordnet, men som Peder Laugesen hævdede, at deres far havde betalt for længe siden. Det, som faldt Peder mest for brystet, var dog, at Marcus ikke gik til ham selv, når de var brødre og boede i samme by.

21/12 1716 solgte Rasmus Nielsen Bech "*Hamborgerherberget*", en gård der lå i Helligkorsgade ved siden af tolder Peder Hansens gård på hjørnet af Østergaden. På den vestre side af "*Hamborgerherberget*" lå en gård, som beboedes af grovsmed Niels Bendixen, en bror til Karen Bendixdatter.

Rasmus Nielsen Bech døde i 1719, hvorefter Karen Bendixdatter førte forretningen videre indtil hun døde i 1730. Auktionen over det anselige bo varede 3 dage.

Deres børn:

- a. Lave Pedersen. Uddrag af Kolding kirkebog under døpte 16/12 1677: "*Karen Bendixdatter besovet af Peder salig Lave Nielsens. Barnet*

døbt Lave den 16/12 1677. Barnet begravet 26/12 1677". Det var altså næsten 2 år før Peder og Karen blev gift.

b. Kirsten Pedersdatter Laugesen, dbt. 13/8 1680 i Kolding, ane nr. 51.

c. Anne Pedersdatter Laugesen, dbt. 16/10 1687 i Kolding, begr. 18/3 1690 i Kolding.

d. Lauge Pedersen, magister, sognepræst i Sdr. Bork og herredsprovst, dbt. 24/8 1692 i Kolding, d. 10/6 1753 i Sdr. Bork. Han blev g. m. Marie Hansdatter Curtz, datter af borgmester Hans Pedersen i Kolding og enke efter sognepræst Ancher Sørensen Anchersen i Ndr. og Sdr. Bork (se under ane nr. 239 i dennes 2. ægteskab). Marie er søster til tolder Peder Hansen, som blev gift med Kirsten Pedersdatter i dennes 2. ægteskab. Altså to søskende gift med to andre søskende. Lauge Pedersens datter jomfru Karen stod 11/11 1744 fadder i Ølgod kirke til provst Ude Sørensen Haahrs søn Daniel.

e. Maren Lisbeth Pedersdatter Laugesen, dbt. 2/6 1700 i Kolding.

110-111.

Peder Nielsen Smidt, smed og sandemand, f. 1629 i Synderklit i Husby, d. 1683 i Lemvig, g. 25/2 1672 i Lemvig m. **Anna Christensdatter Jegind**, f. 1641 i Lemvig, d. 1685 i Lemvig. På et tidspunkt var Peder tjenstgørende ved kaptajn Trolles regiment. Indgik som en af de 8 tingmænd ved bytinget i Lemvig. Var altså sandemand og stod bl.a. frem på tinget for Jørgen Bertelsen Rendtschau på Cabbel. Den 4/11 1681 sad han i bytinget i dommerens sted. Han optrådte også som synsmand ved arvesager. Anna havde været gift to gange før. Hun blev g. 1. gang 11/7 1668 i Lemvig m. Peder Jensen Smidz fra Husby, d. 30/9 1670 62 år gammel. Vielsen blev foretaget af hendes bror Oluf Christensen Jegind, sognepræst i Idum. De boede i Nisum Boel. Hun blev g. 2. gang 7/5 1671 m. smed Olluf Christensen fra Pytgaard i Bur, som allerede døde 13/7 1671.

Peder Jensen Smidt og Anna fik en søn Peder Pedersen Smidt, f. 23/1 1669, dbt. 23/11 1671.

Peder Nielsen Smidts og Annas børn, alle født i Lemvig:

a. Else Pedersdatter Smidt, f. 30/8 1672, ane nr. 55.

b. Karen Pedersdatter Smidt, f. 1674.

c. Anna Pedersdatter Smidt, f. 1677.

d. Peder Pedersen Smidt, f. 1680, viet 1708 i Lemvig til Kirsten Aggerholm af sin fætter sognepræst i Tæbring på Mors Jens Jensen Jegind.

Ved ovennævnte børns dåb deltog følgende som faddere: Karen Jegind, Maren Lyche, Jørgen Bertelsens Ancietta, Oluf Cabbel, Christen

Sandholm, Niels Cappel, Maren Mathisdatter, Magdalene Bertelsdatter, Anne Mortensdatter, Kirsten Cappel, Peder Matthsén, Anders Michelsen, Jep Bertelsen Rendschau af Cappel, captainsenke Juliane, Anna Niels Mogensens, Kirsten Niels Christensens, Maren Jensdatter Cappel, Sophie Christensdatter, Jørgen Bertelsen Rendschau Cappel, Christen Pedersen Dan..., Matts Christensen og Christen Mogensén .

112-113.

Jes Jørgensen, skipper i Hjerting, f. 2/7 1630 på Fanø, d. 24/5 1698 i Hjerting, Guldager sogn, g. m. **Johanne Sørensdatter**, f. 1634, d. 9/8 1706 i Guldager. Jes Jørgensen fik borgerskab i Varde den 13/3 1673.

Gravskrift over Jes Jørgensen:

“Min Kurs er sejlet, met Skib den er i Havn. Jeg legger Anker ... min Gud tag mig i Favn. Herunder hviler i Herren ærlig og velagte mand, velbefarne Skipper, salig Jes Jørgensen, som var født paa Fanøe 1630, d. 2. Julii og siden boede i Hierting og døde det aar 1698 d. 24. Maij, i hans alder 68. Aar...”

Der knytter sig en særlig historie til hans gravsten. Ved besøg på Guldager kirkegård i juni 2002 oplyste graveren på forespørgsel, at de ældste gravstene stod langs den ene side af kirkegården under bøgetræerne. Han mente, at den ældste var fra 1698. Stenene blev undersøgt, og sandelig om ikke netop denne sten var Jes Jørgensens gravsten. Noget molesteret, men data kunne læses. Graveren fortalte, at stenen ikke havde stået på kirkegården mere end et års tid. Den havde i en periode ligget ude i deres materielgård. Den var blevet fundet i et dige nede i Hjerting, og museumsfolk fra Esbjerg var kommet til stede og havde besigtiget stenen. Herefter var den blevet bragt tilbage til Guldager kirkegård. (Der ligger mange gravsten rundt omkring, som blev anvendt som trappestene og fundamenter m. m. Kirkerne fik penge ind ved at sælge gravstenene fra de sløjfede grave på auktion. Men det er vel næppe familien, som har anvendt stenen på denne måde. Data på stenen gav anledning til ændring af fødselsdatoen fra 2/6 1640 til 2/7 1630. (Den første dato stammer fra

Guldager kirke.

Danmarks Kirker). Ved påfølgende samtale med formanden for menighedsrådet blev det oplyst, at stenen nu blev betragtet som bevaringsværdig og ville blive stående på kirkegården. (Min slægtning civilingeniør og tidligere salgsdirektør på Burmeister & Wains skibsværft Per Schrøder, f. 15/12 1917 er netop ved at færdiggøre en bog omfattende efterkommerne i 11 generationer efter Jes Jørgensen som stamfader. Den forventes udgivet i 2004).

Gravskrift over Johanne Sørensdatter:

“En Enke, som gudfrygtig var, den Gravsteen overklæder, hun Jesu Kors taalmodig bar, sig sjælen derfor glæder. Her hviler i Herren den gudfrygtige Matrone, salig Johanne Sørensdatter af Hjerting, som døde d. 9. Aug. Aar 1706 ... Hendes alder 72. Aar”.

Oplysninger fra Skadst herreds tingbog:

Afkald efter faderen Jes Jørgensen den 14/6 1706 fra børnene til deres mor Johanne Sørensdatter, som nu er enke.

Overenskomst mellem Jørgen Jessen og svogrene om aftægt til Jes Jørgensens enke, dateret 14/6 1706.

Den 7/12 1706 læstes obligation fra Jørgen Jessen til moderen, hvis hus han havde købt, men Jørgen Jessen var da forinden død.

Deres børn, alle formentlig født i Hjerting, Guldager sogn:

- a. Mads Jessen, skipper i Hjerting, f. 23/1 1666, d. 13/8 1703 i Guldager, g. 1693 m. Dorthe Nielsdatter, f. 1647 i Guldager, d. 16/8 1721 i Guldager. Gravskrift over Mads Jessen :*“Så fik jeg da nu Havnen ind, at mig slet intet fejlet. Gud gav mig dertil Lykke og Vind, dermed er jeg hid sejlet. Derfor jeg nøjes nu med det her skrevet paa*

min Steen. Her hviler han en ærlig Mand foruden Last og Meen. Hans Synder Jesu saaer hvor Siælen evig Hvile faar.... i Herren ærlig og velagte mand velbefarne Skipper Mads Jessen af Hjerting, som døde d. 13. Aug. Aar 1703. Hans Alder var 37 Aar og 7 Maaneder og 3 Uger”.

- b. Maren Jesdatter, f. 1670, gift.
- c. Barbara Jesdatter, f. 1672, gift.
- d. Jørgen Jessen , f. 1675, skipper i Hjerting.
- e. Valborg Jesdatter, f. 1676.
- f. **Søren Jessen**, f. 8/11 1679, ane nr. 56.
- g. Kirsten Jesdatter, f. 1680, gift.
- h. Anna Jesdatter, f.1682, gift.

Jes Jørgensens gravsten

114-115.

Abraham Mathiassen Brochmann, f. omk. 1660, konsumptionsforpagter i Varde, nævnes også som bytingskriver, fuldmægtig og byfogedens stedfortræder, begr. 19/7 1712 i Varde (St. Nicolai), g. 1. gang m. **Ingeborg Pedersdatter**, f. omk. 1670, d. 24/2 1703 i Varde, g. 2. gang

omk. 1704 m. Vibeke, muligvis er det hende som blev begravet 2/12 1745 i Grindsted, hvor hendes søn/stedsøn Niels var degn.

Som konsumtionsforpagter havde han forpagtet retten til at opkræve forbrugsafgiften på de indenlandske varer, bl.a. korn, drikkevarer og kød, der blev ført ind i byen. Konsumtionen omfattede også græspenge for byens kvægavl samt familie- og folkeskat. Han nævnes mange gange i retsprotokollen. Den 7/5 1711 rejstes en sag ved bytinget i Varde af byens tjenere og betjente vedrørende de problemer, der opstod, når fåreflokkene om aftenen blev drevet fra marken ind gennem byporten. *“Da står en stor del af borgerskabets børn og folk på gaden ved den søndre port og stormer blandt fårene, hvorover de bliver forvildet og ej kan komme deres vej uhindret”*. Denne besynderlige form for morskab ville byens betjente nu til livs, hvorfor de havde stævnet forskellige personer, heriblandt Abraham Mathiassen Brochmann, der vidnede og oplyste, at han lørdag den 2. MAJ havde været ved søndre port, da fårene kom ind. Her havde han været vidne til, at Mathias Farvers datter Maren havde stået midt på gaden ud for Peder Ulfs hus og havde generet fårene. En af byens betjente, nemlig Søren Pedersen, var med sin *“instruks og befaling fra magistraten”* gået hen til hende og havde foreholdt hende, at hun ikke måtte stå og genere fårenes frie fart gennem byen, hvorfor han bad hende om at forsvinde fra gaden og stødte til hendes arm. Imidlertid bevidnede Abraham Mathiassen Brochmann, at betjenten ikke i ringeste måde på nogen uhøflig facon med hug, stød eller lignende havde generet hende.

Børn af første ægteskab, alle formentlig født i Varde:

a. Karen Abrahamsdatter Brochmann , f. 24/4 1694, ane nr. 57.
- b. Mathias Abrahamsen Brochmann, f. august 1700, begr. 6/9 1780 i Hvidbjerg 1784, g. 1. gang m. Jytte Andersdatter Biering, dbt. 4/1 1685 i Nykøbing M., begr. 4/12 1727 i Nykøbing M., g. 2. 29/7 1728 m. madame Johanne Christensdatter Friis af Ø. Hvidbjerg, dbt. 27/11 1692 i Karby, begr. 21/4 1748, g. 3. gang 7/11 1749 m. Karen Jensdatter af Ø. Hvidbjerg, begr. 21/9 1788 i Hvidbjerg. Han fik 17/2 1725 borgerskab i Nykøbing M. Ejede flere ejendomme og optrådte også som vurderingsmand.
 - c. Peder Abrahamsen, formentlig en bror, elev i Varde latinskole 1710, d. 1715.
 - d. Niels Abrahamsen Brochmann, sogndegn til Grindsted og Hegnsvig, skoleholder i Grindsted, f. 1703 i Varde, d. 3/10 1758 i Grindsted, elev i Varde latinskole 1713-1723, student fra Varde 1723, g. 1731 i Grindsted m. Kristine Jørgensdatter Ancher, d. 29/1 1762. Ved visitat 2/6 1756 skrev biskop Brorson: ”Brochmann, anstændigt levned – upåklagelig”.

116-117.

Søren Jørgensen Møller, f. omk. 1660 i Bjerre mølle, Åle sogn, g. m. **Mette Andersdatter Winter**, f. omk. 1660 i Østbirk. Ved matrikulationen i 1688 ejedes Bjerregaard, hartkorn 32-6-2½-2½, og Bjerre vandmølle ved Gudenåen, hartkorn 7-3-2-0, af major Schwerin. Denne ejede på dette tidspunkt stort set alt bøndergods i Åle sogn. Omkring 1700 var herskabet på Bjerregaard Ole Krabbe og Ide Sophie Gjedde. De var *“dygtige og brave folk, der styrede sagerne på bedste måde både for sig selv og bønderne”*.

Deres børn:

a. Anders Sørensen Møller , f. 1685, ane nr. 58.

b. Jens Sørensen Møller, møller i Skinderup (mellem Ulbjerg og Møldrup Stationsby). Han var gift og efterlod sig en datter ved navn Mette.

c. Mette Sørensdatter Møller, f. omk. 1682, begr. 29/3 1769 86 år gammel, g. m. mølleren i Bjerre mølle Christen Jensen Møller, d. 2/9 1729.

118-119.

Christen Andersen Agerholm, rektor i Ringkøbing latinskole og residerende kapellan ved Ringkøbing og Rindum kirker, f. 4/5 1640 på Dalgård, Agerholm by, Vester Vandet sogn, d. 4/5 1725 på sin fødselsdag i Ringkøbing, g. 10/6 1686 i Ringkøbing m. **Dorthe Bertelsdatter Thaulow**, f. 1662 i Ringkøbing, d. 27/1 1751 i Alslev hos sin svigersøn provst Hans Lauridsen Friis. Hendes kiste blev den 13/5 1751 overført til Rindum kirke og nedsat i mandens grav.

I 1677 blev Agerholm hører ved Roskilde Domscole, og 15/8 1682 aflagde han ed som 4.collega ved Ribe latinskole, 23/5 1684 rektor ved Ringkøbing latinskole, idet han på denne dag aflagde eden som rektor. 28/11 1685 blev han residerende kapellan i Ringkøbing og Rindum, men

Rindum kirke.

i 1687 søgte han om at blive hører ved latinskolen i stedet for at være rektor og indgav følgende ansøgning i overensstemmelse med tidens stil:

“Velædle og højærværdige hr. biskop.

Eftersom høreren her ved skolen har anslag paa noget bedre, og min lejlighed kun er ringe, da beder jeg ydmygeligen, at hans velædle højærværdighed ville forunde mig hørerens lektie i skolen, naar den bliver ledig, til min slette indkomst noget at forbedre. Hans velædle højærværdighed har til alle tider og i alle maader hjulpet. Jeg tror, han endnu hjælper.

Ringkøbing den 17. April, Anno 1687.

Hans velædle højærværdigheds ydmyge client.

Christen Andersen Agerholm”.

I 1692 overtog Agerholm atter embedet som rektor. Dette passede han sammen med sit kapellanembedet til 1711, hvor hans kommende svigersøn Hans Lauridsen Friis blev rektor.

Fra 1724 og til sin død ejede Christen Agerholm gården Bollerup i Vesterby, Rindum sogn (8 hartkorn). Kronens Skøder siger således:

“11/4 1724 Frederiksberg Slot. Skøde til Christen Agerholm i Ringkøbing, sognepræst til Rindum, Bølling og Sædding sogne for 16 rigsdaler, 4½ mark i kr. på relutionsrettigheden til en ham nu tilhørende bondegård i Westerbye, Rindum sogn, efter det gamle

skøde hartkorn 8-0-0-2½ a 2 rigsdaler tønden efter den med de dertil kommitterede trufne akkord. Jagtret forbeholdes.”

Bemærk at Agerholm tituleres sognepræst til Rindum, Bølling og Sædding sogne! Det kan jo ikke være helt rigtigt. Men jf. præsteindberetningen under ane nr. 238 Bertel Henriksen Thaulow fik denne lagt Bølling og Sæddings sognetiende ind under Ringkøbing kald. I Rindum kirkes skib hænger en omk. halv meter høj mindetavle over ham med indgraveret tekst, som bl.a. indeholder følgende karakteristik:

“.....Ringkøbing som har kjent, æret og elsket ham som en retsindig præst og medtjener i kirkerne, en retskaffen rector og læremester i skolen, en redelig mand i omgang med fremmede, en from og kjer mand mod og for sin kjere hustru den dydelige madame Dorthe Bertelsdatter Thaulow, datter af fordum sognepræst i Ringkjøbing og Rindum. Alt hvad man sige vil, der ziire bør den mand, som thiene skal sin Gud i kirken og skolen, i denne mand det var en dyd, lærdom og sund forstand. Og stod hans stol ej blandt de lærdes ære-stole, den dog i ære stod. Hans liv og lærdom det fortiente af enhver, som hannem kiente ret”.

Om hustruen:

“Hos Dorthe Thaulow man indprentet saa og dyder, som Quinde kiønnets stand udsmycker og bepryder, Guds frygt og artighed, omhyggelig flid og andet, alt hvad man sige ved, var her tilsammen blandet, og som den stamme var saa dydefuld og sød, den gode frugter bar, som randt af hendes skiød, om jorden derfor må til ostære, hun blomstrer og skal staa hos alle udi ære”.

I 1767 udfærdigede Provst Abraham Sørensen Jessen (ane nr. 28) en præsteindberetning om pastor Christen Andersen Agerholm til biskop Tønne Bloch i Ribe. Dokumentet befinder sig på Landsarkivet for Nørrejylland i Viborg. Indberetningen giver et tidsbillede af et dramatisk levnedsløb og tillige belyser den visse slægtsforhold. Den gotiske skrift er tydet således:

“Hr. Christen Andersen Agerholm forhen ordets og evangeliets medtjener ved menighederne i Ringkøbing og Rindum er ved fødslen indleveret i verden 1640 den 4. maj i Dalgaard liggende i Agerholm by i Vandet sogn i Thyland. Tog sin oprindelse og herkomst af ærlige ægteforældre. Faderen var velagte mand Anders Christensen og moderen Helene Andersdatter.

Efter at hans forældre straks havde ladet ham igenføde i den hellige dåb, har de i den rette og belejlige tid, som var hans barndom og ungdom, ladet ham forsyne med en kristelig optugtelse, idet de både selv og ved en skolemester, de havde antaget i deres hus, har ladet ham opføde i tugt og Herrens formanelse samt undervise i læsning og skrivning indtil år 1647, som var hans alders 7. år, da han blev sat i den første lektie i Thisted latinskole under høreren Mogens Jensen.

Næste år derefter blev han af daværende rektor magister Oluf Andersen Sæby antaget til at være dreng i hans tjeneste og tillige under hans undervisning, hvor han forblev til sit 10. år.

Mens han både som tjener opvartede sin husbond og som discipel sad for hans fødder, skete det svenske indfald her i landet, som førte med sig både for alle og særligt for ham, hårde og meget vanskelige besværligheder, idet han var nær ved at miste livet ved en fjendtlig regimentkvartermester, der to gange med skud ville have dræbt ham, hvis det ikke var blevet hindret af en højere fjendtlig officer, nemlig oberst Botkam.

Men samme herre, der reddede hans liv, fratog ham alligevel hans ædle frihed, idet han med Gewalt tog ham fra sin skole og tvang ham til at gå i sin tjeneste som livkarl og bøsseskytte. I denne tjeneste forblev han for samme svenske herre, indtil denne tillige med andre af den fjendtlige arme fandt deres død i stormen på vor kongelige residensstad København den 11. Februar 1659.

Da fik den salige mand lejlighed til at gå af en tvungen herres tjeneste og igen at gå til sin forrige husbond og lærer, hos hvilken han da forblev, indtil denne Døde Urban dag 1664. Derpå rejste han efter den afdødes hans forhen givne råd til Roskilde skole, hvor han blev antagen af den berømmelige og højlærde rektor sammesteds magister Johannes Calundanus og fik straks efter sin ankomst kost på klosteret og kammer på regensen.

Medens han frekventerede skolen, blev han straks angrebet af en gusten feber, som holdt ham stille ved sengen halvandet år deromkring. Da han af samme svaghed var nogenlunde restitueret, beskikkede førnævnte berømmelige mand ham til at være deputator på klosteret og tillige begærede, at han skulle tage logement i hans eget hus og antage de mindste af hans børn til undervisning imellem skoletimerne, hvilket han også efterkom, således at han på samme tid både frekventerede skolen og underviste hans børn, indtil han døde år 1672.

Vores afdøde blev af salig Calundanus søn magister Peder Schade, der succederede sin salig far i rektoratet, tillige med 30 andre

meddisciple dimiteret fra Roskilde skole til universitetet i København, hvor han efter bestået eksamen blev indskrevet i studenternes tal, dengang salig doktor Oluf Borck var dekan. Han udvalgte samtidig professor Rasmus Winding til sin præceptorem academicum.

Straks derpå blev han af førnævnte Calundanus enke bedt om at antage hendes børn under privat undervisning, hvilket han påtog sig og forrettede i 3 år. Derefter blev han antaget i samme tjeneste hos Jacob Eilertz, rådmand i København, hvor han forblev i to år.

Samtidigt afsluttede han sin eksamen theologicum under doktor Wisleben og doktor Schletter. År 1677 blev han af magister Peder Schade, rektor i Roskilde, beskikket til at være kollega fjerde klasses sammesteds, hvilket embede han med berømmelig flid forestod i flere år, ej alene offentligt i skolen, men også privat på sit kammer, eftersom mange store og højfornemme folks børn blev ham betroet.

År 1681 da rektor Lodberg, provst og sognepræst i Roskilde, blev kaldet til biskop i Ribe stift, førte han den salige mand, hvis flid og lærdom han kendte, med sig til Ribe og indsatte ham der til anden lekties hører. Efter et års forløb kaldte han ham til at være rektor i Ringkøbing, hvor han ankom den 24/5 1682, og fra den tid af betjente rektoratet til 1685, da han den 28/11 samme år af kongen blev kaldet til kapellan i Ringkøbing og Rindom, til hvilket embede han af doktor Lodberg blev ordineret den 2/2 1686 og derpå den 5/2 indsat af daværende provst i herredet hr. Søren Anchersen (Colding).

Kom så derefter efter Guds forsyn og venlig begæring i ægteskab med Dorthe Bertelsdatter Thaulow, en datter af salig hr. Bertel Henriksen Thaulow, forhen sognepræst i Ringkøbing, avlet i ægteskab med Maren Hansdatter Paludan, og brylluppet blev holdt i Ringkøbing den 10/6 1686 i hendes moders og stedfaders hr. Søren Anchersens gård.

Derefter blev de i deres ægteskab velsignet med to sønner og to døtre. Den ene søn døde straks i sine unge år. Den anden søn Bertel Andreas Agerholm blev præst i Oddum, Ribe stift og døde 1754. Den ene datter Maren var gift med salig hr. provst Friis i Alslev. Den anden datter Helene Cathrine var gift første gang med købmand Anders Møller i Ringkøbing, ved hvilken hun avlede fire døtre, hvoraf en (Dorthe) er død, en (Mette Marie) gift med præsten hr. Abraham Jessen i Alslev, en (Kristiane Dorothea) gift med købmand Jens Bergh Rindom i Ringkøbing. Den sidste (Christine) var ugift.

I hendes (Helene Cathrines) andet ægteskab med rådmand Oluf Franck i Ringkøbing var der ingen livsarvinger.

Men tilbage til Christen Andersen Agerholm. Da har han år 1692, som var 6 år efter, at han havde resigneret fra rektoratet samme steds, og dette embede da var blevet vacant ved magister Ancher Sørensens forflyttelse fra Ringkøbing rektorat til Kolding skoles rektorat, ladet sig anden gang beskikke til samme embede af biskop doktor Lodberg. Han blev så derved i 19 år, indtil år 1711, da han anden gang fratrådte embedet, ikke af kjedsomhed til arbejdet, men af mangel på kræfter, der med tiltagende år og alderdom begyndte at aftage. Han blev derefter ved embedet i kirken alene og var af nogenlunde helbred efter hans alders og besværligheders måde indtil et par år før han døde, da han blev angrebet af en del hårde Paroxysmis (heftige anfald, pludselig forværring af sygdom), hvorefter han efterhånden følte virkningerne, indtil han endelig i Herren hensov den 4/5 1725, just den samme dag som han ved fødslen var blevet indleveret i verden 1640 efter at have været 46 år i den enlige stand, 39 år i ægtestand, 40 år en medtjener ved kirken og 22 år rektor i skolen. Døde 85 år gammel.

Hans enke Dorte Bertelsdatter Thaulow kom senere til sin datter i Alslev, hvor hun døde den 27/1 1751 90 år gammel og den 13/5 samme år nedsat i graven hos hendes salige mand i Rindum kirke.

Abraham Jessen.”

15/9 1719 fik Christen Andersen Agerholm og hustru kgl. bevilling på, at længstlevende måtte sidde i uskiftet bo med fælles umyndige børn, så længe vedkommende bliver i enlig stand, samt siden at skifte med samfrænder.

Deres børn, alle døbt i Ringkøbing - Rindum:

- a. Bertel Christensen Agerholm, dbt. 6/4 1687, begr. 21/1 1688.
- b. Maren Christensdatter Agerholm, dbt. 29/6 1692, begr. 21/7 1753 i Alslev, g. 15/7 1721 m. provst i Alslev Hans Lauridsen Friis, f. 4/10 1685 i Ribe, begr. 28/4 1763 i Alslev. De gjorde testamente i 1747, da de ingen arvinger havde. Universalarving blev Mette Marie Andersdatter Møller, ane nr. 29, som er datter af Marens søster Helene.

c. Helene Cathrine Christensdatter Agerholm , dbt. 22/7 1694, ane nr. 59.
--

- d. Bertel Andreas Christensen Agerholm, sognepræst i Ådum, dbt. 25/4 1697, begr. 11/6 1754 i Ådum, g. m. Birgitte Jepsdatter Tarm, datter af sognepræst Jep Jepsen Tarm, forgænger i embedet. Hun medvirkede ved provst Ude Sørensen Haahr søns “publication” 11/11 1744 i Ølgod kirke, idet hun bar barnet, som var hjemmedøbt

Daniel den 23/9 1744 (Se under ane nr. 24-25). Birgitte blev som enke i 1755 g. m. sognepræsten i Lønborg Johan Helsted. Det var Bertel Agerholm, der havde synske evner, som fortalt under anepar 58-59.

122-123.

Jens Bertelsen Thaulow, kgl. tolder og borgmester i Varde, f. 1658 i Ringkøbing, d 30/8 og begr. 8/9 1733 i Varde, g. 1686 i Varde m. **Maren Jacobsdatter Bjørn**, f. omk. 1658 i Varde, d. 14/5 og begr. 22/5 1745 i Varde 87 år gammel. Maren havde tidligere været g. m. tolder Morten Christensen Friede, d. 1686 i Varde. Hun fik 10/9 1686 bevilling til at undlade skifte mod at give sin søn 533 rigsdaler og hver datter 266 rigsdaler. Under epitafiet i St. Nicolaj kirke over tolder og rådmand **Jacob Bjørnsen** og hans to hustruer (se under ane nr. 246) blev der 1733 påhæftet en tavle for datteren Maren og hendes anden mand:

“Jens Bertelsen Thaulow til Frøstrup, som var Borgmester i Warde 25 Aar og Tolder udi Warde Toldsted udi 40 Aar og Kirkeværge for Jacobi Kirke i 11 Aar og St. Nikolai Kirke i 25 Aar, døde her den 30te Augusti 1733, 75 Aar og 5 Maaneder gammel, og hans Hustrue Maren Jacobsdatter Biørn, som døde den 14de Maji 1745, gammel 87 Aar, havde tilsammen i 46 Aars Ægteskab 13 Børn, 5 Sønner og 8 Døttre, hun havde forhen været i Ægteskab med forrige Tolder Morten Friede, som døde 1686, og havde med ham 2 Sønner og 2 Døttre”.

Epitafierne over familien er afskrevne og nedtegnede i tegneren Abildgaards dagbøger, som findes på Nationalmuseet.

Jens Bertelsen Thaulows våbenmærke.

Borgmester Thaulows arvinger henlagde ifølge kirkeregnskabet 1750-51 en kapital på 13 rigsdaler og 2 mark til kirken til vedligeholdelse af “*tavlen over deres forfædres begravelse*” og til lys til den tilhørende lysearm. Den

blev også kaldt den "*thaulowske arvebegravelse*". Her blev flere familiemedlemmer gravsat.

Jens Bertelsen Thaulow blev 11/3 1682 kirkeskriver i Ribe stift, en stilling han fik oprettet efter en ansøgning af 29/1 1682, som i øvrigt findes endnu. Han fik stillingen på trods af stiftamtmand og biskop, der mente, at stillingen var overflødig. 16/1 1686 blev han ansat som tolder, omk. 1690 ansat som postmester og 15/10 1692 konstitueret som byfoged, da daværende byfoged blev anklaget for uregelmæssigheder. Denne blev dog frikendt og overtog atter sit embede i 1694.

Fra 1692 til 1694 var han konstitueret herredsfoged i Vester Horne herred. Thaulow blev så 1/1 1696 udnævnt til kgl. tolder. I slutningen af 1600-tallet flyttede toldstedet fra Varde til Hjerting, men Thaulow blev ved med at bo i Varde. Tolddistriktet gik fra Skjern Å i nord til skellet mellem Tjæreborg og Jerne sogn i syd. Det var vanskeligt at kontrollere dette store område, og smugleriet florerede både til lands og til vands.

Dette tolderembede blev varetaget fra 1651 til 1674 af Jacob Bjørnsen (ane nr. 246), som afstod det til sin svigersøn kgl. lakaj Morten Christensen Friede. Han sad i embedet i 11 år. Hans enke giftede sig så med Thaulow, der så fik bestallingen. Denne gik så videre til Thaulows svigersønner Søren Sørensen Vedel og Walter Seyer, der delte embedet i 1726. Hans datter Maren medførte tolderembedet den 14/7 1759 til sin kommende mand Michael Müller, der døde i 1794. Familien sad således på dette tolderembede i omk. 150 år!

Ligeledes skal det bemærkes, at Thaulows toldergerning tidsmæssigt falder sammen med skipper Søren Jessens rederivirksomhed i Hjerting. De døde begge i 1733.

Thaulows foretagsomhed strakte vidt. 6/11 1700 indgav han ansøgning om privilegium på en vejrmølle, som han ville bygge på Gårdsmarken, som han ejede. Marken svarede skat af 4 tdr. og 2 skp. hartkorn, foruden en afgift på 14 slettedaler til Holstebro latinskole. 23 vardeborgere støttede ham, og 30/4 1701 fik han bevillingen, som pålagde Varde by mølletvang til Thaulows mølle. Møllen solgtes af arvingerne i 1718. Den blev flyttet til byens grund på Arnbjerg.

26/4 1708 blev han efter ansøgning borgmester, hvilket embede han bestred lige til sin død.

Ejeren af Frøstrupgaard, Christoffer Hvas, havde lånt penge af Thaulow, og da han ikke kunne betale til forfaldsdagen, fik Thaulow dom over ham den 19/2 1708 og gjorde udlæg i gården. Ved auktionen blev Thaulow ejer af gården for 7200 rigsdaler, hvor han mod pant i gården lånte 3900 rigsdaler af købmand Just Arctander i Viborg. Gården var dengang på 29 tdr.

hartkorn hovedgårdstakst, samt 205 tdr. bøndergods. Den solgtes af Thaulows børn til borgmester Riis i Kolding og Jens Damgaard.

Thaulow boede dog altid i Kræmmergade i Varde, hvor han ejede både denne ejendom og naboejendommen på hjørnet af torvet, samt tillige fra år 1700 "Kongens Gaard" uden for Varde med tilhørende laksegård, agerjord og eng. Ligeledes ejede han en fjerdepart af Donslund mølle. 1/9 1712 fik han pantekrav på 200 rigsdaler fra sin svoger Morten Stephansen, vejer og måler ved Varde toldsted, mod pant i en halvgård i Hjerting. 227/ 1719 skødede han en halvgård i Tange by, Thorstrup sogn, til Stephan Ehrenfeld til Endrupholm og Lunderupgaard. 1721 fik han af Kronen skøder på Kronens korntiende i Lunde sogn, i Horn sogn ½ boel i Bonum by, ½ boel i Malleby og 5 halve boel i Transbølleby. I Ansager sogn Kvie by en gård. I Lunde sogn skøde på 6 gårde for 1347 rigsdaler. I Guldager sogn en gård. I 1728 solgte han et hus i Yderik til præstesønnen Bagge M. Friis. 1/8 1732 fik han kgl. bevilling på, at så længe han betjente borgmesterembedet måtte han fremdeles nyde og beholde de 6 tdr. sædeland i hver af byens marker, også det endnu usolgte stykke eng på Øster Skibskrog på samme måde, som det har været den forrige borgmester bevilget. Samme år forpagtede han også Varde bro.

Da **Jens Bertelsen Thaulow** er bror til **Dorothea Bertelsdatter Thaulow** (ane nr. 119), og da de er tipoldeforældre til Mette Cathrine Jessen (ane nr. 7), kan der således konstateres anesammenfald, idet forældrene til Jens og Dorothea både optræder med anenumrene (238-239) og (244-245). Dette medfører naturligvis anesammenfald i de berørte højere anenumre.

Maren Jacobsdatter Bjørns og Morten Christensen Friedes børn, jf. teksten på epitafiet skulle de have 4 børn, men det fjerde kendes ikke:

- a. Margrete Mortensdatter Friede, f.? begr. 21/8 1765 i Ringkøbing, g. m. Jens Christensen Odderbeck til Holmegaard i Lem sogn, d. 1741. Han havde tidligere været g. m. Birgitte Jepsdatter Tarm, datter af borgmester Jep Jepsen Tarm i Ringkøbing.
- b. Magdalene Mortensdatter Friede, f.? begr. 7/7 1760 i Varde, g. m. provst, magister og sognepræst i Varde Niels Nielsen Kragelund, f. 1658 i Lejrskov, begr. 10/7 1728 i Varde.
- c. Jakob Mortensen Friede, f.? Kom 1690 til Königsberg. Døde ung.

Jens Bertelsen Thaulows og **Maren Jacobsdatter Bjørns** børn, alle født i Varde, jf. teksten på epitafiet skulle de have 13 børn, men et barn kendes ikke:

- a. Maren Jensdatter Thaulow, f. 15/6 1688, d. 4/7 1718, g. 17/6 1706 med Hans Allerup, f. 1666 i Sneum, d. 7/10 1744 i Ringkøbing, først

- kapellan ved St. Jacobi kirke i Varde siden sognepræst og provst i Ringkøbing. Han giftede sig 2. gang i 1722 med Barbara Margrete Lauridsdatter Thura, f. 7/7 1698, datter af biskop Laurids Thura.
- b. Bertel Jensen Thaulow, f. 1689, d. 13/1 og begr. 20/1 1751 i Varde. Ugift. Student 1710, toldmedhjælper hos faderen, fik 13/9 1728 bestalling på at være sin fars hjælper som borgmester og efterfølger, samtidigt blev han ansat som postmester. Han blev imidlertid forfalden til alkohol og blev 5/9 1743 afsat som borgmester. Postembedet beholdt han til sin død. Nedsat i den thaulowske familiegravelse i St. Jacobi kirke.
 - c. Vibeke Kathrine Jensdatter Thaulow, f. 1690, d. 21/1 1726 i Lejrskov, g. 26/6 1714 med sognepræst Peder Bertelsen Friede til Lejrskov og Jordrup. De fik 3 børn, hvoraf den yngste Maren Bjørn Friede blev g. m. sognepræst i Ansager Jes Sørensen Jessen, søn af skipper Søren Jessen i Hjerting (ane nr. 56).
 - d. Søren Jensen Thaulow, f. 1691, d. 9/6 og begr. 15/6 1763 i Varde, ugift, student 1710, baccalaurei 1714, velhavende ungkarl, flere år sammen med brødrene ejer af Frøstrupgaard. Efter salget af denne købte han en gård i Siig by. Denne solgtes i 1747. I 1751 arvede han broderen Bertel ifølge testamente. Han ejede tillige gården i Schoubogade i Varde, hvor hans svoger, tolder Walter Seyer boede til leje. 12 dage før sin død tilskødede han svogeren gården. Nedsat i den thaulowske familiegravelse.
 - e. Anna Cathrine Jensdatter Thaulow, f. 1692, d. 27/8 1773 i Varde, g. 5/3 1722 m. købmand senere tolder Walter Seyer, f. 1700 i Ørsted, d. 31/3 1778 i Varde. De fik 7 børn.
 - f. Jørgen Bjørn Thaulow, sognepræst i Nordby på Fanø, f. 1693, d. 28/9 1760 i Nordby på Fanø, g. 1. gang m. Helene Kirstine Jensdatter Brasen, d. 1733, datter af forgængerens embedet, g. 2. gang m. Maren Michelsdatter Harboe, f. omk. 1702, begr. 31/5 1791. I første ægteskab to sønner og to døtre, i andet en søn.
 - g. Barke (Barche) Dorthea Jensdatter Thaulow, f. 1694, d. 1774, g. 5/3 1722 (samme dag som søsteren Anna Cathrine) m. kaptajn Conrad Hartung fra det slesvigske nationale regiment, d. 1750. De fik 3 børn.
 - h. Morten Jensen Thaulow, premierløjtnant, f. 1695, begr. 23/2 1758 i Varde, St. Nikolaj sogn, g. 17/11 1741 m. Martha Catharina Grabedell, begr. 26/5 1746 i Holstebro.
 - i. Anna Hedvig Jensdatter Thaulow, f. 25/4 1697, d. 29/1 1758, g. 3/7 1727 med tolder Søren Sørensen Vedel, f. 20/6 1696 i Reisby, d. 11/4 og begr. 23/4 1766 i Guldager, søn af sognepræst i Reisby Søren

Vedel. 3 børn, hvoraf den yngste blev gift med sognepræst Peder Pedersen Holm til Lundforlund og Gjerlev.

- j. Eleonora Jensdatter Thaulow, f. 1698, d. i marts 1779 hos sin søn Erik Clausen Svitzer på Gislingegaard, hun g. m. forpagter af Frøstrupgaard senere ejer af Juellingsholm i Nørvang herred Claus Eriksen Svitzer, d. 3/9 1767, søn af sognepræst i Højrup og Gjestelev på Fyn Erik Rasmussen Svitzer og Anne Clausdatter Brochmann. I ægteskabet var der 15 børn.

k. **Anne Marie Jensdatter Thaulow**, f. omk. 1700, ane nr. 61.

- l. Christence Jensdatter Thaulow, f. ? d. 1/4 1739 i Hee, g. m. sognepræst i Hee og Vium Otto Offesen Høyer, f. 29/7 1695, d. 17/9 1757 i Hee, søn af sognepræst i Uldum og Langskov Offe Mouritzen Høyer og Gjertrud Mouritsdatter Borchast af Gunderup præstegård. Som enkemand giftede Otto Offesen Høyer sig med Mette Sørensdatter Bering, datter af pastor Søren Pedersen Bering i Ørslevkloster og enke efter Otto Høyers forgænger i Hee, pastor Lauge Berentsen Wedel. Christence Thaulow fik 12 børn.

124-125.

Jens Halm (Hallum) i Vognslund, Ølgod sogn. **Hustru** ukendt. Han optræder flere gange som fadder i Ølgods kirkebog. Højst sandsynlig far til ane 62 Søren Jensen Hallum i Skærbæk mølle, Ølgod.

126-127.

Niels Sørensen Mosbøll, møller på Skærbæk mølle, f. 1660, d. 27/7 1717 i Ølgod, g. m. **Anna Nielsdatter**, f. ?, d. 4/11 1746 i Ølgod.

Han fik i 1698 af sin morbror Christen Lauridsen Krarup, ejer af Møltrup og Vindum Overgaard, skøde på Skærbæk mølle. Skødebrevet lød:

“Jeg Christen Lauridsen Krarup til Møltrup har ved auktion i Viborg, i Søren Christensens hus, forhandlet mig til Skjærbæk mølle, liggende i Øster Horne herred, Ølgod sogn, som afdøde fæster Christen Christensen hidtil har beboet og står i ny mat. for hartkorn 3-2-2-2, som jeg efter min adkomstbrev herved skænker og forærer til min søstersøn Niels Sørensen Morsbøl. Skrevet på Forsomhogaard den 5. marts 1698. Christen Lauridsen Krarup, Møltrup. Til vitterlighed: Christen Mortensen, Forsomhogaard. Herredsfoged Jakob Knudsen, Østergård, Lyne.”.

Møllen var en forholdsvis lille mølle, der sammen med Lindbjerg vandmølle lige kunne klare malingen til Ølgod sogn. Møllen blev nedlagt i 1938. Niels Mosbøll skulle også være i slægt med folkene i Hoven mølle.

8/3 1713 ydede Niels Mosbøll et lån på 1640 rigsdaler til sin kusines mand Mads Andersen Listo mod pant i gårdene Galtho, Hesselho og Gaarde. Disse overtog han så kort tid efter. Oprindeligt ejedes de i 1688 af Christen Lauridsen Krarup. I 1717 var der 10 fæstere på gårdene, men i tiden fra 1740 til 1775 gik de over til selveje. 23/8 1717 er der skifte efter Niels Mosbøll, der døde 57 år gammel. Enken må selv have ført bedriften videre. For først 4/11 1735 melder et nyt skøde, at Anna Nielsdatter i Skærbæk mølle afstår den til svigersønnen Søren Jensen Hallum (ane nr. 62).

Anna Nielsdatter var meget velhavende. I 1743 nævnes Niels Bundgaard i Uhd ved Ansager. Han skatter af 15 tdr. hartkorn og en formue på 442 rigsdaler, så næst efter Anna Nielsdatter, Søren Hallums svigermor, er han den mest velhavende i hele Øster herred. Hun var således den rigeste.

De fik 7 børn, men kun 3 blev voksne og gift.

a. Søren Nielsen Mosbøll, f. 1694 i Ølgod, d. 1732, g. 5/12 1723 m. Maren Nielsdatter.

b. Oluf Nielsen Mosbøll, dbt. 22/8 1706 i Ølgod, død som barn. Citat fra kirkebogen: *"Døbt 22/8 1706 Niels Sørensens barn af Skærbæk mølle kaldet Olluff. Faddere var Mads Christensens hustru i Adsbøl, Peder Bøllund, Søren Hallum. Christen Mortensens hustru af Bredkjær bar barnet"*.

c. **Mette Nielsdatter Mosbøll**, f. 1711 i Ølgod, ane nr. 63.

d. Birthe Nielsdatter Mosbøll, f. 1714 i Ølgod, d. 1754, g. 1. gang m. herredsfoged Christen Fischer, Nørtarp, Strellev, d. 1740, g. 2. gang 1742 m. herredsskriver Joakim Bloch, Adsbøl.

Tip⁴- oldeforældre.

192-193.

Bertel Knudsen, købmand, f. 1614 i Kolding, begr. 26/9 1649 i Kolding, g. 11/9 1642 m. **Malene Udesdatter**, f. 1624 i Kolding, begr. 5/3 1659 i Kolding under pesten, g. 2. gang 1/12 1650 m. rådmand Peder Hansen Helt, f. 11/2 1621 i Kolding, begr. 5/4 1664 i Kolding. Peder Hansen Helt g. 2. gang 21/7 1661 m. Mette Christensdatter Veerst, enke efter Peder Jepsen Kyed. (Se under ane nr. 398-399, pkt. d.). Peder Hansen Helt er ikke født Helt, men Bøgvad. Han antog sin moders navn, måske fordi faderen allerede døde, da Peder kun var 13 år gammel (Kolding Tingbog 1650). Muligvis antog han også navnet, fordi det er et adeligt navn, og at hans morbror Peder Pedersen Helt var kammertjener for prinsen og velanskrevet ved hoffet. Peder Pedersen Helt, der også var slotsskriver på kongens slot i

København, var g. m. Johanne Hansdatter Merckel, datter af slotsfoged på samme slot Hans Schmalkalden.

Peder Pedersen Helt blev amtskriver i Nykøbing og senere slotsfoged på Berritsgaard ved Sakskøbing. En søn af ham, stats- og justitsråd Wilhelm Helt, fik af Frederik IV forbedret sit diplom vedrørende sit adelsskab:

”Frederik IV til Wilhelm Helt.

Vi ønsker at bekendtgøre for alle og enhver, at vor trofaste og afholdte Wilhelm Helt, vor stats- og justitsråd, administrator af vor statskasse, samt bestyrer af bønskrifter, har allerede længe besiddet gammelt arveligt adelsskab, fastholdt for ham selv, hans slægtninge og efterkommere ved hans egen fortræffelighed. I de statslige hverv, han hidtil er blevet overdraget af os, har han handlet i overensstemmelse med de privilegier, der tilstedes fortræffelighed, den egenskab der over hele vort rige giver ret til sandt adelsskab. Vi ønsker, at der for altid skal eksistere tydelig dokumentation for vor kongelige taknemmelighed over for en mand, der har fortjent det. Hans troskab og fortræffelighed har været usvækket i 20 år og er i rigelig grad blevet bevist. Derfor har vi allernådigst ladet vor scepter hælde mod hans adelsmærke og forbedret, prydet og illustreret det på følgende måde: Et guldskjold bærer i den blå rand to fisk (af den art, der på dansk hedder ”helt”), der vender hovederne mod hinanden. Den øverste kant er rød, og på den ser man i et bånd to byzantinske guldmønter og en sølvbarre med en krone i midten. En hjelm kigger lige ud og er forsynet med et visir med fem tremmer. En krone hviler over hjelmen og skjoldet. Den er prydet af perler og laurbærblade, og på spidsen dukker en fisk op. Skjoldet er omgivet af to hvide jagthunde, der er smykket med guldbesatte blå halsbånd.

Ornamentikken er et symbol på vor kongelige taknemmelighed og nåde.

For Wilhelm Helt og hans legitime afkom gælder følgende: Hvor som helst de ønsker det, til de opvisninger med lanser, der kaldes turneringer, til alle ridderkonkurrencer, til samtlige begivenheder i krig og fred, har vi tilstedt og tilladt dem til evig tid at bære og fremvise symbolet. Vi ønsker og befaler, at de skal bruge og benytte det frit og som de vil. Vi forbyder, at der af nogen bliver gjort noget imod disse bestemmelser, eller at der bliver svindlet med dette vort diplom. Det ville blive straffet ud fra vor allerstørste vrede. Til garanti for alt dette har vi befalet at lade dette vort egenhændigt underskrevne diplom bekræfte af vort segl.

København, d. 1. maj i det Herrens år 1720, vort kongedømmes 20. år”.

Helt.

Peder Hansen Helts mor var Maren Pedersdatter Helt, datter af rådmand i Kolding Peder Helt, og hun var gift med Hans Jepsen Bøgvad, begr. 13/4 1636, søn af borgmester i Kolding Jep Hansen Bøgvad og Magdalene Døstrup.

Da rådmand Peder Helt (ovenstående Maren Pedersdatter Helts far) i 1619 byggede sit store hus på hjørnet af Helligkorsgade og Søndergade, lod han opsætte et bomærke på bygningen.

Rådmand Peder Helts bomærke.

Peder Hansen Helt døde i sin gård i Brogade, men ejede også et stenhus på torvet. Under krigen 1658-60 lod han Søren Udesen sejle sit gods til Lybæk.

Skiftet efter Bertel Knudsen 5/11 1650 indeholdt 684 slettedaler.

Bertel Knudsens og Malene Udesdatters børn, alle født i Kolding:

a. **Ude Bertelsen**, f. 24/6 1643, ane nr. 96.

b. Knud Bertelsen Rebech, dbt. 31/8 1645, d. ?/4 1710, g. 1. gang 2/6 1667 m. Maren Pedersdatter, d. 6/1 1680 42 år gammel i Kolding, g. 2. gang 5/11 1680 m. Ellen Olufsdatter. Knud Bertelsen var ofte vært for gæster til Koldinghus slot.

c. Søren Bertelsen, dbt. 3/12 1648, d. 1/9 1659 i Kolding under pesten.

Malene Udesdatters og Peder Hansen Helts børn, alle født i Kolding:

- a. Bertel Pedersen Helt, dbt. 19/5 1652, begr. 24/7 1654 i Kolding.
- b. Maren Pedersdatter Helt, f. 1654, begr. 14/1 1717 i Trinitatis kirke i København, g. 3/1 1675 i Kolding m. købmand Hans Thomsen Berg, f. 1640 i Kolding, begr. 4/7 1688 i Kolding. Hans Thomsen Berg var en bemidlet mand. I 1688 rejste han med sit nye skib til Fredericia sammen med svigerinden Karen Hansdatter g. m. broderen købmand og skibskaptajn Mads Thomsen Berg. (Mads g. 1. g. 12/10 1656 i Kolding m. Mette Jensdatter Haar, f. 18/5 1637, begr. 11/5 1669 i Kolding, datter af Jens Jørgensen Haar). Men skibet forliste, og de druknede begge. Da Maren Pedersdatter Helt efter sin mands død blev mere og mere fattig, og hendes gode venner da beklagede hende, skulle hun dog altid have været fornøjet, og hun forsikrede, at inden hun døde, skulle hun bære fløjlskåbe og køre i karet, hvilket også indtraf. Hun levede sine sidste dage hos sønnen etats- og justitsråd borgmester i København Peder Helt. Da denne var særdeles godgørende mod de trængende i vor slægt, skal han fremhæves og mindes her som stifteren af flere legater på i alt ca. 10.000 rigsdaler. Søskenedeflokken ser således ud:

1. Maren Hansdatter Berg, dbt. 28/11 1675, d. 3/11 1689.
2. Malene Hansdatter Berg, dbt. 10/10 1677, d. 1738, g. m. sognepræst i Baarse og Beldringe Hans Vivild.
3. Anna Marie Hansdatter Berg, dbt. 11/9 1681, begr. 1/1 1682.
4. Peder Hansen Helt (antog sin mors navn og brugte aldrig sit mellemnavn Hansen), dbt. 3/10 1683, d. 20/2 1752 i København, g. 1719 m. Dorothea Marie Pelt, d. 1753, datter af sukkerraffinør Hans Peter Pelt, af hollandsk familie. De fik ingen efterkommere. I en alder af 29 år blev Peder Helt i 1712 amtsskriver over Ringsted og Sorø, hvor han 27/2 1719 ved auktion for 997 rigsdaler fik skøde på en del gammelt ryttergods. 1721 krigsråd og kirkeinspektør over Københavns, Frederiksbergs og Kronborgs amter, 1724 tillige over Tryggevældes, Vordingborgs og Antvorskovs rytterdistrikter, hvilke 6 distrikter han betjente til 1749. 1733 assessor i højesteret, 1734 justitsråd, 1745 borgmester i København og 1747 etatsråd. Han og hustruen stiftede følgende legater: Helt og Pelts 11 senge i Vartov 8.000 rigsdaler. Til Koldings fattige 600, til Koldings danske skole 133 og til Koldings latinskole 266 rigsdaler. Slægtninge til legatstifterne havde fortrinsvis adgang til legatet knyttet til

Vartov. 10 legatnydere kunne bo og spise på Vartov hospital og endda få lommepenge. Det sidste værelse var forbeholdt en opvartningspige, der ligeledes boede og spiste gratis og fik en årlig løn. Se mere herom i Peter Helt Haahrs "*Slægten Haahr*".

5. Hans Hansen Berg, vinhandler, en af "*de 32 mænd*" i København, dbt. 9/12 1688, d. 1736, g. m. Johanne Nielsdatter, f. 1698, d. 1729.

6. Magdalene Sibylla Hansdatter Berg, dbt. 31/3 1686, g. m. Købmand i København Lorentz Reimer.

c. Malene Pedersdatter Helt, dbt. 8/2 1657, begr. 10/3 1657.

Faddere ved Malenes dåb var Niels Poulsen Øse (søn af rådmænd Poul Bertelsen), Søren Udesen, Anne (Jeremiasdatter) magister Anchers (sognepræsten Ancher Sørensen), Dorthe Poulsdatter (datter af Poul Bertelsen og hustru til Peder Udesen), Barbara Søren Hosekræmmers og Maren Nielsdatter.

d. Niels Pedersen Helt, f. 25/2 1659, d. 26/2 1659.

194-195.

Søren Jørgensen Haard, købmand, rådmænd og kirkeværg, f. 1596 formentlig i Vester Nebel, begr. 28/12 1660 i Kolding, g. m. **Karen Bertelsdatter**, f. 16/12 1602 i Taulov, begr. 19/2 1682 i Kolding. I 1730 fandtes en ligsten i kirkegulvet over Søren Jørgensen Haard, men senere forsvundet. I 1755 fandtes et epitafium i St. Nikolaj kirke i Kolding over Søren Jørgensen Haard og hans hustru m. fl., men dette er også siden forsvundet. Skiftet efter Søren Haard fandt sted 23/5 1662 og der var 2054 rigsdaler til deling.

I 1647 trak det op til en hekkesag, hvori en skolemester Gregers Nielsen var en af forgrundsfigurerne. Den fattige skolemester, der i sin desperation erklærede, at "*han havde så længe troet på Gud, nu ville han tro på djævelen*", søgte at få en signekælling krøblingen Johanne Hanskone til at "*fly ham lykke*". Han drak hende fuld for at få hende til at løsne tungen.

Skolemesteren bildte sig ind, at Søren Haard på Laasbybjerg, alle Ude Pedersens børn (deriblandt Peder Udesen) og mange andre godtfolk i byen ved trolddom var kommet til deres formue. Nu skulle kællingen - enten selv eller ved en Lisbeth Knudsdatter i Hjarup (boende hos sognepræst Poul Sørensen, en bror til sognepræsten i Kolding Ancher Sørensen) - også hjælpe ham. Han gav Johanne Hanskone to posser, en af lærred og en af læder. I den første var der 9 rugkærner, lyneborgersalt, hvidløg og meget andet. I den anden en vokskalv.

Senere da poserne hverken hjalp skoleholderen til brød endsige rigdom, opstod der splid mellem ham og kællingen. Denne søgte at hævne sig ved at indbilde forskellige syge, at skoleholderen havde forgjort dem. Sagen vakte stor opstandelse og fyldte mange sider i rådstueprotokollen.

Gregers Nielsen var et stakkels fordrukkent menneske, der lå i strid med alle. 7/9 1653 forlangte Søren Jørgensen Haard, at skolemester Gregers Nielsen skulle straffes, fordi han på gaden en aften havde råbt:

“--og Søren Haard har været min gode ven tilforn, men nu er han min uven. Det har djævelens mennesker gjort, og hvad han har af grøn jord, huse og gårde og al sin store pral og pragt, det har han de Haar’er med djævelens kunst og Anne Jensdatters magt”.

Hvorefter han i raseri og drukkenskab løb hen til Søren Haards bislag og bed deri med sine tænder.

Skolemesterens indlæg i retssagen:

”Eftersom Søren Jørgensen Haard, rådmænd her i Kolding, har forhvervet nogle vidner på mig underskrevne her på bytinget sidst forleden 20/7 anlangende nogle ukvemsord, jeg skulle have haft 11/6 næst tilforn, så er herimod mit korte svar, at så sandt som Gud lever og den lod og part, jeg forventer mig hos Gud i himlen, jeg aldrig ved og meget erindrer har sagt andet om velbemeldte Søren Haard eller nogen af hans pårørende end som alt ærligt og kristeligt, langt mindre kunne få årsag noget uærligt at tænke eller sige, og hvis mig fattige mand noget andet påtvunget er, er usandfærdigt og af misundelse vundet at være som de andre steder aldrig skal kunne godt gøre. Begærer gerne, at dette for retten måtte læses, påskrives og indføres udi hvis som passerer. Ex. Kolding 7/9 1653. Gregers Nielsen, egen hånd”.

Den foreløbige dom lød således:

”Efterdi det er en sag, som æren pågælder, tør jeg mig ikke fordriste i den sag at kende, mens den sag henfindes og indstiller for min gunstige og velbårne overdommer”.

Det endelige udfald af sagen kendes ikke.

Et familiemedlem til Søren Haard bragte ham for retten. Det var Lene Pedersdatter, som var blevet enke efter Jørgen Hansen Haar i Høllund, Ødsted sogn, søn af Hans Jørgensen Haar på Skovgaard i Øster Starup sogn. Se under ane nr. 388-389, pkt e. I følge Egtvedpræstens indberetning var Høllund *“slet udplyndret og folkene forjaget og øde og døde”*. Lene havde under svenskekrigene i 1660 bragt to kister med klæder og gods samt noget guld og sølv ind til Søren Haahrs hus, for at han skulle passe på det. Nu da hun var blevet enke, skulle der skiftes. Hun havde så bedt om at få det udleveret. Men Søren Haard ville kun udlevere tingene, hvis Lene

betalte 8 rigsdaler i leje. Dommen gik ud på, at kisterne skulle udleveres til Lene mod husleje efter dannemænds skøn. Men han fastholdt, at han kun havde modtaget kisterne med klæder og gods. Sluttelig måtte Lene betale. I juni 1659 blev der begravet en ung karl på 26 år fra Heisselballe, som blev skudt af polakkerne i Søren Haards gård.

Det var Karen Bertelsdatter, der ved sin søsters - Dorothe hr. Mortens - dødsleje under pesten i 1659 fik at vide, at søsterens guld og klenodier var nedgravet i Anne Henriksdatters (Thaulows) hus. Dorothe hr. Mortens er Dorothe eller Dorthe Bertelsdatter, der var gift med hospitalspræst i Kolding Morten Sørensen. Se om denne sag under anepar 476-477.

Deres børn, alle født i Kolding:

- a. Ellen Sørensdatter Haard, f. 10/12 1631, d. 10/3 1654 i Kolding.
- b. Maren Sørensdatter Haard, f. 1633, begr. 8/6 1659 i Kolding under pesten, g. 20/6 1652 i Kolding m. Peder Knudsen Kræmmer, begr. 12/7 1659 i Kolding.

c. Lene Sørensdatter Haard , f. 1634, ane nr. 97.
--

- d. Hans Sørensen Haard, f. 15/3 1637.
- e. Anne Sørensdatter Haard, f. 26/9 1638, d. 1694 i Åstrup, g. 16/9 1660 m. sognepræst i Åstrup og Starup Hans Lauridsen Holst, f. i Kolding, begr. 27/4 1694, søn af skomager Lavrids Holst.
- f. Karen Sørensdatter Haard, f. 9/10 1642, dbt. 26/12 1642, begr. 30/8 1712 i Kolding, g. 1. gang 25/8 1661 med kgl. maj. ridefoged på Koldinghus Anders Jørgensen, begr. 6/11 1668 i Kolding 41 år gammel, g. 2. gang 9/9 1669 med ridefoged over Anst og Jerlev herreder Christian Nielsen.

198-199.

Peder Christensen Marebæk, viceprovst og sognepræst i Vorbasse og Grene, f. omk. 1600 formentlig i Ribe, d. 1663, g. m. **Dorthe Christensdatter Veerst**, f. omk. 1605 i Veerst, d. før 1684. Peder Marebæk blev student i Ribe 1630 og straks hører i Ribe. Da biskop Jersin yndede ham for hans flid, troskab og hæderlige opførsel blev han rektor i Ringkøbing. Han virkede altså som rektor ved latinskolen i Ringkøbing, mens Hans Hansen Kjær (Paludan), ane nr. 478, var sognepræst i byen. Ordineret til præst 5/3 1632, viceprovst i 1661, afstod kaldet i Vorbasse i 1662 kort før sin død.

Vorbasse kirke.

Han havde ikke studeret ved universitetet, men havde dog taget attestats der. Han fik 11/2 1632 den nødvendige tilladelse til at bestride kaldet i Vorbasse, idet det var så ringe, at man ikke let kunne få en anden dertil. Teologerne dengang sagde, at skulle man være præst i Vorbasse, skulle man bede en særlig bøn. Kort efter sin ansættelse klagede han over præstegodsets ringe tilstand, og biskop Jersin støttede hans klage. 9/1 1634 fik lensmanden på Koldinghus kongeligt brev om, at give præsten den første gode krone- eller kirketiende, som blev ledig i nærheden af Vorbasse. I 1638 fik han kongelig konfirmation på det af Ernst Normand til Selsø, befalingsmand på Koldinghus, til Hr. Peder Christensen Marbec udstedte fæstebrev på halvdelen af Andst sognekirkes part af korntienden for en årlig afgift på 20 slettedaler. Torstenssonkrigen 1644-45 og svenskekrigen 1657-60 var skæbnesvangre for ham. I 1648 klagede han igen over, at han boede i den mest barske hedeegn med sandfygning og vandløb m.m. samt at han havde lidt stor skade under krigen og var blevet udplyndret 23 gange. Præstegården afbrændtes under krigen i 1659 og blev først genopbygget af eftermanden. I peståret 1659 blev Vorbasse også ramt ganske forfærdeligt. 9/11 1661 fik han lov til for sin store armods skyld at lade sætte *“Becken for Kirkedørene i København”* og der *“indsamle hvad godt Folk hannem af Christen medlidenhed will giffue”*. Allerede 4/12 1661 søgte han om hjælp igen. Embedet var stadig tillagt 6 ørter korn fra magasinet på Koldinghus, men i de sidste 5 år havde han intet fået. Endvidere havde han mod en afgift fået ret til at oppebære den halve kirketiende fra Andst, men kornet leveredes kun til herredsgården. Nu

søgte han yderligere om en gård i Grenekrog til anneksgård samt kongetienden af Vorbasse, Grene og Heinsvig sogne. Tillige søgte han om at måtte få en medhjælper i sit embede, da han var skrøbelig til fods. Han opholdt sig i København i længere tid i slutningen af 1661. Muligvis havde han truffet aftale med den mand, der skulle blive hans eftermand og svigersøn. Efter Peder Marebæks død i 1663 fragik arvingerne arv og gæld. Peder Marebæk er også registreret som forfatter, idet han bl.a. har skrevet *“Theatrum regum Danorum”*, der handler om *“Danske Kongers speyl og Skuespil, hvor udi Grandgifeligen beskes deris Høybaarne Herkomst, Fyrstelige Dyder ect., fra den første Kong Dan indtil Kong Fredric den Tredie. Kbh. 1661-1662”*. Værket består af 101 vers. Et til hver konge. Rimkrøniken var tilegnet Erik Krag til Bramminge og hans hustru Vibeke Rosenkrands og deres børn. Erik Krag var oversekretær i kancelliet og domprovst i Ribe. Så måske skal dette værk ses som en sidste anstrengelse for at gøre opmærksom på sig selv i et forsøg på at få sit præsteembede i nogen lunde stand efter krigens hærgen. Men lige meget hjalp det. Nævnes skal også *“Dødens idelige Betænkelse aff den 39. Davids Psalme andragen, der Frue Margrete Kaasz, Laurids Belows til Kølskegaard, hendis adelige Ligs Begængelse bleff huldet udi Gudom Kircke den 24. Julii 1660”*.

Gennem datteren Sidsel blev Peder Marebæk tiptipoldefar til filosoffen Henrik Steffens, forfatteren Herman Bang og digteren N. F. S. Grundtvig. Deres børn, alle formentlig født i Vorbasse i årene 1632- 1645:

- a. Christen Pedersen Marebæk.
- b. Sidsel Pedersdatter Marebæk, d.1702 (boet registreret 10/3 1702), g. m. Hans Henrichsen Koch, d. 1708, sognepræst i Vorbasse og Grene, svigerfaderens eftermand, 1657 student fra Malmø, 1658 deltog i forsvaret af København, hvor han indgik i Studenternes Regimente, 1662 ordineret til præst. En stridbar præst der var i mange korporlige slagsmål med sine sognebørn, og som ikke passede sit embede ordentligt. Gav i 1692 til kirken en ottesidet kant af tin til et dåbsfad. Den blev fundet i den grav, hvor helligkilden lå, og den opbevarede i kirken til 1914, hvorefter den overførtes til Vorbasse museum. I bogen *“Historiske Oplysninger om Slaugs herred”* af John M. Møller fylder omtalen af ham 19 sider!

c. Maren Pedersdatter Marebæk , ane nr. 99.
--

- d. Karen Pedersdatter Marebæk, g. m. Staffen Thomsen Munch, degn i Vorbasse og tingskriver i Slaugs herred, d. 1720 i Vorbasse. (Valdemar Andersen: Vorbasse – et hedesogns historie).
- e. Mette Pedersdatter Marebæk, g. m. Jens Christensen, Lindknud kirke.

200-201.

Hans Hansen Mouritzen (ofte **Morsen** eller **Moesen**), købmand, borger, overformynder og kirkeværge, f. 1609 i Kolding, begr. 2/7 1650 i Kolding, g. 22/10 1637 m. **Mette Udesdatter** (søster til Malene Udesdatter, ane nr. 193), f. 1620 i Kolding, begr. 13/12 1698 i Kolding, g. 2. gang 18/1 1652 m. Niels Poulsen Øse (sønnesøn af provst Bertel Iversen, ane nr. 390), f. 1620 i Kolding, begr. 3/3 1658 38 år gammel, g. 3. gang 13/10 1661 m. Madtz Nielsen Outsens, f. 1605, begr. 24/9 1676 i Kolding.

Boet efter Hans Hansen Mouritzen indeholdt 2080 slettedaler.

Hans Hansen Mouritzens og **Mette Udesdatters** børn, alle født i Kolding:

a. Hans Hansen Mouritzen , dbt. 4/12 1638, ane nr. 100.
--

b. Søren Hansen Mouritzen, dbt. 21/2 1641.

c. Maren Hansdatter Mouritzen, dbt. 26/7 1643, død som lille.

d. Ude Hansen Mouritzen, dbt. 1/3 1646.

e. Maren Hansdatter Mouritzen, dbt. 16/5 1647, d. 8/10 1684, g. 1. gang 20/10 1664 m. Claus Pedersen, 2. gang 16/6 1681 m. købmand og postmester Søren Jensen Lund. Han havde allerede 11/12 1669 fået bestallingen som kongens vognmester. Han skulle med et årsbudget på 5000 rigsdaler i en 3-årig periode stå til rådighed for transport af gods i forbindelse med kongens rejser i ind- og udland. Hans årsløn var på 264½ rigsdaler.

f. Jacob Hansen Mouritzen, dbt. 25/11 1649.

Niels Poulsen Øses og **Mette Udesdatters** børn:

a. Anne Nielsdatter, dbt. 6/3 1653 i Kolding, g. 22/11 1674 med Niels Madtzen.

b. Povel Nielsen, dbt. 19/4 1657 i Kolding.

202-203.

Hans Madsen Bruun, f. 1611 i Kolding, begr. 1/1 1652 i Kolding, g. 1. gang 14/5 1637 m. **Maren Knudsdatter**, f. omk. 1615, g. 2. gang 30/10 1653 m. Niels Simonsen Dall (ved trolovelsen 7/9 1653 hed han Heilse).

Boet efter Hans Madsen Bruun indeholdt 1593 slettedaler.

Børn af 1. ægteskab, alle født i Kolding:

a. Gye Hansdatter Bruun, dbt. 25/2 1638, d. 1708, g. 24/5 1657 med Iver Hansen Tjufkær, f. omk. 1632 i Smidstrup, borger og købmand i Fredericia. Denne var hyppigt tingmand og forligsmægler samt konstitueret byfoged og overformynder. Fra dette par nedstammer "*de Fredericia. Bruun'er*". Deres børn antog moderens navn efter faderens

død. Deres efterslægt gennem 5 slægtled i Fredericia i op mod 200 år til 1827 var købmænd og fabrikanter, der alle hædredes med tillidsposter af deres medborgere.

b. Kirsten Hansdatter Bruun, dbt. 19/4 1640, ane nr. 101.

c. Maren Hansdatter Bruun, dbt. 13/2 1642, d. 13/4 1703, g. 3/12 1665 m. Søren Hansen Samsø, borger i Fredericia

d. Niels Hansen Bruun, dbt. 15/10 1643, d. 23/3 1679 i Kolding, g. 8/12 1667 m. Else Sørensdatter.

e. En datter dbt. 19/5 1646, død som spæd.

f. Matz Hansen Bruun, dbt. 2/8 1648. Han var *“tjenende ved hoffet”*.

g. Knud Hansen Bruun, dbt. 26/1 1651, d. 14/12 1689, g. 17/11 1681 m. Maren Sørensdatter.

204-205.

Lave Nielsen, snedker, formentlig født i Kolding, begr. 4/2 1658, g. 3/2 1639 m. **Kirsten Marcusdatter** “af møllen”, f. 1611, begr. 17/4 1678 66 år gammel. De boede i Clostergade. Møller på slotsmøllen Søren Marcussen, begr. 22/3 1673 59 år gammel, g. m. Karen, begr. 20/12 1676 60 år gammel, og Hans Marcussen i Kolding, g. m. Anne Bertelsdatter, begr. 6/7 1688 71 år gammel, er sikkert brødre til Kirsten. Jf. Kolding kirkebog begr. 16/12 1667

en “Mette Lavi eller møllerkvinde, 87 år gammel”. Hun er således født i 1580 og kunne måske være en ane.

Deres børn, alle født i Kolding:

a. Niels Laugesen, dbt. 22/9 1639.

b. Maren Laugesdatter, dbt. 8/11 1640.

c. Unavngiven datter, dbt. 9/7 1643.

d. Unavngiven søn, dbt. 2/2 1645.

e. Marcus Laugesen, dbt. 15/10 1648, begr. 21/5 1694 i Kolding, g. 1. gang 5/7 1674 i Kolding m. Anne Bendixdatter, d. 19/11 1682, med hvem han havde børnene Bendix og Niels Marcussen og Kiersten Marcusdatter. Anne var søster til Karen Bendixdatter, ane nr. 103. Skiftet blev holdt 9/3 1693, hvor Peder Laugesen, ane nr. 102, var til stede som børnenes farbror og værge. 18/9 1683 giftede Marcus sig 2. Gang med Margrethe Sørensdatter, der som enke blev g. m. byfoged Anders Nielsen Saabye. Se under ane nr. 100-101, underpunkt i.

f. Peder Laugesen, dbt. 20/6 1652, ane nr. 102.

g. Tvillingerne Bertel og Hans dbt. 22/9 1657, døde samme dag.

206-207.

Bendix Nielsen, blegemand, f. 1606, begr. 10/7 1672 i Kolding, trolovet 14/8 1646 i Kolding, g. 26/12 1646 i Kolding m. **Ellen Hansdatter**, som må være "Karen Bendixdatters mor, f 1614, begr. 7/2 1704, 90 år gammel" jf. Kolding kirkebog. Ligeledes er der i samme kirkebog anført: "1/10 1671 begr. Anne Nielskone udi blegegården, 72 år gammel". En mulig familierelation, men aldersmæssigt kan hun ikke være mor til Bendix.

Deres børn:

- a. Maren Bendixdatter, dbt. 16/5 1647. Fadder til barnet var bl.a. Karen Bertelsdatter Søren Haahrs, ane nr. 194-195 og Henrik Pedersen Rafn.
- b. Niels Bendixen, smed, dbt. 24/9 1648, begr. juni 1730, 17/3 1680 trolovet i Kolding m. Johanne Kielsdatter og gift med hende 16/6 i Seest. De boede i nabogården til søsteren Karens gård i Kolding.

c. **Karen Bendixdatter**, ane nr. 103, f. 31/3 1654. Denne dato fremgår ikke af kirkebogen, men er fremkommet ved at trække 76 år, 2 måneder og 17 dage fra begravelsesdatoen 16/6 1730. Karens dåb fremgår heller ikke af kirkebogen

- d. Anna Bendixdatter, f. ?, begr. 19/11 1682, g. m. Marcus Laugesen, se ane nr. 204-205. underpunkt e.
- e. Tvillingerne Bertel og Hans Bendixen f. 22/9 1657, døde samme dag.

Jegind kirke.

222-223.

Christen Jensen Jegind, købmand, f. 1591 på gården Syndertoftskov på Jegindø, d. 1672 i Lemvig, g. 1. gang 1629 m. **Elisa Olufsdatter**, f. 1607 i Lemvig, d. 18/11 1664 i Lemvig. Christen boede i Trabjerggaarde ved Nr. Nisum som landmand og fisker til han var 26 år, hvorefter han kom til Lemvig og blev købmand der. Han blev g. 2. gang 17/4 1670 m. Anna Jensdatter, datter af borgmester Jens Jørgensen og enke efter kaptajn Ole Henning.

Christen Jensen Jegind og Elisa Olufsdatter børn fik 12 børn, 7 drenge og 5 piger, hvoraf følgende kendes og alle født i Lemvig:

- a. Karen Christensdatter Jegind, f. 1631, g. m. Christen Mogensen Lemvig.
- b. Jens Christensen Jegind, sognepræst i Lemvig, f. 2/10 1632, d. 11/2 1693, g. m. Cathrine Olufsdatter Jepsen, d. 1685, datter af borgmester Oluf Jepsen og Karen Christensdatter (anepar nr. 446-447), enke efter formanden i embedet Bertel Nielsen Fistler. De fik 14 børn. To epitafier over familien findes i kirken. Et over forældrene med Bertel Nielsen Fistler efter datidens skik imellem sig samt et med de 14 børn. Sønnen Bertel Jensen Jegind efterfulgte faderen i embedet, og sønnen Jens Jensen Jegind blev sognepræst i Tæbring. Præstegården i Lemvig brændte i 1684.

c. Anna Christensdatter Jegind , f. 1641, ane nr. 111.

- d. Oluf Christensen Jegind, sognepræst i Idum, d. 1688 i Idum, og g. m. formandens enke Karen Nielsdatter, d. 24/6 1702, datter af sognepræst i Lem Niels Hansen.
- e. Peder Christensen Jegind, skolemester, kirketjener og klokker i Lemvig, senere hen skolemester i Holstebro, ejer af Engbjerggaard, g. m. Maren Mathiasdatter (Madsdatter), der som enke 20/12 1692 i Lemvig blev g. m. Mads Jørgensen Vagtmester, der døde 36 år gammel i 1697.
- f. Maren Christensdatter Jegind. Er i 1672 fadder hos søsteren Anna.
- g. Peder Christensen Jegind, gift som soldat med Dorothea Olufdatter Clemendsen.

226-227.

Søren Nielsen i Rørkjær g. m. **Maren Nielsdatter**, f. omk. 1610. Jf. Skast herreds tingbøger 1664-1694: “ *Søren Nielsen i Rørkjær et afkald, det Jes Jørgensen i Hjerting på hans hustrus moder, Maren Nielsdatters vegne af Hjerting stod her i dag og gav forne Søren Nielsen afkald for al den arv, som hun kunne være tilfaldet efter hendes søskendebarn, Laust Lambertsen af Rørkjær udi den boel og væring, som forne Søren Nielsen nu påbor...*”. Deres børn:

a. **Johanne Sørensdatter**, f. 1634, ane nr. 113.

b. Karen Sørensdatter, f. ?, g. m. Laust Lambertsen af Rørkjær, d. 1667. (Jf. Skast herreds tingbøger 1664-1694: “ *Karen Sørensdatter i Rørkjær hendes fuldmægtig ærlig og velagte mand Jes Thomsen i Ugelvig et registreringsvidne angående en registrering den 31. oktober 1667 udi salig Laust Lambertsens bo i Rørkjær, hvor de skiftede imellem hans hustru, Karen Sørensdatter, med hendes lavværgе Hans Sørensen i Alslev (en bror?) og den salig mands næste arvinger og fuldsøskendebarn på mødrende side Maren Nielsdatter med hendes lavværgе Peder Christensen Riisbøl i Hjerting, så og overværende hendes svoger (svigersøn!) Jes Jørgensen og datter Johanne Sørensdatter deres vilje og samtykke...*”.

234-235.

Anders Mortensen Winter, fæster i Naldal, Østbirk, f. omk. 1620 i Østbirk, d. efter 1688 i Østbirk. **Hustru** kendes ikke.

Deres børn:

a. Morten Andersen Winter, gårdmand i Naldal.

b. Karen Andersdatter Winter, g. 1. gang m. Søren Lauridsen (3 børn), 2. gang m. NN. Malling (ingen børn) og 3. gang m. Niels Nielsen, alle gårdmænd i Enner (ingen børn).

c. Ell Andersdatter Winter, d. 1729 i Borup, g. 1. gang 1668 m. Laurids Knudsen, d. 1684 i Borup, g. 2. gang 1685 m. Zacharias Jonassen, d. 1711/1712. Begge selvejere i Borup.

d. Anna Andersdatter Winter g. m. Mads Jensen, d. i Eriknaur.

e. **Mette Andersdatter Winter**, ane nr. 117.

f. Maren Andersdatter Winter, d. 1711 i Østbirk, g. 1. gang m. Peder Poulsen, f. omk. 1665, d. 1707, g. 2. gang m. Jens Nielsen Vilholt, d. 1751. Begge gårdmænd i Birkenæs.

Østbirk kirke.

236-237.

Anders Christensen, fra Dalgaard, Agerholm by, Vester Vandet sogn, g. m. **Helene Andersdatter**.

Deres barn:

a. Christen Andersen Agerholm , ane nr. 118.

238-239.

Bertel Henriksen Thaulow, provst i Hind herred og sognepræst i Ringkøbing og Rindum, f. 1627 i Taulov, d. 1664 i Ringkøbing, g. omk. 1652 m. **Maren Hansdatter Paludan**, f. omk. 1630 i Ringkøbing, levede endnu i marts 1700, g. 2. gang med efterfølgeren i embedet provst i Hind herred og sognepræst Søren Anchersen Colding, dbt. 6/5 1638 i Kolding, d. 3/2 1690 i Ringkøbing, søn af provst i Brusk herred og sognepræst i Kolding Ancher Sørensen (1608-1682) og Maren Nielsdatter Bøgvad (1618-1639). Bertel Henriksen Thaulow og Søren Anchersen Colding har fælles stamfader i Niels Bøgvad (1470-1550), ane nr. 15232. Søren Anchersen Coldings halvbror fra faderens 2. ægteskab var Ancher Anchersen, biskop i Ribe, g. m. Maren Pedersdatter Udesen, (se under ane nr. 386-387 a.). Søren Anchersen Colding blev indskrevet ved universitetet i København fra Sorø akademi 22/9 1660. Før embedet som sognepræst i Ringkøbing, var Søren Anchersen Colding først rektor ved latinskolen i Ringkøbing og derefter rektor ved latinskolen i Kolding.

Bertel Henriksen Thaulow blev 22/7 1647 indskrevet ved universitetet i København. Indskrevet 13/8 1649 som student ved universitetet i

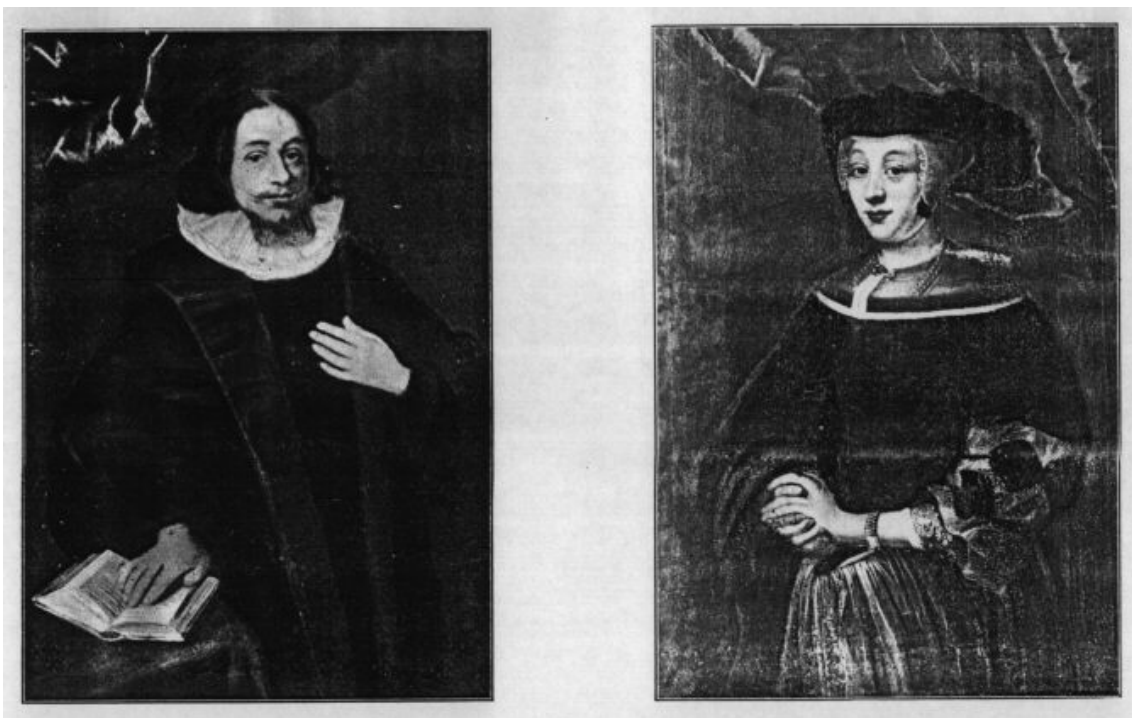
Wittenberg. Efter den teologiske embedseksamen kom han til Ringkøbing og blev medhjælper hos sin senere svigerfader, provst Hans Hansen Paludan. Efter dennes død 28/8 1652 blev han 20/3 1653 sognepræst i Ringkøbing og Rindum og omkring 1659 provst i Hind herred. I årene 1657-60 hærgedes landet jo af både fjender og allierede, og nøden var til sidst så stor, at hr. Bertel ikke i flere år kunne skaffe vin til altergang. Han fik Bølling og Sæddings sognetiende af kongen, da denne havde været fornøjet med sit logement hos ham. Allerede i 1660 var han så svagelig, at han med magistratens og borgerskabets samtykke måtte kalde Peder Christensen Buch til sin personlige kapellan. 10/1 1661 er han medunderskriver af suverænitetssakten for Danmark, og her anvender han et segl med Agnus Dei i skjoldet og flammende hjerte ovenover i stedet for hjelm samt foroven bogstaverne B.H.T.

Bertel Henriksen Thaulows segl.

To store portrætter af Bertel Thaulow og Maren Paludan kan i dag ses på Thaulowmuseet, som indgår i Norsk Folkemuseum på Bygdø ved Oslo. Fra året 1765 foreligger der en præsteindberetning om Bertel Henriksen Thaulow til biskoppen i Ribe skrevet af daværende sognepræst i Ringkøbing Hans Jacob Hansen Buch, der støttede sig til oplysninger fra rådmand Oluf Nielsen Franck (se under ane nr. 59):

“Den første omspurgte Bertel Thaulow kom hertil som student og blev sognepræst. Navnet har han uden tvivl af et sogn her i Jylland kaldet Taulov; enten om han har været en collega scholæ forhen eller en proceptor eller hovmester for store folks børn, kan ej siges til visse. Men dette er vist, at han var en meget velstuderet mand og velyndet hos store og små. Han var brunagtig, havde sorte øjenbryn og bar efter tidens mode fipskæg, som hans herværende skilderi udviser, og han fik til ægte forrige

Bertel Henriksen Thaulow og Maren Hansdatter Paludan.

sognepræst i Ringkøbing mag. Hans Kiær hans datter, navnlig Maren Hansdatter. Med hende avlede han 3 sønner og en datter; en som blev sorenskriver i Norge, hvis afkom endnu er til, og dels er sorenskrivere og dels fogeder udi riget. Den anden søn kom til krigsvæsenet og blev commandant på en liden fæstning eller fort i Nederlandene. Den tredie Jens Berthelsen Thaulow blev borgmester og tolder i Varde, hvis afkom ved hans hustru Maren Bjørn er utallige. Datteren Dorth Berthelsdatter Thaulow min kones moder havde til ægte afgangne højærværdige Christen Agerholm, rector scholæ og capellan for Ringkøbing og Rindom menigheder. En curieux omstændighed angående hr. Bertel Thaulow må ikke forbigås. Han fik Bølling og Sædding sognetiende lagt til Ringkøbing kald, ved den lejlighed at en konge af Oldenborg stamme fandt sig fornøjet med logement hos sognepræsten og derfor efter forlangende og kongelig ordre og nådes tilbud skænkede ham disse tiender etc.”

Hans Jacob Buch.

Oluf Franck.

Denne præsteindberetning, som har fundet sted omk. 100 år efter Bertel Henriksen Thaulows død, er forkert på følgende punkt:

Det var Maren Paludans bror Søren, der blev kommandant i Nederlandene.

Maren Paludans søn Johan Christian nævnes ikke (se neden for under a.).

Ligeledes skal det understreges, at udtrykket “min kones moder” siges af Oluf Franck.

Fra dette anepar nedstammer kunstmaleren Johan Frederik (kaldet Fritz) Thaulow og digteren Henrik Arnold Wergeland, begge norske, samt digteren og professoren Poul Martin Møller, søn af biskop Rasmus Møller og Bodil Marie Thaulow.

Slægten Thaulows våben.

Om dette våben fortæller Thorkild Thaulow i sin bog Slægterne Thaulow:

”Efter nøje undersøgelse af slægtens gamle våben og bomærker og efter samtale med sigilleeksperten fastslog slægtens medlemmer i Danmark og Norge i januar 1921, at hjortevåbnet var slægtens rette våben. Det består af: Ud fra et træ springende kronhjort af sølv på blå grund. Over skjoldet en lukket hjem med duen med oliebladet i næbet. Det bestemtes, at det fundne våben skulle rettes til efter de heraldiske bestemmelser, således at hjorten vendes samme vej som duen, altså til heraldisk højre side. Slægtens våbenfarve er i overensstemmelse med våbnets farve, altså hvid (sølv) og lyseblå. På hjelmen kan lægges en bourrelet. Et aftryk af seglet og beskrivelse af våbnet er afleveret til Rigsarkivet i København”.

Bertel Thaulows og Maren Paludans børn, alle født i Ringkøbing:

a. Johan Christian Bertelsen Thaulow, hof- og regeringsråd i Hildesheim, f. 1654, begr. 24/7 1732 fra St. Godehard kirke i Hildesheim, g. 1. gang m. Johanne Maria Rosenthal, d. før 1700, g. 2. gang m. Anna Margrethe Heising, f. omk. 1675. I 1683 blev han geheimesekretær hos fyrstbiskoppen i Hildesheim, senere grænse- og krigssekretær, oversekretær og til sidst hof- og regeringsråd. Han kaldte sig først Thaulow, men antog sin første hustrus navn Rosenthal. Hans søn Theodor Anton blev efter ansøgning i 1749 om adelspatent adlet under navnet Thaulow von Rosenthal. Ved dennes død i Hildesheim i 1702 var hans farbror borgmesteren i Varde Jens

Bertelsen Thaulow fadder. I følge adelspatentet døde Maren Paludans bror Søren i 1699 i Geldern i Holland, og da han var barnløs, var Maren og hendes søskende nærmeste arvinger. Den 1/3 1700 udstedte Maren en fuldmagt til sønnen Johan Christian, der heri omtales som *“Hans Bertelsen Thaulow med tilnavn Rosenthal”*.

- b. Henrik Bertelsen Thaulow, f. 1655, d. 1717 i Moss? i Norge, g. 1. gang m. Anne Lund og 2. gang m. Maren Hansdatter (Hammer?). Han rejste som ung til Norge og blev huslærer i Trondheim. I 1682 blev han auktionsdirektør i Stavanger og Akershus stift, i 1685 tillige sorenskriver. Stamfader til den store norske patricierslægt, som bl.a. fostrede den verdenskendte maler Fritz Thaulow (dbt. Johan Frederik) (1847-1906). Fritz Thaulows far Harald Conrad Thaulow fik bevilling til at oprette Løve-apoteket i Oslo. Hjemmet blev kaldt “Løven”, og her mødtes den intellektuelle og radikale ungdom repræsenteret ved Bjørnstjerne Bjørnson, Henrik Ibsen, Ole Bull, Edvard Grieg, Vinje, brødrene Sars og brødrene Bergslien. Til slægten i Norge hørte også Henrik Arnold Wergeland. Henrik Ibsen brugte apoteker Thaulow som model for doktor Stockmann i *“En Folkefjende”*.

c. **Jens Bertelsen Thaulow**, f. 1658 , ane nr. 122.

d. **Dorothea Bertelsdatter Thaulow** , f. 1662, ane nr. 119.

Børnene c. og d. giver anledning til anesammenfald.

Maren Paludans og Søren Anchersens børn, alle født i Ringkøbing:

- a. Maren Sørensdatter Anchersen, f. ? , d. 19/6 1698 i Ringkøbing, g. 2/10 1690 m. Johan Christopher Eilertz, først rektor ved latinskolen i Ringkøbing, dernæst rektor ved latinskolen i Kolding, så fulgte embedet som sognepræst i Bork og til sidst sognepræst i Ringkøbing. Han blev g. 2. gang m. Mette Jensdatter Baggesen, f. 1684 i Ribe.
- b. Karen Sørensdatter Anchersen, f.?. d. 19/3 1743, g. 1. gang m. sognepræst i Weirum Peder Lauritzen Vandborg, d. 1669. De fik 4 døtre. Hun g. 2. gang m. eftermanden i embedet Henrik Eilersen Garboe, f. 1669 i Bergen, d. i marts 1743 i Holstebro. Denne havde tidligere været g. m. Anna Cathrine Bruun, d. 29/1 1700. Karens og Henrik Eilersen Garbos søn Peder Severin Garbo fik sammen med Maren Mathisen sønnen Petrus Marinus Schmidt.
- c. Ancher Sørensen Anchersen, sognepræst i Bork, f. 1/10 1669, d. 30/10 1715 i Bork, g. 15/7 1695 m. Marie Hansdatter Curtz, dbt. 3/5 1681 i Kolding, d. 1768 i Bork, datter af borgmester Hans Pedersen i Kolding. Anchersen var rektor 3½ år i Ringkøbing og 5½ år i Kolding, ordineret til præst i 1698 og provst i 1712. Hun g. 2. gang m.

eftermanden i embedet magister Lauge Pedersen, Se under ane nr. 102-103, underpunkt d. Marie Hansdatter Curtz fik i sit første ægteskab 13 børn, hvoraf de 6 levede. I sit andet ægteskab fik hun 5 børn, som alle levede. Hun blev 88 år gammel og boede således i Bork præstegård i 70 år.

Nørre Bork kirke.

Sønder Bork kirke.

244-245.

Bertel Henriksen Thaulow og **Maren Hansdatter Paludan**.
Anesammenfald med ane nr. 238-239.

246-247.

Jacob Petersen Bjørnsen, købmand, studehandler, konsumtions- og stempelpapirforvalter, tolder og rådmand i Varde, f. omk. 1600 i Flensborg, d. 24/1 1677 i Varde, g. 1. gang i 1640'erne m. enken efter borgmester Otte Rasmussen, Maren Nielsdatter, d. 31/8 og begr. 7/9 1653 i St. Nicolaj kirke i Varde. Hun var datter af borgmester i Varde Niels Thomsen og Maren Rasmusdatter og således søster til rådmand i Varde Jens Nielsen, der var gift med Maren Jensdatter, datter af borgmester Jens Olufsen i Ringkøbing, ane nr. 958. Jacob Bjørnsen g. 2. gang 1654 m. **Margrethe Terkelsdatter**, f. ?, d. 14/1 og begr. 22/1 1697 i Ringkøbing, hvor hun boede hos sin svigersøn borgmester Claus Ibsen Bang. Endnu i 1774 var der på sydmuren i St. Nikolaj kirke et epitafium over Jacob Bjørnsen med begge sine hustruer med følgende tekst:

“Jacob Bjørnsen, Tolder oc Raadmand i Varde, som døde Anno 1677 den 24. Januarii i sin Alders 77 Aar, og hans Hustrue Maren Nielsdatter, som døde Anno 1653 den 31. Augusti, og hans anden Hustrue Margarete Terkelsdatter, som døde 1697 den 14. Januarii”.

Den nuværende statelige altertavle i St. Jacobi kirke er skænket af borgmester Otte Rasmussen og Maren Nielsdatter. 6 af de reliefskårne alabasttavler, der nu danner felterne i prædikestolen, som Maren Nielsdatter også lod opsætte i samme kirke, menes tidligere at have prydet væggene i hendes hjem. (Danmarks Kirker).

Under Torstenssonskrigen 1643-45 kom der 3 *“Salvaguardi”* (til sikring mod egne soldaters yderligere plyndring) til Varde og blev indkvarteret hos enken Maren Nielsdatter. Senere kom hele det Hornske Regiment med 9 kompagnier og var indkvarteret i byen i 22 uger. Dertil *“sligt en utrolig Tros og*

Medfølge, saa de saa ganske fyldte denne liden By, at ikke mange Stuer var, som ej stod fulde af Heste”.

Den hovedrige og dybt religiøse Maren Nielsdatter holdt i sin enkestand morgen- og aftensang med sine folk i borgmestergården ved torvet. Men

det passede ikke alle. Hendes karl Niels Jensen var misfornøjet og brummede en morgen: "*I finder så mange ny Skik på med os!*".

Sankt Jacoby kirke i Varde.

Der opstod skænderi mellem karlen og hans madmoder. Om aftenen mukkede han igen, og Maren slog da efter ham med sin tøffel. Ingen havde dog set andet, end at Niels Jensen var ganske karsk og uden sår. Men næste morgen var karlen sporløst forsvundet. Det var ved Mortensdag 1639, og først i begyndelsen af det nye år blev karlen fundet liggende død ved åen i Kravense enge. Rygtet gik, at det var borgmesterenken, der ved sit slag med tøflen havde givet karlen banesår. Det blev derfor for hende en meget ubehagelig sag, der først fandt sin afgørelse ved landstinget i Viborg. Da et af vidnerne kunne oplyse, at Niels Jensen den fatale aften havde truet med at tage livet af sig, kom landstinget dog til det resultat, at der forelå selvmord, og Maren Nielsdatter slap med skrækken.

Jacob Bjørnsen fik borgerskab i Varde i 1645 og ernærede sig i første omgang som købmand og studehandler. I 1591 var Varde toldsted blevet ophævet og henlagt til Ribe, men i 1651 blev det genoprettet i Varde med Jacob Bjørnsen som tolder fra 1/10. Hans løn var på 50 rigsdaler til at begynde med, men allerede 2 år efter fik han 100 rigsdaler. I 1670 fastsattes hans årlige løn til 80 rigsdaler. Ved siden af tolderembedet fik han 26/3 1662 bestalling som konsumtions - og stempelpapirforvalter. Bjørnsen varetog tolderembedet til 1673, hvor han afstod det til sin

vordende svigersøn kgl. lakaj Morten Christensen Friede, som fik den kgl. bestalling 28/4 1673. Herefter blev Bjørnsen rådmand. Han nåede dog ikke at få konfirmation herpå inden sin død.

Ved giftermålet med Maren Nielsdatter overtog han gården ved torvet. Den lå, hvor den senere præstegård og det senere hotel kom til at ligge. Torvet nr. 3. Kvarteret syd derfor, som begrænsedes af Rådhusstræde, Slotsgade og Torvegade, hørte til gården. Både Otte Rasmussen og Jacob Bjørnsen indplankede en større del af den stenlagte Torvegade, hvorved den blev meget smal. Kirkegængerne i Brogade henvistes til at benytte Rådhusstræde, som var en *“gul, skiden og besværlig vej”*. I 1648 klagede en del borgere herover, og ligeledes beklagede de sig over, at Jacob Bjørnsen havde et lokum ud til deres kirkegade (Rådhusstræde), ligesom der i lang tid havde ligget en stor hob møg og skarn på samme gade, kirkegængerne til spot og fortrængsel. I 1661 takseredes gården til 500 rigsdaler.

Gården gik i arv til Bjørnsens datter **Maren** gift med borgmester **Jens Bertelsen Thaulow**, hvis søn Bertel solgte den i 1744. Den brændte ved den store brand i 1779, hvorefter præstegården blev bygget på stedet.

Som tidligere anført var Maren Nielsdatter meget rig. Hun tilhørte Vardes patricierfamilier, der bestod af præster, rådmænd, borgmestre, rige købmænd og studehandlere, som beherskede Varde by og omegn. Hun ejede selv en femtedel af Varde og omegn. Hun var således et godt parti for Jacob Bjørnsen, hvad formue og slægtsforbindelser angik. Men da hun var barnløs, var hendes ægteskab med Bjørnsen ikke populært, idet en stor part af arven efter hende ikke ville tilfalde familien.

Der var således et spændt forhold bl.a. til svogeren borgmester Las Jensen. Til Varde tingbog 15/5 1648 har Maren Nielsdatter afgivet forklaring om en dramatisk begivenhed, der fandt sted et par dage efter påske 1648 på landevejen ved Alslev, hvor hun og Jacob Bjørnsen kørende mødte Las Jensen ligeledes til vogns.

“Det første vi kom Las Jensen så nær, at han kunne tale til os, råbte han til min husbond, Jacob Bjørnsen: ”Kommer du der! Nu skal der fare djævelen i dig!” Og sprang så straks af sin vogn med en kårde i sin hånd og søgte imod vores vogn, som Jacob Bjørnsen og jeg sad på min husbond at overfalde, hvorfor han, sit liv og helbred at forsvare, blev forårsaget at vige af sin vogn, og eftersom han ingen kårde havde med sig, tog en fork at forsvare sig med. Straks kastede Las Jensen sin kårde af hånden og greb en fork fra sin vogn og dermed af største iver og vrede søgte ind mod Jacob Bjørnsen. Eftersom han heller ikke imod ham med forken kunne fuldkomme sit forsæt, forlod han forken og tog til kården igen og dermed blot og dragen søgte imod Jacob Bjørnsen. Og ikke

Jacob i det ringeste lod sig mærke han Las Jensen nogen skade eller ret at ville tilføje i nogen måder, men aleneste blev beståendes hos sin vogn sig at forsvare. Og eftersom Las Jensen formærkede, at han ikke efter sit forsæt kunne fuldkomme sin vilje imod min husbond, gik han med stor råben og skælden til sin vogn og ubluelig truede og undsagde ham, at efterdi det ikke skete denne gang, da skulle han dog få en ulykke og djævels færd af ham, hvor de mødtes. Og ikke min husbond Jacob Bjørnsen gav eller gjorde ham nogen årsag til samme overfald udi nogen måder”.

Sagens udfald kendes ikke.

Da Maren Nielsdatter lå på sit yderste og blev berettet af præsten, lovede hun 400 slettedaler til de fattige i Varde. Heraf skulle enkemanden udrede de 200 og de øvrige arvinger resten. da Marens svoger, sognepræsten ved St. Jacobi kirke, Jørgen Pallesen Jerne, var død en halv snes dage før Maren, blev ligprædiken holdt af sognepræsten ved St. Nikolaj kirke Torkild Andersen, der efter arvingernes begæring omtalte gaven til de fattige. Men da det kom til stykket, ville Jacob Bjørnsen ikke rykke ud med pengene, og han fik medhold heri ved landstinget.

En anden sag vedrørende arven efter Maren Nielsdatter blev ført ved Varde byting, videre til landstinget i Viborg og endelig til Kongens Retterting. Sagen mod Jacob Bjørnsen blev anlagt af sognepræst i Hornum og Stouby Laurids Ernstsens på sin hustru Else Lasdatters vegne, Las Jensen, borgmester i Varde, på hans datter Ingeborg Lasdatters vegne, Mads Jensen, rådmand i Vejle, på sin hustru Lisabeth Lasdatters vegne, Jens Nielsen (bror til Maren Nielsdatter og barnebarn af borgmester i Ringkøbing Jens Olufsen, ane nr. 958), rådmand i Varde, på sine egne vegne og Mads Jensen, borger i Varde, på sin hustru Anne Lasdatters vegne. Maren Nielsdatters arvinger mente ikke, at Jacob Bjørnsen havde forholdt sig med deres arv og boets midler, som loven og recessen foreskriver. Det hele endte med et forlig gående ud på, at Jacob Bjørnsen og hans arvinger skulle beholde nogle omtvistede enge i 12 år og derefter overgive dem til Maren Nielsdatters arvinger. Derudover skulle Jacob Bjørnsen straks betale Maren Nielsdatters arvinger 300 daler og siden efter registrering og skifte, dele med dem som tilbørligt var.

Fra dette anepar nedstammer konseilspræsident Jacob Brønnum Scavenius Estrup.

Jacob Bjørnsens og Margrethe Terkelsdatters børn:

a. Maren Jacobsdatter Bjørn , f. omk. 1658, ane nr. 123.

- b. Barke Jacobsdatter Bjørn, f.?, d. 28/8 1713 i Ringkøbing, g. m. borgmester i Ringkøbing Claus Ibsen Bang, d. 19/6 1710 i Ringkøbing. En datter g. m. Simon Lassen Tarm i Varde.
- c. Karen Jacobsdatter Bjørn, f.?, d. maj 1732, g. 1. gang m. Morten Stefansen, d. 1720, vejer og måler ved Varde toldsted i Hjerting, g. 2. gang m. toldinspektør Jens Regelsen, d. 1727, g. 3. gang m. toldinspektør Jens Nielsen Østrup, f. 23/6 1704, d. 29/6 1734.
- d. Anne Jacobsdatter Bjørn, f. marts 1661, d. 13/11 1723, g. 1. gang m. toldbetjent Hans Brüchmann, d. 24/3 1707 i Ringkøbing. De fik 4 børn. Hun g. 2, gang m. borgmester i Fredericia Peder Iversen Schielde, d. 25/4 1719. I Varde museum findes en oval, hvælvet kisteplade, 34 gange 27 cm, som blev fundet i gulvet i nordre korsarm i St. Jacobi kirke. Udover ovennævnte data om Anne Bjørn er tillige indgraveret en gravskrift over hende i verseform.
- e. Peder Jacobsen Bjørn, vintapper, f. 1660 i Varde, d. 1711 i København, Sct. Nicolai, gift 19/6 1690 i Holmens kirke m. Christina Bertelsdatter Friede, dbt. 21/3 1667 i Holmens kirke, d. 1711 i København, Sct. Nicolai, datter af Bertel Christensen Friede og Anna Pedersdatter. De fik 3 børn. Peder Jacobsen Bjørn døde før 1735 i København. (Peder Jacobsen Bjørn og Christina Bertelsdatter Friede er aner til min hustru Jytte Hoffgaard Green).

s

252-253.

Søren ?? g. m. NN. Lauridsdatter.

Deres barn:

Niels Sørensen Mosbøll, f. 1660, ane nr. 126. **Tip⁵ - oldeforældre.**

386-387.

Ude Pedersen, købmand, vintapper og værtshusholder på torvet i Kolding, f. 1578 i Kolding, d. 14/11 og begr. 19/11 1641 i Kolding, g. m. **Maren Sørensdatter**, f. 1593 i Kolding, d. 10/6 og begr. 14/6 1640 i Kolding. Gravsten i gulvet i St. Nikolaj kirke i Kolding med følgende inskription:

*“ Her hviler udi Herren ærlig og velagte Mand Sl. Ude Pedersen, for-
dum Borger i Colding, som hensov den 14. November 1641, med sin kære
Hustru Sl. Marine Sørensdatter, som forhen er bortkaldet den 10. Juni
anno 1640, i Haabet til en ærefuld Opstandelse ”.*

Ude Pedersen ejede eller var medarving til Taarupgaard i Taulov sogn. Se under ane nr. 954-955.

Uddrag af tingbogen 1622:

“Bertel Madtsen i Stauffstrup beklagede og kundgjorde, at Jens Hansen af Børup har gjort fornævnte Bertel Madtsens broder Jens Madtsen i

Erritsø sår og skade i hans hoved med en økse, som skete udi Ude Pedersens hus om natten den 23. December sidst forleden, så han døde den 15. Januar. De sad og drak sammen, da der kom nogen tvist og uenighed imellem dem om et stob øl at betale, og i det samme slukkedes lyset, som Ude Pedersens kone, Maren Sørensdatter, havde udi hånden. Da fik Jens Madtsen nogen sår og skade, som Jens Hansen gjorde hannem med en økse i hovedet. Peder Aabo Spillemand vidnede, at da lyset igen blev tændt, sad Jens Madsen og blødte. Sygdommen var dog ikke straks livsfarlig; thi juledag om aftenen var Jens Madtsen i selskab hos en nabo i Erritsø, hvor man drak en tønne øl, og på 2den og 3die juledag sad han til barsel hos Jens Madtsen, præstetjener, han boede på annexpræstegården, og Jens Madtsen Østergaard drak og gjorde sig glad. Han havde et klæde på hovedet. Man hørte ikke, at han klagede sig i nogen måde, men han kvad og siuet og var så lystig, som nogen anden af selskabet. Manden der havde slået ham tilbød ved juletid 6 slettedaler. Men da Jens Madtsen Østergaard døde, blev Jens Hansen trods alt svoret manddød over og til hans fred”.

I sommeren 1617 blev krontjener Lars Larsen i Højen og Kristine Jesdatter (hans søsterdatter) dømt til bålet, fordi de havde fået et barn sammen. I denne anledning leverede Maren Udes tre tjæretønder til formålet.

Deres børn, alle født i Kolding:

- a. Peder Udesen, købmand, rådmand og kirkeværge, f. 1616, begr. 31/7 1659 i Kolding, g. 18/6 1643 m. Dorthe Poulsdatter, f. 1627, begr. 9/1 1671 i Kolding, datter af rådmand Poul Bertelsen (søn af provst Bertel Iversen, ane nr. 390) og Johanne Mortensdatter. Dorthe Poulsdatter g. 2. gang 27/10 1661 m. rådmand og borgmester i Kolding Zone Pedersen (hans fornavn staves undertiden Sohne), begr. 24/1 1687. Peder Udesen og Dorthe Poulsdatter med deres børn kan i dag ses på deres epitafium i St. Nicolaj kirke i Kolding. Det viser parret med 4 levende og 3 døde børn samt 4 børn, der døde kort efter fødslen. Peder Udesen var storleverandør af varer til Koldinghus slot. I 1653 leverede han bly til et nyt tag på Vamdrup kirke. I den hårde fejdetid 1657-58 gik det hårdt ud over Kolding. I 1884 fandt en gårdejer i Vester Nebel ude på sin mark 12 sølvskeer, hvori var indgraveret navne på de tidligere ejere. Blandt skeerne var der en med årstallet 1642 og navnene PEDER WDSSEN KOLDING og DORTHE POVELS DAATER. Fundet menes at være nedlagt under svenskekrigen, men vel næppe af en bonde. De mange forskellige navne på skeerne uden relation til hinanden kunne tyde på, at det var tyvekoster. Dog bærer en af de andre skeer indskriften MAGDALENE

WDES D. Den kunne stamme fra Peder Udesens søster Malene. Rådmand Peder Udesen blev af en svensk kommissær tvunget til på købstædernes vegne i Ribe stift at udrede store mængder hamp, hør og blå. Peder Udesens arvinger fik vist aldrig byerne i stiftet til fuldt at erstatte udskrivningen hos deres far. Ikke desto mindre efterlod Peder Udesen sig en stor formue. En søn Morten Pedersen, dbt. 24/3 1647, blev også købmand. Fra ham nedstammer slægten Utzon. En anden søn Ude Pedersen Colding, dbt. 22/6 1656, d. 11/7 1707, blev sognepræst i Gosmer og Halling, Århus stift. Datteren Maren, dbt. 19/5 1651, begr. 23/1 1685 i Kolding, blev 5/9 1673 g. m. sognepræst i Kolding senere biskop i Ribe Ancher Anchersen, med hvem hun fik 4 sønner og 4 døtre.

b. **Mette Udesdatter**, f. 1620, ane nr. 201.

c. **Malene Udesdatter**, f. 1624, ane nr. 193.

d. Søren Udesen, f. 1626, begr. 6/11 1667 i Kolding, g. 20/1 1661 m. Kirsten Madsdatter. Under svenskekrigen 1657-60 sejlede Søren Udesen sin svoger Peder Hansen Helts gods til Lybæk.

e. Anne Udesdatter, f. ?, g. 23/11 1645 m. Niels Jensen Juul udi Middelfart.

Børnene b. og c. giver anledning til anesammenfald.

388-389.

Jørgen Andersen Haar, selvejerbonde i Vester Nebel, herredsfoged i Brusk herred og kirkeværge, f. omk. 1566 formentlig i Vester Nebel, d. omk. 1635 og begr. i Vester Nebel kirke, hvor der i kirkens regnskabsbog i 1635 er anført: "*Salig Jørgen Haar hans lejested i Kirken 10 slettedaler*". G. 1. gang m. **Lene Jensdatter Rafn**, f. omk. 1570. Hun levede endnu i 1631 og blev begr. i Vester Nebel kirke. Jørgen Andersen Haar blev g. 2. gang m. Anne? Hansdatter Munk, datter af selvejerbonden Hans Andersen Munk og Margrethe Andersdatter Grøn, begge døde i 1631 formentlig i Skærup. Sidstnævnte var datter af Anders Grøn, der var af lavadelsslægt og boede på Tamdrup Bisgaard ved Horsens. I 1631 var Jørgen Andersen Haar på sin hustrus vegne arving efter afdøde Margrete Munks (f. Andersdatter Grøn) i Skærup.

I 1609 blev han herredsfoged og blev da fritaget for landgilde i tiden 1609-1615. Jf. Koldinghus lensregnskab 1610-11 drejede det sig om følgende til Koldinghus:

1 td. salt, 1 bolgast, 10 skp. kværst, 2 sk. leding, 1 mk. haar, 1 mk. garn, 1 brændsvin, 10 læs ved, 0,5 læst. kul, 6 sommerheste - for dem 2 mk. og

6 skp. havre, 10 vinterheste - for dem 2 mk. og 10 skp. havre, 3 jægerheste - for dem 21. sk. og 1 alb.

Sammen med delefoged Søren Bertelsen i Dons skulle han af en ålegård årlig give 1 fjerding ål. Fra samme lensregnskaber citeres:

Vester Nebel kirke.

“Jørgen Andersen i Nebell, herredsfoged i Brusk herred, Nis Buck i Eltang og Mads Andersen (Jørgens bror?), borger i Kolding og tingskriver, gør vitterligt for alle, at efter Guds byrd 1610 lørdagen den 27 oktober på foreskrevne ting for dom og ret var skikket Søren Bertelsen i Dons, kgl. majestæts delefoged i forskrevne herred, lovligt bedes og fik et fuldt tingsvidne af 8 dannemænd, som var Nis Buck i Eltang, Nis Poulsen i Møsvraa, Jens Sørensen i Viuf, Mads Poulsen i Haastrup, Per Buck i Lilballe, Vollu Staffensen i Harthe, Kresten Hansen i Bramdrup og Vollu Ebbesen i Hørup, hvilke forskrevne 8 mænd alle vidnede på deres gode tro, sjæl og ret sandhed, at de så og hørte samme dag og tid på forskrevne ting for dom, at for dem vidnede med oprakte fingre og hellig ed Jens Persen i Dons, Per Jensen, Hans Nielsen og Jon Jebsen der sammesteds, at de var udi Dons mølle i dag med Jens Laursen, slotsfoged på Koldinghus, og Søren Bertelsen i Dons, delefoged i Brusk herred, deres overværelse, at skulle vurdere og overveje det halve bo, som fandtes i forskrevne mølle, som Morten Hansen møller var frarømt med hans egen hustrus søsterdatter, Dorritte Jensdatter, som han beligget havde. Og da fandtes i forskrevne mølle

dette efterskrevne gods, som hans hustru Maren Mortens tilhørte, som endnu besidder forskrevne mølle, som var 4 kør, de to vurderet til 8 daler, en hoppe af to 4 daler, en seng af to 4 daler, halvparten af det korn, der fandtes 2 daler, og halvparten af en lille bryggekedel 2 daler. At de så for os dette vidner, vi med vor besegling her nedenfor. Actum ut supra”.

1621-34 var han kirkeværge i Vester Nebel. Et skøde fra Brusk herredsting af 12/2 1597 tilgik Jørgen Andersen i Nebel og hans hustru Lene Jørgens fra Jørgens to fætre Madz Rasmussen i Bramdrup og Rasmus Rasmussen af Faster og flere af deres medarvinger. (I 1610 levede i Bramdrup jf. jordebogen en selvejerbonde med frit jordegods Hans Rasmussen Haar, men ingen af navnet Madz Rasmussen).

Fra dette anepar nedstammer forfatteren Harald Kidde.

Børn af 1. ægteskab, formentlig alle født i Vester Nebel:

- a. Anders Jørgensen Haar, selvejerbonde i Vester Nebel, idet han overtog den fædrende gård, herredsfoged i Brusk herred, f. omk. 1592, d. før 1661, g. m. Anne Wistisdatter. Fik et skøde af 14/11 1629 fra Peder Jensen i Aagaard og hustru Maren Nielsdatter, og Jørgen Nielsen og hustru Maren Nielsdatter sammesteds. Endvidere fik han et skøde af 21/11 1651 med sin arvepart fra salig Jørgen Andersens og Lene Jørgens arvinger (hans søskende).
- b. Jens Jørgensen Haar, f. omk. 1594 , begr. 12/2 1654 i Kolding, g. 1. gang m. Else Jørgensdatter, begr. 29/5 1637 i Kolding, g. 2.gang 17/3 1639 m. Anne Lasdatter Bonum fra Ribe, f. 1614, begr. 9/12 1683 i Kolding, som senere blev g. m. Staffen Christensen Vorbasse, rådmand i Kolding. (Se under Ane nr. 398-399, pkt. c.).

c. Søren Jørgensen Haard, f. 1596 , ane nr. 194.

- d. Mette Jørgensdatter Haar, f. omk. 1598, levede endnu i 1661, g. m. selvejerbonde og kirkeværge Michel Jensen Basse i Viuf. De figurerede som salige 6/11 1661 i et skifte - sammen med bl. a Mettes dalevende søskende og afdøde søskendes børn - som arvinger efter afdøde Maren Jensdatter, der må være søster til Michel Jensen Basse, og som var gift med selvejerbonde Knud Olufsen Buch i Skanderup. Mette og Michel døde begge under ”forleden fejde”. Deres gård blev brændt af krigsfolket.
- e. Hans Jørgensen Haar, fæster af Skovgaard i Øster Starup sogn og dommer på herredstinget, f. omk. 1600 formentlig i Vester Nebel, d. før 1661, g. m. Maren Christensdatter Veerst, datter af sognepræst i Vorbasse og Grene Christen Staffensen Veerst (se ane nr. 398-399).. Fra dem nedstammer den såkaldte “ældre Skovgaardslægt” i Starup

sogn. Jf. Kancelliets Brevbøger får Hans Jørgensen Haar “19/2 1635 bevilling til at beholde sin gård på livstid, således at den ikke udlægges til officerer. Har fæstet gården af Gunde Lange befalingsmand på Ørum slot, da dette var forlenet med Koldinghus slot, og har givet ham nogle hundrede daler til minde”.

390-391.

Bertel Iversen, sognepræst i Taulov og Erritsø samt provst i Elbo m.fl. herreder, f. omk. 1555 formentlig i Givskud, d. 1626 i Taulov og begr. i kirken foran alteret, g. 1. gang omk. 1584 m. Dorthe (Hansdatter?), f. omk. 1560 i Kolding, d. 1596 i Taulov, formentlig datter af den forrige sognepræst Hans Poulsen og dennes Hustru Karen Hansdatter Trogelsen (se under ane nr. 1566-1567). Hans Poulsen var tidligere sognepræst i Almind og kapellan i Kolding kirke, f. omk. 1535, d. 1584 i Taulov. Kærhuset i Taulov er den ejendom, som Hans Poulsen lod bygge på den jord (halvdelen af 1½ otting) i Taulov Nebel, som han jf. Elbo herreds tingbog havde købt i 1579 af Peder Høst i Børup, Taulov sogn. Den 19/3 1579 udstedes forleningsbrev for hr. Hans Poulsen, sognepræst til Taulov og Erritsø sogne, der har berettet, at han er kommen til en øde præstegård. Derfor har han solgt sin ejendom i Kolding og igen købt et stykke jord i Taulov, som han har opført bygning på og har bevilget, at samme ejendom og bygning fremdeles må blive ved sognepræsteembedet mod afgiften af Kronens part af korntienden af Erritsø sogn kvit og frit (Kancelliets Brevbøger). Der kan ikke være meget tvivl om, at Hans Poulsen må være den samme præst, som var sognepræst i Almind og samtidig residerende kapellan i Kolding, hvor han boede. Kærhuset gik i arv videre til slægten, i første omgang til den sandsynlige svigersøn sognepræst i Taulov Bertel Iversen og dernæst til dennes søn hospitalsforstander i Kolding Knud Bertelsen.

Hans Poulsen havde også en datter Kirsten, som var gift med præsten Jens Jensen i Herslev jf. Biskop Peder Hegelund.

Taulov kirke.

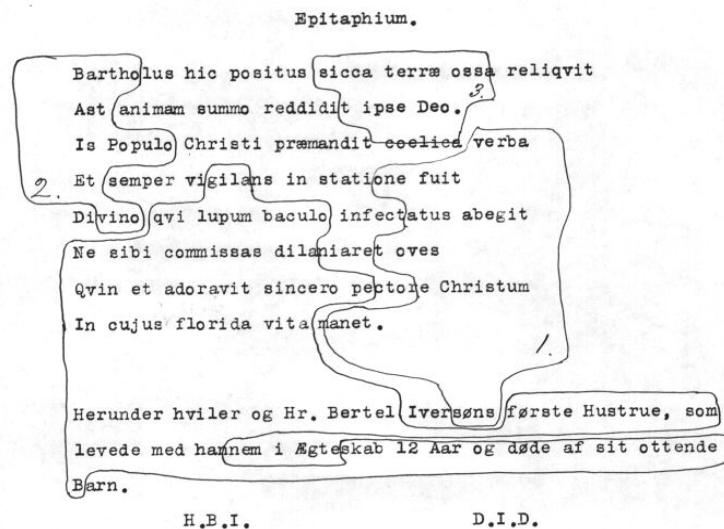
Bertel Iversen g. 2. gang omk. 1597 m. **Ellen Jørgensdatter (ane nr. 391)**, f. omk. 1570 i Udby præstegård på Fyn. Bertel gift 3. gang m. Dorthe Jensdatter, der blev gift med eftermanden i embedet **Henrik Sørensen Bøgvad**. Da Dorthe Jensdatter ret hurtigt igen blev enke, giftede hun sig med næste eftermand i embedet sognepræst Christen Olufsen, d. 3/4 1667. (Se under anepar nr. 476-477).

Bertel Thaulows store firkantede gravsten med de 4 evangelistsymboler i hjørnerne lå oprindeligt over hans og hans første hustrus grav foran alteret. Senere blev den lagt uden for døren til våbenhuset, hvor den blev sønderslidt af kirkegængernes fodtrin, så det meste af indskriften forsvandt. Men en senere sognepræst Barthold Hoe har sikret ordlyden af verset på gravstenen. Den er på latin, men kan oversættes således:

*“Bertel betroede her sine tørre bene til jorden,
medens sjælen han gav selv til den højeste Gud.
Han for folket fortolked Kristi himmelske lære,
og på sin post han var altid årvågen beredt.
Ulven skræmte han bort med guddomsstaven i hænde,
så den ej sønderrev de ham betroede lam,
og af sin inderste sjæl oprigtigt tilbad han Kristus,
og udi Kristi skød ham venter det evige liv”.*

Gravstenen blev omkring 1920 transporteret til Norsk Folkemuseum på Bygdø ved Oslo, hvor der jo som tidligere omtalt er oprettet et særligt Thaulowmuseum. Stenen var af lerskifer eller klebersten. Den var defekt, og det største stykke måler 1,25m x 1.02 m. Indskriften er hugget med fordybede versaler. Kirken i Taulov fik i bytte en tavle (noget unøjagtig)

med sognepræsterne i Taulov efter reformationen. Gravstenen hører i virkeligheden til i Taulov kirke, da Bertel Iversen ikke er stamfader til den vidt udbredte Thaulowsslægt i Norge og i det øvrige Europa. Men museet har oplyst, at fragmenterne af stenen ikke kan findes. Se under ane nr. 476-477. c.

Redegørelse for stenens brudstykker fra Norsk Folkemuseum.

Den del af teksten på gravstenen, der kan tydes, fortæller at Bertels første hustru døde i sin ottende barselsseng, men ikke hvad hun hed. Hun var formentlig datter af Hans Poulsen, som nævnt ovenfor. Hun levede sammen med ham i 12 år.

Bertel blev student og indskrevet ved universitetet i Kiel i april 1579 under navnet Bartholomæus Ivarij Gidschou (Givskud).

Under en rejse som Frederik II foretog i Jylland, udstedte han den 6/3 1584 en skrivelse, i hvilken han pålagde biskoppen i Ribe at prøve 3 aspiranter, der havde meldt sig som ansøgere til Vejlbj - Ullerup sognekald. En af de 3 var Bertel Iversen, der af kongen omtales som "*en af vore og Kronens tjeneres sønner*". (Bertels far var slotsfoged på Hønborg slot i Taulov). Biskoppen beordredes til at begive sig til Kolding og der give hver af aspiranterne sin tekst, lade dem prædike i kirken og beskikke den til embedet, som er "lærdest og skikkeligst". Thi kongen ønskede en god og lærd mand, fordi "det var et godt kald, og vi kommer der på egnen på jagt". I konkurrencen sejrede Bertel Iversen, som derefter beskikkedes til sognepræst i Vejlbj - Ullerup i Elbo herred ved Fredericia. Men allerede samme år fik han det bedre kald i Taulov, hvor sognepræsten Hans Poulsen lige var død.

Bertel Iversen deltog i valget af Prins Christian og dennes hyldning i Viborg i 1610.

En regnskabskvittering fra lensmanden på Koldinghus Otto Brahe vedrørende Erritsø kirke lyder således (Vejle Amts Årbog 1915):

"Anno 1618 d. 4. Julij gjorde Pastor Bertill Iffuersen i Tafflou Nøbbilt Erritzøe Kirchis Regneskaff paa huilche hand paa forne Kirchis Vegne fra Philippi Jacobi Dag 1617 till same Aars Dag 1618 haffuer oppebaarit och igien udgiffuidt. Thoe bliffuer hand Kirchen skyldig Tiffue halfftreddie Daller.

Och herudinden beregnitt, huis Kirchen hannom och hand Kirchen igien aff forledne Aaringer ere huerandre skyldige bleffne.

Otthe

Brahe. Egen Handt."

Hr. Bertel boede i præstegården fra 1584 og til sin død i 1626. Den var på 11 tdr. hartkorn. Det fremgår af Koldinghus lensregnskaber 1610-11, at hr. Bertel Iversen, præst i Taulov, af Christian III årligt var bevilget 3 ørt. byg fra Koldinghus loft for sognets ringheds skyld. Af samme lensregnskaber fremgår det, at han som provst i Elbo herred var fri for gæsteri. Han ejede Kærhuset i Taulov på 10 tdr. hartkorn, som gik videre i arv til slægten. Kærhuset i Taulov er den ejendom, som hr. Bertels forgænger og sandsynlige svigerfar Hans Poulsen lod bygge på den jord (halvdelen af 1½ otting) i Taulov Nebel.

I Karen Brahes bibliotek på landsarkivet i Odense findes en bog - et oktavhåndskrift - som er skrevet i 1606 af Bertel Iversen, og som han i 1620 forærede til Otto Brahe med følgende let læselige dedikation i bogen omskrevet nogenlunde til nudansk:

"Ærlig og velbyrdig mand Ottho Brahe Pedersen til Krogholm, Krenkerup og Torpenfeld, kongelig majestæts høvidsmand på Koldinghus, min tige lensmand og mægtige patron er den liden bog foræret til taknemmeligheds bevisning for mange beviste velgerninger.

Af

Bertel Iversen i Taulov, Guds ords tjener til Taulov og Erritsø sogne.

Den 22 marts anno 1620".

På en anden side i bogen står følgende:

"Bogen taler:

Jeg i dag er ethundrede år, dog i jomfrukloster går.

Ottho Brahe holdt af mig, derfor vil jeg nu til dig

Karen Brahe, om jeg må sidst blandt dine bøger stå.

Giv forlov og tag mig ind. Herren fryde selv dit sind!

Amen.

Den 22 marts 1720”.

Dette er således skrevet på hundredeårsdagen for Bertel Iversens dedikation.

Bertel Iversens og Dorthe Hansdatters børn født i Taulov (kun 2 af de 8 kendes):

- a. Hans Bertelsen Thaulow, sognepræst i Anst og Gesten, f. omk. 1592, indskrevet 1612 ved Københavns universitetet som Johannes Bartolini, Cimber Tavlum. (K.S. 6. R. 2/220 - Thaulow 20). I 1613 nævnes han som Jan Bartholin Tavlum. I 1614 som baccalaurei Janus Bartholomæus Tavlecius. I 1614 hører ved Odense skole. Hans søn Bertel Hansen døde 6 år gammel.
- b. Poul Bertelsen, rådmand og kirkeværge i Kolding, f. omk. 1596, begr. 18/2 1659 i Kolding, 63 år gammel, g. m. Johanne Mortensdatter.

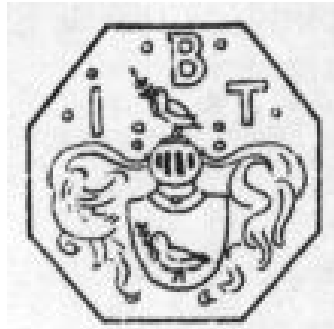
Bertel Iversens og **Ellen Jørgensdatters** børn, alle født i Taulov:

- a. Dorthea Bertelsdatter, f. 1600 , begr. 9/2 1659 i Kolding under pesten, g. 6/8 1638 i Odense m. hospitalspræst i Kolding Morten Sørensen, f. 1595. Vielsen foretaget af biskop Hans Mikkelsen (1578-1651). Jf. J. O. Brandorffs “St. Nikolaj Kirke i Kolding”, fortegnelse over ligsten, er nr. 13 beskrevet således: ”Ligsten over hospitalspræst Morten Søfrensen, f. 1595, død af pesten 18/8 1654, og hustru Dorthea Bertelsdatter. Hendes dødsdag findes ikke på stenen, men efter kirkebogen er hun f. omk. 1600 og begravet 9/2 1659”. Han døde efter at have været præst i 27 år. Han under pesten i 1654 og hun under pesten i 1659. (Se under ane nr. 476-477, andet ægteskab, pkt. a.). Morten Sørensen fik 28/3 1635 kongekorntiende af Almind sogn og fik lov til senere at få penge i stedet for korn.

b. Karen Bertelsdatter , f. 16/12 1602, ane nr. 195.

- c. Jørgen Bertelsen Thaulow, professor ved Odense gymnasium, f. 6/4 1606, d. 14/5 1680 i Odense, g. 1. gang 3/11 1639 m. Karen Willumsdatter, d. 14/8 1651, mulig datter af borgmester i Odense Willum Jensen Rosenvinge, g. 2. gang 10/10 1652 m. Margrethe Jeremiasdatter Wulff, d. 5/1 1656, datter af slotsforvalter på Koldinghus Jerimias Hansen Wulff, g. 3. gang 5/4 1657 m. Karen Hansdatter Bruun, d. 26/11 1662, enke efter professor ved Odense gymnasium og sognepræst i Åsum Jens Poulsen Vinding, g. 4. gang 6/1 1664 m. Else Jørgensdatter Mule, d. 28/2 1687, enke efter

rådmand i Odense Herman Hahn. Ligesom biskop Hans Mikkelsen viede søsteren Dorthe, så trolovede og viede biskoppen også Jørgen Bertelsen Thaulow til hans første kone. Lige fra ungdomsårene var han biskoppens protege. I følge biskop Hans Mikkelsens dagbøger var Jørgen Thaulow ofte gæst hos ham, også ud over den naturlige tjenstlige relation.

Måske skyldes det et slægtskab. 3/4 1672 fik han et vederlagsskøde på kongens andel af korntienden af Asperup og Kauslunde sogne. 29/11 1673 fik han fra kronen skøde på en gård i Broby sogn for den fordring, han havde haft hos bønderne og tjenerne på det gods, som har ligget til embedet, men som er udlagt til ryttergårde. 15/10 1678 fik han også kongetienden af Øster Helsing sogn. Han ejede i Odense på Flakhaven de tre gårde Vestergade nr. 9, 11 og 13. Nr. 11 var den næsthøjeste vurderede ejendom i Odense til 950 rigsdaler. I Christopher Giessings "*Nye Samling af Danske, Norske og Islandske Jubel-lærere, 2. dels 1. bind*" findes et helt kapitel om Jørgen Bertelsen Thaulows brogede liv. Her skal kort nævnes hans levnedsløb. 1625 student fra Roskilde Domskole, 1627 hører i Kolding, 1628 tilbage til Roskilde Domskole som lærer, 1631 fik han kapitelstipendium til en udenlandsrejse, vendte hjem inden et år var gået på grund af sygdom, 1632-33 rektor i Nyborg, 1633-38 igen udenlandsrejse sammen med den adelige Niels Vind til Nederlandene, England, Frankrig, Schweiz og Italien. 1638-39 konrektor ved Odense gymnasium, 1639 magister, 1639-80 professor i veltalenhed ved gymnasiet. Han fik et barn i 1. ægteskab og 3 børn i 2. ægteskab.

- d. Knud Bertelsen, hospitalsforstander i Kolding, f. omk. 1608, d. 26/2 1650, g. 30/8 1635 m. Maren Pedersdatter Sture. Han arvede Kærhuset i Taulov. Formentlig fordi han var den ældste fra 2. ægteskab. Senere kom Kærhuset i borgmester Hans Pedersens eje (1718-24).

Bertel Iversen og Dorthe Jensdatters børn, begge født i Taulov:

- a. Ellen Bertelsdatter, f. i Taulov g. m. Jep Pedersen fra Middelfart. Før hun blev gift var hendes halvbroder rådmand Poul Bertelsen lavværg for hende.
- b. Engel Bertelsdatter, f. 1623 i Taulov, begr. 27/12 1658 i Kolding under krigen som *Engel Bertelsdatter udi Torrup* (Taarus i Taulov sogn) 35 år gammel. Hendes datter Else blev ligeledes begr. i Kolding 3 dage senere 30/12, 6 uger gammel. Engels lavværg var halvbroderen hospitalsforstander Knud Bertelsen.

396-397.

Christen Marebæk, borger i Ribe, f. omk. 1565, d. 1620'erne i fangenskab i Tyrkiet. Biskop Peder Hegelund noterede i sine almanakoptegnelser 16/1 1592, at Christen Marebæks skib forliste. Det fremgår af Ribe bys regnskaber for årene 1626-30 bl.a., at 150 rigsdaler, som skulle have været sendt til Tyrkiet for at løskøbe *Kristen Maribæk*, var, da denne var død i fangenskabet, af lensmanden i forening med borgmester og råd skænket til byens gilde. Navnet Marebæk stammer formentlig fra stedet Marebæk i Hostrup sogn.

Hustru kendes ikke. Dog er det muligt, at hun er den Maren Christens, hvis ligsten i Vorbasse kirke har resterne af en indskrift, der tydes således:

”Anno 1654 skærtorsdag kom salig Maren Christens til rolighed. Samme år den 22. august hendes søn Jørgen Christens(en), som ligger her ved hendes venstre side. Hans alder 38 år ...”.

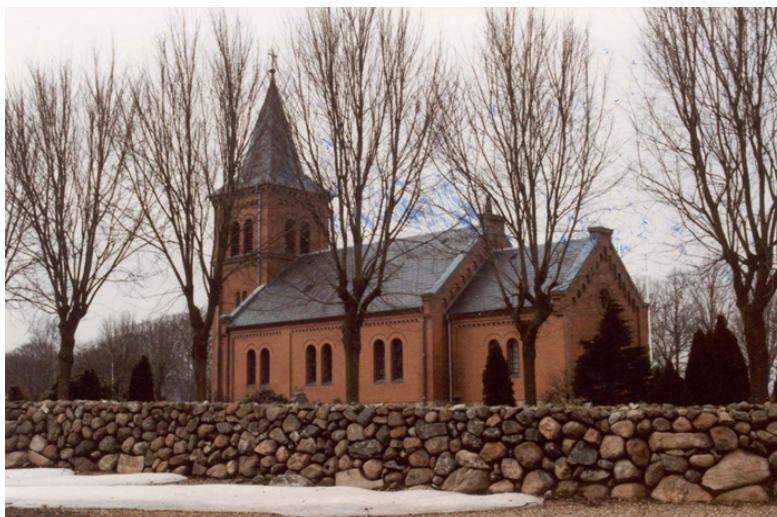
Sognepræst Peder Christensen Marebæk kan have sat stenen over sin mor og sin bror. Tidsmæssigt kan det passe. Begge kan være døde under pesten i 1654.

Deres barn:

a. Peder Christensen Marebæk , f. omk. 1600, ane nr. 198.
--

398-399.

Christen Staffensen Veerst, sognepræst i Vorbasse og Grene 1594-1629, f. omk. 1570 i Veerst, d. 1629 i Vorbasse, g. m. **Sidsel Sørensdatter Hundevad**, f. omk. 1590, g. 2. gang m. Hans Lauridsen Høllund, sognepræst i Vorbasse og Grene, d. 1631, g. 3. gang m. Mikkel Hansen, borger og konsumtionsforvalter i Kolding.

Veerst kirke.

Der findes ikke mange oplysninger om hans embedstid, så den er sikkert forløbet uden de større hændelser. Dog skrev biskop Peder Hegelund i sin almanak under 1/10 1596, at i Højen kirke på præstemødet fik Christen Stephansen Veerst i Vorbasse og hr. Niels Sørensen Buch i Grindsted en alvorlig formaning. Der foreligger ikke noget om hvorfor. De har vel ikke overholdt ordinansens bestemmelser eller afvejet fra de rette veje. Man må også formode, at Kejserkrigen 1625-29 ikke har gjort det let for ham i hans sidste år.

Han deltog ved valget og hyldningen af prins Christian i Viborg 1610.

Fra Kancelliets Brevbøger:

“1595 den 13. Sept. Koldinghus. Aabent Brev om, at hr. Christen Staffensen, Sognepræst i Vorbasse og Grene og hans Efterfølgere indtil videre, aarlig maa oppebære 6 Ørte Korn af Loftet paa Koldinghus til Deres Underholdning. Hr. Christen har nemlig indberettet, at hans Sogne er meget ringe, og at hans Formænd derfor i Kongens Farfaders Tid havde faaet udlagt 6 Ørte Korn til deres Underhold af Kronens Part af Kongetienden af Vorbasse Sogn, hvilke 6 Ørte Kongens Fader siden sammen med flere Kongetiender har henlagt til Kantordømmet i Ribe Domkirke for Gods, som Kongens Fader har taget derfra og lagt under Koldinghus, og han har nu ansøgt om at faa Erstatning for disse 6 Ørter Korn”.

Deres børn, alle formodentlig født i Vorbasse:

a. Søren Christensen Veerst, rådmand i Bogense.

b. Dorte Christensdatter Veerst, f, omk. 1605, ane nr. 199.

c. Staffen Christensen Vorbasse, rådmand i Kolding, levede 1626-1684, g. 1. gang m. Elsa, g. 2. gang 11/11 1655 i Kolding m. Anne Lasdatter

Bonum, levede 1614-1683, hun var først g. m. Jens Jørgensen Haar (se under ane nr. 388, pkt. b.).

- d. Mette Christensdatter Veerst, f. 30/4 1621, begr. 23/9 1689 i Kolding, skifte i Kolding skifteprotokol 1690, g. 1. gang m. Jesper Eskildsen, 2. gang 22/1 1643 m. Peder Jepsen Kyed i Kolding, 3. gang 21/7 1661 i Kolding m. Peder Hansen Helt. Se under ane nr. 192-193.
- e. Maren Christensdatter Veerst, g. m. Hans Jørgensen Haar, fæster af Skovgaard i Starup (se ane nr. 388-389 e.)

400-401.

Hans Hansen Mouritzen (også skrevet **Moesen** og **Morsen**), formentlig købmand, f. omk. 1559 i Kolding, d. før eller i 1624 i Kolding, g. m. **Maren Jensdatter**, f. 1565 i Middelfart?, begr. 10/8 1637 i Kolding 72 år gammel. 1624 står Maren Hans Mouridsens i mønstringsrullen. Hun er bevæbnet med spids hellebard og slagsværd, og står i 3' rode. (RA: Danske Kancelli B97, Møstringsruller borgerskab 1583-1639).

Den 6/6 1605 mødte Hans Hansen Mouritzen og Anders Andersen Haar op på rådstuen i Kolding for at få registreret en kontrakt og forlig om endeligt salg af en toft uden for Kolding. Anders Andersen havde tidligere indløst en del af et pantebrev i samme toft. Den endelige afregning fandt sted mod, at Anders Andersen Haar betalte 30 gode daler og en god rosenoble. Anders Andersen Haar havde tidligere indløst et pant, som Hans Hansen Mouritzen havde haft i teglgården øst for Kolding på Bjert-siden. Sagen blev bevidnet og beseglet af magister Poul Poulsen og rådmænd Jacob Pedersen Tønder og vitterliggjort af borgmester Ancher Mogensen og rådmænd Jep Bøgvad.

Deres børn, født i Kolding:

- a. Mouritz Hansen Mouritzen, f. omk. 1600, om ham vides kun følgende fra Kolding rådstueprotokol 7/5 1630: *“Udi Kolding rådstue bekom Mourids Hansen, salig Hans Mouridsens søn i Colding sin ægtebrev som efterfølger. Han havde på nogle forleden års tid været på fremmede steder. Han havde givet skriftlig fuldmagt til sin kære broder, ærlig person Hans Hansen, salig Hans Mouridsens søn sammesteds. Anlangende skudsmål og vidnesbyrd vidnede her 8 borgere, at Mourids Hansen var født her af ærlige og ægte forældre, der havde handlet, skikket og forholdet sig udi menigheden som ærlige mennesker, både på faderens og moderens side. Hans fader var Hans Mouridsen, forðum borger her sammesteds, nu salig hos gud, og hans moder Maren Jensdatter, som endnu lever og er bosiddende her i Colding. Mourids Hansen har fra sin barndom og ungdom og al den*

stund og tid han har været i byen skikket og forholdt sig som en ærlig person i alle måder”.

- b. Jacob Hansen Colding, sognepræst i Winsløw og Neflinge og provst i Gjønge herred i Skåne, f. 24/1 1605, d. 17/4 1651 i Winsløw, g. 26/7 1631 m. Karine Clausdatter, enke efter formanden i embedet. I 1620 kom han i hof tjeneste hos prins Frederiks (senere Frederik III) tugtemester Rasmus Jensen Wordenius. Herefter kom han i 1621 til Lund, hvor han tog ophold hos sin slægtning biskop Mads Jensen Middelfart (må være hans morbror!). 1626 student fra København, 29/8 1630 sognepræst i Winsløw og Neflinge og 1649 provst i Gjønge herred. Fik 4 børn: Peder Jacobsen Winsløw, sognepræst i Præstø og provst i Baarse herred. Claus Jacobsen Winsløw, sognepræst i Næsby og Tyvelse. Marine Jacobsdatter Winsløw, g. m. Sigvard Jønson, sognepræst i Hæskveda og Karin Jacobsdatter, g. i Helsingborg.

c. **Hans Hansen Mouritzen**, f. 1609, ane nr. 200.

402-403.

Ude Pedersen og Maren Sørensdatter, anesammenfald med ane nr. 386 - 387.

404-405.

Mads Bertelsen Bruun, rådmand og formentlig købmand, flere gange nævnt som tingsvidne i Kolding, f. 1589 i Kolding, begr. 24/4 1659 i Kolding, g. 1. gang m. en ægtefælle benævnt “**fru Mads Bertelsen Bruun**”, f. 1591, g. 2. gang m. Anne, f. 1600, begr. (Anne sal. Matz Bruuns) 11/1 1672 i Kolding. Sidstnævnte er Anne Hansdatter, idet der vedrørende adkomster til Eltanggaard foreligger et skøde dateret 25/8 1632 fra Mads Bertelsen i Kolding på hans hustru Anne Hansdatters vegne. Den daværende ejer af Eltanggaard var herredsfoged Bertel Hansen. Ved dette skøde fik Anne Hansdatter som søster til Bertel Hansen sin arvepart i Eltanggaard udbetalt. Anne Hansdatter er oldebarn af Hans Nielsen Skærup, ane nr. 1554.

Børn af 1. ægteskab:

- a. Anne Madsdatter Bruun, f. 1605 i Kolding, begr. 4/1 1697 i Kolding (Hans Jepsen Snedkers enke 92 år gammel), g. 29/1 1643 med Hans Jepsen.

- b. Hans Madsen Bruun, f. ?

c. **Hans Madsen Bruun**, f. 1611, ane nr. 202.

Børn af 2. ægteskab, alle født i Kolding:

- a. Bertel Madsen Bruun, f. ?, g. 13/12 1663 m. Johanne Nielsdatter. Det er den Bertel Bruun, som for sine tjenester for kongen under krigen 1658-60 fik kongebrev på Vingsted mølle ved Vejle Å.
- b. Maren Madsdatter Bruun, dbt. 23/7 1640.
- c. Maren Madsdatter Bruun, f. 1645, begr. 18/3 1710 i Kolding, g. 19/1 1662 m. Jens Jepsen Skærbæk.

410-411.

Marcus Laugesen, f. omk. 1580 i Kolding, møller på Slotsmøllen, g. m. **Mette**, f. omk. 1580, d. 16/12 1667 i Kolding.

412-413.

Niels Blegemand, f. 1591, begr. 27/12 1651 i Kolding, 60 år gammel. **Hustru** kendes ikke.

446-447.

Oluf Jepsen, borgmester i Lemvig, f. omk. 1585 i Lemvig, g. m. **Karen Christensdatter**.

"Anno 1661 hafuer Oluf Iepsøn Borgemester i Lemvig oc hans hustru Maren Christensdatter forærit denne Lyeskrone Gud til Ære Kirken til Nytte med Lyes althid at holde ved lige".

På et fotografi fra omk. 1900 ses den hængende i koret. Siden 1935 i tårnrummet.

Deres børn:

a. Elisa Olufsdatter , f. 1607, ane nr. 223.
- b. Catharina Olufsdatter, g. som 17-årig 1. g. m. kapellan i Lemvig Bertel Nielsen Fistler (kun gift i 15 uger), g. 2. g. m. sognepræst i Lemvig Jens Christensen Jegind, f. 1632, d. 1688. Epitafium i kirken over dem og deres 15 børn. Portrættet af hendes første mand er på epitafiet indsat på traditionel vis mellem ægtefællerne. (Se Danmarks Kirker).

Lemvig kirke.

468-469.

Morten Jensen Winter, fæster i Naldal, Birknæs, f. omk. 1560 i Østbirk.
Hustru kendes ikke.

Deres barn:

a. **Anders Mortensen Winter**, f. omk. 1620, ane nr. 234.

476-477.

Henrik Sørensen Bøgvad, sognepræst i Taulov, f. 1600 i Kolding, d. 1632 i Taulov, g. omk. 1626 m. **Dorthe Jensdatter**, enke efter formanden i embedet Bertel Iversen (ane nr. 390), f. 1596 i Taulov, begr. 27/2 1659 under pesten i Kolding. Hun g. 3. gang m. efterfølgeren i embedet sognepræst Christen Olufsen (1600-67). Christen Olufsen og Dorthe Jensdatter havde arvepart i Jens Udsens gård i Taulov, Taarupgaard. Dette forhold peger på, at Dorthe Jensdatter kunne være datter af Jens Udsen. Det fortælles, at da præsten, gamle hr. Christen, blev udbåren som død af præstegården, stod denne i lys lue, inden hans lig var kommen op i kirken. Dette var så meget mere mærkværdigt, som han i levende live ofte skulle have sagt, at præstegården skulle brænde i hans tid.

Som ung gik Henrik Sørensen på Herlufsholm skole, og den 28/9 1620 blev han indskrevet ved universitetet i København under navnet Henricus Severini Coldingensis. Den 11/7 1623 indskrevet ved universitetet i Wittenberg. Efter at have gennemgået den teologiske uddannelse blev han i

1625 ansat som medtjener og kapellan hos Bertel Iversen i Taulov, som døde i 1626, og Henrik overtog så enken og embedet efter ham.

Tiden har været streng under og efter Kejserkrigen 1625-29. Der blev ført kirkeregnskab for Taulov og Erritsø i 1625 underskrevet af hr. Henrik Sørensen, men 1627-29 førtes ingen regnskaber. Kirken berøvedes en stor del af sit blytag.

Deres børn:

a. Bertel Henriksen Thaulow , f. 1627 i Taulov, ane nr. 238.

b. Anne Henriksdatter, f. 1629 i Taulov, begr. 24/1 1659 under pesten i Kolding 29 år og 7 mdr. gammel. Det er formentligt denne Anne Henriksdatter, som er fadder til Anders Nielsen Bøgvads søn Gregers dåb den 23/3 1651 i Kolding sammen med Peder Nielsen ridefoged, Peder Udesen (g. m. Dorthe Poulsdatter, se under ane nr. 386-387), Karen Iffer Nielsens og Anne Jeremiasdatter (Wulff, g. m. sognepræst i Kolding Ancher Sørensen). En gammel sag om nedgravning af kostbarheder under svenskekrigen 1658-60, belyst ved vidneudsagn i Kolding tingbog 16/5 1661, har medvirket til at kaste lys over de berørte personers indbyrdes slægtskab. Sagen er omtalt af både P. Eliassen i "*Kolding fra Middelalder til Nutid*" og Frovin Jørgensen i "*Byrådsbogen 1971-72*". Førstnævnte skriver, at Mette Udesdatter (ane nr. 201), Peder Udesens søster, og efterleverske efter salig Niels Poulsen, vidner, at salig Anne Henriksdatter bekendte lidet fra hendes yderste, at hun hendes guld, perler og klenodier havde nedsat udi en liden lergryde. I denne gryde var også Dorote hr. Mortens (se ane nr. 390-391 2. ægteskab pkt. b.) guld og klenodier, og gryden var nedsat i salig Anne Henriksdatters kælder. Nu var begge kvinderne døde og jydepotten gravet op. Der fandtes en del guld, perler, en guldkæde, nogle rosennobler og guldringe. Det viste sig, at perlerne og kæden tilhørte Anne Henriksdatter, og de tilfaldt pastor Bertel Henriksen Thaulow i Ringkøbing (ane nr. 238) og hans medarvinger. Frovin Jørgensens version giver nogle flere oplysninger. Han siger, at en af de første sager efter krigen 1658-60 drejede sig om arven efter Anne Henriksdatter, hvis far var sognepræsten i Taulov og Erritsø Christen Olufsen. (Christen Olufsen er hendes stedfar, idet han blev gift med Annes mor Dorthe Jensdatter i dennes tredje ægteskab). Frovin Jørgensen oplyser videre, at Annes bror var sognepræsten i Ringkøbing Bertel Henriksen, som igen var svoger til rådmand Søren Jørgensen Haard, gift med Karen Bertelsdatter (ane nr. 194-195). Anne Henriksdatter boede i sit eget hus i Kolding. Da fjenden nærmede sig besluttede hun og Dorote hr. Mortens at skjule deres vær-

disager sammen. Dorothe var enke, og de to kvinder boede muligvis sammen. På sit yderste havde Anne Henriksdatter røbet til Mette Udesdatter, hvor hun havde gemt sine ting. Det samme havde Dorote gjort over for sin søster Karen Bertelsdatter. Så både Annes arvinger og Dorotes arvinger mødte op i Annes kælder og fik gryden gravet op med hjælp fra en flygtning i byen Christian Jensen fra Hjelmstrup. Man kunne ikke blive enige om at fordele tingene. Men Dorotes arvinger (Søren Jørgensen Haard og Karen Bertelsdatter) beholdt gryden. Herefter stod hæderlig og vellærde mand hr. Bertel Henriksen Thaulow frem i bytinget. Kom sandheden ikke frem, skulle sagen for Viborg landsting. Mette Udesdatters og Karen Bertelsdatters vidneudsagn slog fast, at begge parter havde andel i kostbarhederne. Hvordan de blev delt, melder historien intet om. Men familierelationerne blev klarlagt med den meget vigtige konstatering, at Karen Bertelsdatter er datter af provst Bertel Iversen. Herved føres anelinien fra Karen Bertelsdatter tilbage til ane nr. 6240 selvejerbonden eller fæstebonden i Givskudlund Bertel Persen, f. omk. 1430.

- c. Henrik Henriksen, f. omk. 1631 i Taulov. Må være død før 1646, idet han nævnes som salig i skiftet efter sin farfar, borgmester i Kolding Søren Andersen Bøgvad, ane nr. 952. Kolding skifteprotokol for årene 1631-70 indeholder følgende skifte (omskrevet til nudansk): “ *Anno 1646 den 24. april blev skiftet efter salig Søren Andersen Skriver, fordum borgmester i Kolding. Hans arvinger er salig hr. Henrik Sørensens børn i Taulov, nemlig Bertel Henriksen og salig Henrik Henriksen på deres vegne deres tilforordnede formynder Simon Seirup, dernæst Anne Henriksdatter, hvis formynder er Peder Udesen. En broderlod er på 1000 slettedaler og en søsterlod er 500 slettedaler. Dernæst blev salig Henrik Henriksens arvelod på 1000 slettedaler samtidigt skiftet ud i 11 søsterlodder på 90 slettedaler, 3 mark og 10 skilling efter skiftebrevs videre formelding*”. Foruden dette fandtes et løst skifte. Dette oplyser, udover hvad skifteprotokollen meddeler, at Søren Andersen Bøgvads enke hedder Else Jensdatter, og salig hr. Henrik Sørensen nævnes som tidligere sognepræst i Taulov og Erritsø og søn af Søren Andersen Bøgvad. Samme dag som førstnævnte skifte fandt sted, blev der holdt “*skifte efter salig Henrik Henriksen, som for kort tid forleden ved døden er afgang, og eftersom han efter hans salige farfader Søren Andersen fordum borgmester i Kolding er arveligen tilfalden 1000 slettedaler --- da er hans tilfaldne lod udi arv forfalden i elleve søsterlodder, nemlig til efternævnte hr. Christen Olufsen i Taulov på sin hustru Dorte Jensdatters vegne - som er salig*

Henrik Henriksens moder - der får to søsterlodder. Hr. Christen Olufsen på sin søn Søren Christensens vegne får to søsterlodder. Hr. Christen Olufsen på sine tvende døtres vegne, nemlig Karen og Leonore, får to søsterlodder. Simon Christensen Seirup, rådmand, på Bertel Henriksens vegne får to søsterlodder. Peder Udesen på Anne Henriksdatters vegne får en søsterlod. Poul Bertelsen, rådmand, på Ellen Bertelsdatters vegne får en søsterlod. Knud Bertelsen på Engel Bertelsdatters vegne får en søsterlod. ---1000 slettedaler fordelt på elleve søsterlodder giver 90 slettedaler, 3 mark og 10 skilling til hvert lod". Bevidnet af borgmester Morten Panck, Lyder Henriksen Splet, Mogens Erichsen, Simon Christensen Seirup, Poul Bertelsen, Søren Jørgensen Haard, Lauridts Slaikierd og Iver Nielsen, rådmænd. Af denne arvesag fremgår det, at Dorthe Jensdatter var gift 1. gang med provst Bertel Iversen (hans tredie ægteskab), med hvem hun fik børnene Ellen og Engel Bertelsdatter. Hun blev så gift 2. gang med efterfølgeren i embedet Henrik Sørensen og fik børnene Bertel Henriksen Thaulow, Anne Henriksdatter og Henrik Henriksen. Endelig blev hun så gift 3. gang med næste efterfølger i embedet Christen Olufsen, med hvem hun så fik sønnen Søren og døtrene Karen og Leonore. Karen blev g. 1/11 1661 i Kolding m. Christian Jensen Munch.

478-479.

Hans Hansen Kjær (også skrevet **Kier**, latiniseret **Paludan**), sognepræst i Ringkøbing og Rindum og provst i Hind herred, f. 30/1 1600 i Kolding, d. 28/8 1652 i Ringkøbing, g. 1626 m. **Karen Jensdatter Olufsen**, f. omk. 1609 i Ringkøbing, d. 11/9 1672 i Ringkøbing. Hun g. 1. gang m. forgængeren i embedet sognepræst Jens Iversen Bork, søn af sognepræst i Bork Iver Nielsen, d. 14/1 1612. Jens Iversen Bork ordineret 15/12 1602, d. 28/8 1625, g. 24/6 1603 m. Anna Nielsdatter, d. 10/6 1614 28 år gammel efter sin tiende fødsel! Ved hendes død levede kun 5 af børnene. Anna Nielsdatter er højst sandsynlig datter af sognepræst i Ulfborg fra 1594 til 1620 Niels Pedersen og NN. Kjeldsdatter, datter af den forrige præst Kjeld Pedersen, der døde 1594. Biskop Peder Hegelund skriver nemlig i sine almanakoptegnelser under 24 JUN 1603: "*Min Anne drog aff til Vldborg met Lizebeth, Sara oc M. Ienss F. (mon F'et skal være et I ?), til bryllup, til Her Ienss Iffuersssøns Borcks bryllup*". Begge Jens Iversen Borks ægteskaber fremgår af de to store epitafier, som hænger i Ringkøbing kirke. (Se min artikel i Hardsyssels Årbog 1998 "De to epitafier i Ringkøbing Kirke" samt Nationalmuseets Danmarks Kirker, Ringkøbing amt).

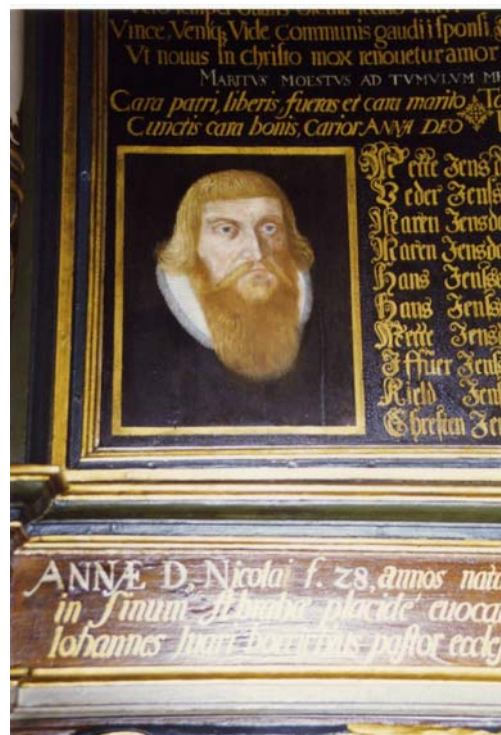
Epitafium over Hans Hansen Kjær og Karen Jensdatter

Epitafium over Jens Iversen Borch og Maren Nielsdatter.

Udsnit af H. H. Kjærs epitafium med
Hans Hansen Kjær, Jens Iversen og Karen Jensdatter.

Udsnit af Jens Iversen Borchs epitafium

Ud over teksten på det mindesmærke, som Bork satte over sin hustru Anna Nielsdatter, findes også deres portrætter. Borks portræt er præcist det samme portræt, som er anbragt skyggeagtigt mellem ægtefællerne Hans Hansen Kjær og Karen Jensdatter Olufsen på det andet epitafium. Denne anbringelse af Jens Iversen Borks portræt mellem ægtefællerne Kjær er i overensstemmelse med datidens skik. Dette har medført, at man tidligere har talt ham med blandt børnene, hvilket gav 12 børn. Men dette stemmer jo ikke med indskriften, der kun omtaler 11 børn.

Hans Hansen Kjær og Karen Jensdatter med deres børn.
Blandt pigerne findes Maren Hansdatter Kjær (Paludan).

Dette bekræfter, at Karen Jensdatter først var gift med Jens Iversen Bork, og ikke som Wiberg siger, at hun var datter af ham. Derimod har Giessing ret på dette punkt. Iøvrigt blev Karen Jensdatters identitet som datter af borgmester Jens Olufsen fastslået i en herredagsdom 18/7 1650 og ved en arvesag i Ringkøbing rådstueprotokol i 1677, se herom under ane nr. 958-959.

Hvorfor fik Hans Hansen Kjær embedet i Ringkøbing? Kunne det bl.a. skyldes, at hans mor Anne Iversdatter, ane nr. 957, måske er søster til Jens Iversen Bork og derfor datter af Iver Nielsen d. 14/6 1613, sognepræst i Bork? Familien Kjær i Kolding ses ikke at have haft nogen anden tilknytning til Ringkøbing. Se også nedenstående om datteren Vibeke i pkt. e.

På epitafiet over familien ses ægteparret Kjær - med Jens Iversen Bork imellem sig - knælende på rødt fløjlsklæde med hele deres børneflokk på 11 omkring sig. 5 sønner og 6 døtre. To af drengene i hvide klæder, der viser, at de døde som små. Epitafiet er særdeles smukt restaureret. Det har følgende indskrift:

“Vivo ego. Vos etiam vibetis. 1652.

Her hviler udi Herren hæderlig og højlærd mand, magister Hans Hansen Kier, forðum sognepræst her udi menigheden og Rindum udi 26 aar og provst udi Hind herred i 23 aar, som saligen hensov den 28. Aug. 1652 udi hans alders 52. aar, med sin kiære hustru, hæderlig og gudfrygtig kvinde Karen Jensdatter, som udi Herren saligen døde den 12. Sep. 1677 udi

hendes alder 63 aar, efter at de kærligt levede tilsammen udi 26 aar, imidlertid med 11 børn, 5 sønner og 6 døtre af Gud velsignede. Gud dem samtlig med alle troende på dommens dag en glædelig opstandelse forlene”.

Der er åbenbart ved restaurering af teksten gennem tiderne indsneget sig en fejl m.h.t. Karen Jensdatters dødsår. Det skal jf. en præsteindberetning fra 1765 være 1672 i stedet for 1677. Wiberg har også dødsåret til at være 1672. Hans Hansen Kjær blev student fra Roskilde og studerede i 1617 ved universitetet i Basel og fortsatte ved universitetet i København i 1620. Han ansattes i 1621 kun 21 år gammel som rektor ved Kolding latinske skole. Året efter den 27/5 tog han baccalaureatet, og i et kongebrev dateret 12/9 1622 tillades det *“Hans Kier, skolemester i Kolding, at fortsætte sine studier i udlandet 2-3 år mod at stille en dygtig person, så ungdommen ikke bliver forsømt på grund af hans fraværelse”*. Han studerede så i Wittenberg 1623-24 og fik tildelt magistergraden 9/5 1625. Fratrådte rektorembetet i Kolding og blev 2/1 1626 kaldet til sognepræst i Ringkøbing og Rindum, hvor han den 18/1 1626 blev ordineret af biskop Ivar Hemmet. I 1629 udnævntes han til provst i Hind herred. Han karakteriseredes som en smuk, høj og anselig mand. Han og pastor Søren Bornemann i Lønborg blev skæmtvis kaldt de jyske bisper for deres myndige og mandige væsen, deres lærdom og veltalenhed.

Anskaffelsen af kirkens orgel var Hans Kjærs værk. Han fik forlods 50 slettedaler til anskaffelsen af sin svigerfar borgmesteren i Ringkøbing Jens Olufsen, ane nr. 958. På orgelfacaden er hans navnetræk udskåret: M.H.H.K 1633 (for Magister Hans Hansen Kjær).

Ringkøbing kirke.

SERIES PASTORUM	
HR. NIELS	1503
PROVST <i>Mag.</i> MADS BERTELSEN	1585-1602
JENS ANDERSEN RESEN	1602-1602
JENS IVERSEN BORCH	1602-1625
PROVST <i>Mag.</i> H. KJÆR PALUDAN	1626-1652
PROVST BERTEL H. TAULOW	1652-1664
PROVST SØREN A. COLDING	1664-1690
PROVST <i>Mag.</i> JOHAN J. EILERTZ	1690-1721
PROVST <i>Mag.</i> HANS ALLERUP	1721-1744
PROVST RASMUS C. MØINICH	1745-1762
HANS JACOB H. BUCH	1762-1775
NIELS N. MÜLLER	1775-1783
PROVST MATHURIN P. ENDORPH	1783-1785
PROVST HANS J. JORDHØJ	1785-1809
JOHAN N. TILMANN	1809-1814
PROVST <i>Dr. phil.</i> PETER N. FRØST	1814-1826
PROVST PETER N. BRANDT	1826-1839
PROVST ANDREAS D. ANDRESEN	1839-1850
JOHAN PETER HOLST	1851-1875
FREDERIK V. E. F. T. SCHJØTT	1875-1883
PROVST VIGGO H. PETERSEN	1884-1920
PETER CHR. FLEDELIUS	1920-1936
<i>Dr. th. Mag.</i> CARL L. APPELBERG	1936-1957
EJNER HILLERSBORG	1958-1987
JØRGEN EILSCHOU HOLM	1987

Præstetavlen i Ringkøbing.

Præstetavlen i Ringkøbing kirke viser den række af mænd i vor slægt og familie, som i gammel tid var sognepræster i Ringkøbing: Mads Bertelsen? (1565-1602), Jens Iversen Borch (1602-1625), Hans Hansen Kjær (1626-1652), Bertel Henriksen Thaulow (1652-1664), Søren Anchersen Colding (1664-1690), Johan Christopher Jacobsen Eilertz (1690-1721), Hans Allerup (1721-1744) og Hans Jacob Hansen Buch (1762-1775). Endvidere kapellanerne Jens Hansen Bøgvad (1742-1755) og Marcus Clausen Borgen (1755-1762).

Koret i Ringkøbing kirke efter seneste restaurering.

Jesper Kierkegaard: Ringkøbing set fra fjorden. Omk. 1810. Museet i Ringkøbing.

Jf. Kronens Skøder 18/11 1655 får Otto Krag tilladelse til, at Ringkøbing skoles enge i Rindum, Velling og i hans kirkesogn Hee for sædvanlig fæste og årlig afgift må bruges til hans gård Voldborg, når de bliver ledige. Engene er bl.a. et lille stykke eng i Rindum enge, som magister Hans Kier sognepræst i Ringkøbing og Rindum sogne havde fæstet.

Fra dette anepar nedstammer den norske litteraturhistoriker Francis Bull, kunsthistorikeren Julius Lange, forfatteren Sven Lange, forfatteren Jacob Paludan, litteraturhistorikeren Julius Paludan, historikeren Caspar Paludan - Müller, digteren Frederik Paludan-Müller og endvidere chefen for grænsegendarmeriet oberst Svend Bartholin Paludan - Müller, der faldt for tyske kugler under besættelsen (1940-45), da han ene mand i sin embedsbolig helt modigt modsatte sig arrestation.

Kun 6 af Hans Hansen Kjærs og Karen Jensdatters børn kendes ved navn, og da deres fødselsdage heller ikke kendes, anføres de - for de 5 af dem, der levede i 1676 - så i den rækkefølge, som arvesagen efter deres morbror nævner dem i. Alle 6 antages at være født i Ringkøbing:

- a. Søren Paludan, i 1677 major i hollandsk tjeneste, død som oberstløjtnant i Holland i 1699, var kommandant i "Flynderen" og erhvervede sig friherreskabet Dalem i hertugdømmet Geldern.
- b. Margrethe Hansdatter Paludan, f. 1628, d. 6/5 1687 59 år gammel, g. 1. gang m. Søren Christensen Gjødstrup, f. 1612 i Gjødstrup

præstegård, d. 1650 i Sevel, 2. gang g. 13/10 1650 m. Knud Jørgensen Colding, d. 1670, og 3. gang m. Hans Gregersen Hvid, f. omk. 1637, begr. 18/3 1689, alle sognepræster i Sevel.

- c. Elisabeth (Lisbeth) Hansdatter Paludan, g. 1. gang m. sognepræst i Lunde og Outrup Niels Lauritzen Rindom, der også havde været rektor ved latinskolen i Ringkøbing. Han havde tidligere været g. m. Birgitte Christensdatter Høst, datter af forgængeren i embedet Christen Høst. Niels Lauritzen Rindom og Elisabeth Paludan er stamforældre til den store slægt Paludan, som er beskrevet i L. F. la Cours "*Slægten Paludan*". Lisbeth g. 2. gang med efterfølgeren i embedet sognepræst Christen Simonsen Warde. En gammel beretning fortæller, at da hendes datter, Birgitte Nielsdatter Lunde ikke ville ægte ham, fordi han havde rødt hår og skæg, tog Elisabeth ham selv, idet hun sagde til datteren: "*Efterdi du ikke vil kalde ham din mand, skal du kalde ham din fader*".

d. **Maren Hansdatter Paludan**, f. omk. 1630, ane nr. 239.

- e. Vibeke Hansdatter Paludan, f. 1638, d. 1704, g. m. sognepræst i Sdr. Bork Augustinus Augustinsen Miller, f. 1626 i Århus, d. 1698 i Bork. Denne blev 21/3 1656 hører ved latinskolen i Ringkøbing. I 1659 var han rektor samme sted, før han blev præst i Sdr. Bork. Over dette par sattes følgende eftermæle på en ligsten indmuret i Sdr. Bork kirke: "*Den salig Herrens Mand, Hr. Augustinus Miller sine gamle trætte Ben her nedenunder hviler. I Aarhus var han født, der lærte han sin bog, Ringkøbing Skole derfor ham til Rektor tog. I otte og tredive Aar Guds rene Ord han lærte Retsindigheden i Bork; med et oprigtigt Hjerterte omgikkes han for Gud og for hver kristen Mand, halvfjerdsindstyve Aar og to dem naaede han. Vibeke Paludan, hans dydefulde Matrone, der seksogtredive Aar som en gudfrygtig Kone med hannem levede, dog uden Livets Frugt, er og i Graven her med ham indelukt. Gud rejse dennem op af Graven at fremtræde på din den store Dag til Himmelfryd og Glæde, naar alle Troende med evig Lov og Pris skal findes frydelig i Himlens Paradis.*"
- f. Jens Hansen Kjær, d. 12/10 1662, begr. i Ballum. I Danmarks Kirker, Tønder amt, Ballum kirke, p. 1417 er omtalt en blåsort kalksten, 205 gange 87 cm. Uden for kirkens vestindgang. Måske identisk med den af Blechingberg omtalte "*blå*" gravsten "*på Hoved Gangen lige for kirkedøren*" over Jens Hansen Kier, f. i Ringkøbing, forældre M. Hans Hansen Kier og Karen Jensdatter, "*som i Hafs-Nød satte Livet til den 12. Oktober 1662*". Han kunne være den lille rødmossede dreng fra epitafiet, hvis billede er brugt på omslaget til hefte 1 og 2, Danmarks Kirker. Ringkøbing kirke.

488-489.

Henrik Sørensen og **Dorthe Jensdatter**. Anesammenfald med ane nr. 476-477.

490-491.

Hans Hansen Paludan og **Karen Jensdatter Olufsen**. Anesammenfald med ane nr. 478-479.

492-493.

Peter Hansen Bjørnsen, deputeret borger i Flensborg 24/1 1613, rådmand i Flensborg 2/11 1618, f. omk. 1570 i Flensborg, d. 1648 i Flensborg (St. Marie), g. 6/9 1590 m. **Bartke Behrens**, begr. 13/10 1639 i Flensborg, St. Marie.

Deres børn, født i Flensborg:

a. Jørgen Petersen Bjørnsen, viceadmiral på Bremerholm og medlem af admiralitetskollegiet, f. 1596, begr. 15/12 1680 i Holmens kirke, g. 1619 m. Anna Valentinsdatter, f. 1598 i Flensborg, begr. 27/3 1683 i Holmens kirke. Epitafium i Holmens kirke med familiebillede over dem og deres 3 sønner og 4 døtre. Uddrag af Kancelliets Brevbøger fra 9. maj 1645:

Forsikringsbrev for Jørgen

Biørnsen tidligere borger i Flens-

borg, nu kongens skibskaptajn, der til kronen har afstået sit skib "Den forgyldte Bjørn". Med ankre, tov, sejl, løbende og stående redskab er skibet af kongens skibsbyggere og andre tilbetroede vurderet for 10.270 rigsdaler og dets munion: 9 jernstykker, 9 skibslader, 8 lispund tavl i tallier og tavlforsætter, 5 kobberlodskovle med visker og forsætter samt to falckenterser (falkonetter?), er vurderet tilsammen på Tøjhuset af kongens tilforordnede tøjmester for 776 rigsdaler, 2 ort og 16 skilling. Kongen lover at erstatte Jørgen Biørnsen eller hans arvinger disse 11.026 rigsdaler, når riget kommer i fredelig tilstand.

Et uddrag af Viborg landstings skøde - og pantebøger: ” 30/11 1652 (København). Opdragelsesbrev fra sekretær Erich Krag til Manderup Abildgaard på følgende gods, som Kongelig Majestæt ved sit skøde har udlagt og pantsat til viceadmiral på Bremerholm Jørgen Bjørnsen, og som denne har afstået og pantsat til Erich Krag: I Koldinghus len i Andst herred Liden Andst by 1 gd. (Jens Gregersen), 1 gd. (Olle Jensen), 1 gd. (Jens Pedersen), i Rofved 1.gd. (Peder Sørensen), af 1 boel på samme gods grund 8. sk. penge, 1 gd. (Niels Sørensen Krag), 1 gd. (Poul Sørensen), 1 boel (Hendrich Nielsen), 1 boel (Mads Madsen), 1 boel (Jens Grumsing), hver td. htk. sat til 55 rdl. Godset blev pantsat til Manderup Abildgaard på samme konditionersom dem Jørgen Bjørnsens skøde til Erich Krag formelder om, og på hvilke det er pantsat Jørgen Bjørnsen af Kongelig Majestæt. - Forseglet og underskrevet af Erich Krag. - Sig.: Hach Wind; Byrge Rosenkrands.

b. **Jacob Bjørnsen**, f. 1600, ane nr. 246.

c. Bartke Bjørnsen, f. ? g. 9/2 1657 i Flensborg m. sognepræst i Ravsted Johannes Thomæus, f. omk. 1591 i Flensborg, d. 29/4 1662 i Ravsted.

494-495.

Terkel Turesen, overkæmner og rådmand i Varde, f. ? d. 20/3 1674 i Varde, g. m. **Karen Pedersdatter**, f.?, begr. 16/3 1697 i Hemmet. 27/6 1640 blev Terkel Turesen af lensmanden befalet til at være overkæmner for Varde by jf. Varde Bysbog 1640: “ Ao 1640 d. 27. Juny bleff det aff Vor Gundstige Her Lendsmand Terkel Turesen befalet nu vere offuer cemner och saa shall skriffue i denne bogh huad i hands tid Patzerer”. I 1649 nævnes han i rådstueprotokollen som rådmand.

Byens regn skab skulle ifølge forordningen af 7/4 1619 aflægges hvert år i første halvdel af januar måned i nærværelse af lensmanden, 2 rådmænd og nogle udpegede borgere. Disse regler overholdtes ikke, idet Terkel Turesens regnskaber ikke blev revideret fra 1640 til 1648. Under denne periode faldt også Torstenssonkrigen 1643-45 med svenskerne. Det var en vanskelig tid, hvor man hele tiden skulle punge ud med penge til fjendens underhold og til brandskatter. 14/1 1644 pålagdes Varde by en brandskat på 1700 rigsdaler at erlægge til svenskerne i Ribe. Efter stort besvær lykkedes det at samle de fleste penge sammen, nemlig 1666 rigsdaler. Allerede den 20/1 tog borgmester Las Jensen, provstiskriver og rådmand Stefan Nielsen og Terkel Turesen til Ribe for at aflevere pengene. De håbede på at få eftergivet de manglende penge. Men den gik ikke. De tre mænd måtte yderligere forstrække byen med de manglende 34 rigsdaler. Heraf måtte Terkel af med de 24. I 1657 under næste svenskekrig skulle Varde igen af med en brandskat, idet den svenske krigskommissær Jacob Gutheim den

2/9 1657 ankom til Ribe for at ordne udskrivningerne for Ribe og Varde med omegn. Allerede efter to dages forløb måtte borgmester Stefan Nielsen og rådmand og overkæmner Terkel Turesen give møde i Ribe for at forhandle om brandskatten. Det tog dem 4 dage. Varde måtte skatte med 300 rigsdaler om måneden.

Deres børn, formentlig alle født i Varde:

a. **Margrethe Terkelsdatter**, f. omk. 1638, ane nr. 247.

b. Ture Terkelsen, f. 1640 , d. 9/5 1709, rektor i Varde, derefter sognepræst i Hemmet og Sdr. Vium, g. 1. gang m. Maren Madsdatter, datter af borger i Varde Mads Jacobsen og Ane Lasdatter, der senere blev g. m. borgmester Hans Bennich. Ture g. 2. gang 29/12 1685 m. Johanne Jacobsdatter Holm, datter af pastor Jacob Jacobsen Holm i Hemmet, g. 3. gang m. Ida Pedersdatter, datter af pastor Peder Andersen Hjerm i Dejbjerg og enke efter Pastor Jesper Thomsen Hvidding i Dejbjerg. Efter Ture Terkelsens død blev hun g. m. hans efterfølger i embedet Morten Christensen Friis.

c. Vibeke Terkelsdatter, f. ?

d. Anna Terkelsdatter, f. ?

506-507.

Laurids Hansen, selvejerbonde i Krarup, Tistrup sogn, f. 1580, d. 22/9 1636, nævnt i Lundenæs lensregnskaber 1616 og som ifølge Viborg landstings dombog 1636 “blev huggen sin dødtzsaar 19. Augusti og døde 22. Sept. forleden”. **Hustruen** kendes ikke.

Tistrup kirke.

En herredagsdom af 22/3 1537 omhandlede en sag, hvor Mads Jensen i Tistrup og Søren i Lindballe over for Søren Lauridsen på Krarup Skovgaard havde gjort krav på parter i gården. Søren Lauridsen tildømtes besiddelsen af gården, da han havde størst part deri, mod skæppeskyld til medarvingerne med forbehold af kronens eventuelle krav efter Grevens Fejde. Denne Søren Lauridsen er formentlig i slægt med Laurids Hansen.

Deres børn, formentlig alle født i Krarup, Tistrup sogn:

a. En datter NN g. m. lægdsmand Christen Pedersen i Krarupgård, Tistrup sogn. (Lunderups gods jordebog 1704).B

b. En datter NN, ane nr. 253.

c. Christen Lauridsen Krarup, f. 1628, d. 26/4 1711, kornskriver ved Proviantgården i København, var handelsmand og i 1682 blev han ejer af Mullerup i Gudbjerg, Svendborg amt. Denne blev i 1700 mageskiftet med Vindum Overgaard i Viborg amt. Han tilskødede 5/3 1698 Skærbæk mølle til sin søstersøn Niels Sørensen Mosbøll, ane nr. 126. Christen Lauridsen Krarup var selv barnløs, hvorfor han sørgede godt for sine søskendes børn. Broderen Hans Lauridsens børn nød således ophold hos ham. Ved skiftet efter Niels Mosbøll mødte Mads Andersen Listo fra Skaunsgaard i Vindum, tidligere forpagter af Nørholm og Vindum Overgaard, den 23/8 1717 op på Skærbæk mølle på søskendebørnenes vegne, da han til dem var "*befreundskabet*". Han var nemlig i 1703 blevet g. m. Kirsten Hansdatter Krarup fra Vindum Overgaard, og i 1708 skænkede Christen Lauridsen Krarup ham Skaunsgaard og formentlig også gårdene Galthogaard, Hesselhogaard og Gaarde i Tistrup sogn. Disse gårde stillede Mads Listo nemlig i 1713 som pant for et lån hos konens fætter Niels Sørensen Mosbøll i Skærbæk mølle på 1640 rigsdaler. Det endte med at gårdene blev overtaget af Niels Mosbøll. Mads Listo var på Lundenæs Slot 1714-15 og forpagter på Randrup 1717-19, men tilbage på sin egen gård Skaunsgaard i 1720, som blev opbygget fra en bondegård til en hovedgård. (Se mere om ham i "*Slægt og Stavn*, 1990/2").

d. Hans Lauridsen Krarup skulle ifølge et sogn have været gift med en skotsk kvinde af dronning Elisabeth Stuarts hofstab, men hustruen var snarere datter af en Rasmus Madsen Hvas, en håndskriver på Vindum Overgaard. Men han havde i hvert fald to døtre foruden den under pkt. c. nævnte Kirsten Hansdatter. Den ene var Stuart Hansdatter, og den anden var Inger Hansdatter, der var gift med Hans Thomsen Lange til Vormarksgaard på Fyn. Deres søn Christian, f. 1699 kort efter faderens død, antog navnet Krarup og giftede sig 20/9 1724 med Constance Bygum fra Viumgaard. Fra dette par nedstammer den ret

store Krarupslægt. I 1664 boede Hans Lauridsen Krarup i Gaarde, Tistrup sogn. (Se Personalhistorisk Tidsskrift 2007:1, Lise Lunds artikel om slægten Krarup).

Tip⁶ - oldeforældre.

776-777.

Anders Madsen Haar, selvejerbonde i Vester Nebel, f. omk. 1530 i Vester Nebel, d. før 1591, medarving til Eltanggaard (1573) qua sit giftermål m. **Mette Hansdatter**, f. omk. 1535 i Skærup. I 1591 skødede Mette Anderskone (altså Mette Hansdatter) som enke sammen med børnene til Hans Bertelsen (børnenes fætter) på Eltanggaard den del af Eltanggaard, der svarede til hendes arvepart, og som stammede helt tilbage fra hendes farmor Mette Tuesdatter, som havde en fuld søsterlod i gården. Da Hans Bertelsen som herredsfoged i Brusk herred den 20. Juli 1590 fik de samme fritagelser, som hans far Bertel Hansen havde haft, og Casper Markdaner indførte ham i jordebogen som ejer af Eltanggaard, gjorde Mette Anderskone sammen med sønnerne Jørgen og Mads (hvorfor ikke sammen med de øvrige søskende til Jørgen og Mads?) krav på deres arvepart, der stod i gården. (Se under ane nr. 1554-1555.a). Casper Markdaner gav så i overensstemmelse med sædvanlig praksis ordre til, at 12 frænder sammen med ridefogeden som hans stedfortræder skulle samles for at vurdere gården og sige, hvem der skulle have den. De 12 frænder var Søren Griis i Tolstrup, Jørgen Buch i Lilballe, Niels Buch i Lilballe, Tyge Terkelsen i Eltang, Mads Jensen i Eltang, Anders Nielsen i Viuf (disse 6 frænder havde Hans Bertelsen krævet for tingsdom), Hans Jepsen i Højrup, Thomas Jespersen i Stenderup, Mads Jørgensen i Stenderup, Tord Jensen i Møsvrå, Jesper Jensen i Møsvrå og Nis Madsen i Vester Nebel (en Haar?), disse 6 frænder havde Jørgen Andersen (Haar) i Vester Nebel krævet for tingdom på sin mor Mette Anderskones vegne. Frænderne udstedte så følgende samfrændebrev:

“Vi forn. 12 samfrænder kendes med dette vort åbne brev, at vi var forsamlede i Eltang i den bondegård, forn. Hans Bertelsen nu bor i med lensmandens vilje og samtykke, velb. Kasper Markdaner til Søgaard, høvedsmand på Koldinghus, og med ridefoged Peder Jensen i hans overværelse på lensmandens vegne, at omkende, granske og forfare, hvilken af arvingerne samme bondegård bør at besidde.

Da efterdi forn. Hans Bertelsen bor på samme ejendom og er arving dertil og findes indskreven i kgl. Maj. Jordebog for skyld og landgilde

deraf og findes god og vederhæftig for at holde gården og ejendommen ved magt og udrede skyld og landgilde og med arvinger skel og fyldest efter recessen, sagde vi ham: Samme bondegård og ejendom til at bruge og besidde, og satte vi samme bondegård og dens tilliggende ejendom, fire otting jord over al Eltang skov og mark et kvarter ringere ($4 - 1/4 = 3 \frac{3}{4}$ otting), til otte hundrede mark danske at være værd til købs og et pund hartkorn til skæppeskyld over al kongelig tyng...

Dette vedstår vi forn. 12 samfrænder med vor ed og besegling trykt neden på dette brev, med vor kære lensmands besegling næst for trykt.

Actum Eltang fredagen næst efter Dominica esto mihi(d.19. Febr) anno 1591”.

Hans Bertelsen beholdt så gården og Mette fik sin arvepart. For selvejerbøndernes vedkommende praktiseredes den skik, at børnene ikke straks fik den arv, der ved skiftet efter forældrene blev dem tillagt. Det var der ikke altid penge til. Arveparterne blev så stående i gården, indtil den som fik overdraget gården, fik råd til at betale dem ud. Der kunne således gå mange år, før den sidste kunne få sin arv. Når en arving så fik sin arv, udstedte denne et afkaldsskøde.

Deres børn, formentlig født i Vester Nebel:

a. Hans Andersen Haar, f. omk. 1565, i Koldinghus jordebog 1634 og 1641.

b. Jørgen Andersen Haar , f. omk. 1566, ane nr. 388.

c. Anders Andersen Haar, kæmner og rådmand i Kolding samt vin- og saltimportør, f. omk. 1568, d. 1630, g. 1.g. m. Maren Sørensdatter Hundevad, d. 1623, g. 2. g. m. Mette Poulsdatter, datter af sognepræst i Kolding Poul Poulsen Paludan. Hun var enke efter Søren Bertelsen defoged i Dons. Poul Poulsen Paludan var “overværende”, da Mette Poulsdatter som enke efter Anders Andersen Haar i 1631 oprettede en kontrakt med sine stedbørn. Ligeledes var rådmand (senere borgmester) Mogens Erichsen også til stede. Denne var gift med Poul Poulsens datter Inger. Anders Andersen Haar har på en eller anden måde haft tilknytning til den tidligere kongsgård Nygaard i Øster Starup sogn, hvorfor han også kaldte sig Nygaard. Det vides, at Nygaard i 1620'erne blev forpagtet ud til den højstbydende (Vejle Amts Årbog 1908). Hans navn og stilling som byens kæmner står på stormklokken i St. Nicolaj kirke i Kolding. Jf. Koldinghus lensregnskaber 1610-11 leverede han $17\frac{1}{2}$ tønne smør til Københavns slot. Han havde en søn Anders Andersen Haar, som var rådmand i Kolding og forvalter af det spanske handelskompagni. Denne meddelte i 1631 efter faderens død til rådstuen, at Jens Jørgensen (Haard) som formynder i hans fravær nu havde gjort regning og

rigtighed for sit formynderskab. Andre børn var Giertrud Andersdatter f.1603, begr. 2/10 1659 under pesten, som fik Søren Christensen til værge og Maren Andersdatter fra 2. ægteskab, som fik herredsfogeden i Holmans herred Søren Haar på Nebbegaard til værge. Giertrud Andersdatter var 1.gang gift med den engelske adelsmand Henric Denton, begr. 18/4 1641 i Kolding, gift 2. gang 21/1 1644 i Kolding med Hans Jørgensen. En søn fra første ægteskab Anders Henrichsen Denton blev under pesten begr. 21/8 1659 19 år gammel. Formentlig er det ovennævnte Maren Andersdatter Haar, der den 3/12 1643 i Kolding bliver gift med Jeppe Christensen Egtved. Endelig var der to børn til, nemlig Else Andersdatter, som døde før faderen og Ancher Andersen, som fik rådmand Mogens Erichsen som værge, og som også døde tidligt.

- d. Niels Andersen Haar, f. omk. 1578, i Koldinghus jordebog 1641 og 1653.
- e. Mads Andersen Haar, f. omk. 1580, d. før 3/2 1630, borger og tingskriver i Kolding.
- f. Maren Andersdatter, f. ?, hun får sammen med sin bror Mads gården Egeland i Starup.

778-779.

Jens Pedersen Rafn, selvejerbonde og sandemand i Lille Velling f. omk. 1540 i Smidstrup, d. 1621 i Smidstrup, nævnes i 1573. **Hustru** kendes ikke. Deres barn (usikkert):

a. Lene Jensdatter Rafn , f. omk. 1570, ane nr. 389.

780-781.

Iver Findsen, foged hos Anne Rosenkrantz på hendes gårde i Givskud, senere kgl. foged i 1584 på Hønborg slot i Taulov sogn, f. omk. 1530 formentlig i Givskud, d. omk. 1600 formentlig i Taulov, g. m. **Karen Nielsdatter Smed (Fabricius)** af Jelling-Hover præstegård.

Det kongelige slot Hønborg lå i den sydøstlige del af Taulov sogn ved Lillebælt. Voldstedet kan endnu ses lidt nord for Hagenørgård. Tidligere fandt man ikke så sjældent gamle mønter på stedet. Hvornår slottet er opført og nedbrudt vides ikke med sikkerhed. Man mener, at det blev ødelagt under Grevens Fejde og så måske genopbygget. Men efter kejserkrigen 1625-29 rapporteres det nedbrændt af fjenden sammen med Hønborg Ladegaard, som lå længere væk fra slottet. Sidstnævnte blev dog genopbygget kort efter. Lensmændene over Hønborg len boede på slottet, i hvert fald fra 1369. Da Sidsel Rosenkrantz døde 28/11 1557, blev Hønborg

len ved kongelig befaling lagt ind under Koldinghus, og forvaltningen blev så besørget af en foged med så få folk som muligt. De hoveripligtige bønder, som ikke behøvedes til Hønborg, måtte lensmanden bruge til Koldinghus. Fra Hønborg slot gik en vej til kirken i Taulov, som kaldtes "Fruens Kirkevej", ad hvilken almuen siger, at fru en i sin med 4 heste bespændte vogn hver juleaften kørte til kirken. Efter at Christian II havde fået den jyske adels opsigelsesbrev i sin handske i Vejle tog han til Hønborg, og i sin rådvildhed sejlede han mange gange frem og tilbage mellem dette slot og Hindsgavl på den anden side af Lillebælt, før han besluttede sig til at tage til København

Deres børn:

a. Bertel Iversen , f. omk. 1555, ane nr. 390.

b. Hans Iversen Find, f. ? d. 27/10 1606 i Guldager, først residerende kapellan i Vejle, senere sognepræst i Guldager.

782-783.

Jørgen Lauritzen, sognepræst i Udby på Fyn, f. omk. 1537 i Ronæs, Udby sogn, d. 1602, g. 1. gang m. NN., muligvis enken efter formanden i embedet Jesper Christensen. I dette ægteskab i 5 børn, g. 2. gang m. **Anna Hansdatter Trogelsen** af Brenderup med hvem han også fik 5 børn.

Student fra Middelfart 1555. Studerede ved universitetet i København og siden ved universitetet i Rostock. 1558 tiltrådte han embedet i Udby.

Biskop Jacob Madsen visiterede sognet den 8/10 1589, den 2/6 1595 og den 3/10 1598.

Biskoppen lavede en lille tegning af kirken og noterede, at alt var vel, og at Jørgen Lauritzen var rig. Endvidere at hans hustru var datter af Hr. Hans (Trogelsen) i Brenderup.

Wby.

Udby kirke.

En skrivelse fra Kancelliet af 20/5 1558 omhandler "*Brev for hr. Jørgen Lauritzen paa Kronens part af Tiendet for Ubye Sogn i Vendtz Herred i dette aar*".

Den nidkære præst blev stævnet af både adelige og herregårdsfolk og bønder i sognet, fordi han havde ladet majtræet hugge om, efter at han forgæves i kirken op til Valborgdag 1572 havde tordnet mod "*den ugudelige handel med natteløb på Voldermisse nat*". Kravene mod ham for dette hærværk så således ud:

1. Lensmand Jørgen Sehested på Hindsgavl krævede på kgl. majestæts vegne på 4 gårde, der var krongods, 32 daler og et pund havre. Hans foged krævede 12 daler.
2. Steen Bilde til Kiærsgaard krævede 30 daler udi mønt.
3. Fru Anna af Iversnæs (senere Wedelsborg) 13 daler udi mønt. (Anna Parsberg var enke efter Christopher Gyldenstjerne).

Følgende kreditorers krav var endnu ikke opgjort:

1. Frans Brixen i Odense på de Bielkers vegne.
2. Niels Lykkes foged (Niels Ejlersen Lykke til Torp og Tanderup).
3. En frues foged på Sjælland.
4. Kgl. majestæts lensmand i Odense.
5. Som mulig kreditor oplystes: Præsten selv har en tjener i byen, hvor majtræet blev afhugget. (D.v.s. at hr. Jørgen ejede en gård, han havde udfæstet).

Sagen så ud til at blive en dyr historie, hvorfor Jørgen Lauritzen sendte følgende redegørelse og bønsskrift til kongen Frederik II:

“Stormectige Hogborne Første, Aller Naadigste Konnge, Werdiis Etthers Kon: Matt: for Gudtz skyld naadelig att anse miig fattiig bedrøffuede Mannd, och miildeliig høre thenne min sandfærdiig berettning, dom sig saa haffuer.

Jeg arme Gudtz ords thienner och Sogneprest haffuer wdj min Sogen, saa som alle tro Sogneprester her wdj Fiøn och anderstedt pleye att gjørre, beflittet mig at wiille affskaffe then wgudeli hedennske hanndell met natthelob paa Wollermisse natth, Maygiilde, gadeiild och medtsommers suermerij, som the wnng bønderfolck pleye med groff wskiickeliighed her wdj mitt Sogen att brugge. Och ieg haffuer ther for icke alleniist aff predickestolen ther om wnderuiist och lerdt, men och saa wdj thette aar nogenn kortt tiid for Wollersmisse dag selff personniig wdj nogre byer senndt mit wiisse bud thiill huermandtz gaard, och wennliigen laditt thennum bede, att the wiille were mig hørsom och offuergiiffue theriis Natthelob och hedenske suermerie, och skicke siig, som fromme Christne mennsker bør att gjørre. Saa haffuer the dog icke wiildt werit mig lydiig, huilckett jeg haffuer lastedt aff thennom aff predickestolen. Siiden haffue the ther offuer thiill dess større gudtz bespøthellsse och mig thiill trodtz opreist theris Maytræ paa then samme Søndag, som ieg tiilbørligen lastiiddt paa then

wskickeliig nattlob, som the optog emod min raad och forbud S: Wolburgis natt nyliig thiillforn. Huilcken theris trodtz och hoffmodt mod Gud och mitt Embede ieg fattige Mand icke letteliig kunde fordrage, men aff en christeliig Iffirhedt och harm emod saadan Gudtz wanære och bespøthelse lod ieg afhugge samme theris Maytræ, och lod then saa ligge paa steden.

Therfor, Aller Naad^e Herre oc Konge, forfølgiis ieg arme Mannd nu aff the gode Lodtz Eyr thill samme bye, som thette skede, med heruerck thill Landtzthing och anndre loughmoell thiill att forderffue mig medt, huis ieg icke skall nødis thiill at ophinge mod thenum, och wdj saa maade paa det høgiiste beskatthiis, endog ieg arme Mannd med thenne min harm och fortørnelsse haffuer ingen Menniske forulempidt enthen med ord eller gierning, paa Liiff eller Lem, goidt eller ære, Wdj nogen maade, men haffuer thet giordt wdj en Christen Iffirhed emod then hedennske wesen och wgudeliig handell, som ieg icke liide eller fordrage kunde.

Ther for, Aller Naad^e Konnge, efftherthij ieg haffuer nu inngen att thillfly wden Gud y Himmelen och Etthers Kon: Matt: beder ieg ydmygeliigste, at Etthers Kon: Matt: wiille for Gudtz skyld werdisthiill att forhielp och fortrøste mig arme Gudtz ordtz thienere, att ieg skulle icke med

heruerck tiill thinge eller opthingelsse thiill mange herskab for mig eller myne folck forarmis eller forderffuis. Saa och paa thett att andre aff thetthe Exempell skulle icke her epther y liige eller andre maade wanwurde theris Sogneprester, och theris saliige formaning och raad saa trozteliig foracthe, Gud thiill stor fortørnellsse, och mange Christne thiill skade och forargellsse. Gud Allermect^e beuar Etthers Kon: Matt: bode thiill Siell och Liiff med alle Etthers Kon: Matt^s Landes och Riigens wellfart: Amenn.

Etthers Naadis Kon: Matt^s wnderdanigste thienner Jørgen Lauritzen, Sogneprest thill Wby Sogen wdj Fiønn”.

Af et andet brev i Fyns bispearkiv stilet til Steen Bilde fremgår det, at provsten Oluf Pedersen Bang i Middelfart - måske på biskoppens vegne - er gået i forbøn for Jørgen Lauritzen. Udfaldet af sagen kendes ikke. (Kirkehistoriske Samlinger 3. rk. bd.5, s. 609 ff.).

Historiske undersøgelser om sognet i 1700-tallet fortæller, at der i kirken var en sten med følgende gravskrift: *“Her ligger begravet sal. hr. Jørgen Lauritzen som var præst i Ronæs og døde aar 1602”*. Præstegården lå i Ronæs og kirken i Udby. Byerne Viby og Rolund hørte også til sognet.

Fra dette anepar nedstammer digteren Holger Drachmann.

Barn fra første? ægteskab:

- a. Karen Margrethe Cathrine Jørgensdatter, g. m. sognepræst i Brenderup Mads Hansen Colding, f. i Højrup ved Kolding (eller måske det ved Taulov?), d. 3/ 12 1628 i Brenderup. (Han kunne muligvis være søn af sognepræst i Almind, residerende kapellan i Kolding og senere sognepræst i Taulov Hans Poulsen).

Børn fra andet ægteskab, alle formentlig født i Udby (rækkefølgen tilfældig):

a. Ellen Jørgensdatter , f. omk. 1570, ane nr. 391.
--

- b. Peder Jørgensen, sognepræst i Udby, hvor han afløste faderen. Han er formentlig død omkring 1660. Han og faderen havde en sammenlagt embedstid på 102 år. I 1650 fik Peder Jørgensen udstedt et sognevidne af 8 mænd i Udby sogn, som sagde *“at dennem i Guds sandhed er vitterligt, at Ronæs præstegårds avl ligger langt fra præstegården på adskillige steder på hin side Udby og Rolund, og har ingen løkke eller belejlighed hos præstegården, så vi ikke ved eller kan tænke, at nogen præstemand har så besværlig, tung og ubejligh en avlsgård i ganske Fyns land”*. Hans søn Hans Pedersen Ronæs blev i 1640 sognepræst i Tanderup, Båge herred.

- c. Christine Jørgensdatter, f. omk. 1565, g. m. sognepræst i Tanderup Niels Lauritsen, f. 1533 i Føns, d. 1595 i Tanderup, som dennes anden hustru. De fik 7 børn, hvoraf 5 levede. Præsten havde i forvejen 4 børn fra første ægteskab.
- d. Anne Jørgensdatter, d. 2/1 1647, g. 1. gang m. sognepræst i Kørup og Krogsbølle Lauritz Jørgensen Lunde, d. 1634, g. 2. gang 1634 m. eftermanden i embedet Gjøde Hansen, f. Middelfart, 1627 student fra Odense, 1629 hører i Nyborg, res. kapellan i Snøde og Stoense. Sønnen Hans Gjødesen blev faderens eftermand.

796-797.

Staffen Sørensen, sognepræst i Veerst og Bække, provst i Anst herred, f. 1540/50, d. 1619 i Veerst, sognepræst i 1583, provst i 1594, g. m. **Maren Madsdatter Buch**. Der bor en Maren hr. Staffens i præstegården i 1635. Hvis hun er moderen til alle de 16 børn, er hun på dette tidspunkt omkring de 75 år). Det vides, at Staffen Sørensen var far til 8 sønner og 8 døtre jf. Pontoppidans Danske Atlas, der omtaler et epitafium, som hang i kirken. Dette er forlængst væk. To udsavede vinger med rødbrun bemaling, der befinder sig på kirkeloftet, stammer måske herfra.

Bække kirke.

I præstegården indrettede Christian IV værelser, som han kunne benytte, når han var på jagt i området.

Annekspræstegården i Bække lå en tid efter reformationen under Riberhus. Staffen Sørensen klagede til kongen over det, hvorefter kongen den 31. Dec. 1578 skrev til lensmanden på Riberhus Erik Lykke, at præsten skulle

have sin annekspræstegård tilbage, som en tidligere lensmand havde frtaget ham, da hans sogne var dårlige, og at han havde meget besvær af, at han boede ved en alfarvej.

Biskop Peder Hegelund skrev i sin almanak:

17/5 1607: *“Tog hr. Staphens skudsmål udi Veerst kirke på hr. Pouls vegne om det rygte om fejlgreb ved administrationen af den hellige nadver den 22/3”.*

26/9 1612: *“Komme seks svin til Wirstskow til hr. Staphen af mine”.*

11/6 1613: *“Maths, hr. Staphens søn på kost”.*

11/9 1613: *“Lod jeg drive til olden til hr. Staphen 16 svin, deraf de 6 til Hjardrup, de 10 til Veerst”.*

Klokken i Bække kirke bærer følgende majuskelindskrift:

ANNO : CHRISTI : MDC : (1600) : KONNING : CHRISTIAN : DEN :
III : VDI : CASPAR : MARCHEDANERS : LENS MANENS TID : ER
: DENNE : KLOK : STØBT : TIL : BECCHE : KIRCHE : VDAF :
MEG : ADAM : NIELSEN : H : STAFEN : SØRENSEN : SOGNE :
PREST : POVL : SØRENSEN : KIRKEVERGE : PSALLAM : DEO.

I Bække lå en toft, som hr. Staffen Sørensen og hans eftermænd 22/7 1583 fik tilladelse til at bruge mod selv at sørge for vin og brød til kirken. Som provst i Anst herred var han fri for præstegæsteri jf. Koldinghus lensregnskaber 1610-11. I samme lensregnskaber står også anført:

Hr. Staffen Sørensen i Veerst, præst til Veerst og Bække sognekirker, ham er givet i lige måde, som han årlig forhen har bekommet ud af Skødegaards skæpperiavl her udi Koldinghus lenn liggende, som er den 30. skp. eller td. korn, har så bekommet dette nærværende år til Philippi Jacobi dag 1611 ud af 1.5 læster rug og 0.5 læster byg, som dette år er aftærsket i Koldinghus ladegaard og opmålt rug 1 ørte, 2 skæpper. byg 4.5 skæpper, 1 fjerdingkar”.

Fra dette anepar nedstammer komponisten Peter Erasmus Lange - Müller.

Af de 16 børn kendes kun de 5 (6), som formentlig alle er født i Veerst:

a. **Christen Staffensen Veerst**, f. omk. 1570, ane nr. 398.

b. Søren Staffensen Veerst, f. omk. 1578, 11/11 1603 rektor i Vejle, 20/6 1604 ordineret til sognepræst i Vinding af biskop Peder Hegelund, 1619 sognepræst i Jelling og Hover, d. 1627 i Haderslev, begr. i Jelling, g. m. Maren Jensdatter Blok. Om embedet i Vinding blev der 29/10 1607 truffet den ordning, at skolemesteren i Vejle for fremtiden skulle være sognepræst i Vinding. Det var biskop Peder Hegelund i Ribe, som i et brev til Casper Markdaner på Koldinghus havde foreslået denne at medvirke til denne ordning. Peder Hegelund er sikker på, *“at Vejle skolemester med en god hører vel kunne forestå al*

sang udi Vejle kirke om søndagen og straks efter 10 slet spadserede ud til Vinding sogn på en halv times tid og der fuldende al kirketjeneste inden 12 slet og blive hos dem til hen imod aften og udrette, hvad der bliver at bestille, men ikke prædike aftenprædiken. Hr. Søffren Staphensen havde godvilligen påtaget sig det”. Under Kejserkrigen 1625-29 viste Søren sin fædrelandskærlighed ved at sætte sit liv på spil ved at sende meddelelser om fjendens bevægelser til den danske general, der lå på Fyn med sine styrker. Præstens sendebud blev pågrebet, og i hans udhulede stok fandt man et brev til generalen. Præsten blev arresteret og ført til Haderslev, hvor han i fængslet blev tortureret i den grad, at han i fortvivlelse tog sit eget liv. Fjenden førte hans lig til Jelling, hvor det blev hængt op på en høj syd for byen. Hans hustru tog liget ned og begravede det i kirkens kor (beskrevet af pastor Wedel i 1766). En anden beskrivelse (Worsaae i Historisk Tidsskrift 1840) fortæller, at fjenden hængte liget op i skægget i en krog over indgangsdøren til Jelling kirke. En tredje version (Samlinger til Jydsk Historie og Topografi 4. rk., 4. bd.) meddeler, at han “ynkelig omkom i et haardt fængsel 1629, imedens de keiserske hafde dennem landet bemechtiget”. Fjenden mishandlede hans døde legeme og hængte det op i en jernkrog, der gik fra hagen op igennem kæbebenet, og som til sørgelig påmindelse for os kan ses over Jelling kirkedør.

Jelling kirke.

Hans hustru blev gift med eftermanden i embedet Jørgen Pedersen. Ved gravning på kirkegården i Jelling blev der fundet rester af et sandstensepitaflum, der enten er knyttet til Søren Staffensen Veerst eller til Jørgen Pedersen (Vejle Amts Årbog 1923-24).

- c. Mads Staffensen Veerst, sognepræst i Veerst, f. 1590/1600, g. m. Appelone, efterfulgte sin far i embedet omk. 1620. Han blev også kaldt Mads Buch efter morfaderen, og han led også en krank skæbne. Eftermanden pastor Niels Christensen Gjødstrup skrev om ham, at han “gerådede udi så stor vidtløftighed og gæld, at han aldrig tiendeparten deraf kunne betale”. Man har tidligere troet, at hr. Mads døde i 1635, men dombogen fra Viborg landsting fortæller en anden historie. For i 1635 havde lensmanden på Koldinghus indkaldt sandemændene for Anst herred for at få opklaret, hvem der var sognepræsten til Bredstrup og Kongsted hr. Niels Nielsen Alslevs banemand, og hvad der var hans banesår, da han var fundet død for hr. Madses bordende i Veerst præstegård den 4. august samme år. Af et tingsvidne den 20. august om syn på hr. Niels fremgik det, da man løsnede hans klæder, at han havde et skudsår “*straks neden for hans navle*”, som måtte have forvoldt hans død. Et andet vidne, nemlig Oluf Nielsen Buch søn af sognepræsten i Egtved Niels Madsen Buch, forklarede, at tirsdag den 4. august kom hr. Niels til hr. Mads i Veerst, som på det tidspunkt var i Bække for at lade en præsteeng indkaste. Da han kom hjem, var det over middag. De to præster spiste sammen og bød hinanden til bords, og da måltidet var forbi, begyndte de at tale om penge. Hr. Mads sagde, at hr. Niels gjorde ham stor uret og begærede, at han skulle give ham kvittance på 20 rigsdaler, som han havde anskrevet for højt. Men hr. Niels sagde, at det kunne han slet ikke gøre. Alt imens de tvistedes, sad de og drak øl og brændevin - de havde dog kun en halv pot brændevin. Under diskussionen tog hr. Mads en langbøsse i sine hænder og skød hr. Niels ihjel for hans bordende. Hr. Niels bad om sine synders forladelse og befalede sin sjæl i Guds sin faders hånd og blev så siddende død. De var alene i stuen. (Var vidnet til stede?). Hr. Madses kone Appelone og hans mor Maren hr. Staffens vidnede, at de hørte bøssen gå af, og at de løb op i stuen, hvor hr. Mads stod med ryggen op ad en væg og klagede sig og sagde: “*Oh ve, jodut mig arme mand, hvor ikke ulykkeligen er det tilgangen mig, at bøssen var spændt, og jeg vidste det ikke!*”. Kort efter under foregivende af at skulle til Kolding for at gøre kirkens regnskab op tog Mads af sted, og man så ham ikke siden. Måske flygtede han til udlandet. Sandemændene aflagde ed og svor Mads Staffensen mandddød over og fra sin fred, for sagesløs mand hr. Niels Nielsen han ihjelskød. Efter hr. Madses udsagn drejede det sig om et vådeskud og ikke om et drab.
- d. Mette Staffensdatter Veerst, d. 1617, g. 1588/89 m. sognepræst i Egtved og Ødsted, provst i Slaugs herred Søren Poulsen (Paludan?), f.

1561 i Kolding, d. 1640 i Egtved, søn af rådmand og tolder i Kolding Poul Jensen fra dennes andet ægteskab m. Else Pouls. (Nogle slægtsforskere mener, at Else er datter af borgmester Søren Paludan i Kolding. Dog er dette tidsmæssigt problematisk. Men både Søren Poulsen og hans bror Poul Poulsen har hæftet navnet Paludan på sig). Else blev g. 2. gang m. borgmester og tolder i Kolding Ancher Mogensen Buch. Efter Mettes død giftede Søren Poulsen sig i 1618 med Inger Nielsdatter Buch, d. 1662, datter af forrige præst i Egtved Niels Madsen Buch, I sidste ægteskab ingen børn, men i første var der 8 børn, hvoraf to sønner overlevede deres far. Den ene var sognepræst i Hjarup og Vamdrup Poul Sørensen, f. 1596 i Egtved, død under pesten i Kolding og begr. 24/6 1659 i Kolding, g. 1. gang i 21 år m. Dorthe Hansdatter (3 børn), g. 2. gang 1645 m. Maren Godskesdatter, d. 1647, (1 barn). Søren Poulsens anden søn var sognepræst i Kolding og provst i Brusk herred Ancher Sørensen, f. 21/6 1608 i Egtved, d. 26/11 begr. 30/11 1682 i Kolding, g. 1. gang 23/7 1637 m. Maren Nielsdatter Bøgvad, f. 1618 i Kolding, datter af slotsskriveren på Koldinghus Niels Jepsen Bøgvad. Ancher Sørensen fik af kancelliet lov til at indbyde flere gæster til sit bryllup end forordningen tillader. Maren døde i barselsseng efter at have født Søren Anchersen Colding og blev begr. 7/11 1639. Søren Anchersen Colding blev sognepræst i Ringkøbing og provst i Hind herred og g. m. enken Maren Hansdatter Kjær (Paludan). (Se under anepar 238-239). Ancher Sørensen blev g. 2. gang 7/11 1641 m. Anne Jeremiasdatter Wulf, f. 1624, d. 21/4 1700, datter af tolder og slotsskriver på Koldinghus Jeremias Hansen Wulf og Anneke Hermansdatter Reiminck. Anne Jeremiasdatter Wulf er en søster til professor Jørgen Thaulows anden hustru Margrethe Jeremiasdatter Wulf. (Se under ane nr. 390-391). Sognepræst Ancher Sørensen blev således stamfader til den kendte slægt Anchersen med bl.a. to bisper i Ribe, flere professorer og andre lærde folk. (Se også under 386-387 a.). Søren Poulsen er begravet med begge sine hustruer i "Søren Poulsens ligstue" i Egtved kirke. Stenen med dansksproget indskrift, der tidligere dækkede hans grav, står nu fastgjort op ad korets nordvæg. Et epitafium over dem, der var ophængt i kirken er gået tabt, men den latinske tekst er bevaret i afskrift og oversat til dansk af dr. phil. Fr. Moth, Kolding. Her gengivet således: *"Under Guds ledende hånd af mit liv ni åringer yded Kolding; til musernes kunst otte Herlovia gav, Roskilde seks, to skolen den høje, så fædredestadens lærdomsanstalt, til sidst Leipzigerstudiet to. Hid jeg kaldtes af fromheds hverv, der ikke blev frugtløst. Vidner er fattig og rig, uven i fællig med ven. Femti solhverv og tvende dertil mit øje har*

skuet, medens som præst og som provst kaldet jeg røgtede her. Åringer tre gange ni jeg i ægteskab leved med Mette Stephansdatter, og børn to gange fire jeg fik. Derpå knyttet til Inger, af Niels en datter, men barnløs var jeg i åringer to, fulgt af tre gange syv. Syvti og otte åringers tal blev mig givet til herberg, livets trælsomme bo, hyllet i mørke og mulm. Herren med legeme og sjæl og i tro mine pligter at yde. Ingen at træde for nær derpå min stræben gik ud. Børn jeg mistede seks, kun tvende jeg lader tilbage. Slægten med afkom dog øget, i tallet en snes. Lev, men i Gud, min hustru, I børn og børnebørns skare. Levet uselvisk i Gud livet alene har værd. Sjælen til himlene steg for triumfer evigt at fejre. Hisset den venter en gang hylstret, der lagdes i muld". P. Eliassen meddeler, at det fortælles om Søren Poulsen, at han engang på en af sine sognerejser dræbte en ulv med en sten godt hjulpet af sin tjener med en vognekæp. En sten, der opbevarede i præstegården, bar følgende indskrift: "Med denne Sten og Bøgegren blev dræbt Graaben i Agerren". Søren Poulsen var aflønnet med kronens part af korn- og kvægtienden af Egtved sogn.

- e. NN. Staffensdatter Veerst. Biskop Peder Hegelund noterede i sin almanak 26/4 1605, at hr. Staphens datter var druknet.
- f. En mulig søn kan være den Jes eller Jens Staffensen i Egtved, som betaler fæsteafgift til Koldinghus for en gård, som Gyde Jensen ham overlod. (Koldinghus lensregnskaber 1610-11).
- g. En anden mulig søn kan være den magister Hans Staffensen i Sorø skole, som i 1609 fik et kgl. missive om at modtage en søn af borgmesteren i Vejle, når der blev et rum ledigt.

802-803.

Jens Rasmussen, f. omk. 1540 i Middelfart, borger og skomager i Middelfart g. m. **Gertrud Hansdatter**, f. omk. 1540 i Middelfart(?).

Ders børn:

a. Maren Jensdatter , ane nr. 401.

- b. Mads Jensen Middelfart, biskop i Lund, f. 25/4 1579 i Middelfart, d. 14/5 1638 i Lund, g. 1. g. m. Inger Hansdatter Leth, d. 14/4 1616, datter af borgmester i Odense Hans Leth, g. 2. g. 2/11 1617 m. Margrethe Taulov, d. 26/1 1619, g. 3. g. m. Mette Michelsdatter Wibe, datter af borgmester i København og Anna Simonsdatter Suurbeck. Fik i alt 5 sønner og to døtre. Mads Jensen Middelfarts karriere i korte træk: 1603 rektor i Svendborg, 1604 sognekapellan i Svendborg, 1607 udenlands, 1611 sognepræst i Vejle-Hornstrup, 1613 sognepræst i Gråbrødre kirke i Odense, 1614 sognepræst i

Nicolai kirke i København, 1618 kongelig confessionarius og 1620 biskop i Lund. Se under ane nr. 400-401. pkt. b.

892-893.

Jep Olufsen, rådmand i Lemvig, f. omk. 1550, d. 16/1 1626 i Lemvig, g. m. **Karen Jensdatter Bjerregaard**, d. 7/6, ukendt årstal p.g.a. nedslidt gravsten, der ligger i Lemvig kirke. Stenen er af rød stenart og 3 alen 1 tomme lang og 2 alen 6 tommer bred. Foroven på stenen er fremstillet dommedag: Kristus i skyerne med de salige. De onde sluges af et uhyre. Derunder indskriften, som på enkelte steder er helt nedslidt:

Herunder hviler i Herren salig Jep Olufsen, fordum rådmand i Lemvig, som hensov udi Herren 16. januar 1626 med sin kære hustru Karen Jensdatter Bieregord, som hensov udi Herren den 7. juni anno ... give dem alle gudskære... en glædelig og ...fuld opstandelse samt det evige liv. Herre, når jeg har dig, så skøtter jeg ikke om himmelen og jorden. Psalme 73.

Stenen er jf. Danmarks Kirker i 1889 nævnt som en af de tre bevaringsværdige i Lemvig kirke. Man kunne imidlertid ikke finde plads til den i våbenhuset. Derfor blev den opstillet op ad tårnets sydmur. Ved kirkerestaureringen 1933-35 kom den i første omgang ud i byen, men blev hentet tilbage og opsat ved tårnrummets nordvæg.

Efter at have opsat en ny prædikestol afhændede kirken 1610-12 overflødigt træ i form af en fond (baldakin?) under den gamle prædikestol til Jep Ollufsen.

Deres børn:

a. Oluf Jepsen , f. omk. 1585, ane nr. 446.
--

b. (Usikker) Kirsten Jepsdatter, f. 1614, d. 1695, g. m. Bertel Jørgensen Rendtschau på Cabbel. Deres børn er altid med som faddere hos Peder Nielsen Smidt og Anna Christensdatter Jegind, anepar 110-111.

936-937.

Jens Winter, formentlig fæster i Naldal, Østbirk, f. omk. 1530, d. efter 1588. **Hustru** kendes ikke.

Deres barn:

a. Morten Jensen Winter , f. omk. 1560, ane nr. 468.

952-953.

Søren Andersen Bøgvad, købmand og borgmester i Kolding, f. 7/9 1571 i Kolding, begr. 5/12 1637 i Kolding, g. m. **Else Jensdatter**, f. 1576, begr.

24/2 1652 i Kolding 76 år gammel. Ved hans død udgjorde boets værdi omk. 5000 slettedaler. Leverede øl og andre varer til den kgl. vinkælder på Koldinghus. Den 8/2 1614 underskrev han et skøde på Koldinghus på en grund og gård, som Kronen ejede, kaldet provstegården. Han kaldtes da ”underskriver på Koldinghus”.

1619-20 blev en ny døbefont hugget for 40 slettedaler af slottets billedhugger Claus Lauridsen. Denne døbefont fik en fontehimmel skænket af Søren Andersen Bøgvad og Else Jensdatter. Den blev skåret af den kendte billedskærer Peder Jensen i Kolding og kostede 50 slettedaler. Den udskårne indskrift lyder:

“Søffren Andersøn Schriffuer, Borgemester og hans Hustru Elsa Iensdatter hafuer ladet dette Werk giøre på deris egen Bekostning, Doben og Kiercken til Ehre, ANNO 1636”.

Den hænger stadig i St. Nikolaj kirke og er smukt restaureret. I 1617 donerede parret 40 slettedaler til Kolding latinskole.

En del af Søren Andersen Bøgvads og Else Jensdatters ligsten kan stadig ses liggende i gulvet i St. Nikolaj kirke med deres skjoldindrammede bomærker.

Fontehimmel i Kolding kirke skænket af borgmester Søren Andersen Bøgvad og hustru Else Jensdatter.

Deres børn, alle født i Kolding:

a. **Henrik Sørensen Bøgvad**), f. 1600, ane nr. 476.

b. Jens Sørensen Bøgvad Colding, f. 1604. begr. 31/3 1634 i Kolding, student fra Herlufsholm og indskrevet ved Københavns universitet 9/7 1624, 1627 rektor ved Kolding latinskole, studerede i Wittenberg 1630 og blev magister 28/5 1633, men døde kort efter.

c. Anders Sørensen Bøgvad, f. 1612, begr. 11/4 1634.

Alle 3 børn døde således før forældrene.

954-955.

Jens Udsen, d. 25/10 1657 i Taulov, g. m. **Anna Hansdatter**. I Taulov kirke ligger en gravsten, som Anna Hansdatter lod lægge over sin afdøde husbond "*ærlig og velagtet mand Jens Udsen i Taarup*", som hun havde levet sammen med i over 40 år. Han døde, mens svenskerne huserede på

egnen, to dage før Frederiksodde faldt. Han var ejer af Taarupgaard, den største i Taulov sogn, en af Kronens selvejergårde under Hønborg slot.

Tårupgård i Tårup, Taulov sogn.

Gården kom senere under Koldinghus indtil 1765. Herfra stammer den udbredte familie Udsen/Udesen. Den første kendte ejer er Ude Pedersen, der havde gården 1476-1525. I et tingsvidne 9/6 1479 på Elbo herredsting nævnes “Wddi Persson aff Tordruph”. Per Griis (også af familien Udsen) nævnes 1573 som ejer og så Jens Udsen i 1611.

Udsnit af Jens Udsens gravsten i Taulov kirke.

I dette år købte Koldinghus en okse af Jens Udsen for 6 daler og ½ mark. Jens Udsen fik - formentlig ved udbetaling af arvelodder - skøde 1616 fra Ude Pedersen i Kolding og 1618 fra Niels Griis'es arvinger. Hans Jensen Udsen er ejer i 1653. Hans Hansen Udsen og fæstemø Gertrud Vistisdatter i 1688. Sv. Christen Udsen i 1698. Herefter flere forskellige ejere. 1882-1916 ejedes Taarupgaard af Peder Haar fra Taulov. Se også under ane nr. 386-387.

Deres børn:

a. Dorthe Jensdatter , f. omk. 1696, ane nr. 477.
--

b. Hans Jensen Udesen, ejer af Taarupgaard.

956-957.

Hans Sørensen Kjær latiniseret **Paludan**, magister og rektor i Kolding, f. omk. 1555 i Kolding, d. 1634 i Kolding, g. 1. gang 1579 m. Maria Kneusdatter, f. juni 1556, d. 12/2 1582 i Kolding, g. 2. gang 15/9 1583 m. Marine Hansdatter Kneus, f.? d. 16/3 1587, datter af Hans Karstensen Kneus, provst og sognepræst i Harthe og Bramdrup, g. 3. gang m. **Anne Iversdatter**, f. 1565/70. (Nogle har gættet på, at Anne Iversdatter er datter af slotsfoged på Hønborg Iver Findsen, ane nr. 780. Et gæt er, at hun kunne være datter af sognepræst i Bork Iver Nielsen, d. 14/6 1613. Flere ting peger i den retning. Se under anepar 478-479).

Der er også mystik omkring de to første hustruers herkomst. I gravskriften over sin første hustru anfører Hans Sørensen Paludan kun, at hun hedder Maria Kneusdatter og intet andet. L. F. la Cour i "*Slægten Paludan*" siger, at hun er datter af provst Hans Kneus. For den anden hustrus vedkommende er det biskop Peder Hegelund, som i sine almanakoptegnelser om deres bryllup omtaler hende som "*Marine, hr. Hans Kneffsis datter*". Den første sognepræst i Taulov efter reformationen hedder også Hans Kneus! I 1593 hedder sognepræsten i Paaby Poul Kneus, og i Kolding er der en Søren Kneus.

Som det skrives i "*Slægten Paludan*" er det vanskeligt at bringe de oplysninger, man har om Hans Sørensen Paludan i harmoni med hinanden. Fra 1578 og til sin død beklædte han embedet som rektor ved latinskolen i Kolding. Efter 3 måneders ægteskab med sin første kone mistede han sit syn, altså i 1579. Dette meddeler han i teksten til det gravmæle, han satte over hende i St. Nikolaj kirke i Kolding 1582. Men ikke desto mindre studerede han i 1579 ved universitetet i Wittenberg og 1580 ved universitetet i Leipzig og året senere ved universitetet i Basel, hvor han skrev et epigram til en bog "*Rameae Scholae*" af Anders Krag. Magistergraden fik han 7/3 1581. Det var efter ansøgning til kongen, at han fik lov til at rejse til udlandet for at studere mod at stille en afløser til

rektorembedet. Men hvordan kunne en blind mand studere ved fremmede universiteter? Han må have haft en sekretær til hjælp.

Han vendte hjem i 1583 for at overtage sit rektorembede igen, og samme år blev han så gift 2. gang.

Uddrag af "Kronens Skøder":

"1586 d. 19/11 fik Mester Hans Kjær i Kolding Brev paa aarligen at maatte bekomme Halvparten af Kronens Part af Kirketienden af Smidstrup Sogn til hans Underholdning. 1594 d. 2/9 hedder det bl.a. , at Tienden af Smidstrup Sogn, som Mester Hans Kjær udi Kolding og Lene Hansdatter har været forlenet med, nu igen skal annammes under Slottet".

Dette blev siden afløst af :

"1590 d. 3/8 Mester Hans Kjær i Kolding, som udenlands havde studeret paa adskillige Steder for at kunne tjene sit Fædreland i Kirke og Skole, hvilket han ogsaa havde villet, hvis han ikke var bleven blind, saa han ikke kunne ernære sig, fik nævnte Dag et Brev paa at maatte aarligen oppebære Kronens Part af Korntienden for Ullerup Sogn kvit og fri uden Afgift". (Kancelliets Brevbøger).

Samme sag nævnes i Koldinghus lensregnskaber 1610-11, hvor der anføres under Ullerup:

"Jacob Clausen i Søholm udi fæste giver årligt 2 ørter rug, 10 ørter byg og 14 ørter havre, hvilken afgift mester Hans Kier i Kolding haver frit ad gratiom efter kgl. maj. brev dateret Koldinghus 13/8 1590".

Brevet nævner også, at han som følge af sin blindhed var blevet bragt i stor gæld efter tillige at have brugt sin fædrene arv til boglige studier. Kongen ville da belønne ham med ovennævnte kongetiende.

Teksten på det gravmæle han satte over sin første hustru er oversat fra latin således:

"Du menneske, husk på den fælles skæbne. Kvinden, som bar med tålmod de svære byrder, hun modtog, hviler i denne jord nær ved de helliges ben. Lille af vækst var hun, men herlig af ånd, og Maria var hendes navn, hun var blid, ej for nogen til sorg. Højest hun stræbte at være til gunst for sin elskede husbond, ham hvem hun ejede kun gennem trede måneder uskadt. Snart blev synet ham røvet, men begge kår var hun voksen. Hvad hendes gudsfrygt bød hende, mægtede hun virksom at gøre, blev hans fælle i liv og lindrede hans grufulde kummer. Ak, hvor ofte rammer en sorgfuld skæbne de gode. Kysk hun var, men svækket hun blev, da hun anden gang fødte. Vandrede til stjernerne op som Kristi lovede brud. Hvis det, som jeg ønskede heftigst blandt jordiske ting, var

blevet til virkelighed, enten at jeg havde opnået at dø før dig, dyrebareste hustru, eller at jeg i det mindste var gået bort sammen med dig. Men da Gud ville sætte en grænse for dine ulykker, vil jeg ikke misunde dig den lyksalighed, du har opnået, men jeg elendige vil begræde min ulykke, så længe indtil vi begge i himlen nyder den evige lyksalighed, efter at disse mine ben er samlet med dit hylster. Farvel for stedse, og vent på mig, der brænder af glad længsel efter dig. 12. februar anno 1582 døde Maria Kneusdatter i sit ægteskabs fjerde år, da hun havde levet 25 år og 9 måneder. Johannes Paludanus Sørensen har mod sit eget ønske ydet sin sjæls halvdel denne sidste ægteskabs-, kærligheds- og troskabs gave”.

Hans Sørensen Kjær og **Anne Iversdatters** søn:

a. Hans Hansen Kjær , f. 1600 i Kolding, ane nr. 478.
--

958-959.

Jens Olufsen, købmand, tolder og borgmester i Ringkøbing, f. omk. 1560 i Ringkøbing?, d. 29/11 1646 i Ribe hos svigersønnen rådmand Laurids Baggesen, hans lig overført til Ringkøbing kirke, hvor biskoppen fra Ribe Erik Monrad foretog begravelsen og prædikede over ham. G. 5/8 1604 m.

Vibeke Madsdatter, f. omk. 1575 formentlig i Ringkøbing.

Jens Olufsen var en hovedrig mand, der i stor stil handlede med Norge, Tyskland og Holland både med import og eksport. Endvidere investerede han penge i bøndergods og lånte penge ud til adelsmænd. En del personalhistorisk stof om ham og hans familie kan findes i Landsarkivet i Viborg, Ringkøbing rådstuearkiv og byens regnskaber. Han var borgmester i den bevægede tid under både Kejserkrigen 1625-29 og Torstenssonkrigen 1644-45. Flere gange måtte han på byens vegne forhandle med de fjendtlige styrker og betale for den såkaldte “*salvegarde*” en beskyttelsesvagt, som fjenden stillede til rådighed for at forhindre yderligere plyndringer og voldshandlinger. Byens regnskaber fortæller om disse forhold.

Nederlaget ved Lutter am Barenberg 17/8 1626 og tilbagetoget til Elben bragte truslen så nær, at stænderne i februar 1627 vedtog en vældig krigsskat. Jens Olufsen måtte da rejse til Odense og underskrive på Ringkøbings og Lemvigs vegne. Borgerne blev også opfordret til at låne Christian IV deres penge, guld og sølv. Den 13/9 1627 indsamlede borgerne i Ringkøbing 488 lod sølv. Fra småfolkenes 2 lod over rådmand Jens Nielsens 50 lod var der et spring op til borgmester Jens Olufsen med 200 lod.

Under Torstenssonkrigen i juli 1644 havde oberstløjtnant Schlebusch pint så store beløb ud af byen, at borgmester Jens Olufsen og Oluf Tuesen efter

borgernes begæring måtte forgribe sig på toldkassen for at kunne udrede 273 speciedaler til oberstløjtnanten. Til gengæld måtte 15 ansete borgere dagen efter på byens vegne love at holde de to mænd skadesløse. Den største skat var brandskatten i januar 1644. Af hver skatteskillling (en form for skatteansættelse) skulle der betales 1 rigsdaler. Rådmand Gregers Nielsen måtte betale omk. 12 rigsdaler, rådmand Johan Wetzeling 22, borgmester Mogens Olufsen 25½ (der var to borgmestre i byen) og borgmester Jens Olufsen 80 rigsdaler.

(En rigsdaler dengang svarede vel til 1000 kr. i dag). 1644-45 betalte Ringkøbing i alt 2817 rigsdaler i brandskat. Efter synsforretninger i slutningen af 1645 blev den totale skade som Ringkøbing havde lidt under denne krig opgjort til 19.480 rigsdaler.

Fra 1638 eksisterer en fortegnelse over, hvor mange penge borgere og bønder i Bøvling len havde på rente ud over, hvad de skyldte til andre. Summen for hele Bøvling len var godt 13.000 slettedaler. Heraf ejede borgmester Jens Olufsen alene de 5.000.

I 1640 klagede Jens Olufsen over en skipper fra Glückstadt. Denne havde sejlet en ladning korn til Bremen for Jens Olufsen og derefter indtaget et parti salt. Men skipperen sejlede forbi Ringkøbing og solgte ladningen i Norge. Siden for han rundt på egen hånd og ville ikke gøre regnskab. Endelig traf Jens Olufsen ham i Rømø havn. Han havde kun 40 slettedaler på sig, men sagde at han ville rejse til Glückstadt for at hente de resterende penge for saltet og så gøre regnskab. Men han blev borte, og ved Ballum birketing fik Jens Olufsen tildømt 468 slettedaler. Skibet blev ham tilvurderet for 350 slettedaler. Han led et tab på 118 slettedaler og måtte endda ansøge kongen om at måtte beholde skibet, da måske også andre havde fordringer på skipperen.

Som købmand leverede han importerede materialer bl.a. til genopbygning af Lundenæs slot ved Skjern å. Leverancen bestod af 62 tylt fjæl, 41.000 hollandske sten til ydermure, 21.000 hollandske tagsten og noget hollandsk kalk samt stangjern.

Lysekroner i Ringkøbing kirke skænket 1646 af borgmester Jens Olufsen.
Udsnit viser Jupiter ridende på ørnen.

I Ringkøbing kirke hænger to lysekroner under skibets to hvælvinger. Den østlige med 12 arme er kirkens ældste lysekroner. Den er skænket af Jens Olufsen. Hans arvinger skænkede yderligere 50 rigsdaler til kirken, således at lysekronen vedblivende kunne forsynes med lys. Ved bygningen af det nye rådhus i 1629 lånte byen 100 slettedaler af ham.

I forbindelse med en hekseproces i Ringkøbing 1617 vidnede Jens Olufsen sammen med andre vidner mod troldkvinden Maren Poulsdatter, som åbenbart var en rigtig heks. Hans vidneudsagn lød således:

“At ungefær 6 år forleden da kom Maren Poulsdatter ind til hans (hus), og imidlertid havde hans piger en snak imellem dem i stegerset, at dersom Maren Poulsdatter kunne troldom, som omtaltes, da ville de lægge en huslime (kost) ved dørtrinnet for hende. Hun skulle ikke komme over den. Så lagde Dorte Jensdatter, født i Kærsing (Brøndum sogn), Vibekes søskendebarn, som da tjente hos ham, en huslime ved dørtrinnet, og da Maren Poulsdatter gik ud og ville hjem, da stod hun og tramlede for sig i døren og kunne ikke komme over limen. Maren Poulsdatter tog limen op og sagde, at hun, som lagde den for hende, skulle få en ond færd inden en stakket tid. Og en kort tid derefter da blev Dorte Jensdatter krøbel i begge hendes knæ, så hun endnu er en krøbel og vanfør”.

Kirkenævninger svor Maren Poulsdatter skyldig i de mange anklager mod hende, og landstinget stadfæstede dommen (til bålet).

Af ovennævnte vidneudsagn fremgår det, at Jens Olufsens hustru Vibeke Madsdatter havde en bror Jens Madsen i Kærsing.

I 1628 var der en borger i Ringkøbing, som havde en datter, der ved adskillige lejligheder havde været tyvagtig. Døden var hende vis for sådanne forbrydelser. Men borgmester og råd benådede hende på faderens indstændige forbøn, men forlangte til gengæld følgende forpligtelsesbrev af faderen (ændret til nudansk skrivemåde):

*“Kendes jeg Christen Christensen i Ringkøbing og gør for alle vitterlig, eftersom min datter Karen Christensdatter sig adskillige gange har forset sig med allehånde tyveri og nu på særlig måde har forgrebet sig mod borgmester Jens Olufsen, og da borgmester og råd efter min anmodning (i denne urolige tid) har benådet hende i den forhåbning, at hun med Guds hjælp måtte rette og forbedre sig og sådan en ond vane afstå, dog på visse betingelser og vilkår. Jeg forpligter mig på min æres og sundheds fortabelse til at holde hende ved nat og dag i god arrest og forvaring i en stærk lænke, som borgmester Olufsen selv skal have nøglen til, så hun ikke lønligt eller åbent skal kunne lave udflugter i byen til skade for naboer eller andre, men alene med øvrighedens tilladelse at høre Guds ord i kirken for dog straks igen at indesluttet, som skrevet står. Hvis jeg ud i dette mit løfte og tilsagn findes forsømmelig, da forpligter jeg mig uden dom og rettergang at være æreløs og have mit liv forbrudt. Til vidnesbyrd med min hånd underskrevet. Ringkøbing den 14. November 1628.
Det bekender jeg, Christen Christensen, egen hånd”.*

Fra herredagsdombog nr. 49, side 626 a ff. 18. juli 1650 fås en oversigt over Jens Olufsens børn og deres ægtefæller i anledning af en behandling af en del af boet efter Jens Olufsen:

“For os var skicket os elskelige, hæderlig og højlærd mester Hans Kjær sognepræst i Ringkøbing, Laurits Baggesen borger i vor købstad Ribe, Jens Nielsen rådmand i vor købstad Varde på deres hustruer Karen Jensdatters, Mette Jensdatters og Maren Jensdatters vegne, Jens Jensen toldskriver i bemeldte Ringkøbing på sine egne og sin broder Thomas Jensens vegne, Maren Baggesdatter på sin afgangne husbond Oluf Jensens vegne og Anne Jensdatter afgangne hr. Kjeld Nielsens udi Ulfborg. Alle samtlige afgangne Jens Olufsen, fordum borgmester og tolder i vor bemeldte købstad Ringkøbing hans børn, svigersønner og svigerdatter. Deres fuldmægtig, som havde med vor egen stævning, for os udi retten stævnet os elskelige Knud Sørensen til Tredie, vor mand og tjener, for en indførsel, han på deres vegne, med os elskelige Michel Hvas til Sørup, vor mand og tjener, har gjort i noget adelspantegods i Bølling herred, Haurum herred og Hjerm herred, tilforn os elskelige

Gunde Rostrup til Stårupgaard, vor mand og tjener, tilhørig. Hvor udi de formener, han ikke så oprigtig at have omgået med deres som det sig burde, idet han som deres betroede mand, udi samme indførsels skriftlige forfatning, dem aldeles uvidende og uadspurgt uden begæring, befaling eller fuldmagt har ladet indføre flere personers navne, end der til samme gods har været berettiget, nemlig Mads Jensen, som også var en af bemeldte Jens Olufsens arvinger. Så er han dog ingen del i samme pantegods blevet assigneret af årsag, at samme gods med andet mere, førend der kunnet sket nogen lovlig skifte eller deling i deres afgangne faders bo, forlods er blevet udtaget og udlagt, efter recessens 15. kapitel, til den afgangne mands efterladte vidtløftige gælds forklaring. Hvilket de forberørte arvinger har måttet påtage sig med rede penge at betale, og ej kunne betros forne Mads Jensen, efterdi han selv stak i så stor en gæld, at han ikke kunne betale, medens hans patrimonium af adelsmænd og andre er tagen i arrest; og ikke nær kunne række til, og var at formode, at hvis Mads Jensen havde fået noget af det under hænder, som til hans faders gæld at klare var udlagt, det og af hans mangfoldige kreditorer kunne blive ham fravunden, og gælden så en god del kunne blive stående og uforklaret, den afgangne mand og de andre hans børn til liden resoulation og ære”.

Sagen fortsætter over de næste 4 sider i herredagsdombogen. Enden på sagen bliver følgende kendelse:

“Da, efter tiltale, gensvar og denne sags lejlighed, og efterdi Gunde Rostrups brev på det gods, som indførsel er sket udi, er udtaget på skiftet, fælles gæld at betale, som Mads Jensen derfor ingen part kunne der udi tilkomme, er derpå for retten afsagt, at den indførsel, som Knud Sørensen der udi har ladet gøre, ingen magt bør at have. Og der udi Knud Sørensen intet andet gjort, end udi indførslen specificeret. Arvinger, som i landsdommens dom var indført, bør ham for disse i stævningen grove indførte beskyldninger fri at være. Og de som denne stævning har taget, for sådan ubetænksomhed at give til de fattige i Ringkøbing 100 rigsdaler”.

En del af borgmester Jens Olufsens besiddelser og transaktioner fremgår af følgende uddrag af Viborg Landstings skøde- og pantebøger vedrørende ham og hans arvinger:

25/1 1624 (Viborg). Brev fra fru Marin Jul til Christopher van Gierstorp for løfte, han er i for hende til Jens Ollufsen i Ringkøbing for 2600 dl. in specie. Hun skal til førstkommende Mauritij forskaffe ham hans segl igen, eller han skal straks annamme Handbjerg hgd. m. tilliggende gods

i Ginding herred og Hjerm herred. --- Sig.: Knud Gyldenstjerne til Tim, Hans Schram.

7/6 1646 (Ringkøbing). Opdragelsesbrev fra Hans Krabbe til Søgaard til Jens Olufsen, borgmester i Ringkøbing. Han har af Jens Olufsen annammet sin fulde betaling for Gunde Rostrups og Hartvig Rostrups pantebrev, dateret Viborg 1. feb. og læst på landstinget 11. feb. 1646, på 2273 rdl. at betale med sin rente de 4 næstfølgende snapsting. Derfor skal pantebrevet hermed følge og tilhøre Jens Olufsen.

5/2 1647 (Viborg). Brev fra Gunde Lange til Gregers Krabbe, der har hægtet til hans bror Peder Lange for 750 rdl. med deres rente, som hans bror havde godsagt for til Jens Olufsens arvinger i Ringkøbing, og som skal betales til førstkomende pinsedag nærværende år. Derfor sat flg. gods til forvedspant: I Hillerslev herred, Hundstrup sogn, Kløffs by 1 gd. (Helleborig Lauridzdatter), 1 gd. (Peder Schiøtt), 1 gd. (Jens Michelsen), 1 boel (Ludvig Lauridsen), 1 td. htk. for 40 rdl., al havren, som er gæsteri, uberegnet. Bliver samme penge ikke betalt med deres rente til for:ne tid, skal Gregers Krabbe have fuldmagt til uden rettergang at lade for:ne gods annamme og beholde det til evindelig eje. - Sig.: Erick Juell; Kield Lange.

9/2 1647 (Viborg). Brev fra Gunde Lange til hans bror Peder Lange, som har godsagt for ham til salig borgmester Jens Olufsens arvinger for 1500 rdl. at betale med deres rente til førstkomende pinsedag (6/6), idet hans svoger Gregers Krabbe har hægtet for Peder Lange for de 750 rdl. Derfor sat følgende gods til forvedspant: I Thy i Hyllerslev herred i Østerildt sogn 1 gd. (Anders Pedersen Bolle), nok af et gadehus 2 mark kurant, Thomas Svendsen 1 boel, Jens Smid 1 boel, i Hundstrup sogn Kløffs by Stephen Lauridsen 1 gd., 1 td. htk. for 40 rdl. gæsteri og gadehuse ubetegnet. Bekommer hans bror nogen skade, må han uden rettergang lade godset annamme ved sig selv eller andre og beholde det til evindelig ejendom. - Sig.; Erich Juell; Kield Lange.

7/6 1648 (Ringkøbing). Brev fra salig Hans Krabbe til Søgaard. Jens Olufsen, borgmester i Ringkøbing, har til sin fulde betaling annammet et pantebrev, som Gunde Rostrup og Hartvig Rostrup havde udgivet til Hans Krabbe. Brevet der var dateret Viborg 1. feb. 1646 var på 2273 rdl. som skulle betales med sin rente til Viborg snapsting de 4 næste efter følgende år. Pantet skal følge og tilhøre ham og hans arvinger, som må

indfordre pengene som hans eller deres egen gæld. Pantebrevet, som tilforn var læst og påskrevet til landstinget med for:ne opdragelse, blev fremvist.

14/1 1648 (Ringkøbing). Tingsvidne af Ringkøbing byting, ifølge hvilket rådmand i Ringkøbing Oluf Jensen på egne og efter skriftlig fuldmagt på de andre arvinger efter salig borgmester Jens Olufsen deres vegne har tilskødet Henrik Lange det adelsgods, som er udlagt deres salige fader efter Otte Kaas til Nandrup og salig Mogens Juel til Vosborg, nemlig af Otte Kaases gods 1 gd. på Mors i Nør herred i Bierbye sogn og by (Søren Jensen og Anders Madsen), hvoraf 2 ½ td. 1 skp. ½ fjk. 3 6/10 d. htk. var udlagt til deres fader. Af salig Mogens Juels gods 1 gd. i Ulfborg sogn, som kaldes Ebensgaard, (2 ørte rug, 3 ørte byg, 4. tdr. havre, 2 pd. smør, 1 brændsvin, 1 fødenød, 1 skovvogn, 1 får, 1 gås, 2 høns, 3 rdl. gæsteri, 1 td. tærskenhavre, 3 rdl. arbejdspenge). Ligeledes af salig Mogens Juels gods 1 boel i Ulfborg sogn, som kaldes Dystrup, (3 ørte byg) og 1 gadehus (1rmk. 2 sk. da., 2½ skp. tærskenhavre).

29/1 1650, stedet ikke anført. Opbydelsessedel fra arvingerne efter salig Jens Olufsen ved Jens Jensen i Ringkøbing til den adelsperson, der vil købe følgende gods, som var pantsat til salig Hans Krabbe af Gunde Rostrup og siden opdraget til Jens Olufsen, og hvortil de var berettiget efter indførsel i Hammerum herred Skarildt sogn Segelstrup by 1 gd. (Anders Pedersen), 1 gd. ibd. (Christen Christensen), 1. gd. (Søren Nielsen og N. R.), i Neyerbye i Felding sogn 1. gd., Søren Nielsen i Lildbrou, i Lilddøffling (1.gd.) (Christen Andersen og N. N.), nok i Hierum herred, Fausing sogn, Peder Svendsen og Bertil Jørgensen, item i Bøvling herred i Siding sogn Jacob Jacobsen i Klaesager, i Boridz sogn Store Gaasdal, Peder Nielsen 1 gd.

30/1 1650 (Viborg). Opbydelse fra fordum borgmester i Ringkøbing salig Jens Olufsens arvinger Thomas Jensen, Karen, Anne, Maren og Mette Jensdatter og Maren Baggesdatter til den adelsperson, som vil købe det af Gunde Rostrups gods, hvori de er indført af gode mænd. Indførslen blev forkyndt sammen med opbudssedlen.

1/8 1651 (Ringkøbing). Skøde fra Sognepræst i Ringkøbing hr. Hans Hansen Kjær til Jacob Ulfeldt til Karstoft på 1. gd. i Skarild sogn i Hammerum herred, Grenne (Ib Pedersen og Christen Ibsen). Gården som han har til fælles med en del af sine medarvinger (tillige med gods) i Lille Brou og Døffling i for:ne Skarild sogn er tilfaldet ham på hans

hustrus vegne på lod efter hans svigerfar salig Jens Olufsen i Ringkøbing. - Sig.: Jens Jensen.

17/4 1652 (København). Brev fra Kongelig Majestæt til Otte Krag til Voldborg. Eftersom Hans Majestæts fader er blevet kongen af Polen 500 rdl. skyldig for en del af den forstrækning, han har gjort riget i forleden fejde, har han udlagt hans fuldmægtig Samuel von Sorchen, som havde obligationen på hele den forstrakte sum i hænde og har afskrevet forbemeldte sum på fordringens hovedafregning, noget gods. Dette gods har Samuel von Sorchen overdraget til Otte Krag, som ifølge transporten har kontenteret ham. Hans Majestæt pantsætter derfor Otte Krag for:ne gods, nemlig i Bøvling len Hing herred 4½ ørte rug og 4½ ørte byg af Ringkøbing by, Dorette Christophersdatter i Ringkøbing giver årligt 1 pd. smør af en ejendom i Nysogn, hver td. htk. anslået til 40 rdl., Maren Baggesdatter i Ringkøbing giver årligt 1 mk. vognpenge, 10 sk. 2 alb. kopenge, 2 pd. smør, 1 svin, 1 får, 1 lam, 1 gås, 2 høns, 10 heste af den ejendom i Rødklit, som afgangne Jens Olufsen tilforn havde i brug, hver td. htk. sat til 45 rdl. Det pantsatte gods beløber sig til 659 rdl., 1½ ort, 4½ sk., men er forundt Samuel von Sorchen for ovenbemeldte 500 rdl. Otte Krag og den, som har godset med hans tilladelse, må bortset fra jagt i vildtbanen nyde det som brugeligt pant, indtil det afløses ham af Hans Majestæt for de 500 rdl., for hvilke det nu er pantsat til Samuel von Sorchen.

Fra dette anepar nedstammer forfatteren Agnes Henningsen og naturligvis også hendes søn arkitekten og forfatteren Poul Henningsen.

Jens Olufsens og Vibeke Madsdatters børn, alle født i Ringkøbing, rækkefølgen sikkert ikke korrekt:

a. Anne Jensdatter, f. 1607, d. 9/3 1675 i Ulfborg, g. 1621 m. provst Kjeld Nielsen, sognepræst i Ulfborg, f. 1594, d. 14/2 1646 i Ulfborg, søn af sognepræst i Ulfborg Niels Pedersen. De blev begr. mellem de øverste kirkestole lige neden for kordøren, hvor der tidligere fandtes en ligsten på deres grav. De fik 12 børn, 1 søn og 11 døtre. Sønnen blev sognepræst i Ølstrup og Hover.

b. Karen Jensdatter , f. omk. 1609, ane nr. 479.

c. Maren Jensdatter, f. ? levede endnu i 1691, g. m. rådmand Jens Nielsen i Varde, søn af borgmester Niels Thomsen i Varde og Maren Rasmusdatter. En taksering af Vardes gårde og huse i 1661 viser, at Maren Jensdatter salig Jens Nielsens var den rigeste i Varde. Maren

Jensdatter og borgmester Stefan Nielsen ejede tilsammen over en femtedel af hele byen. Jacob Bjørnsen, ane nr. 246, var den fjerde rigeste. De var blandt de 10, der handlede med stude.

- d. Mette Jensdatter, f. 1615, d. 4/9 1659 i Ribe under pesten (under samme pest døde to af hendes sønner), g. 1633 m. købmand og rådmand i Ribe Laurids Baggesen af den gamle Baggesenslægt, f. 1606, d. i København, hvor han deltog i herredagen på magistratens vegne, begr. 24/8 1655 i Ribe domkirke. Dødsboet blev opgjort til 10.057 slettedaler. I hans malerisamling var der foruden et portræt af ham selv og hustruen et billede med prinsen og prinsessen, et med hummer, et med en frugtkurv og et natstykke med en lygte. Inden for 20 år fødte Mette Jensdatter 16 børn. Familien boede i stenhuset lige over for domkirken på torvet. I dag er det "Hotel Dagmar".
- e. Mads Jensen, købmand, f. ? levede i 1664, men var død inden 1677, formentlig er det ham, der er byskriver i 1627. Senere købmand og studehandler. Han ejede en gård i Ribe. En gang klagede Mads Jensen over, at han på en rejse til Holland i august 1644 under Torstenssonkrigen var blevet overfaldet af en af kongens egne officerer, ritmester Debern, der havde frataget ham 106 øksne, nogle heste og adskillige købmandsvarer til en værdi af over 3.500 rigsdaler. Men klageråbene blev ikke hørt. Det man tog fra Mads Jensen blev betragtet som krigsbytte. Han gjorde forretninger sammen med svogeren Laurids Baggesen, og noget tydede på, at de havde haft en forbindelse med svenske officerer og opnået fordele derved. Man beskyldte dem for at købe røvede stude af svenskerne. Men de klarede nogenlunde frisag. Senere opstod der strid mellem svogrene, idet Laurids Baggesen havde ladet sig indføre i svogerens fædrearv. Mads Jensen mente, at han skyldte Laurids Baggesen omk. 1000 rigsdaler mindre, end denne havde ladet sig indføre for. Jf. Kancelliets Brevbøger 1650, 8. nov: *Bevilling. Mads Jensen Ringkøbing har andraget, at han har tiltale til sine svogre Laves Baggesen og Jens Nielsen, rådmænd i hhv. Ribe og Varde angående en del af hans fædrene arv, som de i hans fravær har taget til sig. Til at udføre sagerne mod dem vil han give Niels Nielsen Obling fuldmagt, da de ikke vil bekvemme sig til nogen rettighed godvilligt, skønt det tit er forsøgt. Det bevilges, at han må bruge NNO til at udføre sagerne, når denne forinden tages i ed på behørigte steder.* Jf. Kancelliets Brevbøger 1651, 6.jun: *Efter Mads Jensen Ringkøbings begæring har kongen bevilget, at Hans Due, borger i Kolding, i nærværende herredage må gå i rette på hans vegne og erhverve dom i den sag, som Mads Jensen har ladet indstævne til herredagene.* Jf. Kancelliets Brevbøger 1653, 11. maj: *Mogens Sehested fik brev om at*

- hjælpe Mads Jensen i Ringkøbing til rette. Hvad Mogens Sehested andrager, kan Mogens Sehested se af hans hosføjede supplikation. Han skal hjælpe ham til rette, så kongen kan blive fri for hans overløb.* 17/6 1653 gav Mads Jensen sin søster, hr. Kjeld Nielsens enke Anne Jensdatter, skøde på en gård i Ringkøbing. Ved broderen Jens Jensens død i 1664 boede Mads Jensen fattig og ruineret på et kammer hos ham i Ringkøbing og skyldte ham mange penge. Formentlig er han den Mads Jensen Ringkøbing, der “sig selv udi Roskilde med en kniv haver ombragt”. Han må uden ceremonier begraves om aftenen i kristen jord. (Kancelliets registratur 6/5 1672. Til borgmester og råd i Roskilde).
- f. Oluf Jensen, rådmand i Ringkøbing, f.? d. 1648 i Ringkøbing, g. 1633 i Ribe m. Maren Baggesdatter, d. 7/2 1692 i Ringkøbing, datter af rådmand Bagge Pedersen i Ribe og bror til Laurids Baggesen, g. 2. gang m. slotsskriver på Bøvling slot og rådmand i Ringkøbing Poul Jensen og g. 3. gang m. rådmand Jesper Urbansen Skouboe, tidligere foged på Timgaard. Oluf Jensen ejede den gård på torvet, som i dag er Hotel Ringkøbing. Dette hotels historie er beskrevet i forfatteren politiassessor Erik Westerbys bog “*Hotel Ringkøbing*” med undertitlen “*Om et købstadhus og om by og folk i det 17. århundrede*”. Heri omtales borgmester Jens Olufsens slægt, og det er netop i denne bog, at man får oplyst, at Jens Olufsens far er byfoged Oluf Thomsen, ane nr. 1916.
- g. Jens Jensen, rådmand og borgmester i Ringkøbing, f. ? begr. 2/11 1664 i Ringkøbing, g. 3/9 1650 m. Ingeborg Pedersdatter Baggesen, dbt. 2/9 1630 i Ribe, begr. 16/5 1689, datter af rådmand og kgl. tolder i Ribe Peder Baggesen en bror til Laurids Baggesen. Hun blev g. 2. gang i 1666 m. Christian Hansen Legardt, livlæge hos den senere Christian V. Aktiverne i Jens Jensens bo var 17.456 rigsdaler, hvilket svarer til 16 - 17 millioner kroner i dag. Jens Jensen ansås for at være den rigeste mand i Ringkøbing i det 17. århundrede. Dr. Christian Legardt fik 8/7 1670 skøde på en række enge og markjorder ved Ringkøbing, som hidtil havde tilhørt Ribe Kapitel, mod at han afstod en fordring på 1000 rigsdaler. Se artikel om ham i Hardsyssels Årbog 1919.
- h. Thomas Jensen Ringkøbing, også kaldet Thomas af Harlem, købmand, f. omk. 1610, d. 5/8 1677 i Harlem i Holland, ugift og uden livsarvinger. Ligesom broderen Mads var Thomas Jensen også aktiv på Varde- og Ribeeegnen under Torstenssonskrigen. Den 14/12 1644 blev han af Varde by sendt til Kolding for at tale med “*Commissarierne*” på byens vegne, og han red på sin egen hest. Han fik så brev med tilbage til borgmester og råd, hvoraf det fremgik, at byen skulle antage en “*Salvegarde*” i Ribe. Herefter blev Thomas Jensen så sendt til Ribe med den opgave at begære

en “*Salvegarde*” til at beskytte Varde by. Thomas Jensen blev opholdt i Ribe i 4 dage, hvilket kostede Varde by 2 rigsdaler i kost og logi m.v. Men da det så rygtedes, at hertug Frederiks folk kom til Ribe, så sendte byen Lasz Bagger (Laurids Baggesen?) ned til Thomas Jensen i Ribe med besked om, at de begge med flid måtte forhindre, at nogle af disse tropper kom til Varde, thi de plyndrede, hvor de kom frem. Da borgmester Jacob Kohl i Arensburg under krigen i 1644-45 skulle forstrække Christian IV med 12.000 rigsdaler, måtte han ud over egne midler låne penge hos andre. Han kom ad omveje til at skylde Thomas Jensen 5175 rigsdaler specie i henhold til et gældsbrev dateret Stockholm 30/10 1654. Jacob Kohl døde, og Thomas Jensen stævnedes Jacob Kohls enke og børn ved landstingsstævning og krævede indvisning i Sejlstrupgaard og gods for sin fordring. Det fik han så, men efter andre panthavere. Det lykkedes ham også at bjærge fæstegods i Rakkeby (5 gårde), Aalstrup, Stakstedgaard, Smidstrup, Sdr. og Ndr. Vraa, Kirkholm i Vejby og Sulbæk enge nord for Sæby, men det kneb for ham at få fæsteafgifterne ind, så han stævnedes fæstebønderne. Thomas Jensen ejede i 1661 det dyreste hus i Ribe vurderet til 1070 slettedaler. Da Thomas Jensens søster Mette Jensdatter døde som enke efter Laurids Baggesen i 1659 under pesten i Ribe, var Thomas en af kreditorerne, idet han havde 2417 slettedaler til gode i boet for forstrakte penge og leverede varer. De forstrakte penge hidrørte fra to obligationer, som Mettes søn Bagge Lauridsen, der bestyrede moderens handel, havde udstedt i maj måned 1659 i Amsterdam, kort før han selv døde under pesten i Ribe. Endnu i 1661 havde Thomas ikke fået sine penge og fremførte på ny sit krav i boet, som var vurderet til 5848 slettedaler foruden 4210 slettedaler i uvisse fordringer. En kongelig kommission måtte behandle sagen, men resultatet kendes ikke. Den 13/1 1665 var “*høyagtbare och velfornemme Thomas Jensen, handelsmand udi Amsterdam*” til stede i rådstueretten i Ringkøbing, da den nye borgmester Jens Bredal for første gang deltog. Thomas er rimeligvis den Thomas Jensen i Holland, hvis strengthed mod sin skyldner Jochum Beck til Gladsaxe omtales af Ludvig Holberg i “*Danmarks Riges Historie III*”. Da Thomas døde uden at efterlade sig hverken kone eller børn, mødte hans slægtninge op i rådstueretten i Ringkøbing i september 1677 for at blive registreret som hans retmæssige arvinger. Også under denne arvesag blev det fastslået, at Karen Jensdatter er datter af Jens Olufsen, og ikke som Wiberg skriver datter af sognepræsten i Ringkøbing Jens Iversen Bork, men derimod gift med denne i sit første ægteskab. Værdien af Thomas Jensens bo kendes ikke, men det har jo nok været et

anseligt beløb. Hans arvinger solgte i 1682 det gods, som tidligere hørte under Sejlstrupgaard.

Hotel Ringkøbing på torvet i Ringkøbing.
Ejet af borgmester Jens Jensen.

976-977.

Søren Andersen Bøgvad og Else Jensdatter. Anesammenfald med ane nr. 952-953.

978-979.

Jens Udsen og Anna Hansdatter. Anesammenfald med ane nr. 954-955

980-981.

Hans Sørensen Kjær og Anne Iversdatter. Anesammenfald med 956-957.

982-983.

Jens Olufsen og Vibeke Madsdatter. Anesammenfald med 958-959.

984-985.

Hans Bjørnsen, købmand, borger og kirkeværge i Flensborg, f. ? d. 17/6 1583 i Flensborg, g.m **Marina**, d. 1606. (Familienavnet staves også Borensen, Bornsen, Børnsen og Biørnsen).

Deres børn:

a. Anna Hansdatter Bjørnsen, f. ? d. 7/11 1579 i Flensborg (St. Marie), g. m. købmand i Flensborg Baltzer Feddersen.

b. **Peter Hansen Bjørnsen**, ane nr. 492.

c. Ingeborg Hansdatter Bjørnsen, f.? levede endnu 1637, g. 12/12 1602 i Flensborg m. amtskriver Ritzer Surbruwer, d. 14/3 1626 i Flensborg.

988-989.

Ture Terkelsen, overkæmner og rådmand, nævnes i Varde mellem 1618 og 1631. **Hustru** kendes ikke. Jf. Vardes byregnskaber for 1624 betalte Ture Terkelsen 50 rigsdaler for bådsmands underhold. Jf. Danske Kancellis Samling underskrev bl.a. borgmester Otte Rasmussen og Ture Terkelsen et brev dateret 30/5 1631 angående indkomsten for sognepræsten til St. Jacobi kirke i Varde. Den 16/6 1631 underskrev han som rådmand sammen med borgmestrene Otte Rasmussen og Las Jensen og de andre rådmænd en fornyelse af Varde bys videbrev, som oprindeligt stammede fra 1571. (Samlinger til Jydsk Historie og Topografi, 1.rk. 6.bd.).

Deres barn:

Terkel Turesen, f.? Ane nr. 494.

Tip⁷ - oldeforældre.

1552-1553.

Mads (Nielsen?) Haar, f. omk. 1505, selvejerbonde i Vester Nebel og muligvis herredsfoged i Brusk herred, f. omk 1500. **Hustru** kendes ikke. Mads Haar er den ældst kendte af slægten fra Vester Nebel. Formentlig er han også født der. Han må have haft en vis position, idet han havde retssager med de adelige Skeeler på Nygaard. Der hersker ingen tvivl om, at slægten på dette tidspunkt er lavadelig. En kvindelig Haar skulle i 1300-tallet have været gift med Tue Skeel til Lengsholm. (Danske Atlas V 264, Hofmanns Adelsmænd I 38, Giessing III 118).

Fra Danske Magazin 4. rk. 1. bd. kan citeres:

Side 117, år 1545: “ *Mads Haar i Nøbøll en forskrefftt til landsdommerne i Nørrejutland, att thee hjelpe hannom fore til landstingit saa møgiitt som loug oc rett er* ”.

Side 216, år 1546: “ *Mats Haar i Nebbell citat Nielss Skiel tiill Nygaardt for en delle, som handt haffuer kommet hannom paa, som handt men mett urett at møde samme tiidtt* “.

Side 298, år 1547: “ *Mazs Haar i Nebøll ett opreysning for en lough, som han gaff emod Iffuer Skiell oc therfor nederfeldig giortt oc haffuer optinget emod Iffuer Krabbe på ko. mttts. vegne* “.

Side 299, år 1547: “ *Anders Mattssenn i Nebøl och Rasmus Matssenn ibidem en opreysning for en lough, som the ginge mett Mazt Hordt ibidem emodt Iffuer Skeell oc ther for bleffue nederfeldigh gjordt och haffue optingett til Iffuer Krabbe, embizmanndt paa Collinghuss paa ko. mats. wegne* “.

Side 300, år 1547: “ *Mazs Haardt i Nøbelle en opreysning for en fortthe, som handt waar mett at suerie tiill Pouell Tøussuessens gaardt i Starup och optingede emodt Erich Krabbe paa ko. mats. vegne* “.

Side 346, år 1548: “ *Mazs Hord i Nybell citat Maz Nielsen, Chresten Pouelsen, Hans Jensen, Per Hordtt, Per Nielsen ibidem, for att thee thennom skall were wittherligtt om en trette, som er emellom hannom oc Niels Skiell tiill Nyegaardtt, att thee møder oc star theres sandingen tiill i dag otte dage* “.

Det er formentlig gårde og jord, der strides om, idet der er tale om lovhævd. Som det fremgår af ovenstående citat side 299, år 1547, er det Mads Haars sønner Anders og Rasmus, som er med i sagen. Man lægger også mærke til, at der i Vester Nebel også bor en Per Hordtt, som kunne være en bror til Mads Haar. Slægten har i hvert fald haft mindst to gårde i Vester Nebel, idet der i en af sagerne nævnes en Jørgen Haar, måske den samme som den i lensregnskaberne 1610 nævnte jordegens bonde Jørgen Madsen.

Deres børn:

a. Anders Madsen Haar , f. omk. 1530, ane nr. 776.

b. Rasmus Madsen Haar, f. omk. 1530, g.m. Anne Jørgensdatter Skovgaard, som havde fået en gård i Vester Nebel i dåbsgave.

c. Jørgen Madsen Haar?

d. Las Madsen Haar?

Eltangaard.

1554-1555.

Hans Nielsen Skærup, selvejerbonde i Skærup og herredsfoged i Holmans herred, overtog senere Eltanggaard i Eltang sogn, sandemand og herredsfoged i Holmans herred, f. omk. 1480 i Skærup, d. efter 1543, g. m. **Maren Andersdatter Munk**. Hans Nielsen Skærup fik 1543 sammen med sin søn Oluf skøde på Eltangsgaards tilliggende ejendom ved dom afsagt i Ribe af Christian III og hans retterting. Forud for denne dom havde der været langvarige stridigheder med Laurids Tuesen, den mand der sad på gården i 1530. Ved skiftet efter faderen Tue var der åbenbart 4 arvinger, nemlig Laurids Tuesen, som vel var den ældste, samt to brødre og en søster. De to brødre havde hver fået en gård, men søsteren Mette Tuesdatter, som var gift med herredsfoged Niels Pedersen og mor til Hans Nielsen, havde ikke fået sin søsterlod.

Den stod stadig i gården så mange år efter. Det havde nok kostet dyrt, at de to brødre skulle have hver sin gård. Så der var måske ikke penge til Mette i første omgang. Mette Tuesdatter var så død inden 1530 uden at have fået sin arvepart. Foruden Hans Nielsen havde Mette og Niels også datteren Anne Nielsdatter, der var gift med Hans Enevoldsen i Gårslev. Dette par havde imidlertid i 1530 solgt og skødet deres arvepart - en søsterlod - i Skærupgaard til Hans Nielsen, som var ejer af denne gård. Samtidig med at han købte søsteren ud af sin egen gård, fik han fra hende og hendes mand et 20-årigt uopsigeligt pant i Eltanggaard svarende til Anne Nielsdatters arvelod. Hans Nielsen havde således to arvelodder svarende til moderens søsterlod. I de følgende år har der været retssager ved herredstinget og muligvis også ved landstinget i Viborg, hvor Hans Nielsen har krævet sine rettigheder i Eltanggaard og den ubebyggede jord på Bjert Mark. Men Laurids Tuesen ville ikke give sig. I 1540 tog så Hans Nielsens søn fat på sin fars og egne vegne. Han udvirkede, at han af tingholderen på Brusk herredsting fik brev på, at han der på tinget lovmæssigt havde æsket af Laurids Tuesen i Eltang den arvelod og jordegods i Eltanggaard og på Bjert Mark, som han bruger imod deres tilladelse. Men der skete ingenting. Da så kongens kansler, som sammen med rigens skriver (ane nr. 1219 Søren Mortensen Kjær (Paludan)) forestod det kongelige retterting, var i Vejle, forelagde Oluf Hansen sagen for ham. Laurids Tuesen fik så brev fra rettertinget den 29/7 1543 og igen den 14/8 og 24/8. Men Laurids Tuesen svarede med modkrav den 9/8. Herefter fik Laurids Tuesen en stævning fra Oluf Hansen på sin fars og egne vegne. 3/11 1543 mødtes parterne for rettertinget i København under foresæde af Christian III med rigsråderne Claus Bille, Knud Gyldenstjerne, Peder Ebbesen, Peder Skram og Oluf Munk. Oluf gjorde rede for sin sag og fremlagde skøder og købebreve.

Bl.a. kunne han også fremlægge et tingsvidne på, at 10 samfrænder (slægtninge) havde været tilsagt til lensmanden på Koldinghus, Kaj Rantzau, for at få bilagt striden. Man blev enige om, at Laurids Tuesen skulle give Hans Nielsen og hans arvinger en fuld jord på Bjert Mark. Hertil var Hans Nielsens tilbud så, at hvis Laurids Tuesen ikke ville have ham ind på selve gården i Eltang, så ville han tage sin lod i den ubebyggede ejendom. Lensmanden kunne imidlertid ikke formå Laurids Tuesen til at give sig.

Så fremlagde Laurids Tuesen sit syn på sagen. Han sagde bl.a. at han havde tilbudt at købe de samme arveparter i gården, men at tilbudene var blevet afvist. Han fremlagde også et pantebrev fra 1542 lydende på, at Hans Enevoldsen i Gårslev havde pantsat ham sin arvepart for 3 joachimsdaler og 1 mark. Men da Oluf Hansen kunne fremvise sit 12 år ældre uopsigelige pantebrev fra Hans Enevoldsen på den samme part, måtte rettertinget notere sig, at det af Laurids Tuesen fremlagte pantebrev ikke var beseglet med Hans Enevoldsens indsegl. Det måtte være falskt og skulle undersøges nøjere.

Kendelsen fra rettertinget lød:

“Da efter tiltale, gensvar, breve, bevisning og sagens lejlighed sagde vi der så for rette, at efterdi der ikke bør at være svig udi søskendeskifte, og det findes, at brødrene er hver en gård tilkommen, og søsteren, som var Hans Nielsens mor, findes at være lodløs og ej er nogen fyldest udlagt derimod, og den jord på Bjert Mark er en ubotoft for sig selv og ej er Laurids Tusesens gård i Eltang hendes rette tilliggende, da bør fornævnte Oluf Hansen og hans far for en søsterlod at have, nyde, bruge og beholde den jord og ejendom på Bjert Mark liggende er, med alt sit rette tilliggende og gøre os kronen deraf fyldest og afgift, som deraf plejer at gange; og hvis fornævnte jord og ejendom findes at være bedre end den søsterlod, og hvad anden ejendom Oluf Hansen derudi købt haver, med opbørsel, skadegæld og faldsmål derudi at regne, da skal Laurids Tusesen gøres derfor fyldest efter samfrænders tykke, og hvis fornævnte ejendom på Bjert Mark ikke findes at være så god som samme søsterlod og køb findes kan, da skal Laurids Tusesen gøre dem fyldest efter samfrænders tykke og Oluf Hansen at tage sin forfølgning i den sag efter vor og rigens ret; og det pantebrev, som Laurids Tusesen i retten lagde, som ej findes Hans Enevoldsens indsegl for, og findes at være falsk, det bør at granskes, og dem, der det gjort har, at straffes og stå til rette derfor, som ved bør”.

Altså skulle forliget fra Koldinghus stå ved magt. Oluf Hansen fik straksbrev 9/11 1543 i denne sag lydende på den ubebyggede jord på Bjert

Mark og botoft, som han er tildømt. Sagens senere udfald angående Laurids Tuesen og det falske pantebrev kendes ikke.

Deres børn:

- a. Bertel Hansen, f.?, blev herredsfoged i Brusk herred 8/7 1578, d. omk. 1590 i Eltang, ejer af Eltanggaard. Han blev ved kongeligt åbent brev fritaget for landgilde, ægt, arbejde og anden tyngelse på sin gård, så længe han var herredsfoged i Brusk herred. Hans initialer -B * H- findes på Eltang kirkes klokke, der blev støbt i 1588. Sønnen Hans Bertelsen, g. m. Maren Hansdatter, overtog gården, idet lensmanden på Koldinghus Casper Markdaner lod ham indføre i jordebogen som ejer af Eltanggaard med de samme rettigheder som faderen. Ved Hans Bertelsens indførsel i jordebogen som ejer af Eltanggaard protesterede Mette Anderskone (Haar) sammen med sine to sønner Jørgen og Mads Andersen (Haar), idet de havde arvepart i gården stammende fra Mettes farmor (se under ane nr. 776). Gården igen gik videre til sønnen Bertel Hansen d. 29/1 1661, g. m. Maren Nielsdatter Rafn, hun begr. 7/4 1689 88 år gammel. Deres søn Hans Bertelsen fik så gården, d. 1691, g. m. Maren Bertelsdatter fra Gudsø mølle. Gården videre til næste Bertel Hansen. I 1941 fandt et par arbejdsmænd, der gravede i Eltanggaards have i omk. 10 meters afstand fra stuehuset og omk. 2/3 meter nede i jorden en del sølvting. Citat fra Nationalmuseets bog Danefæ ved P. V. Glob: *"Da krigen brød ud, sad Maren Nielsdatter Rafn som en velhavende enke på sin mands slægtsgård, Eltanggaard, nordøst for Kolding. Men gården lå tæt op ad en af de store marchveje og blev derfor stærkt hjemsøgt. Maren eller en anden på gården skjulte i haven det sølvbælte, hun havde fået i fæstens- eller brudegave, antagelig af husbonden, da hans initialer B H S for Bertel Hansen, er indgraveret i det. Desuden gemtes en vægtig sølvkæde med bæltekrog og billeder af retfærdigheden Justitia, en lang forgyldt sølvhalskæde med en støbt tysk bryllupsmedaille for Gustav Adolfs sejr ved Leipzig 1631, en sølvdaler fra Braunschweig-Lüneburg 1653 og nogle kugleformede knapper samt et dragtornament af filigran. Tingbogen viser, at Maren Nielsdatter var så forarmet, at hun ikke kunne svare hver sit. Hun har næppe vidst, hvor sølvskatten var gemt, for man ville i 1664 gøre udlæg i gården. Marens unge søn, Hans Bertelsen, overtog denne og viste sig efterhånden at være mand for at klare forpligtelserne"*.

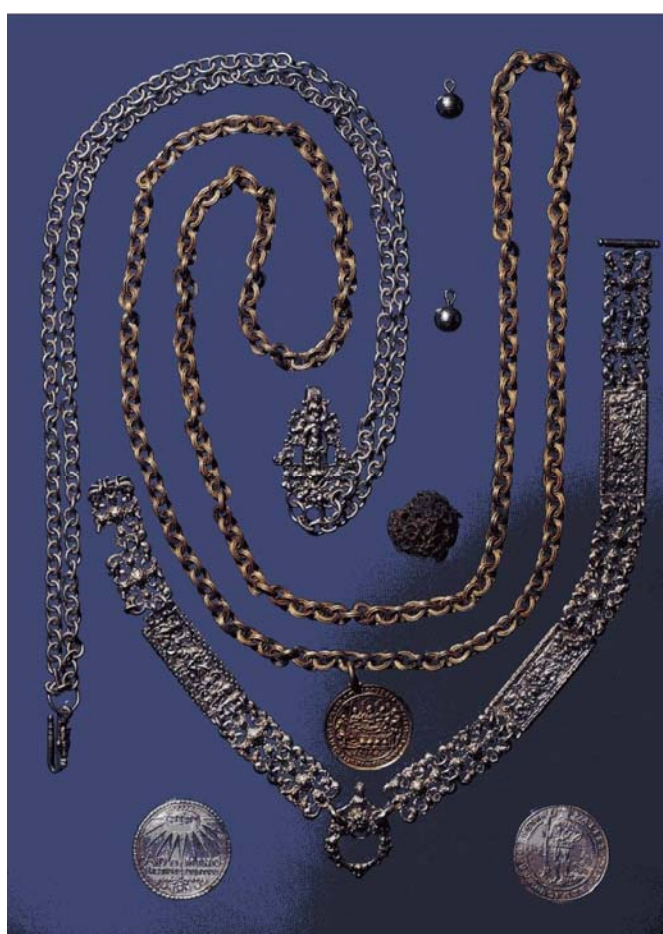
b. Mette Hansdatter , f. omk. 1535, ane nr. 777.

c. Oluf Hansen i Skærup.

d. Hans Hansen i Skærup?

Eltanggaard.

Sølvfundet fra Eltanggaard. Foto Nationalmuseet.

1556-1557.

Peder Laugesen Rafn, selvejerbonde, sandemand og herredsfoged, f. omk. 1500 antageligt i Bredstup, d. 14/8 1569 i Lille Velling, Smidstrup sogn, g. 1. g. m. formentlig NN. Henriksdatter, datter af den adelige Henrik Vind til Vellinggaard og Rønshave i dennes første ægteskab med Christen Pedersen Glambeks enke i Pjedsted. G. 2. g. m. **Kirsten Jensdatter** f. omk. 1510 i Tyvkær?, d. 1581. Peder Laugesen Rafn giftede sig formentlig i sit første ægteskab til Vellinggaard på 35 tdr. Hartkorn. Skiftet efter ham holdtes på St. Pedersdag 1571.

Smidstrup kirke.

Ll. Velling ligger mellem Vejle og Fredericia. Nævnt som herredsfoged i to landstingsdomme 1559 og 1562. Når hans dom fra herredstinget blev anket til Landstinget i Viborg, måtte han stå frem og forsvare den. Han fik dem begge stadfæstet. Efter enkens død starter de 9 børn et større slagsmål om arveretten til gården, og det ruller videre i et halvt århundrede! Det bevirker utallige retssager ved Holmans herredsting, og de går i reglen videre til Viborg Landsting, hvis protokoller er bevaret, mens Holmans gik tabt i Svenskekrigen. 14. aug. 1569 har to af sønnerne Lauge og Niels indgået forlig om at dele gården i to.

Peder Laugesen og NN. Henriksdatters børn:

- a. Lauge Pedersen Rafn, d. 22/8 1579, han afløste omk. 1560 sin mors halvbror Niels (Christensen) Glambek som sognepræst i Torstrup og Horne. Lauge anlagde sag mod sin mor angående sin fædrene arv. Citat

fra Ribe rådstuedombøger 1527-1576: ”1571 (108). Kopi efter originalen af hr. Lauge Rafns landstingsdom af Viborg landsting. Axel Jull til Willestrup, landsdommer udi Nørre Jylland og Gunde Skriver, landstingshører ibd. gør vitterlig, at år efter Guds byrd 1571 lørdag post dom jubilate (12. maj) på Viborg landsting var skikket hæderlig mand hr. Lauge Rafn i Torstrup på den ene og havde udi retten stævnet sin mor fornumstig kvinde Kirsten Rafn i Velling på den anden side, fordi hun ville formene ham hans fædrene arv, som han efter sin afgangne far skulle tilfalde, med en skrivelse der skulle være skrevet og forseglet, at han skulle have standet sin far for, at han havde holdt ham til skole og studium, 13 snese daler, endog han ikke ham så stor en sum skulle til sin underholdning have standet, ej heller ment slig skoles underholdning burde ham i sin arv at tilregnes. Så mødte Hans Kielbeck på fornævnte Kirsten Rafns vegne og fremlagde en beseglet skrivelse, hvorledes hr. Lauge skulle have standet sin far udi 13 år, at han holdt ham til skole og studium, vel 13 snese daler, både til sko, klæder og bøger med mere. Samme skrivelse bemelder, og derhos mente, at fornævnte hr. Lauge burde sådanne penge udi sin arv at afkvitte. Dertil svarede hr. Lauge, at hans far og mor samtligen har sat ham i skole, og at de begge skulle have ham nogen underholdning besørget, og sat i ret, om det kunne ham tilregnes, at han ikke burde sin fædrene arv at bekomme. Med mange flere ord og tale derom dem imellem var. Da efter tiltale og gensvar og sagens lejlighed, så og efterdi hr. Lauges far og mor samtlig med vilje og kundskab har sat ham i skole og studium og begge af deres avlede penge har ham med underholdning besørget, og ikke det findes i loven eller har været hørt landsensvis, at være forældre deres børn slig bekostning at påregne eller at dømme slig kostgæld at stande dem for fulde deres rette arv at formindske, og slig en sag vil over hele landet udstrækkes, da vil vi ikke hr. Lauge nu om sådan skoles underholdning efter faderens død af moderen at kunne vides eller hans rette arvelod og part dermed at formindske. (13 snese dalere, altså 260 dalere, svarer vel i nutidens penge til ca. 260.000 kr). Lave Rafn i Velling nævnes 1569 i Kronens skøder.

- b. Henrik Pedersen Rafn, selvejerbonde i Skærup og herredsskriver i Holmans herred, d. før 1589. Han betegnes “ligesom sin søn og sønnesøn en hæderlig og kristelig mand, der ingen havde forurettet”. Sandsynligvis giftede han sig med en datter af herredsfoged Niels Mikkelsen (Troelsen) i Pjedsted og hustru Dorthe Pedersdatter (Glambeek).

Peder Laugesen og Kirsten Jensdatters børn:

a. **Jens Pedersen Rafn**, ane nr. 778.

b. Niels Pedersen Rafn

c. Mads Pedersen Rafn

d. Jørgen Pedersen Rafn

e. Lauge Pedersen Rafn, herredsskriver i Holmans herred.

f. Maren Pedersdatter Rafn

g. Mette Pedersdatter Rafn

1560-1561.

Find Jespersen, fæstebonde, f. omk. 1490/1500. **Hustru** kendes ikke. Han omtales i Elline Gøyes jordebog, hvor han synes at have fæstet en gård i Givskudlund, som hr. Magnus Gøye efter skøde af 24/8 1529 købte af provst Anders Glob. Fæstegårdsafgiften var ½ td. smør og 10 heste at holde.

Deres børn:

a. Jesper Findsen, f. omk. 1520, borgmester i Vejle, d. 1578 i Vejle, g. m. Maren Jensdatter Orne.

b. Anders Findsen, fæstebonde i Faarup i Jelling sogn, boede senere i Vejle.

c. **Iver Findsen**, f. omk. 1530, ane nr. 780.

1562-1563.B

Niels Nielsen Smed (Nicolaus Fabricius), den første sognepræst efter reformationen i Jelling-Hover, f. omk. 1510 i Vejle, d. 23/8 1575 i Jelling. Over ham var sat en meget lang gravsten, hvorpå der som bomærke var mejslet en hestesko (se Wiberg). G.m. **Karen Mogensdatter**.

Deres Børn:

a. Else Nielsdatter Smed døde ung og ugift.

b. Søren Nielsen Smed, sognepræst i Øster Nykirke og Give, d. 10/8 1608, g.m. Bodil Andersdatter.

c. Karen Nielsdatter Smed g.m. Madtz Knudsen i Lime (formentlig præst).

d. Anne Nielsdatter Smed døde ugift.

e. Niels Nielsen Smed, sognepræst i Vandel.

f. Anders Nielsen Smed, sognepræst i Jelling-Hover, d. omk. 1619. I Vejle Amts Årbog 1924 skriver Heltoft, at Anders var provst i Tyrild herred.

g. Christen Nielsen Smed sognepræst i Hvejsel.

h. Peder, ugift.

i. **Karen Nielsdatter Smed**, ane nr. 781.

- j. Kirsten Nielsdatter Smed g. m. hr. Peder og mag. Niels i Balle.
- k. Anne Nielsdatter Smed g.m. Hans, forpagter på Højgaard.
- l. Knud Nielsen Smed, sognepræst i Gadbjerg og Lindballe, f. omk. 1554, g. 1579 m. formandens datter Gunder Sørensdatter, f. 1561, d. 1618.
- m. Morten Nielsen Smed, sognepræst i Lundum og Hansted.

1564-1565.

Hr. Lauritz, sognepræst i Udby, Vends herred. Noget usikker, men han var præst i Udby 1536-1546 som den første protestantiske præst, muligvis har han også været katolsk præst før reformationen. Da han ikke har været gift før reformationen, kan hans ældste barn højst have været 9 år, da han døde. **Hustru** kendes ikke.

Dom Nr. 473 • Odense 20.04.1545, Dombog 5, Fol. 4V-5R:

Jep Hatts arvinger mod *Laurids* (gejstlig • Ronæs, Udby S., Vends H., Odense A.)

Hævd og besiddelse - ejendom (ejendom, marker, handel) • Kongen fraværende; 19 fraværende fra rådet • 1. instans.

Udfald: Domfældelse

Resume: Sagsøger tiltalte sagsøgte, fordi denne besad noget jord på kirkens vegne, som oprindeligt var solgt til privat besiddelse.

Formentlig forældre til:

a. **Jørgen Lauritzen** f. omk. 1537, ane nr. 782.

1566-1567.

Hans Trogelsen, f. “ved Kolding” omk. 1520, først residerende kapellan i Middelfart, 1545 ordineret til sognepræst i Brenderup, Vends herred, Fyn, d. 1595 i Brenderup, g. m. **Marine Bertelsdatter**, f. i Middelfart, levede endnu i 1599, (søster til magister Iver Bertelsen, abbed i Sorø kloster senere befalingsmand over Ringsted kloster, se under ane nr. 3134-3135 b.).

Brenderup kirke.

I biskop Jacob Madsen Vejles visitatsbog står bl.a. anført ved en af hans visitationer i Brenderup kirke i året 1588:

“Hr. Hans Trogelsen, Jyde, fød ved Colding. Marine, fød i Medelfar, M. Iuers Søster, der waar i Soer Closter. 1 søn Peder, Studenter. Hand gaar selffuer ved en Staff, prædiker intet, vilde haffue hannem (sønne) ordeneret. Træ Døtter gifft. Kapellanen hr. Mads Hanszen fød udi Hørup (Højrup) ved Colding. Jeg prædikede. Han selv, Kapellanen og Degnen fik det bedste Skudsmaal af de adelige”.

Hans Trogelsen studerede ved universitetet i Wittenberg, hvor han var ”famulus” hos selveste Philip Melanchton, det vil sige optaget i hans hus. I Wittenberg havde han oversat en køn tysk salme, som folk holdt meget af at synge. Den indgår i Brandt og Helwegs Den Danske Salmedigtning I.

Mads Hansen Colding (han er muligvis Hans Trogelsens barnebarn og søn af sognepræst i Almind, kapellan i Kolding og senere sognepræst i Taulov Hans Poulsen g.m. Karen Hansdatter Trogelsen) blev personlig kapellan for Hans Trogelsen i 1588 og endelig sognepræst 1596-1628. Han var g. m. Karen Margrethe Cathrine Jørgensdatter, datter af sognepræst i Udby Jørgen Lauritzen, ane nr. 782. En senere sognepræst i Brenderup Jesper Lauritsen efterfulgte i høj grad dr. Peder Resens opfordring af 2/2 1667 om at indsende historiske oplysninger fra kirkesognene. Fra Jesper Lauritsens omfattende indberetning stammer følgende udpluk om Hans Trogelsen (nudansk stavemåde):

“Meget godt har jeg hørt fra dem, der her i herredet bor om den præst ved navn Hans Trogelsen, Det ved jeg om hans kald, at år 1545, søndagen næst for St. Andreæ Apostoli dag, på Brenderup kirkegård til sognestævne fremstod ærlig og velbyrdig mand Steen Bilde til Kjærsgård og mundtligt adspurgte menige Brenderup sognemænd, om de alle endrægtelig havde eligeret og udvalgt nogle personer i hans fraværelse til sognepræst i Brenderup sogn. Dertil svarede de menige sognemænd som til stede var med en mund, at de ikke endrægtelig havde udvalgt nogle anderledes end med vilkår, som nogle af dem gjorde i superintendentens (bispens) nærværelse. Ligeledes adspurgte Steen Bilde, om menige sognemænd ville være ved samme udvælgelse eller ej. Dertil svarede menige Brenderup sognemænd, at de ikke andre ville samtykke, end som han ville med dem. Men var det hans vilje og samtykke, da begærede de hr. Hans Trogelsen i Middelfart, fordi de kender personen og hans gode rygte i hele Vends herred. Alle samtalte og udvalgte som de tilforn gjorde i Middelfart med 18 mand udsendt af Brenderup sogn til hr. Hans Trogelsen, og de udvalgte ham til deres rette sognepræst for på Guds vegne at lære og undervise dem i Guds ord, Gud til ære og dem til forbedrelse både på sjælens og legemets vegne”.

“Anno 1547, søndagen næst for St. Botulphi dag, tog hr. Hans Trogelsen på Brenderup kirkegård et sognevidne på, om der havde været gærdet og hækket tværs over åen mellem Fyllested mark og Brenderup mark”

“Anno 1577 er samme sognepræsts navn sat over skriftestolen i Brenderup kirke, som samme navn ses derpå endnu indgraveret”.

“Anno 1580 er hr. Hans Trogelsen kaldt til Vends herredsting om hvedetienden, tirsdagen næst efter Søndagen Lætare”

“Anno 1583 levede hr. Hans i den store pest, der var her i Danmark”

“Anno 1589 findes hr. Hans Trogelsen med hans karmerche i et udkast på en af Brenderup bys gamle skråer og bylove, som han selv synes at have udkastet og skrevet”.

“Anno 1592 blev biskop Carls brev, som er dateret Odense år 1495, og flere gamle breve om Brenderup præstegårds kohave læst på Vends herredsting den 25 januar, da den salig mand uden tvivl har haft en trætte om samme præstegårds grund”.

“Efter at denne hr. Hans Trogelsen havde været sognepræst her i Brenderup i tre højlovelige kongers tid, døde han i Guds sande bekendelse anno 1595. Domini Johannis Trugilli epitaphium inferius videris. Af hans sønner blev to præster, hr. Peder Hansen i Sandager i Båg herred her i Fyn, og hr. Jens Hansen, kapellan i Middelfart. Hans døtre blev vel forset og fik hæderlige præstemænd heromkring, og en datter kom til Taulov præstegård i Elbo herred i Koldinghus len”.

(Kirkehistoriske Samlinger 4.rk., 3bd., side 150 ff.).

Den 17/11 1579 afsagde provsten i Vends herred Oluf Pedersen Bang ved en nedsat ret i Nr. Åby kirke en dom i en sag mellem velbårne Steen Bilde til Kjærsgaard og Hans Trogelsen. Steen Bilde tiltalte ved sin foged på Kjærsgaard, Hans Fynbo i Grarup, og beskyldte Hans Trogelsen for, at han på prædikestolen havde forbudt Brenderup sognemænd at føre nogen hvedetiende og boghvedetiende til Kjærsgaard og befalede i stedet at føre den til præstegaarden og sagde sig at have derpå ny Kgl. Maj.s stadfæstelse, hvormed han forment, at hr. Hans havde gjort ham uret. Herimod mødte i retten hr. Hans og forsvarede sig med 32 års hævde, at han uæsket og ukjæret for hvermand havde haft forskrevne tiende, item med et beseglet dombrev udgivet i Odense 1506. Så og med Kong Olufs håndfæstning og med Christian III's ordinans og særdeles Kong Frederiks brev udgivet på Koldinghus 1578.

Dommen lød:

“Efterdi hr. Hans har med Kgl. Maj.s brev bevist, at Hs. Naade har bevilliget præsterne her i Fyn hvis rettighed de udi bispernes tider havde, og Steen Bilde ikke har gjort bevisligt, at hvedetienden og boghvedetiende har nogen tid fulgt ham eller nogen anden af Brænderup sogn uden sognepræsten sammesteds og kongen, kan jeg ikke tildømme Steen Bilde nogen hvedetiende eller boghvedetiende af forskrevne sogn, men sognepræsten at bruge al hvedetienden og halvparten af boghvedetienden, som han i fremfarne tider nydt haver indtil så længe at Kgl. Maj. vil derpå gjøre nogen anden skik om hvedetienden og boghvedetienden end som her til dags været haver”.

(Kirkehistoriske Samlinger 3. rk., 5. bd., s. 616).

Deres børn:

- a. Karen Hansdatter Trogelsen, f. omk. 1555 i Middelfart, g.m. sognepræst i Taulov Hans Poulsen (se under ane nr. 390-391).
- b. Peder Hansen, sognepræst i Sandager og Holevad, Båg herred, f. omk. 1565 i Middelfart, d. 1634 i Sandager, g. 6/5 1604 m. Anna Olufsdatter enke efter købmand Oluf Bruun i Odense. Peder var

student i 1588, da biskop Jacob Madsen Vejle visiterede Brenderup kirke. Blev sognepræst i 1591. Han blev i 1593 anklaget for at have taget den bedste hest fra en bonde som betaling for en begravelse. Det viste sig, at han kun havde fået en lille plag. Deres søn Hans Pedersen Sandager blev sognepræst i Bjerreby, Sunds herred. Fra Fyns bispearkiv, Båg herred 36, haves en beretning fra Peder Hansen om hans årlige indkomst ledsaget af følgende klagemål: *“Skal den der bor udi Sandager præstegård årligen noget nær købe græsgang til halvdelen af sit kvæg, som han kan om vinteren føde udi gård og bås, både øg og fæ, fordi de have ikke uden en halv brydiedel på Sandager grund, som er hans rette bymark, og må derfor ikke have halvt så meget kræ på græs ibidem som en hel brydie. Og hos Thorup mænd kan han ikke have uden 3 eller 4 høveder, fordi de købe selv græs til deres kvæg på fremmede marker. Dog skal han årlig have fem køer udi avredt og vang med Thorup mænd i deres lejede mark”*.

c. Anne Hansdatter Trogelsen, ane nr. 783.

d. Marine Hansdatter, f. 1589 i Brenderup, g. m. sognepræst i Veilby i Vends herred Peder Hansen, f. 1561 i Veilby, søn af formanden i embedet Hans Pedersen.

e. Mette Hansdatter, d. 13/11 1635, g. m. sognepræst i Føns og Ørslev i Vends herred Peder Jørgensen, f. 1549 i Føns, d. 19/6 1613 . Ligsten over dem i kirkens kor.

1592-1593.

Hr. Søren, sognepræst i Veerst, tidligere præst i Egtved, formentlig katolsk præst før reformationen i 1536, f. omk. 1500, formentlig død i Veerst. **Hustru** kendes ikke.

I dr. Oluf Nielsens arkiv findes en udskrift af et herredstingsvidne fra Jerlev herred givet 18/ 6 1544 til sognepræsten i Egtved Mads Buch. Et partielt referat siger, at da nævnte hus rejstes, *“tha laa sogne presth hr. Anders sygh och bleff død och sydhen finge hanst søn hr. Peder forskrefne kyrcky og gord och døde och snarlig ther efther och ther efther finge hr. Søffren, som nu er y Wirsth, same gord och kyrcky, som fornefnde hr. Mattis Buck nw y were haffwer”*.

Dette tingsvidne lader formode, at hr. Søren er far til ane nr. 796 sognepræst i Veerst Staffen Sørensen.

Barn:

a. Staffen Sørensen, f. 1540/50, ane nr. 796.

1594-1595.

Mads Knudsen Buch, sognepræst i Egtved og Ødsted i over 52 år og provst i Jerlev herred, f. omk. 1500/1505 i Nagbøl, Skanderup, d. 1584 i Egtved, g. formentlig efter reformationen m. **Ursula Caspersdatter**, der endnu levede i 1608. Hun kunne muligvis være hans anden hustru, da hun levede så længe.

Egtved kirke.

Han blev i 1531 ordineret og indsat i kaldet som sognepræst i Egtved af den katolske biskop Iver Munk. Efter reformationen i 1536 fortsatte han som protestantisk præst. Han har muligvis været ansat i Ribe, idet han fik et såkaldt vikarie i Helligåndsgårdens kirke i Ribe, som bestod af indtægten af en gård i Nebel, Vorbasse sogn. (Ribe kapitels ældste jordebog fra 1520 viser, at kapitlet bl.a. havde to gårde i Thorsted og tre i Bøgvad, Egtved sogn). Helt frem til 1554 havde hr. Mads indtægten af gården i Nebel, da han afstod den til kongen. I stedet for gav kongen ham på livstid kongetienden af Egtved sogn. Brevet herom er dateret: *“Egtved Mandag efter Kong Oles Dag”*. Dette er Kong Olavs dag, den 30. juli 1554. Christian III har vel været på jagt på egnen denne dag og boet i præstegården, hvor der altid skulle stå et værelse til rådighed for kongen. Af Christian IV dagbøger fremgår det, at denne også overnattede i Egtved præstegård.

Mads Buch blev ordineret til præst af “gamle Iver Munk” biskop i Ribe, og han fik kaldsbrev på Egtved og Ødsteds sogne. (Iver Munk var den første af de katolske biskopper, der efter reformationen atter blev taget til nåde, idet han underskrev et forpligtelsesbrev, der anerkendte det skete. Kort efter blev han forlenet med Ribe bispegård afgiftsfri på livstid. Han døde dog allerede i 1539). Den første tid i præstegården har Mads Buch

naturligvis levet i cølibat, men formentlig kort efter reformationen er han blevet gift.

Mads Buch sagde engang i en prædiken til sin menighed: “Når Vorherre på dommens dag kalder på mig og siger: Mads! Så dukker jeg mig. Men kalder han atter på mig og siger: Mads! Så siger jeg: Herre her er jeg! Vorherre: Hvor har du dine får? Hertil svarer jeg: Herre, du gav mig ingen får. Du gav mig kun stinkende bukke!”.

Hr. Mads holdt sammen på og fik stadfæstet sine embedsrettigheder. I 1542 fik han et tingsvidne om sin ret til annekspræstegården i Ødsted. Kongelig stadsfæstelse fik han 5/3 1543 på et dombrev fra Jerlev herredsting lydende på landgilden af denne præstegård, som bebos af Per Kydt. I Ribe bispearkiv findes 3 breve dateret 9/3, 18/6 og 9/7 1544, hvori Mads Buch i Egtved får Yding sognevidne og to tingsvidner af Jerlev herredsting angående det hus (boel), som Søren Krog rejste på magister Hans Markvardsens vegne i Rugsted, Ødsted sogn. Det samme boel får hr. Mads og hans efterkommere, præster i Egtved, som Yding kirkes boel mod at give til Ødsted kirke og Ribe kapitel sædvanlig landgilde og afgift. Yding kirke havde ligget i Ødsted, men var blevet nedlagt ved reformationen. Skødet er udfærdiget af Christian III på

Koldinghus den 17/12 1557. Da Mads Buchs søn Niels var blevet sin fars kapellan, bekræftede Frederik II sin faders “gunst og naade” ved brev udstedt på Skanderborg slot 20/7 1558. Den 8/1 1567 udstedte kongen på hertug Hans’s forbøn et ekspetancebrev for en af hr. Mads Buchs sønner, Jens eller Niels, der var i gang med at studere, på faderens sogne Egtved og Ødsted og på kronens part af tienden af Egtved sogn, uden afgift, hvis han overlevede faderen, og af biskoppen blev erkendt duelig til at være sognepræst.

Hr. Mads havde fæstet en halv otting jord af Karen Krabbe, Niels Skeels enke, der da boede på Nygaard i Starup sogn, men nu ved mageskifte med kongen havde fået Voergaard i Vendsyssel. Ved brev dateret Koldinghus 8/7 1578 skænkede kongen ædelmodigt den halve otting jord til hr. Mads Buch og hans hustru Ursula, så længe de levede, fri for landgilde og anden tyngelse. Det samme gjaldt sønnen hr. Niels Madsen Buch, hvis han overlevede dem.

15/7 1583 udsteder Mads Buch et åbent brev:

“Jeg, Mathias Buch, sognepræst til Egtved og Ødsted sogne og herredsprovst udi Jerlev herred, kender og gør vitterligt med denne min aabne brev, at fra den tid jeg annammede Ødsted sogn af gamle biskop Iver Munk og indtil nu, som er halvtredsindstyve og to aar siden, som min kollatsbrev udviser, da haver jeg, baade udi gamle biskop Iver Munks tid og indtil denne dag efter ordinansen haft forsvar og

oppebaaret sagfald, herlighed og anden rettighed af anneks-præstegaarden udi Vesterbye, som sognemænd i Ødsted sogn vitterligt er, og ikke lensmanden paa Riberhus, Koldinghus eller noget andet steds haver befattet sig med eller oppebåret noget sagfald, herlighed eller rettighed af til denne dag. At saa er udi Guds sandhed, som foreskrevet stander, mærker jeg mit signet nedenfor denne min aabne brev. Egtved den 15. Juli anno 1583. Mathias Buch m.p.p.”.

M.p.p. betyder “med påholden pen”. Mads Buch har altså ikke selv været i stand til at skrive brevet, nu da han må være omkring de 80 år. Det er sikkert skrevet af sønnen Niels, som året efter bekræftede sin fars udtalelser i et såkaldt irettesættelsesbrev med næsten den samme ordlyd.

I 1584 blev hr. Mads indkaldt til at medvirke ved stændernes hyldning af Christian IV på Viborg landsting. Men han måtte på grund af alderdom og svaghed sende sin søn Hr. Niels i stedet.

Deres børn:

- a. Niels Madsen Buch, f. omk. 1543, d. 15/1 1589 i Egtved, kapellan hos sin far indtil dennes død i 1584, hvorefter han overtog embedet som sognepræst i Egtved. 8/1 1567 fik han et på Koldinghus udstedt ekspektancebrev på kaldet efter faderen. Hans datter Inger blev gift med efterfølgeren i embedet Søren Poulsen i dennes 2. ægteskab. Biskop Peder Hegelund skriver i sine almanakoptegnelser: “15/1 1589. Hr. Niels Buch udi Egtved døde”.
- b. Jens Madsen Buch, f. omk. 1545 i Egtved, han studerede sammen med sin bror Niels i 1567, blev ordineret 11/1 1570 og blev sognepræst i Gauerlund, hvor han nævnes 1600, 1610 og 1619.
- c. Lene Madsdatter Buch, g. m. fæstebonde Niels Larsen. Fra Kancelliets Brevbøger haves: “1582 den 28. Oct. Vamdrupgaard. Aabent brev, at Niels Larsen og hans hustru Lene, datter af hr. Matz Buch, sognepræst til Egtved sogn, gerne maa beholde gaarden Nordenschouf, som han efter hr. Matz Buchs beretning har fæstet og betalt landgilde og ere lensmanden lydige”.
- d. Mette Madsdatter Buch, g. 17/6 1576 m. Lambert Sørensen Riber, d. 2/8 1601, provst i Skads herred og sognepræst i over 50 år i Øse og Næsbjerg. Deres datter Anne blev g. m. eftermanden i embedet sognepræst og provst Poul Jørgensen Barfod.

e. Maren Madsdatter Buch , ane nr. 797.
--

1904-1905.

Anders Nielsen Bøgvad, borgmester i Kolding, rådmand og byfoged. f. 1555 i Kolding, d. omk. 1613 i Kolding, g. m. **Anna Pedersdatter Sørensen**.

I 1583 var Anders Bøgvad fadder til rådmand Jens Poulsens barn, og hustruen nævnes også. Samme år den 18/5 udbrød den store brand i Kolding. *“Ilden begyndte ved 11-tiden ved Mette Bartskaers stald, og derfra bredte den sig til torvet og videre i begge sider ned til Anders Bøgvads og alle stalde bagom og gårde i urtehaven”*.

Anders Bøgvad nævnes 1593 i Kancelliets Brevbøger som forhen byfoged, og som rådmand nævnes han i 1587 og 1596. Han nævnes også som rådmand i en sag fra 18/1 1600, hvor han får dom over sin svoger Søren Pedersen for nogle penge, han havde lånt sin svigermor Mette Peders. Hendes eneste aktiv var nemlig en lille toft, som Søren Pedersen havde arvet. Jf. Lensregnskaber for Koldinghus 1610-11 leverede borgmester Anders Bøgvad 14.500 mursten og 3.500 tagsten til slottet. Materialerne blev hentet på Kolding bys teglgård og kostede i alt 115 rigsdaler. Han var borgmester fra 1607 til 1613, altså en tid sammen med sin far.

Deres børn:

a. Søren Andersen Bøgvad , f. 7/9 1571, ane nr. 952.

b. Niels Andersen Bøgvad, købmand og rådmand, f. 15/3 1579 i Kolding, begr. 9/7 1654 i Kolding, g. m. Margrethe Rasmusdatter, d. 15/6 1640, 49 år gammel. Sammen med Mikkelt Kortsen fik han den 22/2 1614 et pas for, at de *”til foråret kan begive sig til Østersøen, til Riga eller andet steds, eller hvor vinden vil føre dem for at sælge de varer, de har med sig og købe andre”*. Den 17/8 1620 får han forpagtningsbrev på tre år fra sidste 1. maj at regne sammen med sine konsorter på Kronens rettighed, licens og told af alt Rostocker og andet fremmed øl, som opskibes og forhandles i Middelfart. De skulle derfor årligt hver 1. maj svare 60 rigsdaler in specie i afgift og på egen bekostning levere dem i rentekammeret. I 1641 fik han brev på at måtte eksportere 150 øksne fra Kolding. Frederik II havde i 1580 skænket Kolding skole en kapital, hvoraf renterne årligt skulle uddeles som kostpenge til 12 skolepersoner, skolemesteren, to hørere og 9 disciple. Senere forøgede Christian IV denne kapital. Pengene udbetaltes til en borger, som til gengæld leverede skolepersonerne *“Kongens kost”*. I tiden 1636-39 fandt denne fællesspisning sted hos rådmand Niels Andersen Bøgvad. (Kirkehistoriske Samlinger 6. rk. bd.4).

1912-1913.

Søren Mortensen Kjær (latiniseret **Paludan**), flere steder også kaldet **Søren Skriver**, (flere kilder kalder ham fejlagtigt for Søren Sørensen Paludan), rigens skriver, forfatter og salmedigter, tolder og borgmester i Kolding, f. 1510 i Ribe, d. 23/3 1582 i Kolding, før 12/1 1548 g. m. **Anna Knudsdatter Turesen**, f. omk. 1515 i Kolding, d. 31/3 1582 i Kolding.

I la Cours bog "Slægten Paludan" har et medlem af slægten i et privat brev skildret slægtens stamfader således:

" Han står for os som slægtens ophav, dukket op som han er af det ukendte mørke, som en fuldt færdig mand i besiddelse af hele sin tids dannelse, en mand med udsyn, initiativrig og iderig, salmedigter, skoleinteresseret og kongens betroede mand".

Sønnen Hans satte en sten over sine forældre, der døde med 8 dages mellemrum. Denne sten, der endnu fandtes i 1730, havde en latinsk indskrift, der blev gengivet således:

"O tørre ben, hører Jehovas ord! Livets begyndelse er gråd, dets midte arbejde, og død dets ende; foragt derfor dette og søg du menneske Guds rige! Over Søren Paludan fra Ribe, forud denne stads borgmester og kongelig tolder, som i 33 år var en ufortrøden dyrker af fromhed og videnskabelig dannelse, men 23. marts 1582 ved en blid død forlod menneskeheden og hans elskede hustru Anna, datter af Knud Turesen, som forud var en udmærket borger i denne stad (hun blev udløst af de dødeliges lænker otte dage efter sin husbonds død) har deres sorgfulde børn sat dette minde til vidnesbyrd om deres taknemlige sind over for dem, der i så høj grad fortjente det".

I dag ved man meget mere om Søren Mortensen Kjærs oprindelse takket være historikerne Erik Kroman og Susanne Vogt. Man har vidst meget om ham på grund af hans virke i Kolding, men hans familieforhold i Ribe har hidtil været ukendt.

På baggrund af Kromans udgivelse af "Ribe Rådstuedombøger 1527-1576" og Susanne Vogts artikel om Søren Kjær i "Koldingbogen 1987" er helt nye oplysninger om Søren Kjærs familieforhold og tidlige karriere kommet for dagen.

Ved Ribe ret blev der i 1551 anlagt tre sager mod en borger i byen, Iver Nielsen, hvis gård i Grønnegade, der åbenbart var arveparter i. Sagsøgerne blev registreret således:

1. Søren Mortensen, borgmester i Kolding, som krævede en fuld broderlod til sig og sine medarvinger efter deres salige bror, hr. Morten Mortensen.
2. Hans Skriver, borger i Odense, på sin hustrus vegne, en fuld søsterlod i samme gård.

3. Søren Mortensen, borgmester i Kolding, på sin forældreløse søsterdatter, den i Varde fødte Marine Jensdatters vegne. Hendes forældre var Jens Christensen og Marine Mortensdatter, og der tilkom hende en søsterlod i gården efter hendes mor.

Iver Nielsen tabte 27/10 1551 alle tre sager, da han ikke kunne bevise at have købt de omstridte parter i gården.

Næsten to år efter den 25/9 1553 anlagde Jørgen Hansen i Egense på Fyn endnu en sag mod Iver Nielsen på sin hustru Marine Mortensdatters vegne. Hans Krav var en halvsøsterlod i Iver Nielsens gård. Iver Nielsen fremlagde et afkaldsbrev, hvor to Ribeborgere, Svend Nielsen og Anders Olsen, på Ribe byting havde sagt sig at være gjort fuldmyndige af Oluf Kjær, Marine Mortensdatters lavværg, til at give afkald på arven efter hendes far, Morten Skrædder (ane nr. 3824). Iver Nielsen hævdede videre, da han af retten blev afkrævet disse fuldmagter, at han havde været til stede, da Oluf Kjær gjorde mændene fuldmyndige for borgmester Lang Laurids. Oluf Kjær, som i sagen er den eneste bærer af navnet Kjær, synes ikke at have boet i Ribe, da han på et tidspunkt siges at være kommet til byen. Han er formentlig bror til Morten Skrædder. Iver Nielsen tabte også den sidste sag, da han hverken kunne fremlægge fuldmagterne eller bevise, at han havde fået Marine Mortensdatters stedfar, Jens Overskærers sanktion, endsige at han havde givet noget for hendes arveret. (En Jens Overskærer nævnes i 1521 sammen med 14 andre i Koldings borgerbevæbning, jf. P. Eliassen i Vejle Amts Årbog 1906, s. 213).

På denne baggrund kan man så opstille Søren Kjærs forældre og søskende, som vist under ane nr. 3824.

Søren Kjærs virke før tiden i Kolding står nu også mere klart. Uden tvivl har han fået en akademisk uddannelse, formentlig en teologisk embedseksamen, som skik var. Det tyder hans forfatterskab på. Claus Lyschander (1558-1624) benævnte ham "Danici regni olim Notarius", hvilket betyder "tidligere Danmarks Riges Skriver". Man har bl.a. gættet på, at han var slotsskriver på Københavns slot eller skriver i kancelliet. Men gåden blev løst ved udgivelsen af Troels Dahlerups "Det Kongelige Rettertings Domme og Rigers Forfølgninger fra Christian III's tid ". Søren Kjær var nemlig fra 1536 rigens skriver, hvis arbejde bestod i at føre Rigers Dombog og Rigers Forfølgningsbog samt at udfærdige forfølgningernes domsbreve. Hans embede var knyttet til rigens kansler, som indtil 4/7 1544 var Jørgen Quitzow til Sandager. Denne blev afløst af Antonius Bryske til Langesø. Søren Kjær boede ligesom kansleren på Fyn, hvorfra han ledsagede kansleren på rettertingsrejse medbringende rettertingets protokoller og segl. I rigsarkivet findes den ældste Rigers Forfølgningsbog, anlagt 1536. På første side midt på har Søren Kjær

prentet sit navn i latiniseret form, Seuerinus Paludanus Ripensis. Inde i bogen bruger han også formen Seuerinus Kier i den latinske tekst. Som et eksempel på hans virke som rigens skriver er følgende indførsel i Rigens Forfølgningsbog:

“Sancti Marcelli dag tha bleff Iørgen Andersen nederfellig, thi hand icke møtthe eller nogen anden på hans wegne, oc tha wor Anthonis Bryske, riigens canceler, wti k. mats. forfaldt tiill omslag wti Kiill, oc ieg Seuerin Kier eptther hans befaling tha tiltog Iacob Brockenhus, landsdommer wti Fyen, Eggertt Henrichssen, hr priier Chrestiern till s. Knuts closther i Otthens oc Hans Friis, borgmester ibid., oc bleff Magens Falster dømppt till syn forfylling, oc Niels Iude møtthe paa Magens Falsters wegne. 16 Januar 1546”.

Søren Kjær havde *“en øvet, let løbende skriverhaand”*. Det var på grund af denne virksomhed som rigens skriver, at han blev kaldt Søren Skriver. Et eksempel herpå er et brev fra adelsmanden Jørgen Friis gengivet 1545 i Rigens Forfølgningsbog:

”Kiære Søren Skriffwer, vti thet straxtbreffm ther ieg skal haffue mod Iørgen Løcke, skal the 600 march d., ther standher vti forføllingen, the skwlle være ther vdhe aff strax breffuit, och icki bemeldes vden thet iorde gots och andre sager. Kiære Søren, ferdiger nw thet snarest, i kwnde. In Christo valetis”.

Han var en så højt værdsat og respekteret mand, at han i 1549 blev udnævnt til borgmester i Kolding og 2/2 1550 kgl. tolder ved det vigtige grænsetoldsted samme sted. Disse stillinger beklædte han lige til sin død. Som tolder forvaltede han store pengebeløb, og i Kancelliets Brevbøger findes mange breve til ham vedrørende udbetalinger af toldkassen bl.a. til vedligeholdelse af Koldinghus slot.

I *“Danske Magazin”* 4.rk. 6.bd. i artiklen *“Tegnelser over alle Lande”* fra 1550 findes følgende:

” Item Jesper Krawsse skall haffue breff, at hand strax forskicker till Kolding 6 lester saltet fiisk ther fran Riipe, oc lader en aff fogend swenne følge thet fram tiill Koldyngh, tiill kon. mats. underholdning. Item ett breff till Sewren Schriffuer, borgemester udi Kolding, at hand strax bestiller ther en lempelig skude ther for Kolding, som fører samme 6 lester salt fiisk hiid tiill Nyborig. Actum Nyborig ut supra.”

Og samme sted:

“Seuren Ker, tollere y Kolding, fick breff, att han skulde forskicke till Medelfar 2 lester aff then saltett fisk, som Jesper Krawsse haffuer forskicket till hannom fran Riibe effther kon. mats. schriffuelse, oc att han skulle met thet første forskicke hiid till slottet till skiibs, huis fiisk,

saltitt oc thør, som han hoss sig beholder offuer forskreffne 2 lester, oc hues som Jesper Krausse ydermere sender till hannom, att han thet oc saa met thet andett framskicker. Actum Nyborg, onsdagen post Andree apostoli dag 1550. Relator Jørgen Pedersen, rentemester”.

Kancelliets Brevbøger 15/6 1551:

”Befaling til Søren Kjær at tage Sise af Wesmer og Syundest Øl, der indføres til Kolding, ligesom der går af Rostocker Øl”.

J. J. Fyhns Ældre og yngre Arkivregistraturer for Kjøbstaden Kolding (fra håndskreven bog på Kolding borgmesterkontor, nu kopieret og tilgået Kolding bibliotek til udlån):

Fra Koldinghus slot:

1550 Onsdagen efter Kyndelmisse.

”Søren Kiær, Borgmester i Kolding, fik Brev på at måtte med Tolderen sammesteds oppebære Kronens Told og Sise, Øl og andre Vine, og hvad Guld eller Penge han i så måde oppebærer skal han overantvorde ind i Kongens eget Kammer eller til Kongens Rentemester og ingen anden”.

1551.

”Søren Kier skal tage Sise af hver Wismar-Sundetr. Øl, som de indføre for Kolding, ligesom der ganger ad Rostock til (?)”.

5/6 1557.

”Severin Kiær Tolder fik Brev om at tage nogle Tønder Kalk fra Holland i Forvaring og sende dem til København undtagen 9 Tønder af den løse Kalk, som skal lægges ind på Koldinghus”.

8/10 1562.

”Tolder Severin Kiær i Kolding fik Quittance for 140 Dalere, hvormed han på Kongens Vegne havde fornøjet højbårne Fyrste, Kongens kiære Frænde, Hertug Hans af Holsten”.

5/2 1564.

”Borgemester i Kolding Severin Kiær fik Kongens Part af Tienden i Skanderup Sogn”.

1564.

”Brev til Severin Kier, Borgmester i Kolding, angående Øksnetolden, at når Købmændene kommer tilbage fra deres Marked ind i Riget igen og de derude ikke handle med andet end Daler, da skulle de også svare Told i Daler”.

1567.

”Brev til Søren Kier om at betale af Tolden til Henrik Momme, hvad han har tilgode for Klæde, Silketøj og andet som er købt til Krigsfolket”.

25/3 1569.

”Severin Kier skal betale af Øxnetolden til Arendt Hoffschlag 3000 Daler for Købmandsvarer, som Kongen har bekommet, og 5000 Daler

til samme af Øxnetolden på Elben, så Kongen kan erholde betalingen her igen og han derom ikke skulle lide skade”.

1/12 1569.

”Endvidere til Niels Skeels Efterleverske 2833 Daler med Renter, som Kongen er hende skyldig”.

8/2 1579.

”Tolder Søren Kier fik Brev på at betale de Herberger i Byen og den Fortæring, som Kongens moders Folk og Heste havde haft.”.

1581.

”Søren Kiær, Tolder i Kolding, fik Kvittance på 600 Daler af Tolden der”.

13/6 1582.

”Da Søren Kiær, fordum Tolder i Kolding, står tilbage med Told og Sise beordres Borgmestre og Rådmænd, By- og Herredsfogeder i Kolding at skulle forhjælpe førnævntes Børn og Arvinger til at få deres Faders Regnskab opgjort”.

16/8 1582.

”Kongen gentager alvorligen sin Befaling angående at hjælpe Tolder Søren Kiærs Børn og Arvinger til at få deres Faders Regnskab opgjort”.

9/12 1557 indløste han på kongens vegne Hønborg slot i Taulov sogn, som havde været pantsat til Erik Krummedige for 1600 mark. Dennes enke Sidsel Rosenkrantz døde 1557. Beløbet blev overgivet til hr. Otto Krumpen på arvingernes vegne, og lensmanden på Koldinghus Jørgen Rosenkrantz fik under tilsyn af Hans Lindenov på Hindsgavl og Erik Rud på Riberhus overdraget Hønborg slot med alt dets inventar, jordebøger, arkiver m.v. Når Jørgen Rosenkrantz havde indløst slottet og modtaget pantebrevene, skulle han holde en fogedsvend på Hønborg, som kunne bruge avlen, og desuden så få folk som muligt. I 1560 gør Søren Kjær regnskab for, hvad han har givet ud til de nye stole i kirken og til et nyt orgel. Efter kongelig ordre udbetalte han 1000 rigsdaler i forbindelse med dronning Dorotheas opførelse af Borgemølle ved Koldinghus og igen 1000 rigsdaler ved bygningen af et saltværk. I 1576 beordrede kongen ham til fra toldkassen at udbetale 300 rigsdaler til kirkeværgerne til dækning af en del af udgifterne til et nyt kapel (Frederik II's nordre kapel til St. Nikolaj kirke). Til minde herom opsattes en kalkstentavle. Under majestæternes våbenskjolde og deres sammenskrevne F og S (Frederik II og Sophie) og under teksten er anført kirkeværgernes navne *Severinus Paludanus* og *Johannes Kneus*.

Søren Kjær havde et nært samarbejde med enkedronning Dorothea, som boede på Koldinghus. Det siges at det var på hans indtrængende

anmodning, at hun lod bygge den nye latinskole i Kolding. Han opkaldte jo også sin datter efter hende. Han har formentlig også haft en finger med i spillet, da enkedronningen henvendte sig til biskop Hans Tavsén for at komme af med en uduelig og fortrukken rektor og i stedet få en bedre.

Ind imellem benyttedes han stadig som retkyndig. Således var han i 1550 i Odense for sammen med en række fynske stormænd og prioren ved St. Knuds kloster samt borgmesteren i Odense at afgøre en trætte mellem Iver Krabbe til Østergaard, som var embedsmand på Koldinghus, og kapitlet i Viborg. 1553 medvirkede han ved en herredagsdom angående en markstrid, og i 1562 deltager han i en dom over væbner Anders Pedersen:

“1562 torsdagen før Viti og Modisti dag udi højbårne fyrste hertug Hans d. Yngre og hans nådes (kongens) overværelse, desligeste nærværendes Povl Huitfelt, lensmand på Koldinghus, Severin Skriver, borgmester, og Laurids Nielsen Byfoged med flere vor nådige frues (dronning Dorotheas) hofsinder på Koldinghus, forsvores væbner Anders Pedersen Kolding by eller Kolding land, da måtte han påtages og hænges udømt”.

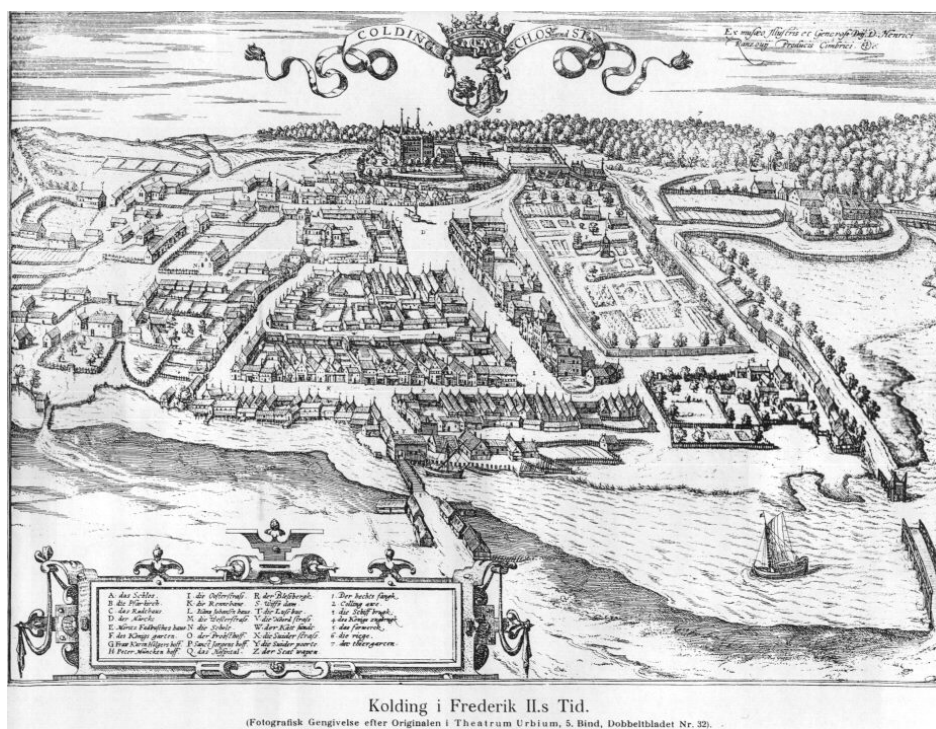

Stentavle i Sct. Nicolai kirke opsat 1575 af Frederik II og dronning Sophie ved kirkens udvidelse. Forneden navnene på de to kirkeværger Severino Palvdano Con Col (Søren Paludan, borgmester i Kolding) og Johanne Knevs præst. (Hans Kneus, præst).

Udsnit af stentavlen.

Det var hans pligt som byens borgmester sammen med byfogeden at opretholde ro og orden i byen, samt i rådstueretten sammen med rådet at dømme i sager, der angik ære, liv og gods. Han har været en borgmester, der med strenghed har håndhævet loven, en vogter af moralen og en retfærdig dommer. Han har været uangribelig i sin embedsførelse. Paradoksalt nok fik han også 1572 kongeligt privilegium på at holde vinkælder på torvet. Men mon ikke, at der var en anden, der stod for udskænkningen! Det skal nok ses som en ud af flere begunstigelser, han fik af kongen.

Han fik i 1564 overladt kronens part af tienden i Skanderup sogn, og i mindst 20 år havde han byens teglgård i forpagtning. Ved et brev fra Kanceliet 12/1 1548 fik Søren Kjær en halv otting jord afgiftsfri i "Hoggisbølle Mark " i Højrup i Seest sogn ved Kolding. Det var det samme stykke jord, som Søren Kjærs svigerforældre Knud Turesen Skrivers og Johanne Stephansdatter i 1528 og 1536 havde fået bekræftelse på. Søren Kjær var også involveret i anden ejendom jf. følgende citat fra Kancelliets Brevbøger sep. 1554:

"Befaling til Claus Albretzen, Jyrgen Skoufgard, Niels Skiel, Ifuer Vind, Jep Tullesen, Jep Buck, Espern Persen i Bølling og Olf Brud, at de inden 6 uger skulle afsige en endelig Dom, hvor vidt en Bondegaard i Berte (formentlig Nørre Bjert i Eltang Sogn, Brusk herred), 5 agre på Berte, en

Eng kaldet Slet Eng, og en Eng kaldet Ruel Mark, tilkomme Søfren Skriver, Borgmester i Kolding, Søfren Chresternsen, Tostind Jensen, Borgere smstds., og deres Hustruers Medarvinger, eller Lauris? Tygessen eller Anders Atzersen”.

Dommen kendes ikke

Søren Kjær fik også tid til at være litterært interesseret. Han blev en alsidig forfatter, der skabte sig en plads i litteraturhistorien. Erasmus Lætus (Rasmus Glad 1526 -1682) siger om ham:

" Hvad mere kan jeg erindre om den Kjær, hvem Phoebus Apollo gav førsteretten til at grundlægge digtning på modersmålet. Ingen anden nok så lærd giver sproget en så værdig vægt på så prægtige rytmer. Han der senere blev sat til borgmester i Byen Kolding, styrede sit embede med stor ros, og fra sine arbejder hentede han med rette den anseelse som fremragende dygtighed skænker".

Det siges, at han er Koldings første lokalhistoriker, idet han har skrevet en "Koldings Historie fra Aar til Aar" ("Scripsit Annales Coldingenses"). Desværre er dette værk gået tabt. Han oversatte og bearbejdede religiøse skuespil. Latinskolen i Kolding havde den skik sammen med andre latinskoler i landet at opføre skuespil ved højtidelige lejligheder. I hvert fald kendes tre sådanne oversættelser og bearbejdelser til såvel prosa som vers på et udpræget jysk med ordsprog og folkelige talemåder. Det drejer sig om Georg Buchanans "Jephtas Løfte", Georg Rollenhagens "Abrahams Levned" og Rudolphi Tigaurinis "Nabal". De vidner om selvstændig dramatisk begavelse og moralsk nidkærhed. Disse værker blev opført rundt om i landet. Et særligt samarbejde på dette område havde han med biskop Peder Hegelund i Ribe, hvilket fremgår af dennes almanakoptegnelser. Sammen tog man også vare på andre ting. Peder Hegelund skriver i sin almanak 25/4 1574:

"Vi drog til Kolding: Jeg, Dorthe mag. Hans Laugesens, Marine mag. Hans Svannings, Karen mag. Jacob (Madsen Vejles), mor Karen (Sørensdatter Holm) med datteren Marine. Efter at sagen var blevet drøftet med hr. Jørgen Mortensen, med hr. Hans Kneus, med Johannes Heuch, med mag. Morten Pedersen, med borgmester Søren (Kjær) og vore hustruer, trolovede vi Marine til hr. Jacob Eriksen”.

Den sidste hed også Grave til efternavn og var vikar ved Roskilde domkirke.

Man får et indtryk af Søren Kjær som forfatter og menneske gennem de to bevarede salmer "Verden, hvad du est svigefuld" og "Løft op dit hoved al Kristendom" skrevet i 1563 og 1564. De blev i 1569 optaget i Hans

Thomissen Psalmebog med forfatterangivelsen “Søffren Scriffuer, Borgmester i Kolding”. De blev også optaget i senere salmebøger i 1726 og 1740. Den sidste salmes første linie har måske inspireret Grundtvig til hans første linie i “Rejs op dit Hoved al Kristenhed”.

Et af Søren Kjærs vers lyder:

*Forgange skal både himmel og jord,
aldrig forganger Guds hellige ord,
det vil evindeligt blive.
Thi lader os af ret hjertens grund
det høre og gemme i allen stund,
at vi må evigt leve.*

Søren Kjærs forfatterskab er behandlet i en artikel i “EDDA”, bd. 26, skrevet af Hans Aage Paludan. Oslo 1926.

Fra dette anepar nedstammer forfatteren Poul La Cour.

Deres børn, alle født i Kolding:

- a. Knud Sørensen Kjær, f. omk. 1550, d. 22/9 1629, g. 1. g. 29/8 1574 i Kolding m. Karen Nielsdatter, d. 2/6 1591, datter af rådmand i Kolding Niels Jensen. G. 2. g. m. Margrethe Jørgensdatter, datter af subcantor ved Roskilde domkirke Jørgen Henriksen (eller Lauritzen). Knud Sørensen Kjær blev vicarius i Roskilde domkirke formentlig i relation til sin svoger Morten Pedersen Hvid, men han var også sognepræst i Fløng.
- b. Dorothea Sørensdatter Kjær, f. omk. 1556, d. 27/3 1599 i Roskilde, g. 31/5 1573 m. øverste sognepræst ved Roskilde domkirke Morten Pedersen Hvid, f. 10/11 1537 i Grenå, d. 16/6 1595 i Roskilde, begge begr. i Roskilde domkirke. Erhvervede magistergraden i Wittenberg 1562. Allerede som 25-årig fik han stillingen som lektor ved Sorø kloster. Frederik II udnævnte ham 24/6 1565 til abbed i Sorø. Fik årligt 100 rigsdaler af klostrets indkomst i løn. I Sorø begyndte han at nedskrive historiske optegnelser vedrørende alle mulige naturtildragelser om nordlys, kometer, storme, regnskyl, oversvømmelser, forskellige misfostre, ildevarslenende tilfælde og mærkelige personer og begivenheder i landets historie.

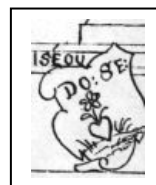
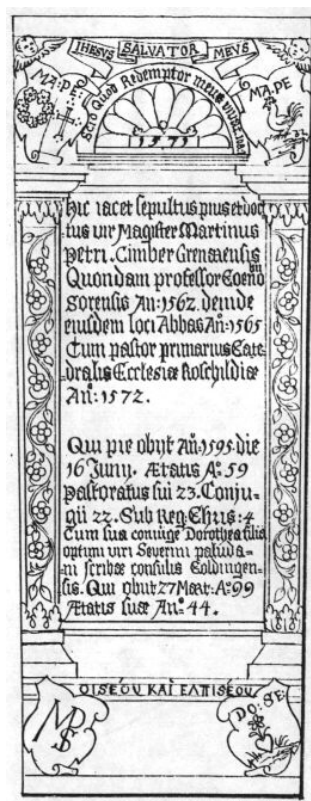

Morten Pedersens gengivelse af Absalons våben.

Godt hjulpet af den i hans forvaring værende magister Iver Bertelsen (se under ane nr. 3134-3135 b.) skrev han en afhandling om Hvideslægten "Biskop Absalon og hr. Esben Snares herkomst og adelige stamme etc." Ved Iver Bertelsens hjælp gjorde han optegnelser om indskrifterne i Sorø kirke samt aftegnede våbenskjoldene samme sted. 7 år senere kaldtes han til sognepræst i Roskilde domkirke. I 1582 fik han tillige et kannikedømme i Roskilde. Peder Hegelunds almanak april 1588: "*Fama, at M. Morten Pederssøn vdi Roskild bleff prædickestolen forbudet ved Kong. Mat. breff*". Kongen havde 19/3 1588 skrevet til Sjællands biskop dr. Poul Madsen, at da kongens rejse ofte gik til Roskilde, ville han godt have en prædikant, som han havde lyst til at høre. Derfor skulle biskoppen forhøre sig om en duelig, vellærd mand, hvis mæle og prædiken ville behage kongen, og indsætte ham til prædikant ved domkirken i magister Morten Pedersens sted. (Kongen har sikkert ikke syntes om hans stemmeføring). Ved endeligt brev den 30/3 1588 tillader kongen dog, at magister Morten må beholde sit kannikedømme i kapitlet som residerende kannik. Endvidere får han til sin egen underholdning Vindinge sogn med al præsterente og rettighed mod at gøre sognefolket den tilbørlige tjeneste. Kongen døde en uges tid derefter, og det ser ud til, at Morten Pedersen Hvid har fået sit embede igen kort efter. Det fremgår af hans gravskrift, at han var præst i 23 år og ikke har været præst andre steder end i Roskilde. Men hans navn på latin er dog alligevel fint indgraveret på prædikestolen i Vindinge kirke. På Abildgaards tegning kan man se i hvert hjørne af stenen de 4 skjolde med bomærker. De tre tilhører Morten Pedersen (MA PE for MARTINUS PETRI). Det sidste nederst til højre er Dorthe Sørensdatte Kjær.

Roskilde domkirke.

Morten Pedersens gravsten.

Det forestiller en lille tue i et kær omgivet af græs, hvorpå der står et hjerte plantet med spidsen nedad. Fra hjertets kløft vokser en blomst

op med 5 kronblade, formentlig en lilje. Over hjertet står DO: SE: (DORTHEA SEVERINI). Mellem de nederste skjolde står Morten Pedersens valgsprog på græsk, der oversat lyder: "Bær din byrde og gå fremad". Deres søn magister Poul Pedersen, g. m. Margrethe Schwendi, blev i 1595 ved faderens død sognepræst i Roskilde og var 1613 kannik og sakristan. Som ung var han informator i 6 år for prins Ulrik.

c. Hans Sørensen Kjær , f. omk. 1555, ane nr. 956.

d. Marcus Sørensen Kjær, f. ? d. ? Studerede ved universitetet i Rostock i 1585 som Marcus Paludan fra Kolding, men ellers ved man kun om ham, at han den 29/4 1582, altså en måneds tid efter faderens død, drog til biskop Peder Hegelund i Ribe. En mulighed er, at han kom for at takke biskoppen for deltagelsen ved faderens begravelse, men det er nærliggende at antage, at han blev optaget som discipel i Peder Hegelunds hus. Det passer tidsmæssigt, og Peder Hegelund havde gennem årene flere discipler i sit hus. Flere steder i hans almanakoptegnelser findes notater om Søren Kjærs børn og svigerbørn, deres trolovelse, bryllup og død.

1916-1917.

Oluf Thomsen, købmand, byfoged og rådmand i Ringkøbing, f. ? d. 1603 i Ringkøbing. **Hustru** kendes ikke. Han nævnes som byfoged i 1587 og 1591 og som rådmand i 1602. Det nævnes i 1601, at han sammen med rådmand Oluf Andersen havde en gård i Rødclit på Holmsland, som svarede afgift til skolemesteren i Ringkøbing. Jf. Kancelliets Brevbøger 21/12 1591 missive til lensmand, toldere, byfogeder m.fl. om straks at forklare deres regnskaber og betale deres restancer. For byfoged Oluf Thomsens vedkommende drejede det sig om regnskabet siden 11/2 1590. Jf. Kancelliets Brevbøger 8/8 1597 missive til Preben Gyldenstjerne om at forordne Oluf Thomsen i Ringkøbing til værge og formynder for hans brors børn. I 1604 er han forsvundet fra skattelisterne, hvor han var en af de højest ansatte. Men han blev på skattelisterne afløst af "*Jens Olluffsen, Olluff Thomsens Arffuing*". Som købmand havde Oluf Thomsen skibsladninger i toldlisterne 1595-97.

Deres barn:

a. Jens Olufsen , f. omk. 1560, ane nr. 958.

1918-1919.

Muligvis **Mads Christensen**, byfoged i Ringkøbing, nævnes 1603-04. (Samme stand som Oluf Thomsen). **Hustru** kendes ikke.

(I Ringkøbing Kjøbstads Historie nævnes en anden mulighed som ane på denne plads, nemlig provst og magister Mads Berthelsen, sognepræst i Ringkøbing 1584-1602. Han var immatrikuleret ved universitetet i Wittenberg i året 1554 og omtales i Ny Kirkehistoriske Samlinger 2. rk. 6. bd. som kandidat til bispevalget i Ribe 1594. På dette tidspunkt må han dog være en gammel mand).

Børn:

a. Vibeke Madsdatter , f. omk. 1575, ane nr. 959.
--

b. Jens Madsen i Kærsing, Brøndum sogn.

1952-1953.

Anders Nielsen Bøgvad og **Anna Pedersdatter**. Anesammenfald med ane nr. 1904-1905.

1960-1961.

Søren Mortensen Kjær og **Anna Knudsdatter Turesen**. Anesammenfald med ane nr. 1912-1913.

1964-1965.

Oluf Thomsen og **hustru**. Anesammenfald med ane nr. 1916-1917.

1966-1967.

Muligvis **Mads Christensen** og **hustru**. Anesammenfald med ane nr. 1918-1919.

1976-1977.

Terkel Turesen, nævnes i Varde i 1561, **hustru** kendes ikke.

Barn:

a. Ture Terkelsen , ane nr. 988.

Tip⁸ - oldeforældre.

3108-3109.

Niels Pedersen, herredsfoged og tingholder på Holmans herredsting, hvor han nævnes 1483 og 1489, f. omk. 1440, g. m. **Mette Tuesdatter**, søster til Laurids Tuesen på Eltanggaard. De boede i 1484 på gård nr. 3 i Skærup (J. J. Ravn). Kong Hans har ved oprejsningsbrev i 1481 givet denne gård til Nis Pedersen (Dr. O. Nielsen i Samlinger til jydsk historie og Topografi, 2. rk. 2. bd.). Gården er den samme frie gård, som dronning Dorothea senere i

1547 mageskifter med Hans Hansens frie gård i Dons. Dette mageskifte stadfæstes atter 13/12 1568.

Skærup kirke.

I slægtsbog for efterkommere efter Ole Jensen, f. 1788, gårdejer i Ballegård, Hvejsel sogn, udg. af Dansk Slægtsforskning, Fredericia, cop. 1961, står der følgende: "*Niels Pedersen nævnes første gang i et tingsvidne, der blev udstedt d. 25. August 1459 på Brusk herredsting. Heri lovede Per Matisen Fisker m. fl. Niels Pedersen orfejde for drabet på Per Matisen Fiskers søn, Oluf Pedersen. (Orfejde var en erklæring, der efter et manddrab blev afgivet af den dræbtes slægt over for drabsmanden i anledning af, at mandeboden var erlagt). Det ser ud som om dette har fået ret alvorlige følger for Niels Pedersen, der i første omgang rimeligvis måtte betale en klækkelig mandebod. Han fik vist også sine ejendomme forbrudt, måske dog kun delvis; thi i året 1481 fik han af Kong Hans oprejsningsbrev på sin gård i Skærup. Der opstod siden hen i Niels Pedersens efterslægt og hos andre visse misforståelser vedrørende hans position i samtiden og ejendomsforhold. Et sted oplyses det, at der i 1486 boede en adelsmand Niels Pedersen af slægten Glambek i Skærup, og kilden til dette må være et dokument fra samme år, hvori Niels Pedersen i Skærup nævnes, dog efter væbnerne. Han beseglede dokumentet med et adeligt våben, og ifølge dette våben var Niels Pedersen ikke af slægten Glambek. Det er højst sandsynligt, at Niels Pedersen tilhører en uradelsslægt der på egnen, og at han måske på grund af drabet og de deraf*

følgende forringede økonomiske omstændigheder har opgivet at hævde sit adelsskab, men fortsat har beseglet med slægtens våben. Det omtalte våben forestiller et fire gange tværdelt skjold”.

Men qua denne families positioner i samfundet må det antages, at den er lavadelig.

Deres børn:

a. Hans Nielsen Skærup , ane nr. 1554.

b. Anne Nielsdatter, g. m. Hans Enevoldsen i Gaarslev.

3110-3111.

Anders Hansen Munk, lavadelig, selvejerbonde i Skærup, muligvis herredsskriver, måske delefoged, idet han var kronens tjener. **Hustru** kendes ikke. Han fik i 1547 sammen med Oluf Hansen og dennes brødre kgl. bevilling på, at de måtte beholde deres gårde på livstid mod en årlig afgift på en tønde smør. (Se under ane nr. 1554-1555). Anders Munk i Skærup nævnes i kronens skøder 1569. Hans gård må være Munkgården i Skærup.

Deres børn:

a. Maren Andersdatter Munk , ane nr. 1555,

b. Hans Andersen Munk, g.m. Margrethe Andersdatter Grøn, datter af den lavadelige Anders Grøn til Tamdrup Bisgaard. Deres datter, hvis fornavn ikke kendes, blev gift med ane nr. 388 herredsfoged Jørgen Andersen Haar. Dennes 2. ægteskab.

3112-3113.

Lauge (Pedersen?) **Rafn**, nævnes i to dokumenter udstedt 1479 på Elbo herredsting, hvor han var sandemand. Noget tyder på, at han var bosat i Bredstrup. Han er sikkert i slægt med den Jep Rafn i Bredstrup, der den 3/7 1476 var en af de tre sandemænd, der beseglede et dokument på Elbo herredsting, hvor adelsmanden Thomas Lange tog lovhævd på en ejendom Nøddebro i samme herred. Denne Lauge Rafn er den ældste stamfader, man kender, men en Jens Laghesen nævnes 10/10 1435 som præst i Gauerslund. Endelig nævnes 19/2 1424 en abbed Niels Raaffn i Nør kloster.

Slægten Rafn, der må være lavadelig, er udbredt i de sydøstlige egne af Jylland og ned i Sønderjylland. Før Gorm den Gamles tid levede der i det område en runerister Hrafnunga Tofi, hvilket navn runeforskere tyder som Tue af Ravns æt. Denne Tue har sammen med to andre skabt dronning Thyras høj i Jelling.

Hustru kendes ikke.

Deres barn:

Peder Laugesen Rafn , ane nr. 1556.
--

3114-3115.

Jens Hansen, Hustru kendes ikke.

Deres barn:

Kirsten Jensdatter , ane nr. 1557.

3120-3121.

Jesper Bertelsen, selvejerbonde eller fæstebonde i Givskudlund, f. omk. 1460, han optræder som stokkemand (retsvidne) i et tingsvidnebrev fra Jelling sysselting 1492, gengivet i Vejle amts årbog 1917, hvor der sammesteds også er gengivet et "laugheffdsbrev" ligeledes fra Jelling sysselting år 1487, hvor Jespers formentlige bror Ieffuer Berttelsøn i Gyffschoud-Lund nævnes som dannemand. **Hustru** kendes ikke.

Barn:

a. Find Jespersen , ane nr. 1560.
--

3134-3135.

Bertel, fisker i Middelfart, f. omk. 1500, **Hustru** kendes ikke.

Sønnen Iver fortalte om sin far følgende historie, som blev optegnet af Erasmus Lætus:

"En dag nemlig, da denne med nogle andre mænd havde været ude at fiske, og det var koldt, trak de bådene på land og tændte en ild i nærheden af strandbredden for at varme sig. Som de sad om ilden, så de et havuhyre, der nærmest lignede en kvinde, komme op af havet og begive sig hen imod dem. Fiskernes første følelse ved dette syn var rædsel. men en af dem tog dog mod til sig, greb en brand fra ildstedet og gik bevæbnet med den uhyret i møde med høje råb, hvorpå havfruen med et gennemtrængende skrig flygtede og styrtede sig i havet. Stolte af denne bedrift satte fiskerne sig atter omkring ilden, og den mand der havde bevaret fatningen sad just og pralede af sin heltegerning, da uhyret vendte tilbage fra havet ledsaget af en hel skare af samme slags. Nu blev fiskerne for alvor bange, og ingen af dem gjorde forsøg på at holde stand. Men de løb alle det bedste de kunne. De så nu, hvorledes havfruerne - thi det antog de disse uhyrer for - under høje skrig nærmede sig til ilden. Her holdt de ligesom råd et øjeblik, hvorpå de gav sig til at sprede brandene og kaste gløderne op i luften, indtil det hele var spredt rundt omkring, hvorefter

de atter under høje skrig vendte tilbage til havet. Fiskerne havde fået en sådan skræk i livet, at det varede længe, inden de atter turde sætte deres både i søen”.

Deres børn:

1. **Marine Bertelsdatter**, ane nr. 1567.
2. Iver Bertelsen, f. omk. 1525, d. 8/9 1583 i Ringsted, g. 25/7 1573 m. den adelige Else Mule, datter af Hans Mule til Nislevgaard og Mette Kotte. Else g. 2. g. m. professor ved Københavns universitet Niels Krag. (Poul Lindholm har i sin bog ”Almind Sogn” Iver Bertelsen som sognepræst i Almind og residerende kapellan i Kolding omkring 1550, men denne afløstes 1552 af Niels Nielsen Colding). Iver Bertelsen studerede ved universitet i København, fortsatte flittigt 1556-1558 ved universitetet i Wittenberg under Philip Melanchtons ledelse og tog magistergraden, 1559 professor ved Københavns universitet, lagde sig ud med sine kolleger og blev sognepræst i Stege. Mange anklager imod ham af religiøs art, han kom på kant med fogeden på Stegehus en rå og voldsom person. Det endte med, at hr. Iver i 1567 blev sat fra sit embede og hensat i fængsel for gejstlige i Sorø kloster. Citat fra Wiberg: *”blev anklaget 1567 af lensmanden, dels fordi han ikke ville ægte et fruentimmer, således som han havde lovet, og dels fordi han udelod besværgelsen; blev dømt først til døden, siden til fængsel i Sorø; omsider benådet og sat først over Ringsted, senere over Sorø kloster.* Klosterets forstander dengang var abbed Morten Pedersen Hvid (se under ane nr. 1912-1913 a.). Frederik II besøgte Sorø kloster i 1570, og her lykkedes det Iver Bertelsen at forelægge sin sag for kongen. Kongen gav ham ikke alene friheden, men også sin yndest. 1571 blev Iver Bertelsen udnævnt til abbed (befalingsmand) i Ringsted kloster. Kongen forlenede ham i 1572 med et kannikedømme i Århus, og endelig blev han 30/10 1572 beskikket som eftermand for Morten Pedersen Hvid som abbed for Sorø kloster. Han blev altså forstander for det kloster, hvori han selv havde siddet som gejstlig fange for to år siden. 12/8 1579 Kong Frederiks missive på mester Iver Bertelsen, abbed i Sorø kloster, hans vegne, at han må *participere in bonis communibus* (Kancelliets Brevbøger 1576-1579, p. 724). Efter at have været abbed i Sorø i 8 år, måtte han vige embedet for en anden yndling af kongen, nemlig Peter Reedtz, hvorefter turen gik tilbage til Ringsted kloster som befalingsmand og abbed der. På hans gravsten kaldes han befalingsmand over Ringsted kloster. Under sit fangenskab i Sorø

forfattede han efter indskrifterne i Sorø kirke et slægtsregister over Skjalm Hvides berømte æt. Formentlig har dette indgået i Morten Pedersen Hvids afhandling om Hvideslægten. 26/12 1585 skrev Frederik II til Elsebet mester Ivers og bad hende sende de historiske samlinger, som hendes afdøde husbond havde forfattet. Iver Bertelsens søn Hans Iversen blev i 1621 sognepræst i Boeslunde. Dennes søn igen Iver Hansen Munk efterfulgte 1658 faderen i embedet, hvor han blev bekendt for sin fædrelandskærlige og forstandige opførsel under den svenske krig. (Se i øvrigt omtalen af Iver Bertelsens levned i Ny Kirkehistoriske Samlinger 2. rk. bd. 3, side 535-567 og 3.rk. bd. 3, side 217). En datter Margrete Iversdatter var gift med sognepræst til Onsbjerg og Besser Hans Bang.

3. Hans Bertelsen, g. m. Marine, f. i Vinding, g. 2. gang m. Hans Knudsen, f. i Rødding, der i 1569 blev kapellan i Vigerslev og i 1571 sognepræst i Ore, Odense amt.

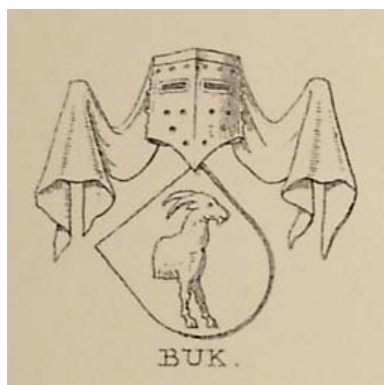

Sorø klosterkirke.

3188-3189.

Knud Jepsen Buch, ejer af Nagbølgaard, væbner og sandemand, f. omk. 1460 i Nagbøl, Skanderup, g. m. **NN. Mogensdatter Lange**, f. omk. 1460. (Det skal her anføres, at anelinien ind i slægten Lange kræver en mere indgående undersøgelse, idet en datter af Mogens Lange ikke kendes jf.

Danmarks Adels Årbog 1901). Alligevel medtages forsøgsvis denne anelinie p. g. a. oplysninger fra anden slægtsforsker).

Slægten Buch

Slægten Lange.

I 1480 gav Knud Buch sammen med sin bror Ancker Buch et stykke jord vest for Vaiberg til den daværende sognepræst i Skanderup Anders Pederssen. 25/9 1490, 30/11 1496, 15/3 1498, i 1499, 25/1 1504 og 10/2 1508 optræder Knud Buch som dannemand på Anst herredsting.

Skanderup kirke.

Han nævnes også i et skøde af 16/6 1491 på gårde i Glibstrup og Bække sammen med sognepræsten i Anst Peder Mørck og Tuli Iversen. (William Christensen: Danmarks middelalderlige Breve og O. Nielsen: Gamle jyske Tingsvidner). I Samlinger til Jydsk Historie og Topografi, 4. række, IV

bind findes en afhandling af Hans Knudsen: "Kolding Rytterdistrikts Selvejere". Heri findes bl.a. følgende om Nagbølgaard:

"Adk. 1) Et Stoknævn af Anst Herreds Ting 1509, Torsdagen efter St. Petri Dag, 12 mænd vidner, at Jep Buch og hans Søn efter ham havde den Gaard i Nagbøl med alle sin rette Tilliggelser, i hvor som helst samme liggendes var i Anst Herred for ½ Td. Smør og 6 SK. og en Gaard i Dollerup for en Fjerding Tønde Smør og 8 Sk. , og fornte Tynge havde Kong Christophers Brev og derefter Kong Christian samt Kong Hanses. Samme 3 Breve brændte med Knud Buchs Gaard. 2) Et ditto af samme Aar Torsdagen efter St. Dionisi Dag, 12 mænd vidner, at Knud Buch havde købt Tyre Hermands Del i hans paaboende Gaard, og hans Fader Jep Buch og Arvinger havde samme i 60 Aar, ulast eller -kær til Gaarden brændte. 3) Christiani tertii Konfirmationsdom, dateret Refsøe Francisci Dag 1541 I) paa 12 Mænds Brev af 1520, at den Otting Jord, Jes Svendsen af Gjelballe havde af Schanderup Kirke, samme gav Knud Buchs Forældre til bemeldte Kirke, og havde Knud Buch den i sin Tid ukær for Skyldte til Kirken 8 Sk. II) Paa et Brev 1521, 8 Mænds Vidne, Hvorved dette stadfæstes. III) 8 Mænds Vidne , at Mette Terckels, som boede i Bølling, det var Jep Buchs Oldemoder etc. 4) Dronning Dorethes Benaadningsbrev af 7. Juli 1560, at denne Livgedingstjener Jep Buch med Hustru og begge deres Børn hendes Livstid kvit og fri for Ægt og Arbejde tvende Gaarde, som var en i Schanderup Sogn Nagbøl med en Otting Jord paa Vrandrup Mark, og en Gaard i Dollerup, dog saa at de betidelig gav af samme Gaard den sædvanlige Landgilde, Rente og Rettighed, som deraf plejer at gange, Bygningen at holde ved lige og forbedre og Skoven ej til Upligt at forhugge. N.B. Fast af lige Indhold er nu Fæste- og Husbondholdsbrevene. 5) Skøde af Anst Herreds Ting den 27. August 1618 fra Povel Hansen i Nebel til Jep Ollesen Buch i Nagbøl. 6) Et ditto af 7. Juli 1653 fra Jep Ollesens Datter Gunder Jepsdatter til Jep Buch og Hustru. 7) Af 22. Juli 1692 fra Jep Buch til Sønnen Christen Buch og Fæstmø Boel Erichsdatter. 8) Et ditto af 5. Decbr. 1704 fra Boel Erichsdatter til hendes Fæstemand Niels Ebbesen. Landgilde Leding 1 Sk, Aarlig Penge 8 Sk, 5 Skp Kversthavre, ½ Td. Smør, 16 Sommer- og Vinterheste = 13Rdlr 5 Mk 14½ Sk".

Deres børn, født i Nagbøl, Skanderup:

a. Mads Knudsen Buch , f. omk. 1490, ane nr. 1594.

b. Mogens Knudsen Buch, f. omk. 1495.

- c. Jens Knudsen Buch, f. omk. 1497, g. m. Lene Jørgensdatter, datter af sognepræst i Grimstrup og Årre Jørgen Jørgensen. Jens Knudsen Buch var før reformationen munk, derefter luthersk sognepræst i Skanderup til sin død i 1553, hvor han blev efterfulgt af sin brorsøn Knud Mogensen Buch, d. 29/8 1600. En datter af denne, Marine, blev gift 12/10 1600 med Poul Poulsen Paludan rektor i Kolding senere kapellan ved Kolding kirke og sognepræst i Almind og endelig sognepræst i Kolding (Deres datter Mette Poulsdatter blev gift med rådmand i Kolding Anders Andersen Haar). Knud Mogensens søn Jens Knudsen Buch var sognepræst i Skanderup 1600-1614. Dennes søn Jacob Jensen Buch sognepræst 1614-1654. Dennes søn Jens Jacobsen Buch sognepræst 1654-1687 og endelig dennes søn igen Nis Jensen Buch sognepræst 1687-1691.
- d. Jep Knudsen Buch, ejer af Nagbølgaard, livgedingstjener hos dronning Dorothea, herredsfoged f. omk. 1500. Tingsvidne på Anst herredsting i 1531 og 1538 som herredsfoged. 9/10 1543 fik han kongelig stadfæstelse på to breve udgivet af Skanderup sognestævne og Anst herredsting lydende, at nogle mænd havde vidnet, at den otting jord, som Jep Buch har af Skanderup kirke, den har hans forældre haft før ham og givet 8 skilling for i årlig leje. Den 5/7 1560 fik han og hustruen og deres to børn et såkaldt benådningsbrev fra dronning Dorothea. Af dette fremgik, at de også ejede en gård i Dollerup. De blev fritaget for ægt og arbejde m.m. fra disse gårde.

3198-3199.

Hans Trogelsen og Marine Bertelsdatter, anesammenfald med ane nr. 1566-1567.

3808-3809.

Niels Andersen Bøgvad, købmand og borgmester i Kolding, f. 1530 i Kolding, d. 28/7 1611 i Kolding, g. m. **Anna Pedersdatter**, d. 14/2 1608 i Kolding. I St. Nikolaj kirke fandtes i 1730 - siden forsvundet - en ligsten med følgende tekst:

“Ærlig og velagtet mand, Niels Andersen Bøgvad, fordum borgmester i Kolding, som hensov i Herren den 28. dag juli 1611. Så og hans kære hustru Anna Pedersdatter, som i Herren henkaldedes salig den 14/2 1608, med fire deres børn, som før dennem ere hensovede ---. Tavlen sat af deres arvinger 11/11 1614”.

Deres børn:

a. Anders Nielsen Bøgvad , f. omk. 1555. ane nr. 1904.

- b. Niels Nielsen Bøgvad, sognepræst i Ullerup og Vejlby, f. omk. 1560 i Kolding, d. omk. 1640, hustru kendes ikke. Jf. Koldinghus lensregnskaber 1610-11 giver hr. Niels Bøgvad i Pugdal 7,5 mk., 6 sk. og 2 alb. til præstegæsteri. I en fuldmagtsskrivelse af 12/3 1610 bemyndiger Ribe stifts præster, deriblandt Niels Bøgvad, to præster til på stiftets vegne at deltage i Prins Christians hyldning i Viborg den 11/5 1610. Niels Bøgvads segl viser Agnus dei med bagud skråtliggende korsfane. I en præstefortegnelse for Ribe stift 1619 nævnes Niels Bøgvad i Ullerup og Vejlby.
- c. Karen Nielsdatter Bøgvad, begr. 27/5 1651 i Kolding, 74 år gammel. En mulig søster.

3810-3811.

Peder Sørensen, f. omk. 1530 i Kolding?, g. m. **Mette**.

3824-3825.

Morten Skrædder, (formentlig hed han også **Kjær**), velhavende Ribeborger og dannemand, f. ? d. i slutningen af 1530'erne i Ribe, g. 1. gang m. **Marine**?, g. 2. gang m. NN. Denne NN blev g. 2. gang m. Jens Overskærer.

Ribe domkirke

Denne er muligvis fra Kolding, idet P. Eliassen i sin artikel Bidrag til Koldings Bys Ældre Historie i Vejle Amts Årbog 1906, s. 213, nævner en Jens Overskærer, der i 1521 indgår i Koldings borgerbevæbning. (Se under ane nr. 1912-1913). Morten Skrædder optræder den 3/6 1508 som dannemand og giver sammen med 7 andre dannemænd et tingsvidne i Ribe

byting (Danmarks middelalderlige breve). 17/3 1433 nævnes en Marqward Screder i Ribe.

Børn af **Morten Skrædders** 1. ægteskab:

- a. Morten Mortensen, d. inden 27/10 1551. Må have været præst, da han tituleres hr. i arvesagen. Det kan muligvis være denne hr. Morten Mortensen, som er omtalt i en herredagsdom fra Ribe 28/4 1542, hvor han har fuldmagt til at føre en sag for mester Splid Fasti, kannik i Viborg, mod Just og Christiern Hvas til Kaas i Lime sogn angående indførsel i Lime præbende m.m. kapitelsgoods.

b. Søren Mortensen Kjær , f. omk. 1510, ane nr. 1912.
--

- c. En datter NN. Mortensdatter, g. m. Hans Skriver, borger i Odense, muligvis rådmand. De levede endnu 27/10 1551.
- d. Marine Mortensdatter, g. m. Jens Christensen. Hun og hendes mand var døde 27/10 1551, men efterlod en datter Marine Jensdatter født i Varde.

Barn af **Morten Skrædders** 2. ægteskab:

- a. Marine Mortensdatter, g. m. Jørgen Hansen i Egense på Fyn. Begge levede 25/9 1553.

3826-3827.

Knud Turesen Skriver, borger og byskriver i Kolding, f. omk. 1480/90, d. inden 12/1 1548, g. m. **Johanne Stephansdatter**, som overlevede ham. Den 10/7 1528 udstedte Kancelliet et brev, hvori der stod, at "*Knut Scriffwere, Borger i Koldinge og hans Hustru Johanne fik Livsbrev paa en halv Otting Jord paa Heggebøll Mark*" (i Seest). Dette blev bekræftet igen 10/11 1536. Det samme stykke jord blev 12/1 1548 overtaget af svigersønnen borgmester Søren Kjær. 15/10 1537 beseglede Knud Turesen et mageskifte på Stidsgaard i Tyrsting sogn. Det var ham, der som Knud Skriver i Kolding 12/6 1539 i Odense ved en herredag, hvor han førte sin egen sag vedrørende sin pantsætning af 20 gylden hos Peder Ibsens børns værger, nemlig borgmester i Ribe Jørgen Juel og Lambert Ibsen, blev dømt til at indløse pantet med samme møntsort, han i sin tid modtog. Ved denne herredag har rigens skriver, Knud Turesens kommende svigersøn, Søren Mortensen Kjær (Paludan) ane nr. 1912 sikkert ført dombogen.

Barn:

Anna Knudsdatter Turesen , f. omk. 1515, ane nr. 1913.

3836-3837.

Christen Madsen, f. omk. 1520 i Ribe, d. 14/12 1580 i Ribe, g. m. **Maren Pedersdatter**, f. omk. 1525 i Ribe, d. omk. 1569 i Ribe.

Deres børn:

a. Mads Christensen , ane nr. 1918.
--

b. Kirsten Christensdatter, f. omk. 1546 i Ribe, d. 14/4 1618 i Ribe, g. m. Kristen Friis, læsemester i Ribe.

3904-3905.

Niels Andersen Bøgvad og **Anna Pedersdatter**. Anesammenfald med ane nr. 3808-3809.

3920-3921.

Morten Skrædder og **Marine?** Anesammenfald med nr. 3824-3825.

3922-3923.

Knud Turesen Skriver og **Johanne**. Anesammenfald med nr. 3826-3827

Tip⁹ - oldeforældre.

6240-6241.

Bertel Persen, selvejerbonde eller fæstebonde i Givskudlund, f. omk. 1430. Var vidne 8/4 1460 på Jelling sysselting, hvor han anføres som "Bertel Person i Gywskoth Lwnd". Da der på det tidspunkt kun lå en enkelt gård i Givskudlund, er det vel sandsynligt, at han er far til ane nr. 3120 Jesper Bertelsen i Givskudlund. **Hustru** kendes ikke.

Deres mulige børn:

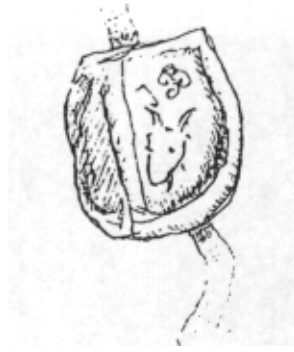
a. Jesper Bertelsen , f. omk. 1460, ane. nr. 3120.

b. Iver Bertelsen. Han nævnes på Jelling sysselting i året 1487 som dannemand fra Givskudlund.

c. Anders Bertelsen. Hans søn Find Andersen var gårdejer i Ø. Snede og stamfader til Findsen-slægten i Vejle, hvorfra der kendes tre borgmestre og 4 præster og en professor. (Thorkild Thaulow: Slægterne Thaulow).

6376-6377.

Jep Nielsen Buch, herredsfoged, ejer af Nagbølgaard, f. omk. 1420 i Nagbøl, Skanderup, d. 1500 i Skanderup, g. m. **Mette Anchersdatter**, f. omk. 1420.

Jep Buchs segl.

Jep Buchs segl hidrører fra et dokument i 1468. 1/6 1468 er "*Iwer Nielsen og Jep Buck, brødre af Nagbil*" sammen med nogle væbnere tingsvidner ved salg af væbner Lawy Snobs gods i Malt herred til ridder Tellef Rewentlow. (Danmarks breve fra middelalderen).

Deres børn, alle født i Nagbøl, Skanderup:

- a. Jørgen Jepsen Buch, f. omk. 1451. Optræder 10/8 1496 som dannemand på Kolding byting.
- b. Tuli Jepsen Buch, f. omk. 1452, d. i Dollerup. Vidner som dannemand 25/11 1490, 30/11 1496 og i 1499 på Anst herredsting.

c. **Knud Jepsen Buch**, ane nr. 3188.

d. Ancher Jepsen Buch, f. omk. 1460, d. i Andst. Nævnt i Andst 1480.

6378-6379.

Mogens Nielsen Lange, f. omk. 1410, ejer af Lydumgaard og bispens lensmand på Hennegaard, g. m. **Sidsel Jepsdatter Juel**. Beseglede 1454 til vitterlighed med biskop Jep Iversen Lange og 1462 sammen med Lage Olufsen og Gunde Nielsen Lange til vitterlighed med Erik Christiensen Fasti. Var død 25/2 1486. Mogens Lange kunne tænkes at være opkaldt efter sin morfar Mogens Ebbesen Galt.

Deres børn:

a. **NN. Mogensdatter**, ane nr. 3189.

- b. Christiern Mogensen, d. ung.
- c. Niels Mogensen til Knudsbøl i Anst herred, som han købte af kongen, g. m. Anne Knudsdatter Saxstrup. Havde 1484 Hennegaard i forlening. Faldt 1500 i Ditmarsken (Rewentlows genealogical database).

Citat fra H. K. Kristensens bog Øster Horne Herred: "*Claus Johnsen (Lange) havde allerede tidligere skrevet sig til Nørholm. I 20erne havde han været høvedsmand på Koldinghus. I 1417 beseglede han forliget med*

hertugdømmerne, 1419 forbundet med kongen af Polen og 1421 jydernes vidne om, at Sønderjylland hører til Danmark. Han var gift med "den ildonde" Gertrud Mogensdatter Munk. Efter Claus' tidlige død giftede hun sig med rigsråd Anders Hak til Mogensstrup. På den tid havde Munk-Lange slægten i Vardesyssel sluttet sig sammen i et frændegilde. 1440 stiftede et medlem af slægten, kantor (senere biskop) Jep Iversen Lange, et St. Birgitte kapel ved Ribe domkirke og ansatte en kapellan derved. Der skulle holdes en daglig messe for levende og døde medlemmer af frændegildet".

MAGNI LONGI

Mogens Lange.

Retvendt billede af seglstampen.

I april måned 2003 fandt to amatørarkæologer ved hjælp af en metaldetektor en såkaldt seglstampe eller signet på en mark i Jelling. Den målte i højden ca. 4 cm og var særdeles velbevaret. I randen på siderne af seglstampen kan læses MAGNI LONGI, hvilket oversat fra latin betyder

Mogens Lange. Øverst kan læses I'et fra LONGI, dernæst en sekstakket stjerne og bogstaverne Sj. Tegnet : er et adskillelsetegn. Sj kunne være Si for sigillum. Dobbeltørnen er hyppigt brugt inden for det tysk romerske rige og findes også anvendt i Rusland, Balkan og Tyrkiet. Få adelige slægter i Danmark havde også dobbeltørnen i deres våben, men ikke Lange-slægten, som førte 3 røde roser i hvid skråbjælke. Seglstampen blev indleveret til Vejle museum og derfra sendt videre til Nationalmuseet, da det drejede sig om danefæ. Nationalmuseet har dateret fundet til 1300-tallet. Efter granskningen vil seglstampen blive returneret til Vejle museum og udstillet der. Foreløbige undersøgelser viser, at seglet ikke findes i vore store seglsamlinger. Fundet gav anledning til lidt røre blandt forskere i vor slægt, men det drejer sig nok ikke om vores Mogens Lange som jo er født ca. 1410.

7616-7617.

Anders Nielsen Bøgvad, købmand, f. 1510 i Kolding, d. 1576 i Kolding, **hustru** kendes ikke.

Deres børn, født i Kolding:

a. Niels Andersen Bøgvad , f. omk. 1530, ane nr. 3808.

b. Morten Andersen Bøgvad, byskriver i Kolding.

c. Peder Andersen Bøgvad, købmand i Kolding, d. før 1610, han ejede en gård i Kolding, som efter hans død tilfaldt kronen for gæld, han skyldte i toldregnskabet. Lensmanden Casper Markdanner fik besked på at afhænde den.

7672-7673.

Mads Pedersen, f. omk. 1500 i Ribe, Fiskergade. **Hustru** kendes ikke.

7808-7809.

Anders Nielsen Bøgvad og **hustru**. Anesammenfald med ane nr. 7616 - 7617.

Tip¹⁰ - oldeforældre.

12752-12753.

Niels Iversen Buch, ejer af Nagbølgaard, f. omk. 1360 i Nagbøl, Skanderup, g. m. **NN. Tulisdatter**, f. omk. 1390.

I 1387 nævnes en Peder Buck, som havde et latinsk brev (skøde) på godset Reffuinggelund erhvervet fra Elsze Olluffsdatter. (De ældste danske Archivregistraturer). 8/3 1388 sælger og skøder væbnerne Jens Buk og Niels Elevsen deres hustruers arvegods i Malt herred til Knud Lavesen.

(Thelma Jexlev: Lokalkarkiver til 1559, gejstlige arkiver). De kunne være mulige slægtninge.

Deres børn:

a. **Jep Nielsen Buch**, ane nr. 6376.

b. Iver Nielsen Buch, f. omk. 1430, jf. Danmarks Middelalderlige Breve nævnt i Nagbøl 1468 og 1479 som værende bror til Jep Buch.

12754-12755.

Ancher Knudsen, væbner i Malt herred, f. omk 1370, g. m. **Mette**. Han er omtalt i forbindelse med sit salg 18/3 1397 af ejendom i Åtte, Føvling sogn til Henneke Limbek.

Ancher Knudsen.

Barn:

a. **Mette Anchersdatter**, ane nr. 6377.

12756-12757.

Niels Thomesen Lange, f. omk. 1375, ejer af Lydumgaard, g. m. **Ide Mogensdatter Galt**. Han skal senere have været gift to gange til. Den ene hustru er Anne Henriksdatter Reventlow. I sine tre ægteskaber fik han i alt 24 børn. Han var i 1406 sammen med sin bror Esge Thomesen Lange af "Bjerg" nærværende på Kongens retterting på Lundenæs. Nævntes også i 1416 i et tingsvidne på Varde sysselting.

Hans børn:

a. Thomas Nielsen Lange til Lydum.

b. Iver Nielsen Lange. Var 1416 sammen med sin far Niels Thomesen og frænde hr. Oluf Pedersen på Varde sysselting. Kaldes borger i Varde og fører i sit segl et bomærke og under dette skjoldet med de tre roser.

- c. En datter g. m. Peder Henriksen (Prip).
- d. Henrik Nielsen Lange.
- e. Gunde Nielsen Lange til Lydum, g. m. Bege Madsdatter Gjordsen. Blev 1442 af biskop Christiern af Ribe forlenet med Trøjborg slot. 31/3 1443 var han ridder og formentlig høvedsmand på Riberhus. 1460 og 1470 var han biskop Jens Iversens (hans søskendebarn) høvedsmand på Aakjær. 1468 rigsråd og havde Varde og Vester herred i pant på livstid. Døde i 1477 og blev begravet i Varde kirke.
- f. Esge Nielsen Lange g. m. Kirstine Egesdatter Lange. Han betænkte 1409 i biskop Eskild af Ribes testamente.

g. **Mogens Nielsen Lange**, ane nr. 6378.

12758-12759.

Jep eller **Jens Juel**, f. omk. 1420, ejer af Udstrup i Ringkøbing amt, g. m. **NN. Udsen**, f. omk. 1420.

15232-15233.

Niels Bøgvad, købmand, sandsynligvis har han været rådmand eller borgmester i Kolding, f. omk. 1470, d. 1550 i Kolding, **hustru** kendes ikke. Han nævnes i en skatteliste over grundejere i Kolding, hvor han ejede en af de større gårde i Kolding, formentlig en købmandsgård. Navnet Bøgvad stammer fra stedet Bøgvad i Egtved sogn, hvor det strækker sig langs Amhedes østside, men længere mod nord til Egtved Holt, og mod syd til Veerst sogn. Der ligger kun tre gårde nu højtliggende i Bøgvad med navnene Skadbjerggård, Højdalgård og Bøgvadgård. Tidligere lå de nede ved åen, nær den bevarede mølledam til Bøgvad mølle. Ved bækken, der kommer fra Egtved by og skiller Bøgvad i to dele, har der været et vadested og senere en bro.

Den 15/2 1454 stiftede kantoren ved Ribe domkirke Jep Iversen Lange en ugentlig procession i domkirken med det hellige kors til sin egen og sine forældres sjæles frelse. Herfor giver han bl.a. 3 gårde og en mølle i Bøgvad samt en gård i Torsted alle beliggende i Egtved sogn. Vidnerne hertil er ridder Gunde Nielsen Lange og væbnerne Henrik Ejzen og Peder Munk, alle i familie med kantor Jep Iversen Lange.

Jf. Kronens Skøder får kapitlet i Ribe 27/3 1579 skøde på de 3 gårde i Bøgvad samt Bøgvad mølle.

Deres børn:

a. **Anders Nielsen Bøgvad**, f. omk. 1510, ane nr. 7616.

b. Jens Nielsen Bøgvad, nævnes som grundejer i Kolding 1601, g. m. Dorthe. 15/5 1628 skrev Christian IV til sin lensmand i Skien, Ejler Urne, at han skulle lade Hans Niemand i Skien tiltale "*formedelst*

de 100 rigsdaler af kirkens penge, han af Jens Bøgvad skal have oppebåret og kirkerne ikke endnu betalt er “.

- c. Hans Nielsen Bøgvad, f. omk. 1515, d. 1585, amtsskriver i Nørrejylland, tolder og borgmester i Kolding, g. m. Maren Andersdatter. Maren Hans Skrivers var i 1576 fadder til Jens Poulsens barn Maren. (Jens Poulsen var kgl. tolder i Kolding). Som Søren Mortensen Kjærs efterfølger som tolder i Kolding udnævntes borgmester i Kolding Hans Skriver, som ved sin udnævnelse tillige var amtsskriver i Nørrejylland. Han fik den 8/4 1581 kongens brev på dette embede og skulle årlig oppebære af købstæderne kronens rettigheder af byskat samt byfogdernes, de små sisemestres og tolderes regnskaber. For denne hans tro tjeneste skulle han have en årlig løn på 100 rigsdaler og sædvanlig hofklædning til sig selv og en dreng (J. J. Fyhns Ældre og yngre Arkivregistraturer). Hans gage som tolder i Kolding har sandsynligvis været af samme størrelse. Til toldstedet i Kolding hørte også en gammel toldergård og en ejendom i marken, som lå til denne gård. Tolderen har derfor nok også haft fri bolig og ejendommen i fri forlening. (Geheimarkivet. Jyske Register fra 1572 og Jyske Tegnelser). Jf. Kancelliets Brevbøger: *“Koldinghus den 3. December 1572. Forleningsbrev for Hans Skriver, borger i Kolding, der har opladt sin humlehave nord for byen, på kronens part af krontienden af Nebel sogn i brusk herred uden indfæstning af afgift”*. Jf. Kronens Skøder: *“15. December 1572 skøde fra Hans Nielsen, borger i Kolding, til kronen på en humlegård nord for Kolding ved Gallebierig. Vidner Seuren Schrifver (Søren Mortensen Kjær) og Chresten Jude, borgmestre i Kolding. Hans Pedersen, Ifver Hansen og Jens Jensen, rådmænd”*. Hans Skriver virkede kun få år som tolder, idet han allerede døde i 1585 muligvis af pest, som hærgede byen på den tid. Kongen skriver i et brev til lensmanden Christoffer Valkendorff dateret 8/7 1588, at Maren Andersdatter måtte eftergives de 200 rigsdaler, som hendes mand, forstum tolder i Kolding, var blevet kongen skyldig, og som var til dels foranlediget ved den store "pestilente", som regerede på den tid, og hvor mange flygtede ud af byen og ikke fik deres restancer betalt. Som enke ansøgte Maren Andersdatter om at beholde krontienden af Nebel sogn og fik følgende svar jf. K.B. 20. November 1586 via lensmanden på Koldinghus Casper Markdaner: *“Maren Andersdatter, Hans Skrivers enke, har berettet, at hendes husbond af kongen var blevet forlenet med krontienden af Nebel sogn, for noget af hans ejendom,*

som kongen lod indtage i slottets mark, og at hun efter mandens død har tilholdt sig tienden i det håb, at kongen fremdeles vil unde hende den, da hendes mand kun har nydt den i kort tid. Kongen har bevilget, at hun må være fri for afgift eller anden besked af tienden for den tid, hun har oppebåret den efter mandens død, og fremdeles må have tienden kvit og frit i et års tid efter dette brevs datum. Koldinghus den 20. November 1586”. Jf. K.B. 6. Juni 1585: “Åbent brev til alle, der resterer med told, sise og anden rettighed fra den tid, da afdøde Hans Skriver var tolder i Kolding, med det allerførste at betale disse restancer til hans enke Maren, da hun ikke kan gøre sin mands regnskab klart, før hun får dem ind. Det befales alle fogeder, embedsmænd, byfogeder, herredsfogeder og andre at være hendes fuldmægtige behjælpelige med indkrævningen”. Jf. K.B. 17. September 1585: “Befaling til Casper Markdaner om at tilholde Hans Nielsens arvinger i Kolding straks at sende de penge, denne skylder kongen, til København”. Jf. K.B. 22. Oktober 1587 i et brev med fortegnelse over restancer på byskatter i Jylland omtales Hans Nielsen som forrige renteskriver. Hans søn var borgmester i Kolding Jep Hansen Bøgvad (1555-1631) gift med Magdalene Døstrup. Der findes nogle mage- og arveskifter mellem Jep Hansen Bøgvad og Anders Andersen Haar, som indikerer et familieforhold mellem disse to. Muligvis er Jep Hansen Bøgvads mor Maren Andersdatter og Anders Andersen Haar søskende, men tidsmæssigt er det noget problematisk at få til at passe. (se under ane nr. 776-777).

15616 - 15617.

Niels Bøgvad og **hustru**. Anesammenfald med 15232-15233.

Tip¹¹ - **oldeforældre**.

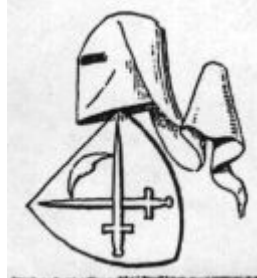
25506-25507.

Tuli Mørck, væbner, selvejerbonde, f. omk. 1330, død efter 1400 i Nagbøl, boede i ”Tammesbøl”, Skanderup sogn. **Hustru** kendes ikke. Kancelliets Brevbøger meddeler følgende: “Nedennævnte jorder og ejendomme, som folk i fordums tid i følge de af hr. Knud Mogensen (Buch) i Nagbøl, sognepræst i Skanderup, fremlagte vidisser af Skanderup kirkes bog og gamle missale (messebog) har givet til Skanderup præstegård i Nagbøl, herefter altid skulle høre til denne præstegård, nemlig en jord vest for Vaiberg, som Knud Buch og Ancker Buch 1480 har givet til den daværende sognepræst hr. Anders Pedersens underhold. Frepe toft som Tuli Mørck har givet, for hvilken han har tre

agre i Thamisbølle, to agre kaldede Kleingsmedtz toft, som Tuli Mørck 1397 har givet...".

Deres barn:

a. NN. Tulisdatter , ane nr. 12753.
--

Tuli Mørck.

25512-25513.

Thomas Iversen Lange, f. omk 1345, ridder?, bl.a. ejer af Urup i Slaugs herred og muligvis også ejer af Krogsgaard ved Tjæreborg. **Hustru** kendes ikke. Købte gods 1371 i Skads herred. Var i 1377 nærværende på Varde sysselting og var i 1378 voldgiftsmand i Ribe domkirke i en trætte mellem en kannik og Henneke Limbek. Anvendte i 1387 sit segl som vitterlighedsvidne. Han førte da de tre roser i sit våben.

Børn:

- a. Iver Thomesen Lange g. m. Karen Pedersdatter Lykke. Var 1377 nærværende på Varde sysselting, og 1378 i Ribe domkirke voldgiftsmand sammen med sin far. Var i 1389 på Skads herredsting sammen med sin far og Jon Jakobsen Lange. Udstedte 1392 sammen med faderen og flere af slægten et vidne i Ribe domkirke. Deltog i 1396 i Kongens retterting i Varde. Menes at have ejet Krogsgaard i Skads herred. Var i 1406 ridder.
- b. Johannes Thomesen Lange, var på Skads herredsting i 1396 og besegler med de tre roser.
- c. Gunner Thomesen Lange, var sammen med slægten i Ribe 1392 ved udstedelse af et vidne.
- d. Oluf Thomesen Lange. Var med i Ribe 1392.
- e. Esge Thomesen Lange af "Bjerg". Var 1406 sammen med sin bror Niels på Kongens retterting på Lundenæs.

f. Niels Thomesen Lange , ane nr. 12756.

25514-25515.

Mogens Ebbesen Galt g. m. **Anna** fra **Bjørnholm**.

Deres barn:

Ide Mogensdatter Galt, ane nr. 12757.

Tip¹² - oldeforældre.

51012-51013.

Hans Mørck, væbner, f. omk. 1280 i Nørrejylland, muligvis i Mørke sogn, d. omk. 1335. **Hustru** kendes ikke.

Deres børn:

a. **Tuli Mørck**, ane nr. 25506.

b. (?)Matheus Mørck, væbner.

51024-51025.

Iver Ebbesen Lange, ridder?, f. omk. 1320. **Hustru** kendes ikke.

Deres børn:

a. Peder Munk senior, ridder med de tre roser.

b. Svenning Iversen, nævnes 1341 og 1344 sammen med sin bror Peder Munk og fører også de tre roser.

c. Iver Iversen, nævnes 1343 blandt Kong Valdemars forlovere ved forliget i Helsingborg.

d. **Thomas Iversen Lange**, ane nr. 25512.

51028-51029.

Ebbe Mogensen Galt?

Tip¹³ - oldeforældre.

102048-102049.

Ebbe Lange, ridder?, f. omk. 1290. **Hustru** kendes ikke.

Deres børn:

a. Thorkild Ebbesen Lange, nævnes 1314 på Viborg landsting blandt dommerne over de oprørske jyder. Beseglede 1326 Kong Valdemars håndfæstning. Var 1333 ridder. Hans segl fra 1315 viser de tre roser.

b. ?Esge Ebbesen Frost fører ligeledes de tre roser.

c. ?Jakob Ebbesen Lange, fører de tre roser.

d. ?Bo Ebbesen Lange. Hans børn med tre roser.

e. ?Jens Ebbesen Lange

f. **?Iver Ebbesen Lange**, ane nr. 51024.

**Kendte danskere som
nedstammer fra de anførte
Aner.**

Bang, Herman	forfatter.	198-199.
Bull, Francis	norsk litteraturhistoriker.	478-479.
Cour, Poul la	forfatter.	1912-1913.
Drachmann, Holger	digter.	782-783.
Estrup, Jacob Brønnum		
Scavenius	konseilspræsident.	246-247.
Grundtvig, N. F. S.	digter.	198-199.
Haarder, Bertel	minister.	24-25.
Hansen, Iver	formand f. Folketinget	24-25.
Henningsen, Agnes	forfatter.	958-959.
Henningsen, Poul	arkitekt, forfatter.	958-959.
Kidde, Harald	forfatter.	388-389.
Lange, Julius	kunsthistoriker, professor.	478-479.
Lange, Sven	forfatter.	478-479.
Lange-Müller, Peter Erasmus	komponist.	796-797.
Møller, Poul Martin	digter, professor.	238-239.
Paludan, Jacob	forfatter.	478-479.
Paludan, Julius	litteraturhistoriker, profess.	478-479.
Paludan-Müller, Caspar	historiker, professor.	478-479.
Paludan-Müller, Frederik	digter, professor.	478-479.
Paludan-Müller, Svend Bartholin	ch. f. Grænsegendarmeriet.	478-479.
Skovgaard, Joakim	kunstmaler, professor.	48-49.
Skovgaard, Niels	kunstmaler.	48-49.
Skovgaard, Peter Christian	kunstmaler, professor.	48-49.
Steffens, Henrik	filosof.	198-199.
Thaulow, Johan Frederik (Fritz)	norsk kunstmaler.	238-239.
Wergeland, Henrik Arnold	norsk digter.	238-239.

Oversigt over præster.

De med * mærkede præster er aner. De øvrige er anernes sønner eller svigersønner. For nogle få præsters vedkommende er det deres døtre, som er indgiftede i slægten.

Navn	Sogn
Iver Bertelsen	Abbed i Sorø kloster
Abraham Sørensen Jessen*	Alslev og Hostrup
Anders Møller Abrahamsen Jessen*	Alslev og Hostrup
Hans Lauridsen Friis	Alslev og Hostrup
Jes Sørensen Jessen	Andsager
Jens Bertelsen Thaulow	Anst og Gesten
Jens Knudsen Buch	Skanderup
Johan Otto Haar	Aurdal i Norge
Ancher Anchersen	Biskop i Ribe
Christen Madsen Gassum	Bjergby og Mygdal
Hans Iversen	Boeslunde
Iver Hansen Munk	Boeslunde
Hans Trogelsen*	Brenderup
Mads Hansen Colding	Brenderup
Hans Vivild	Bårse og Beldringe
Søren Poulsen	Egtved og Ødsted
Mads Knudsen Buch*	Egtved og Ødsted
Niels Madsen Buch	Vejle. Egtved og Ødsted
Peder Jørgensen	Føns og Ørslev
Jens Madsen Buch	Gauerslund
Ude Pedersen	Gosmer og Halling
Hans Iversen Find	Guldager
Hans Karstensen Kneus	Harthe og Bramdrup
Otto Offesen Høyer	Hee og Vium

Ture Terkelsen
 Poul Sørensen
 Poul Andersen Rich
 Marcus Borgen
 Peder Hansen Mouritzen
 Erik Rasmussen Svitzer
 Oluf Christensen Jegind
 Niels Pedersen Sehested
 Niels Nielsen Smed*
 Søren Staphensen Veerst
 Ancher Sørensen
 Lauritz Jørgensen Lunde
 Peder Bertelsen Friede
 Niels Hansen
 Bertel Jensen Jegind
 Jens Christensen Jegind
 Søren Jørgensen Haar
 Christen Simonsen Warde
 Niels Lauritzen Rindom
 Peder Pedersen Holm
 Hans Sørensen Kjær*
 Ancher Sørensen Anchersen
 Augustinus Augustinsen Miller
 Lauge Pedersen
 Jørgen Bjørn Thaulow
 Morten Mortensen
 Johannes Thomæus
 Søren Vedel
 Hans Allerup
 Bertel Henriksen Thaulow*
 Christen Andersen Agerholm*
 Hans Hansen Kjær*
 Hans Jacob Hansen Buch
 Jens Iversen Bork
 Johan Christopher Eilertz
 Mads Berthelsen (*)
 Søren Anchersen Colding
 Morten Pedersen Hvid
 Peder Hansen
 Hans Gregersen Hvid

Hemmet og Sdr. Vium
 Hjarup og Vamdrup
 Hodde og Tistrup
 Holmsland
 Hundslund
 Højrup og Gjestelev
 Idum
 Janderup og Billum
 Jelling og Hover
 Jelling og Hover
 Kolding
 Kørup og Krogsbølle
 Lejrskov og Jordrup
 Lem
 Lemvig og Nørlem
 Lemvig og Nørlem
 Lemvig og Nørlem
 Lunde og Outrup
 Lunde og Outrup
 Lundforlund og Gjerlev
 Magister og rektor i Kolding
 Ndr. og Sdr. Bork
 Ndr. og Sdr. Bork
 Ndr. og Sdr. Bork
 Nordby på Fanø
 Præst i Ribe stift
 Ravsted
 Reisby
 Ringkøbing og Rindum
 Ringkøbing og Rindum
 Ringkøbing og Rindum
 Ringkøbing og Rindum
 Ringkøbing og Rindum
 Ringkøbing og Rindum
 Ringkøbing og Rindum
 Ringkøbing og Rindum
 Ringkøbing og Rindum
 Roskilde domkirke
 Sandager og Hølevad
 Sevel

Knud Jørgensen Colding
 Søren Christensen Gjødstrup
 Jens Buch
 Oluf Nielsen Buch
 Daniel Udesen Haahr
 Hans Pedersen Ronæs
 Niels Lauritsen
 Bertel Iversen Thaulow*
 Christen Olufsen
 Hans Poulsen
 Henrik Sørensen Bøgvad Thaulow*
 Jens Jensen Jegind
 Hr. Lauritz*
 Jørgen Lauritzen*
 Peder Jørgensen
 Kjeld Nielsen
 Niels Nielsen Bøgvad
 Niels Nielsen Kragelund
 Hr. Søren*
 Mads Staphensen Veerst
 Staphen Sørensen*
 Peder Hansen
 Joachim Haar
 Friederich Hansen Curtz
 Christen Staphensen Veerst*
 Hans Henrichsen Koch
 Hans Lauridsen Høllund
 Peder Christensen Marebæk*
 Peder Lauritzen Vandborg
 Hans Pertou
 Ude Sørensen Haahr*
 Lambert Sørensen Riber
 Poul Jørgensen Barfod
 Niels Kjeldsen
 Bertel Andreas Christensen Agerholm
 Jep Jepsen Tarm
 Hans Lauridsen Holst

Sevel
 Sevel
 Skanderup
 Skibet
 Spjellerup og Smerup
 Tanderup
 Tanderup
 Taulov
 Taulov
 Taulov
 Taulov
 Tæbring
 Udby, Vend herred
 Udby, Vends herred
 Udby, Vends herred
 Ulfborg
 Ullerup og Vejlby
 Varde
 Veerst og Bække
 Veerst og Bække
 Veerst og Bække
 Veilby, Vends herred
 Vejen og Læborg
 Vissing og Voerladegård
 Vorbasse og Grene
 Vorbasse og Grene
 Vorbasse og Grene
 Vorbasse og Grene
 Weirum
 Ølgod og Strellev
 Ølgod og Strellev
 Øse og Næsbjerg
 Øse og Næsbjerg
 Ølstrup og Hover
 Ådum
 Ådum
 Åstrup og Starup

Oversigt over de mandlige aners erhverv.

Birkedommer/slotsfoged	2
Blegemand	1
Bonde (selvejer, fæster, forpagter)	13
Borgmester (heraf 4 kgl. toldere og 2 købmænd)	6
Byfoged	1
Byskriver	1
Degn	1
Farver	1
Fisker	2
Herredsfoged/herredsskriver (tillige selvejerbønder)	6
Husmand	1
Konsumtionsforvalter	3
Købmand (heraf 6 rådmænd)	20
Malermester	1
Møller	3
Overkæmner	1
Proprietær	1
Præst (heraf 8 provster)	17
Ridder/Væbner	7
Skipper og reder	2
Snedker	1
Ukendt erhverv	3
Urmager	1

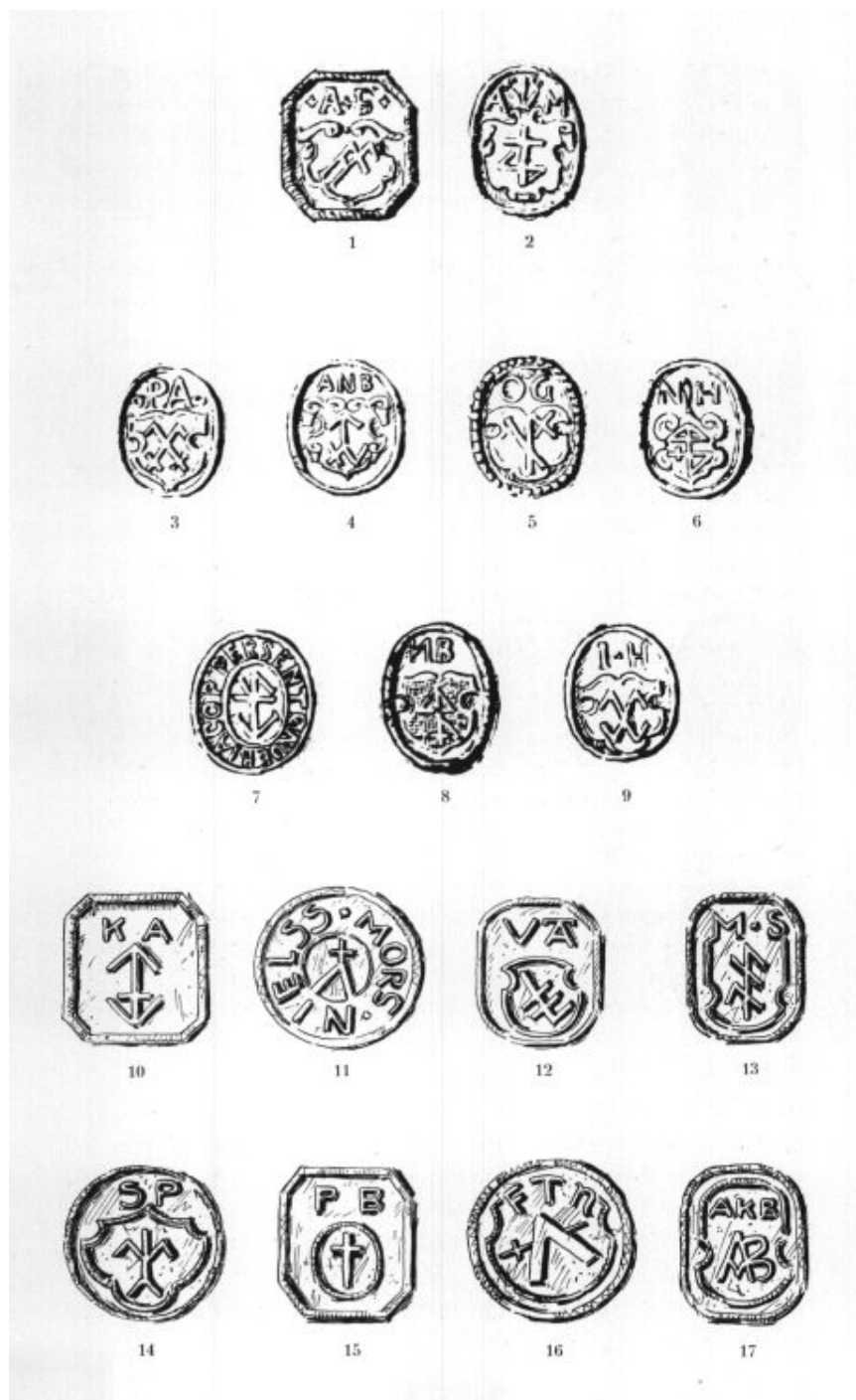
Kildeoversigt.

- Abildgaard, S.: Notesbøger.
Alkjærsig, J.: Huse i Hederanden.
Andersen, Ib: Privat slægtsforskning i Danmark.
Andersen, John Roth: Der ligger en ø - Samsø.
Andersen, Valdemar: Vorbasse, et hedesogns historie.
Becker, T. A.: De ældste danske Archivregistraturer.
Bertelsen, H.P.: N. Bjært, Eltang og Sdr. Stenderup.
Bestallingsprotokoller, Rigsarkivet.
Bobé, Louis: Bremerholms kirke og Holmens menighed gennem 300 år.
Brandorff, J.O.: St. Nikolaj kirke i Kolding.
Bruun, Georg: To portrætter. (Det ene af borgmester Søren Kjær).
Caspersen, Gether: Middelalderfamilier i Flensborg og Nordfrisland.
Christensen, William: Danmarks breve fra middelalderen.
Cour, L.F. la: Slægten Paludan.
Dahlerup, Troels: Det kgl. rettertings domme og rigens forfølgninger fra Chr. IIIs tid.
Da. Slægtsforskning Fredericia: Slægtsbog for Poul Pedersen, Nagbølgaard, Skanderup.
Dedenroth-Schou, Birgitte: Lensregnskaber for Koldinghus 1610-11.
Degn, Ole: Rig og fattig i Ribe.
Eliassen, P.: Kolding fra middelalder til nutid.
Engelstoft, C.T: Odense byes historie.
Flensborg retsprotokol.
Flensborg, St. Marie kirkes begravelsesbog.
Folketællinger.
Fyhn, J. J.: Efterretninger om købstaden Kolding.

Fyhn, J. J.: Ældre og yngre Arkivregistraturer. (Fra håndskreven bog).
 Giessing, C: Nye samling af danske, norske og islandske jubel-lærere.
 Glob, P.V.: Danefæ.
 Green, Ardella og Howard: Privat slægtsforskning i Salt Lake City, U.S.A.
 Hoyer, Jonas: Mein hausprotokol über etliche vornehme und denkwürdige Sachen.
 Haahr, Peter Helt: Af Tistrup sogns saga.
 Haahr, Peter Helt: Slægten Haahr.
 Helk, Vello: Dansk-Norske studierejser 1536-1660.
 Historisk Samfund i Ribe: Fra Ribe Amt, årbøger.
 Historisk Samfund i Ringkøbing: Hardsyssels årbøger.
 Jacobsen, J. Søndergaard: Lemvig Købstads Historie.
 Jexlev, Thelma: Vejl. arkivreg. Lokalarkiver til 1559. Gejstlige arkiver.
 Jydske Registre.
 Jørgensen, Frovin: Byrådsbøgerne fra Kolding (tidsbillede fra Kolding).
 Kaae, Bue.: Peder Hegelunds almanakoptegnelser.
 Kancelliets Brevbøger.
 Kinch, J.: Ribe bys historie og beskrivelse.
 Kirkebøger.
 Kirkehistoriske Samlinger.
 Krarup, Christian: Stamtavle over efterkommere af Christian Krarup.
 Kristensen, H.K.: Holmsland og Klittens historie.
 Kristensen, H.K.: Øster Horne herred.
 Kroman, Erik: Ribe rådstuedombøger 1527-1576 og 1580-1599.
 Kvist, John: Bække Sogn, I-II.
 Kvist, John: Egtved Sogn
 Kvittansbøger, Rigsarkivet
 Langholz, Carl: Anetavler for berømte danskere.
 Laursen, N. Kr.: Af Aale sogns historie.
 Lebech, Mogens: Taulov - det dejligste sogn i Danmark.
 Lindberg Nielsen, Carl: Ringkjøbing købstads historie.
 Lindberg Nielsen, Carl: Varde bys historie.
 Lindholm, Poul: Almind sogn i Brusk herred.
 Lindholm, Poul: Starup sogn i Brusk herred.
 Lokalhistorisk arkiv i Varde
 Lokalhistorisk arkiv, Ølgod museum.
 Møller John M.: Historiske oplysninger om Slaugs Herred.
 Månedsskrift for Toldvæsen. 5.årgang. 1911.
 Nationalmuseet: Danmarks kirker, Ribe amt.
 Nellemann og Moseholm: Kolding studenter indtil 1856,

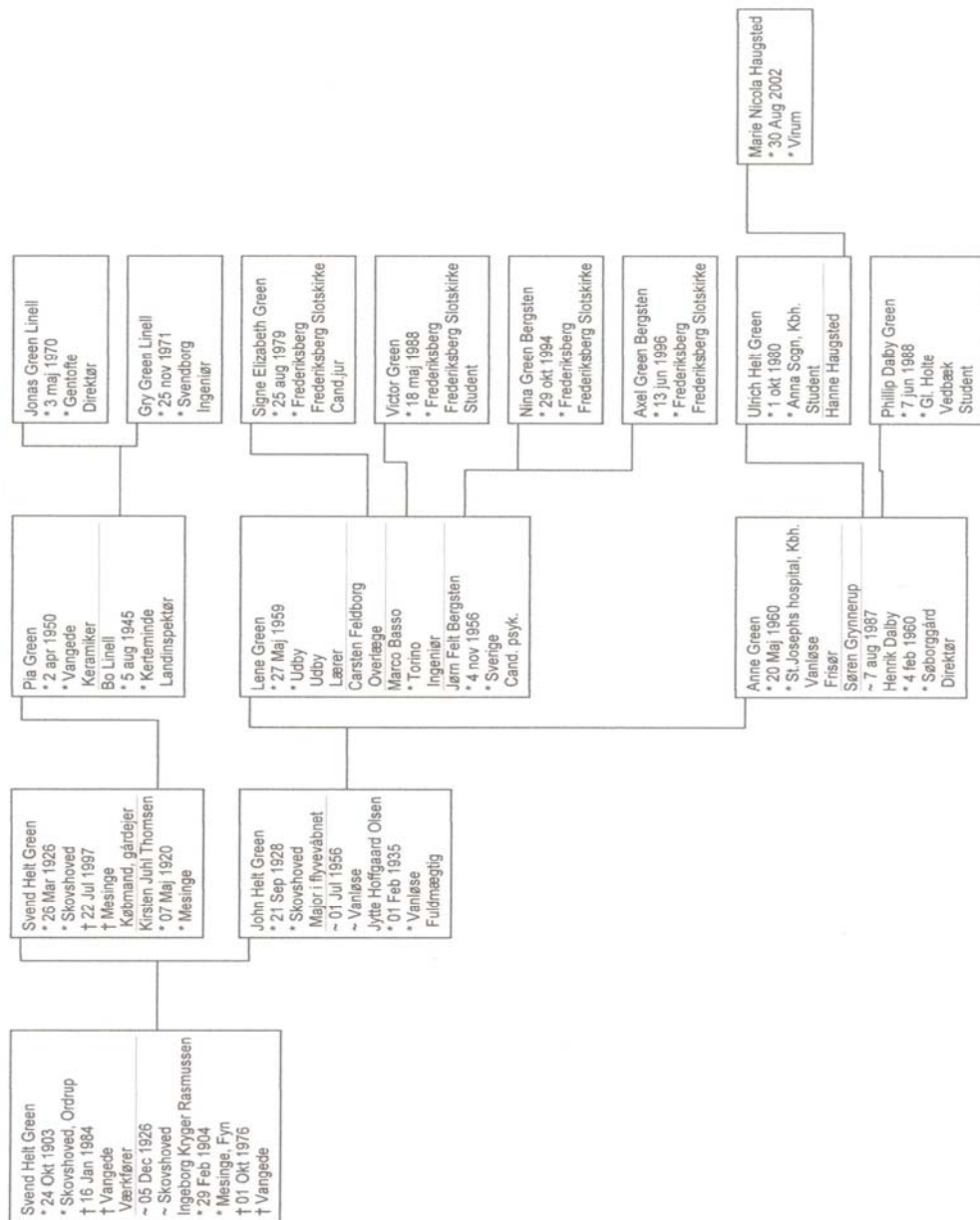
Nellemann, Aksel: Latinskolelærere i Kolding indtil 1856.
 Nielsen, O.: Gamle jydsk Tingsvidner.
 Nielsen, O.: Vester Horne herred, Skadst herred og Malt herred.
 Ny kirkehistoriske Samlinger.
 Odense bispearkiv.
 Olesen, Tage: Ølgod sogns gård- og slægtshistorie.
 Paludan, Hans Aage: En gammel dansk psalmedigter, EDDA bd. 26.
 Pontoppidan: Danske Atlas.
 Poulsen, Fredrik: Historiske og kulturhistoriske efterretninger om Samsø.
 Qvistgaard, Erhard: Præstehustruer.
 Rasmussen, Poul: Viborg landstings skøde - og pantebøger.
 Ravn, J.J.: En historisk-topografisk beskrivelse af sognene i Holmans og Elbo herreder.
 Reinhusen, Johs. : Annales Flensburgenses 1556-1604.
 (Udg. af Franz Grundlach 1926).
 Resen: Danske Atlas.
 Rigsarkivet, bestallingsprotokol.
 Riising, Anne og Mogens Seidelin: Biskop Hans Mikkelsens dagbøger 1626-41.
 Ringkøbing rådstueprotokol.
 Samlinger til jydsk historie og topografi.
 Schmidt, August F.: Skanderup Sogn.
 Skifteprotokoller.
 Skovholm, Maria: Dobbeltkronik om hr. Mads til Egtved-Ødsted i Vejle Amts Folkeblad.
 Skovholm, Maria: Nogle af Adserbølgaards ejere og beboere i 1600 og 1700 årene.
 Skovholm, Maria: Privat slægtsforskning omkring den gamle Haar-slægt.
 Slægtshistorisk forening for Storkøbenhavn: Slægt og Stavn 1990, nr.2.
 Stadtarkiv Flensburg.
 Sundbo, Arne: Af Varde og Hjertings historie. (FRA).
 Thaulow, Thorkild: Slægterne Thaulow.
 Tingbøger fra Anst, Brusk og Jerlev herred.
 Torngaard Anton: Bjørn/ Bjørnsen slægterne i Varde.
 Trap Danmark.
 Vardes Bysbog.
 Varde Købstads Skatteregnskaber.
 Vardes Toldregnskaber.
 Vardes Rådstuearkiv.
 Vejle amts årbøger.
 Vogt, Susanne: Borgmester Søren Kjær, (Koldingbogen 1987).
 Westerby, Erik: Hotel Ringkøbing.

Westerby, Erik: Skarnskvinden Anna Maria.
Wiberg, S.V.: Dansk præstehistorie, I-III.
Østvedt, Einar: Frits Thaulow. Mannen og verket.

Et udsnit af borgmestres og rådmænds bomærker i Kolding 1596.
 Følgende hører til vores store slægtsfællesskab i Kolding: 2. Ancker Mogensen, 3.
 Peder Andersen Bøgvad, 4. Anders Nielsen Bøgvad, 8. Niels Bjerndrup, 9. Jep Hansen
 Bøgvad, 15. Peder Bøgvad, 17. Anders Brun.

Descendanttree for Svend Helt Green

Mit fødested i Skovshoved.

Strandvejen 355 i 1928.

Strandvejen 355 i 1998.

KLAMPENBORG
Strandvejen 355

www.home.dk

ABENT HUS
7/12-13.40-14.10

138 m²	105 m²	4	2	1927
--------	--------	---	---	------

Søger De den helt enestående atmosfære på den Gamle Strandvej kun et stenkast fra vandet. Villaen er blevet gennemrenoveret i år 2003 m. bl.a. helt nyt stråtag, facade, køkken og luksusbadevær. og byder på en skøn stem-

ning i de lyse stuer m. fritlagt bindingsværk og gulvvarme. Indeh: entré med indb. skabe, køkken/alrum & stor gennemgående stue m. fr. døre til solgård, nyt luksusbadevær. 1. sal: 2 sovevæ. kontor og gæstetoilet.

Kontantpris: 3.675.000

Udb.: 260.000	Sag 156-2725
Brutto/Netto: 22.287/18.842	
FlexLån®F1K: 18.004/16.656	

Strandvejen 355 i 2003.

Mit lille arkiv.

Melodi: Jeg elsker den gamle den vaklende rønne.

Jeg elsker det lille og snævre lokale,
der li'som er blevet en del af mit liv.
Jeg bytter det ikke for højere sale,
det rummer mit lille private arkiv.

Det trækker fra både mit vindue og døren.
min fod er forfrossen og nakken er stiv,
så ta'r jeg en dram eller to af likøren,
og gemmer den bort i mit lille arkiv.

Hver gang jeg skal sætte mig rydder jeg stolen.
for bøger, kopier og fotostativ,
og prøver at presse det ind i reolen,
det kniber med plads i mit lille arkiv,

Hver aften jeg sidder og venter på gæster,
min opbakning kunne vær' mere massiv,
i kunsten at vente, der er jeg en mester,
der er ingen, der ser på mit lille arkiv.

Og no'en er flinke papir mig at skænke,
de leved' et røvtrist og kedeligt liv,
og til min begejstring man let sig kan tænke,
jeg gemmer dem bort i mit lille arkiv.

Men skønt det er lille og alting er rodet,
og ta'r al min fritid og styrer mit liv,
og selv om det voksed' mig op over ho'det,
så elsker jeg stadig mit lille arkiv.

(Ukendt forfatter).

.